NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
4 C
4

M

14
3
F
9

VIII a 259 b 3 —

LOGICA PAVLI VENETI,

QVAM ILLE SVI TEMPORIS ingenij acumine facile primus, mira breuitate, ac perſpicuitate conſcripſit.

ANNOTATIONES ITEM AD MARGInem, tabulas, figuras, eaq́ue omnia diligentiſsime emendata, eidem addidimus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS,

Apud Hieronymum Scotum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

M D LXVII.

PAVLI VENETI EREMITANI

LOGICA PARVA.

CONSPICIENS Librorum quorundam magnitudinẽ tedium conſtituentem in animo ſtudentium, necnon & aliorum nimiam breuitatem, quibus nulla fere eſt annexa doctrina: Ideo volẽs medium retinere vtriuſq; ſapiens naturam extremi, compendium vtile conſtruxi iuuenibus, pluribus diuiſum tractatibus.

2.ethi.c.5. & 5. ethi. cõ.6.

Quorum primus ſummularum tradit notitiam.
Secundus ſuppoſitionum declarat materiam.
Tertius conſequentiarum oſtendit doctrinam.
Quartus terminorum vim inſtruit probatiuam.
Quintus obligandi regulam docet obligatiuam.
Sextus inſolubilia ſoluendi dat artem & viam.
Septimus contra primum obijcit, ſolutionem addẽs reſponſiuam.
Octauus tertiũ fortificat per rõnem argumentatiuã.

Quia ergo doctrina quæcunq; a cõiori vt ait Phyloſophus in proœmio phyſi. ſumit exordium, ideo tractatus primus terminum ſic diffiniens incipit a priori.

1. cõmẽ.4.

Diffinitio termi. pro qua vide.i. po.ca.i. & Boet.in.1. differẽ. to. c.2. & in j. de ſyllo cate.

De diffinitione termini, & eius diuiſione. Cap. I.

TERMINVS eſt ſignum orationis conſtitutiuũ. vt pars propinqua eiuſdẽ, vt ly homo, ly animal. Et notãter dictum propinqua, quia oratio habet

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

partes propinquas & remotas, propinqua vocatur dictio, remota vocatur litera, vel ſyllaba. dictio igitur & non litera vel ſyllaba eſt terminus. Prima diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt per ſe ſignificatiuus, quidam non. Terminus per ſe ſignificatiuus, eſt ille qui per ſe ſumptus aliquid repreſentat vt ly homo, ly animal. Terminus non ꝑ ſe ſignificatiuus eſt ille qui per ſe ſumptus nihil repreſentat, vt omnis, nullus, quilibet quicũque, alter, & conſimiles.

Secũdam vero ethymologiam eius vide 5. m. re. 23.

Secunda diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam ſignificant naturaliter, & quidam ad placitum. Terminus naturaliter ſignificans eſt ille qui apud omnes eiuſdẽ eſt repreſentatiuus, ſicut ly homo, ly animal, in mente. Terminus ad placitum ſignificãs eſt ille qui non apud omnes eiuſdem eſt repreſentatiuus. ſicut ille terminus homo in voce vel in ſcripto, ꝙ apud nos ſignificat hominẽ, ſed apud alias nationes nihil ſignificat, vt ſunt græci & hæbrei.

Secũda diuiſio pro qua vide j. peryher. c. j. & ipſum Pauſ. in lo. ma. i j. parte. fo. fo. 5. col. j.

Tertia diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt categorematicus, & quidam ſyncategorematicus. Terminus categorematicus, eſt ille qui tam per ſe quam cum alio habet propriũ ſignificatum. vt ly homo, ſiue enim ponatur in oratione, ſiue extra, ſemper ſignificat hominem. Terminus ſyncategorematicus eſt terminus habens officium qui per ſe ſumptus nullius eſt ſignificatiuus. vt ſigna diſtributiua vt omnis, nullus & ſigna particularia. vt aliquis, alter, & præpoſitiones, & aduerbia, & coniunctiones. Signa namq; diſtributiua habent officium, quia determinant diſtributiue, vniuerſalia vl̄r, & particularia particulariter. Præpoſitiones determinant ſub certo caſu. Aduerbia, verbum, & coniunctiones, habent coniungere terminos vel orationes.

Tertia diuiſio. De hac vide Iacius i lo. ma. f. 2. 2. fo. 58. 3.

Quarta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ intentionis, & quidam ſecundæ intentionis. Terminus primæ intentionis eſt terminus mentalis ſignificans non terminum. i. rẽ quæ non eſt terminus, dato ꝙ eſſet, ſicut ly homo, ſignificat ſor. & pla. quorum nullus poteſt eſſe terminus. Terminus autem ſecundæ intentionis eſt terminus mẽtalis ſignificans ſo

diuiſio. 3 vide Pa. ma. fo. com. 4.

lum

lum mo do terminum vel propoſitionem.vt illi termini mentales,nomen,verbum,participium,propoſitio, oratio,& huiuſmodi. Quinta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ impoſitionis, quidam ſecundæ. Terminus primæ impoſitionis eſt terminus vocalis,vel ſcriptus ſignificans non terminum,vt ly homo,& ly animal in voce vel in ſcripto. Terminus autem ſecundæ impoſitionis eſt terminus vocalis vel ſcriptus ſignificans ſolummodo terminum vel propoſitionem. vt illi termini vocales vel ſcripti:nomen,verbum,participium,& huiuſmodi. Sexta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidã ſunt incomplexi,& quidam complexi.Terminus incõplexus vocatur dictio,vt ly lapis, ly lignum. Sed terminus cõplexus eſt oratio,vt homo eſt albus,Sor.& Pla.ſunt ſapientes:eſt deum eſſe neceſſe & huiuſmodi.

5. diuiſio. vide Bo.in peryher.

6. diuiſio. Vide Pa.lo.ma.fo. 16.com.4.

De nomine. *Cap. II.*

QVia de nomine & verbo,ex quibus oratio componitur,& propoſitio,logicus principaliter cõſiderat, ideo de his reſtat deffinitiones aſsignare.Non eſt terminus ſignificatiuus ſine tempore,cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata,vt homo.In iſta diffinitione ponitur terminus loco generis,quia omne nomen eſt terminus,& non econuerſo dicitur ſignificatiuus,quia termini nõ ſignificatiui non ſunt nomina apud logicum,licet bene apud grammaticũ.vt omnis,nullus,& ſimilia. Tertio dicitur ſine tempore,ad differentiã verbi participij quæ ſignificant cum tempore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata,ad differentiam orationis, cuius partes ſignificant ſeparatæ.

Diffinitio nominis pro qua ui de primo peryher.tt com: 2.

De verbo. *Cap. III.*

VErbum eſt terminus temporaliter ſignificatiuus & extremorũ vnitiuus, cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata,vt currit vel diſputat. Et dr̃ primo,temporaliter ſignificatiuus,ad differentia nominis, quod ſignificat ſine tempore. Secundo dr̃,& extremorũ vnitiuus:ad drĩam participij,ꝗ ſignificat cum tempore,

Diffinitio verbi. vide. i.peryher.t.c.1.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. ROMA

Diffinitio orationis et pro hac vide pri. peryher.t. com. 4.

ſed non vnit ſuppoſitum cũ appoſito ſicut verbum. cæte re aũt particulæ ponuntur, ſicut in diffinitione nominis.

De oratione. Cap. IIII.

Et nota q̃ iſtæ diffinitiones non verificantur de virtute ſermonis ſed intelligitur in eis q̃ ſint apte natæ generare perfectum ſenſum, &c. pro quibus vide illo: m.f. 101.col.1.

ORatio eſt terminus ſignificatiuus, cuius aliquã pars aliquid ſignificat ſeparata, vt homo albus currit, Deũ eſſe eſt neceſſe. Vltima particula ponitur ad dr̃iam nominis & verbi, quorũ partes nõ ſignificant ſeparatę. Orationũ, alia perfecta, alia imperfecta. Oratio perfecta eſt illa, quæ perfectum ſenſum generat in animo auditoris, vt homo currit. Oratio imperfecta eſt illa, quæ imperfectũ ſenſum generat in animo auditoris. vt homo albus, Deũ eſſe. Notandum, quod tres ſunt ſpecies orationis perfectæ. quia orationum perfectarũ, alia indicatiua, vt homo currit, alia imperatiua, vt doce Ioannem, alia optatiua, vt vtinã eſſem bonus logicus.

De propoſitione. Cap. V.

Diffinitio. i. peryher. com. 5.

PRopoſitio eſt oratio indicatiua, verũ vel falſum ſignificans, vt homo currit. ponitur oratio loco generis, quia oĩs propoſitio eſt oratio, & non ecõuerſo. Secundo dr̃ indicatiua, quia ſola indicatiua eſt propoſitio: non aũt imperatiua, nec optatiua. Vltimo annectitur, verum vel falſum ſignificans, propter tales orationes. ſortes põt, Plato incipit, quæ non ſunt propoſitiones, non obſtante q̃ ſint indicatiuæ. quia non ſignificant verum, nec falſum, cum ſint orationes imperfectæ.

De diuiſione propoſitionum. Cap. VI.

De diuiſio. Vide in lo, m. fol. 101. colum. 4. Dubitatio Solutio Quid ſubiectum quid prædicatum & quid copula.

DIuiſiones ſub propoſitione ꝯtentas ſequit̃ numerare. Prima eſt iſta, propoſitionũ alia categorica alia hypothetica. propoſitio categorica eſt illa, quæ hẽt ſubiectũ, prædicatũ, & copulã tanq̃ principales partes ſui vt homo eſt animal. Subiectũ eſt ly homo, prędicatũ vero ly aĩal. copula illud verbũ eſt, quia ꝯiungit ſubiectũ cũ prædicato. Et ſi dicat̃, homo currit eſt ꝓpoſitio categorica & non hẽt prædicaũ. Dr̃ q̃ habet implicitũ prædicatũ. videlicet, y currens. qđ patet in reſoluẽdo illud verbũ currit, in ſum, es, eſt: & ſuũ participiũ. Subiectum

biectum eſt,de quo aliquid dr̄.vt homo.Prædicatū vero quo dr̄ de altero.vt animal. Sed copula ſemper eſt verbū ſubſtantiuum,ſum,es,eſt.De propoſitione hypothetica poſterius dicetur:ad cuius differentiā ponitur illa particula, principales partes ſui. quia principales partes hypotheticæ non ſunt ſubiectū & prædicatū,ſed plures categoricæ vt infra dicetur.Secunda diuiſio, eſt iſta. Propoſitionum categoricarum alia affirmatiua,alia negatiua.Propoſitio categorica affirmatiua eſt illa,in qua verbum principale affirmatur.vt homo currit.Propoſitio categorica negatiua eſt illa,in qua verbū principale negatur, vt homo non currit. Tertia diuiſio eſt iſta. Propoſitionum categoricarum alia vera,alia falſa.Propoſitio categorica vera eſt illa, cuius primariū & adæquatum ſignificatū eſt verum.vt, tu es homo. hæc.n.eſt vera,tu es homo:quia te eſſe hominem eſt verum.Voco ſignificatum primarium & adæquatum propoſitionis, quod eſt ſimile orationi infinitiuæ vel cōiunctiue illius. vnde te eſſe hominem,vel ꝙ tu es homo,dicitur ſignificatum primarium & adæquatum illius,tu es homo cætera aūt ſignificata.vt te eſſe animal, te eſſe ſubſtantiā & huiuſmodi,ſunt ſignificata ſecundaria, & pęnes illa non dr̄ ꝓpoſitio vera, nec falſa. Propoſitio categorica falſa eſt illa cuius primarium & adæquatum ſignificatum eſt falſum.vt tu es aſinus.Quarta diuiſio.Propoſitionū categoricarum alia poſsibilis,alia impoſsibilis.Propō categorica poſsibilis eſt illa, cuius primariū & adæquatū ſignificatū eſt poſsibile.vt tu curris.Prppoſitio categorica īpoſsibilis eſt illa,cuius primariū & adæquatū ſignificatū eſt impoſsibile,vt homo eſt aſinus.Quinta diuiſio Propoſitionum categoricarum alia neceſſaria, alia cōtingens Propoſitio neceſſaria eſt illa, cuius primariū, & adæquatum ſignificatū eſt neceſſarium, vt Deus eſt. Propoſitio contingens eſt illa, cuius ſignificatum primarium,& adæquatum eſt contingens,vt tu es homo. Et voco ſignificatum contingens illud quod indifferenter poteſt eſſe verum,vel falſum. Sexta diuiſio Propoſitionum

Secunda diuiſio. Poteſt colligi ex.i. parte habet.c.2.

Tertia diuiſio. Diffuſiua de hac materia vide in lo.ma.a f.158. vſque ad f.167. ſecundę partis.

4. diuiſio vide in lo. ma. a f. 167.vſque ad fo. 172.

5.diuiſio.

6. diuiſio uide j.prio rū cō. 2.in prin.

ſitionum categoricarum alia alicuius quantitatis, alia nullius. Propoſitio categorica alicuius quantitatis eſt illa, quæ eſt vlis, particularis, indefinita, vel ſingularis. Propō vlis eſt illa in qua ſubijcitur terminus cōis ſigno vli determinatus, vt ōis hō currit. Terminū cōem voco in præſenti nomē appellatiuū, & pnomē pluralis numeri. Signa vlia ſunt iſta, ōis, nullus, q̄libet, vnuſquiſq; vterque, quicunque, qualiſlibet, quantuſlibet, & hmōi. Propoſitio particularis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus cōis ſigno particulari determinatus, vt aliquis hō diſputat. Signa particularia ſūt iſta, aliquis, quidā, alter, reliquus, & hmōi. Propoſitio indefinita eſt illa, in q̄ ſubijcitur terminus cōis ſine aliquo ſigno, & hō eſt aial. Propō ſingularis eſt illa in qua ſubijcitur terminus diſcretus, vel terminus cōis cū pnomine demonſtratiuo ſingularis numeri. Exēplum primi. ſor. currit. Exēplum ſecūdi. ille hō diſputat. Voco aūt terminū diſcretū vel ſigularē, nomē propriū, aut pronomē demonſtratiuū ſingularis nūmeri. vt iſte, iſta. iſtud. Ex quibus ſeq̄t iam, q̄ eſt categorica nullius quātitatis. Et dr̄ q̄ illa quæ nō eſt vlis, nec particularis, nec indefinita, nec ſingularis, vt excluſiuæ, & exceptiuæ, & reduplicatiuæ. videlicet tm̄ hō currit, ōis hō præter ſor. mouetur, ōis homo inquantū hō eſt aial. Iuxta primam ſecundā, & vltimā diuiſiones ponit iſte verſus. Quæ? ca, vel hy. Qualis? ne, vel af. v. Quanta, par, in, ſin, Prima pars ſic intelligitur, q̄ ad interrogationem de ppoſitione factā per Quæ? rñdetur categorica, vel hypothet. Secunda aūt aſſerit quod ad interrogationē factam per Qualis? reſpondetur affirmatiua, vel negatiua. Sed in tertia denotatur q̄ ad interrogationē factā per Quanta? rñdeatur, vlis, particularis indefinita, vel ſingularis, & hoc ſecundum exigentiam propoſitionis propoſitæ.

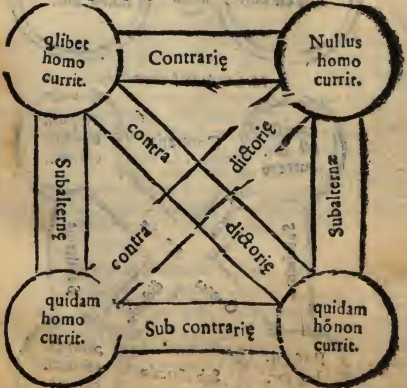
[illegible]

De duabus alijs propoſitionū diuiſionibus. Cap. VII.

PRæter ſupradictas diuiſiones duæ aliæ declarant: Prima eſt iſta. Propoſitionū categoricarū, alia de ineſſe, alia modalis. Propō categorica de ineſſe eſt illa

illa in qua nō ponit̃ aliquis modus,vt hō currit. Propo ſitio categorica modalis eſt illa,in qua ponit̃ aliqs mo- dus,vt poſsibile eſt ſor.currere. Modi aũt ſunt ſex.ſ.poſ ſibile.Ipoſsibile. neceſſariũ,ↄtingẽs. verũ,& falſum.Se cũda diuiſio. Propoſitionũ modaliũ, quædã eſt in ſenſu diuiſo,& quędã in ſenſu ↄpoſito.Propoſitio modalis in ſenſũ diuiſo eſt illa,in q̃ modus mediat ĩter accuſatiuũ caſum & verbũ ĩfinitiui modi.vt ſortẽ poſsibile eſt cur- rere.ꝓpō modalis in ſenſu cōpoſito eſt illa,in qua modꝰ totaliter ꝑcedit. vel finaliter ſubſequit̃, vt Deũ eſſe eſt neceſſariũ. impoſsibile eſt hoĩem eſſe aſinũ. Ex his di- uiſionibus originant̃ tres figuræ. Quarũ prima dr̃ de in eſſe. Secunda modalis de ſenſu diuiſo,ſe habẽs ad modũ Primæ. Tertia modalis de ſenſu ↄpoſito,ſed a cæteris dĩ ſperata. Quarũ declarationes habes ĩ exẽplo hic poſito: [Secunda.

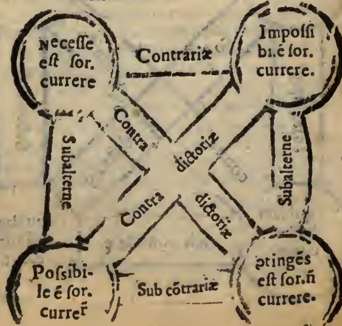
Figura propoſitionum de ineſſe .

Modalis de ſenſu diuiſo.

Modalis de ſenſu compoſito.

De figuris propoſitionum. Cap. VIII.

SInt igitur tam primæ quàm ſecundę figuræ hæ regulæ generales. Prima eſt iſta. Vniuerſalis affirmatiua,& vniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponentibus præciſæ pro eodem vel pro eiſdē, ſunt ꝯtrariæ in figura. vt quilibet homo currit,nullus homo currit. Secūda regula eſt iſta. Particularis affirmatiua & particularis negatiua de cōſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponētibus præciſæ pro eodē vel pro eiſdē ſunt ſubcōtrariæ in figura.vt quidā homo currit,& quidā homo non currit. Tertia regula, vniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua,vel vniuerſalis negatiua & particularis affirmatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponentibus præciſe pro eodē vel pro eiſdē,ſunt contradictoriæ in figura.vt quilibet homo currit, & quidā homo non currit,nullus homo currit,& quidam homo currit. Quarta regula,vniuerſalis affirmatiua & particularis affirmatiua.& vniuerſalis negatiua & particularis negatiua.de ꝯſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis,ſupponentibus præciſe pro eodē vel pro eiſdē ſunt ſubalternæ in figura.vt quilibet homo currit,& quidā homo currit.nullus homo currit,& quidā homo nō currit.Ex prædictis ſequitur,ꝙ illæ non ſunt ꝯtrariæ.omnis homo currit,nullus homo currit.nec iſtæ contradictoriæ: oīs homo currit, quidam homo non currit.nec iſtæ ſubalternæ omnis homo currit, quidam homo currit. quia termini non ſupponunt præciſe pro eodem vel pro eiſdē. In vna enim ſubiectum ſupponit pro vtroq; ſexu. In alia vero pro maſculino tantum.

Prima regula. Secunda. Tertia. Quarta

Nota ꝙ in multis exemplabus nō inueni i iſtis 4. regulis verbū, & copulis ut cōiter legitur tū poſito. & non poſito ſemper intellectualiter.

De natura propoſitionum. Cap. IX.

SIcut quatuor regulis ſituātur propoſitiones in figurā,ita quatuor alijs regulis ipſarū cognoſcit lex ſeu natura.quarum prima eſt iſta.Non eſt poſsibile duo contraria eſſe ſimul vera,ſed ſimul falſa.Prima pars patet inductiue in oībus,ſecunda probatur,q̄m iſta ſunt ſimul

Prima regula.

Pro toto hic.c.vide in lo. m. f. 115. vſq; ad fa.122. & m m. 7. tractatus c. 2.

ſimul falſa quilibet homo eſt albus,nullus homo eſt albus & iſta ſimiliter:omne animal eſt homo,nullum animal eſt homo.

Secunda. Secunda regula eſt iſta non eſt poſsibile duo ſubcontraria eſſe ſimul falſa. ſed ſimul vera. Patet pars prima in ſingulis diſcurrendo. ſecũda probatur.qm̃ iſta ſunt ſimul vera. aliquis homo eſt albus aliquis homo non eſt albus & aliquod animal eſt homo. aliquod aĩal non eſt homo.

Tertia. Tertia regula eſt iſta.Non eſt poſsibile duo contradictoria eſſe ſimul vera, vel ſimul falſa. patet iſta regula diſcurrẽdo per ſingula ↄ̃dictoria.

Quarta. Quarta regula eſt iſta Si vniuerſalis eſt vera, ſua particularis vel in definita ſibi ſubalterna, eſt vera,ſed nõ ecõuerſo. Vnde ſi hæc eſſet vera.quilibet homo eſt albus, hæc ſilr eſſet vera.aliquis homo eſt albus ſed non conuerſo:quia iã de facto hæc eſt vera.aliquis hõ eſt albus, & non iſta, quilibet homo eſt albus eodẽ modo dico de negatiuis.

De æquipollentijs. Cap. X.

Prima regula vide pro his. in 7. trac. huius c 3. & in lo. mar. a.f.114. vſque ad fo. 115.

EQuipollentiarum tres ſunt regulæ. Quarũ prima eſt iſta. Negatio præpoſita facit æquipollere ſuõ ↄ̃dictorio.vnde non quilibet homo currit,æquiualet iſti,aliquis homo non currit. Et iſta, nõnullus homo currit,æquiualet iſti, aliquis homo currit. Secunda regula eſt iſta. Negatio poſtpoſita facit æquipollere ſuõ ↄ̃trario. probatur.nam iſta,quilibet hõ non currit,æquipollet iſti,nullus hõ currit. & iſta,nullus hõ non currit æquipollet iſti quilibet hõ currit.

Tertia. Tertia regula eſt iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit æquipollere ſuõ ſubalterno.vnde hæc, nõ quilibet hõ nõ currit æquipollet iſti,aliquis hõ currit. Et iſta,nõnullus hõ non currit. æquipollet iſti, aliquis hõ non currit. Vnde verſus.

Præ, contradic. poſt contra. præ poſtq; ſubalter.

Hæc regula non ſolum deſeruit primæ, vel ſecundæ figuræ, immo & tertiæ. Et voco ibi negationem præpoſitam qñ coniungitur modo ſiue modus præcedat, ſiue ſequatur: & poſtpoſitam quando coniungitur verbo infinitiuĩ modi. Exemplum primi. nõ poſsibile eſt for.

currere vel ſor.currere non eſt poſsibile. Exēplū ſecū di,poſsibile eſt ſor.non currere, vel ſor. non currere eſt poſsibile. Hæc ergo,nō neceſſe eſt ſor.currere,æquiua let iſti ꝯtingens eſt ſor. nō currere,per primā regulā. & hæc, neceſſe eſt ſor. non currere,æquiualet iſti,impoſsi bile eſt ſor. currere, per ſecundam regulam. Et iſta, nō neceſſe eſt ſor. non currere, æquiualet huic, poſsibile eſt ſor. currere, per tertiam regulam. ita dicatur & de cæteris quibuſcunque.

De conuerſione. *Cap. XI.*

Conuerſio eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatū, & econuerſo, vt homo eſt animal, animal eſt ho mo. Et hæc diuiditur in conuerſionem ſimplicē, per accidens & per ꝯtrapoſitionem. Cōuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo, manente eadem qualitate & quantitate, vt nullum animal currit,nullum currens eſt animal. Conuerſio pac cidens eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum & econuerſo manente eadē qualitate,ſed mutata quantitate,vt omnis homo eſt animal, aliquod animal eſt homo. Cō uerſio per contrapoſitionem eſt trāſpoſitio ſubiecti in prædicatum,& econuerſo,manente eadem qualitate & quātitate, ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos,vt quoddam animal non currit, quoddam nō currens non eſt non animal. Vt autem ſciatur quæ propō num his cōuerſionibus conuertatur,ponunt iſti verſus.

Diffō conuerſionis, pro hoc vide m.7.tracta. huius c. 4. & in lo.ma. a f. 123.vſque ad fo.124.

Feci, ſimpliciter conuertitur eua,per acci.
Aſto,per contra,ſic fit conuerſio tota.

In quibus ponuntur quatuor literæ vocales: a.e.i.o. A. ſignificat. vniuerſalem affirmatiuam. E. vniuerſalē negatiuam. I. particularem vel indefinitam affirmatiuam. O particularem vel indefinitam negatiuam. Cū ergo dicitur,feci ſimpliciter i.vniuerſalis negatiua, & particularis affirmatiua conuertuntur ſimpliciter. Cōuertitur eua per acc.i.vniuerſalis negatiua, & vniuerſalis affirmatiua conuertuntur per accidēs.Aſto,per con

tra.i.vniuerſalis affirmatiua,& particularis,vel indefinita negatiua conuertuntur per contrapoſitionem. Harũ conuerſionum ſimplex eſt vtilior, quia vniuerſaliter ſi conuerſa eſt vera,conuertens eſt vera, & ecõuerſo. ſed non eſt ita in conuerſione per accidens,vel per contrapoſitionem. nam in conuerſione per accidens conuerſa eſt falſa. vt omne animal eſt hõ,& conuertens vera. videlicet homo eſt animal. In ↄuerſione vero per contrapoſitionem eſt conuerſa vera,& conuertens falſa. Nam hæc eſt vera,aliqua roſa non eſt ſubſtantia, nulla roſa exiſtente: & tamen hæc eſt falſa, aliqua non ſubſtãtia non eſt non roſa,quia ſuum contradictoriũ eſt verum. videlicet omnis non ſubſtantia non eſt non roſa. Contra id quod dictũ de cõuerſione ſimplici arguitur. Primo,hæc eſt vera,nullus homo eſt mulier, & hæc eſt falſa nulla mulier eſt homo. igitur regula falſa. Secundo hęc eſt vera nullus cęcus videt ens. & hæc eſt falſa, nullum ens videt cœcum,ergo,&c. Tertio, hæc eſt vera. nulla domus eſt in homine, & hæc eſt falſa. nullus homo eſt in domo. ergo, &c. Ad primum dicitur,quòd illa non eſt ſua conuertens, ſed iſta,nulla mulier eſt aliquis homo quia debet eſſe conſimilis limitatio in conuertente & in conuerſa. Ad ſecundum dico, ꝙ non fit de ſubiecto prædicatum,quia non eſt prædicatũ ly ens ſed ly videns ens,& ſic conuertitur. ergo nullum vidẽs ens eſt cœcum. Ad tertium dicitur ſimiliter, ꝙ illa nõ eſt conuertens eius,ſed iſta nullum ens in homine eſt domus. vel iſta, in nullo homine eſt domus. quia non debent termini mutare caſum.

De propoſitione hypothetica. Cap. XII.

Quid ſit propoſitio hyp.

PRopoſitio hypothetica eſt illa, quæ habet plures categoricas coniunctas per notã cõditionis,copulationis,diſiũctionis,vel alicui iſtarũ æquiualentem.vt tu es homo,& tu es animal. Tres igitur ſunt ſpecies hypotheticarũ non æquiualentes in ſignificando. videlicet conditionalis,copulatiua,& diſiunctiua, Aliæ vero,vt

go,vt localis,cauſalis,& temporalis non ſunt hypotheticæ,ſed categoricæ.Propoſitio conditionalis eſt illa, in qua coniunguntur plures categoricæ per notã conditionis, vt,ſi tu es homo,tu es animal.Propoſitionũ conditionaliũ,alia affirmatiua,alia negatiua.Propoſitio cõditionalis affirmatiua eſt illa in qua affirmatur nota cõditionis. exemplũ poſitum eſt.Conditionalis negatiua eſt illa,in qua nota conditionis negaẽ.vt, non ſi tu es homo, tu es aſinus.Et hæc ſemper probatur per affirmatiuã.Ad veritatẽ conditionalis affirmatiuæ requiriẽ & ſufficit,ꝙ oppoſitũ cõſequentis repugnet antecedenti,vt, ſi tu es hõ, tu es animal.Hæc vera eſt, quia iſta repugnat.tu es hõ, & tu non es aĩal.Antecedens vocaẽ illa propoſitio, quæ immediate ſequitur notã conditionis,ꝯñs vero eſt alia. Ita ꝙ tu es homo,eſt antecedens, & tu es aĩal. eſt ꝯñs. Ad falſitatẽ cõdõnalis affirmatiue requiritur & ſufficit ꝙ oppoſitum conſequentis ſtet cũ antecedente,vt, ſi tu es homo tu ſedes.Hæc aũt ſtant ſimul.tu es homo, & tu non ſedes ideo iſta conditionalis eſt falſa.De impoſsibilitate,poſsibilitate,neceſsitate,& contingentia eiuſdem non oportet dicere aliter,quia omnis conditionalis vera eſt neceſſaria,& omnis falſa eſt impoſsibilis. Nulla autem eſt quæ ſit contingens. Iſtæ regulæ dictæ ſunt de conditionali denominata a ly ſi,& non a ly niſi.

Prima regu. pa. 16. prin. 2. du. 10.

Secunda

pa. ſophis. 18. cor. cõs infra ſop. 472.

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

Copulatiua eſt illa,quę habet plures categoricas per notã copulationis inuicẽ cõiunctas,vt,tu es homo,& tu ſedes.Propoſitionũ copulatiuarum alia affirmatiua,alia negatiua.Affirmatiua eſt illa,in qua nota copulationis affirmatur.Exemplũ poſitũ eſt. Negatiua vero eſt illa,in qua nota copulationis negaẽ. vt, tu non es homo & tu es aſinus. Et ſemper negatiua ꝓbatur per affirmatiuam.Ad veritatẽ copulatiuæ affirmatiuæ requiritnr quamlibet partẽ eſſe veram,vt,tu es homo,& tu es aĩal. Et ad falſitatẽ copulatiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam eſſe falſam.vt,tu es homo,& tu curris. Ad

Prima regula.

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
12
4 C
4

M

14
3
F
9

VIII a 25963

LOGICA
PAVLI VENETI,

QVAM ILLE SVI TEMPORIS ingenij acumine facile primus, mira breuitate, ac perſpicuitate conſcripſit.

ANNOTATIONES ITEM AD MARGInem, tabulas, figuras, eaq́ue omnia diligentiſsime emendata, eidem addidimus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS,

Apud Hieronymum Scotum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

M D LXVII.

PAVLI VENETI EREMITANI

LOGICA PARVA.

CONSPICIENS Librorum quorundam magnitudinē tedium conſtituentem in animo ſtudentium, necnon & aliorum nimiam breuitatem, quibus nulla fere eſt annexa doctrina: Ideo volēs medium retinere vtriuſq; ſapiens naturam extremi, compendium vtile conſtruxi iuuenibus, pluribus diuiſum tractatibus. 2. ethi. c. 5. & 5. ethi. c. 6.

Quorum primus ſummularum tradit notitiam.
Secundus ſuppoſitionum declarat materiam.
Tertius conſequentiarum oſtendit doctrinam.
Quartus terminorum vim inſtruit probatiuam.
Quintus obligandi regulam docet obligatiuam.
Sextus inſolubilia ſoluendi dat artem & viam.
Septimus contra primum objjcit, ſolutionem addēs reſponſiuam.
Octauus tertiū fortificat per rōnem argumentatiuā;

Quia ergo doctrina quæcunq; a cōiori vt ait Phyloſophus in proœmio phyſi. ſumit exordium, ideo tractatus primus terminum ſic diffiniens incipit a priori. 1. cōmē. 4.

De diffinitione termini, & eius diuiſione. Cap. I.

TERMINVS eſt ſignum orationis conſtitutiuū. vt pars propinqua eiuſdē, vt ly homo, ly animal. Et notāter dictum propinqua, quia oratio habet partes

Diffinitio termi. pro qua vide. i. po. ca. i. & Boet. in. 1. differē. to. c. 2. & in j. de ſyllo cate.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

partes propinquas & remotas, propinqua vocatur di-ctio, remota vocatur litera, vel ſyllaba. dictio igitur & non litera vel ſyllaba eſt terminus. Prima diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt per ſe ſignificatiuus, qui dam non. Terminus per ſe ſignificatiuus, eſt ille qui per ſe ſumptus aliquid repreſentat vt ly homo, ly animal.

Secūdam vero ethymologiam eius vide 5.m.re.23.

Terminus non ꝑ ſe ſignificatiuus eſt ille qui per ſe ſumptus nihil repreſentat, vt omnis, nullus, quilibet quicū que, alter, & conſimiles. Secunda diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam ſignificant naturaliter, & quidam ad placitum. Terminus naturaliter ſignificans eſt ille qui apud omnes eiuſdē eſt repreſentatiuus, ſicut ly homo, ly animal, in mente. Terminus ad placitum ſignificās eſt ille qui non apud omnes eiuſdem eſt repreſentatiuus. ſicut ille terminus homo in voce vel in ſcripto, q apud nos ſignificat hominē, ſed apud alias nationes nihil ſignificat, vt ſunt græci & hæbrei. Tertia diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt categorematicus, & quidam ſyncategorematicus. Terminus categorematicus, eſt ille qui tam per ſe quam cum alio habet propriū ſignificatum. vt ly homo, ſiue enim ponatur in oratione, ſiue extra, ſemper ſignificat hominem. Terminus ſyncategorematicus eſt terminus habens officium qui per ſe ſumptus nullius eſt ſignificatiuus. vt ſigna diſtributiua vt omnis, nullus & ſigna particularia. vt aliquis, alter, & præpoſitiones, & aduerbia, & coniunctiones. Signa namq; diſtributiua habent officium, quia determinant diſtributiue, vniuerſalia vr, & particularia particulariter. Præpoſitiones determinant ſub certo caſu. Aduerbia, verbum, & coniunctiones, habent coniungere terminos vel orationes. Quarta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ intentionis, & quidam ſecundæ intentionis. Terminus primæ intentionis eſt terminus mentalis ſignificans non terminum.i.rē quæ non eſt terminus, dato ꝙ eſſet, ſicut ly homo, ſignificat ſor. & pla. quorum nullus poteſt eſſe terminus. Terminus autem ſecundæ intentionis eſt terminus mētalis ſignificans ſo lum

Secūda diuiſio pro qua vide j.peryher. c. j. & ipſum Pauſ. in lo. ma. i j.parte. fo. fo.5.col.j.

Tertia diuiſio. De hac vide lacius ī lo. ma. f.2. c.2. fo. 58. fo. 3.

4.diuiſio.3 Vide Pa. lo. ma. fo. 19.com.4.

lum mo do terminum vel propoſitionem. vt illi termini mentales, nomen, verbum, participium, propoſitio, oratio, & huiuſmodi. Quinta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ impoſitionis, quidam ſecundæ. Terminus primæ impoſitionis eſt terminus vocalis, vel ſcriptus ſignificans non terminum, vt ly homo, & ly animal in voce vel in ſcripto. Terminus autem ſecundæ impoſitionis eſt terminus vocalis vel ſcriptus ſignificans ſolummodo terminum vel propoſitionem. vt illi termini vocales vel ſcripti: nomen, verbum, participium, & huiuſmodi. Sexta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidã ſunt incomplexi, & quidam complexi. Terminus incõplexus vocatur dictio, vt ly lapis, ly lignum. Sed terminus cõplexus eſt oratio, vt homo eſt albus, Sor. & Pla. ſunt ſapientes: eſt deum eſſe neceſſe & huiuſmodi.

5. diuiſio. vide Bo. in peryher. 1.

6. diuiſio. Vide Pa. lo. ma. fo. 16. com. 4.

De nomine. Cap. II.

QVia de nomine & verbo, ex quibus oratio componitur, & propoſitio, logicus principaliter cõſiderat, ideo de his reſtat deffinitiones aſsignare. Non eſt terminus ſignificatiuus ſine tempore, cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata, vt homo. In iſta diffinitione ponitur terminus loco generis, quia omne nomen eſt terminus, & non econuerſo dicitur ſignificatiuus, quia termini nõ ſignificatiui non ſunt nomina apud logicum, licet bene apud grammaticũ. vt omnis, nullus, & ſimilia. Tertio dicitur ſine tempore, ad differentiã verbi participij quæ ſignificant cum tempore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata, ad differentiam orationis, cuius partes ſignificant ſeparatæ.

Diffinitio nominis pro qua ui de primo peryher. tt com. 2.

De verbo. Cap. III.

VErbum eſt terminus temporaliter ſignificatiuus & extremorũ vnitiuus, cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata, vt currit vel diſputat. Et dr̃ primo, temporaliter ſignificatiuus, ad differentia nominis, quod ſignificat ſine tempore. Secundo dr̃, & extremorũ vnitiuus: ad drĩam participij, ꝙ ſignificat cum tempore,

Diffinitio verbi. vide, i. peryher. t. c. 3.

BIBLIOTECA NAZ. V. E. ROMA

Diffinitio orationis et pro hac vide pri. peryher. t. com. 4. Et nota ꝙ iſtæ diffinitiones non verificantur de virtute ſermonis ſed intelligitur in eis ꝙ ſint aptenate generare perfectum ſenſum, &c. pro quibus vide illo: m. f. 101. col. 1.

ſed non vnit ſuppoſitum cũ appoſito ſicut verbum. cæterę aũt particulæ ponuntur, ſicut in diffinitione nominis.

De oratione. *Cap. IIII.*

ORatio eſt terminus ſignificatiuus, cuius aliquã pars aliquid ſignificat ſeparata, vt homo albus currit, Deũ eſſe eſt neceſſe. Vltima particula ponitur ad dr̃iam nominis & verbi, quorũ partes nõ ſignificant ſeparatę. Orationũ, alia perfecta, alia imperfecta. Oratio perfecta eſt illa, quæ perfectum ſenſum generat in animo auditoris, vt homo currit. Oratio imperfecta eſt illa, quæ imperfectũ ſenſum generat in animo auditoris. vt homo albus, Deũ eſſe. Notandum, quod tres ſunt ſpecies orationis perfectæ. quia orationum perfectarũ, alia indicatiua, vt homo currit, alia imperatiua, vt doce Ioannem, alia optatiua, vt vtinã eſſem bonus logicus.

Diffinitio. 1. peryher. com. 5.

De propoſitione. *Cap. V.*

PRopoſitio eſt oratio indicatiua, verũ vel falſum ſignificans, vt homo currit. ponitur oratio loco generis, quia oĩs propoſitio eſt oratio, & non ecõuerſo. Secundo dr̃ Indicatiua, quia ſola indicatiua eſt propoſitio: non aũt imperatiua, nec optatiua. Vltimo annectitur, verum vel falſum ſignificans, propter tales orationes. ſortes põt, Plato incipit, quæ non ſunt propoſitiones, non obſtante ꝙ ſint indicatiuæ. quia non ſignificant verum, nec falſum, cum ſint orationes imperfectæ.

De diuiſione propoſitionum. *Cap. VI.*

De diuiſio. Vide in lo. m. fol. 101. colum. 4.

DIuiſiones ſub propoſitione ꝯtentas ſequit̃ numerare. Prima eſt iſta, propoſitionũ alia categorica alia hypothetica. propoſitio categorica eſt illa, quæ hẽt ſubiectũ, prædicatũ, & copulã tanq̃ principales partes ſui vt homo eſt animal. Subiectũ eſt ly homo, prędicatũ vero ly aĩal. copula illud verbũ eſt, quia ꝯiungit ſubiectũ cũ prædicato. Et ſi dicat̃, homo currit eſt ꝑpoſitio categorica & non hẽt prædicaũ. Dr̃ ꝙ habet implicitũ prædicatũ. videlicet, y currens. qđ patet in reſoluẽdo illud verbũ currit, in ſum, es, eſt: & ſuũ participiũ. Subiectum

Dubitatio Solutio Quid ſubiectum quid prædicatum & quid cõpula.

biectum eſt, de quo aliquid dr̃. vt homo. Prædicatũ vero quo dr̃ de altero. vt animal. Sed copula ſemper eſt verbũ ſubſtantiuum, ſum, es, eſt. De proportione hypothetica poſterius dicetur: ad cuius differentiã ponitur illa particula, principales partes ſui. quia principales partes hypotheticæ non ſunt ſubiectũ & prædicatũ, ſed plures categoricæ vt infra dicetur. Secunda diuiſio, eſt iſta. Propoſitionum categoricarum alia affirmatiua, alia negatiua. Propoſitio categorica affirmatiua eſt illa, in qua verbum principale affirmatur. vt homo currit. Propoſitio categorica negatiua eſt illa, in qua verbũ principale negatur, vt homo non currit. Tertia diuiſio eſt iſta. Propoſitionum categoricarum alia vera, alia falſa. Propoſitio categorica vera eſt illa, cuius primariũ & adæquatum ſignificatũ eſt verum. vt, tu es homo. hæc.n. eſt vera, tu es homo: quia te eſſe hominem eſt verum. Voco ſignificatum primarium & adæquatum propoſitionis, quod eſt ſimile orationi infinitiuæ vel cõiunctiue illius. vnde te eſſe hominem, vel ꝙ tu es homo, dicitur ſignificatum primarium & adæquatum illius, tu es homo cætera aũt ſignificata. vt te eſſe animal, te eſſe ſubſtantiã & huiuſmodi, ſunt ſignificata ſecundaria, & pęnes illa non dr̃ ꝓpoſitio vera, nec falſa. Propoſitio categorica falſa eſt illa cuius primarium & adæquatum ſignificatum eſt falſum. vt tu es aſinus. Quarta diuiſio. Propoſitionũ categoricarum alia poſsibilis, alia impoſsibilis. Propõ categorica poſsibilis eſt illa, cuius primariũ & adæquatũ ſignificatũ eſt poſsibile. vt tu curris. Prppoſitio categorica ĩpoſsibilis eſt illa, cuius primariũ & adæquatũ ſignificatũ eſt impoſsibile, vt homo eſt aſinus. Quinta diuiſio Propoſitionum categoricarum alia neceſſaria, alia cõtingens Propoſitio neceſſaria eſt illa, cuius primariũ, & adæquatum ſignificatũ eſt neceſſarium, vt Deus eſt. Propoſitio contingens eſt illa, cuius ſignificatum primarium, & adæquatum eſt contingens, vt tu es homo. Et voco ſignificatum contingens illud quod indifferenter poteſt eſſe verum, vel falſum. Sexta diuiſio Propo

Secunda diuiſio. Poteſt colligi ex .i. parte habet .c. 2.

Tertia diuiſio. Diffuſiua de hac materia vide in lo. ma. a f. 158. vſque ad f. 167. ſecundę partis.

4. diuiſio vide in lo. ma. a f. 167. vſque ad fo. 172.

5. diuiſio.

6. diuiſio uide j. priorũ cõ. 2. in prin.

ſitionum categoricarum alia alicuius quantitatis, alia nullius. Propoſitio categorica alicuius quantitatis eſt illa, quæ eſt vĩis, particularis, indefinita, vel ſingularis. Propõ vĩis eſt illa in qua ſubijcit̃ terminus cõis ſigno vĩi determinatus, vt oĩs hõ currit. Terminũ cõem voco in præſenti nomẽ appellatiuũ, & ꝓnomẽ pluralis numeri. Signa vĩa ſunt iſta, oĩs nullus, q̃libet vnuſquiſq; vterque: neuter, qualiſlibet, quãtuſlibet, & hmõi. Propoſitio particularis eſt illa, in qua ſubijcit̃ terminus cõis ſigno particulari determinatus, vt aliquis hõ diſputat. Signa particularia ſũt iſta, aliq̃s, quidã, alter, reliquus, & hmõi. Propoſitio indefinita eſt illa, in q̃ ſubijcit̃ terminus cõis ſiñe aliquo ſigno, & hõ eſt aĩal. Propõ ſingularis eſt illa in qua ſubijcit̃ terminus diſcretus, vel terminus cõis cũ ꝓ nomine demonſtratiuo ſingularis numeri. Exẽplum primi. ſort. currit. Exẽplum ſecũdi. ille hõ diſputat. Voco aũt terminũ diſcretũ vel ſigularẽ, nomẽ propriũ, aut pronomẽ demonſtratiuũ ſingularis numeri. vt iſte, iſta. iſtud. Ex quibus ſeq̃t iam, q̃ eſt categorica nullius quãtitatis. Et dr̃ ꝙ illa quæ nõ eſt vĩis, nec particularis, nec indefinita, nec ſingularis, vt excluſiuæ, & exceptiua, & reduplicatiuæ. videlicet tm̃ hõ currit, oĩs hõ præter ſor. mouetur, oĩs homo inquantũ hõ eſt aĩal. Iuxta primam ſecundã, & vltimã diuiſiones ponit̃ iſte verſus. Quæ? ca, vel hy. Qualis, ne, vel af. v. Quanta, par, in, ſin, Prima pars ſic intelligit̃, ꝙ ad interrogationem de ꝓpoſitione factã per Quæ? rñdetur categorica, ve. hypothet. Secunda aũt aſſerit quod ad interrogationẽ factam per Qualis? reſpondetur affirmatiua, vel negatiua. Sed in tertia denotat̃ ꝙ ad interrogationẽ factã per Quanta? rñdeatur, vĩis, particularis indefinita, vel ſingularis, & hoc ſecundum exigentiam propoſitionis propoſitæ.

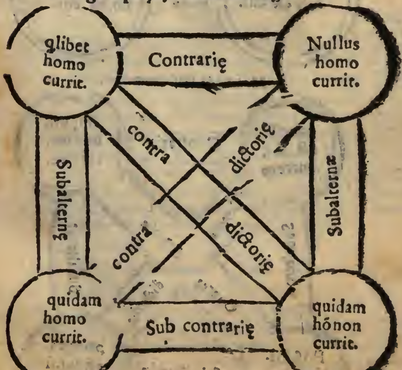
Idem in 7. tracta. huius in c. ſ. & in lo. ma. fo. 107 cõm. 4.

De duabus alijs propoſitionũ diuiſionibus. Cap. VII.

PRæter ſupradictas diuiſiones duæ aliæ declarant̃: Prima eſt iſta. Propõnũ categoricarũ, alia de ineſſe, alia modalis. Propõ categorica de ineſſe eſt

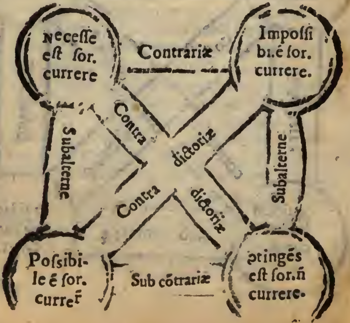
illa in qua nõ ponit̃ aliquis modus,vt hõ currit. Propoſitio categorica modalis eſt illa,in qua ponit̃ aliqs modus,vt poſsibile eſt ſor.currere. Modi aũt ſunt ſex.ſ.poſſibile. Ipoſsibile. neceſſariũ, ꝯtingẽs. verũ,& falſum. Secũda diuiſio. Propoſitionũ modaliũ, quædã eſt in ſenſu diuiſo,& quędã in ſenſu ꝯpoſito. Propoſitio modalis in ſenſu diuiſo eſt illa,in q̃ modus mediat ĩter accuſatiuũ caſum & verbũ ĩfinitiui modi. vt ſortẽ poſsibile eſt currere. ꝓpõ modalis in ſenſu cõpoſito eſt illa,in qua mod⁹ totaliter p̃cedit. vel finaliter ſubſequit̃, vt Deũ eſſe eſt neceſſariũ. impoſsibile eſt hoĩem eſſe aſinũ. Ex his diuiſionibus originant̃ tres figuræ. Quarũ prima dr̃ de in eſſe. Secunda modalis de ſenſu diuiſo,ſe habẽs ad modũ Primæ. Tertia modalis de ſenſu ꝯpoſito,ſed a cæteris diſperata. Quarũ declarationes habes ĩ exẽplo hic poſito: [Secunda.

Figura propoſitionum de ineſſe.

Modalis de ſenſu compoſito.

De figuris propoſitionum. Cap. VIII.

SInt igitur tam primæ quàm ſecundę figuræ hæ regulæ generales. Prima eſt iſta. Vniuerſalis affirmatiua,& vniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponentibus præciſæ pro eodem vel pro eiſdē, ſunt ꝯtrariæ in figura. vt quilibet homo currit,nullus homo currit.Secūda regula eſt iſta. Particularis affirmatiua & particularis negatiua de cōſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponētibus præciſæ pro eodē vel pro eiſdē ſunt ſubcōtrariæ in figura.vt quidā homo currit,& quidā homo non currit.Tertia regula, vniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua,vel vniuerſalis negatiua & particularis affirmatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponentibus præciſe pro eodē vel pro eiſdē,ſunt contradictoriæ in figura.vt quilibet homo currit, & quidā homo non currit.nullus homo currit,& quidam homo currit. Quarta regula,vniuerſalis affirmatiua & particularis affirmatiua.& vniuerſalis negatiua & particularis negatiua.de ꝯſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis,ſupponentibus præciſe pro eodē vel pro eiſdē ſunt ſubalternæ in figura.vt quilibet homo currit,& quidā homo currit.nullus homo currit,& quidā homo nō currit.Ex prædictis ſequitur,ꝙ illæ non ſunt ꝯtrariæ.omnis homo currit,nullus homo currit.nec iſtæ contradictoriæ : oīs homo currit, quidam homo non currit.nec iſtæ ſubalternæ omnis homo currit, quidam homo currit. quia termini non ſupponunt præciſe pro eodem vel pro eiſdē. In vna enim ſubiectum ſupponit pro vtroq; ſexu. In alia vero pro maſculino tantum.

Prima regula. Secunda. Tertia. Quarta. Nota ꝙ in multis exemplaribus nō inueni iſtis 4. regulis verbū, & copulis ut cōiter legitur tñ poſito, & non poſito ſem per intellectualiter.

De natura propoſitionum. Cap. IX.

SIcut quatuor regulis ſituātur propoſitiones in figurā,ita quatuor alijs regulis ipſarū cognoſcit lex ſeu natura.quarum prima eſt iſta.Non eſt poſsibile duo contraria eſſe ſimul vera,ſed ſimul falſa.Prima pars patet inductiue in oībus,ſecunda probatur,qm̄ iſta ſunt ſimul

Prima regula. Pro toto hic.c.vide in lo. m. f. 115. vſq; ad fa. 122. & tm m. 7. hutus c. 2.

ſimul falſa quilibet homo eſt albus, nullus homo eſt albus & iſta ſimiliter: omne animal eſt homo, nullum animal eſt homo. Secunda regula eſt iſta non eſt poſsibile duo ſubcontraria eſſe ſimul falſa. ſed ſimul vera. Patet pars prima in ſingulis diſcurrendo. ſecūda probatur. qm̄ iſta ſunt ſimul vera. aliquis homo eſt albus aliquis homo non eſt albus & aliquod animal eſt homo. aliquod aīal non eſt homo. Tertia regula eſt iſta. Non eſt poſsibile duo contradictoria eſſe ſimul vera, vel ſimul falſa. patet iſta regula diſcurrēdo per ſingula ꝯdictoria. Quarta regula eſt iſta Si vniuerſalis eſt vera, ſua particularis vel in definita ſibi ſubalterna, eſt vera, ſed nō ecōuerſo. Vnde ſi hæc eſſet vera. quilibet homo eſt albus, hæc ſic eſſet vera. aliquis homo eſt albus ſed non conuerſo: quia iā de facto hæc eſt vera. aliquis hō eſt albus, & non iſta, quilibet homo eſt albus eodē modo dico de negatiuis.

Secunda. *Tertia.* *Quarta.*

De æquipollentijs. Cap. X.

EQuipollentiarum tres ſunt regulæ. Quarū prima eſt iſta. Negatio præpoſita facit æquipollere ſuō ꝯdictorio. vnde non quilibet homo currit, æquiualet iſti, aliquis homo non currit. Et iſta, nōnullus homo currit, æquiualet iſti, aliquis homo currit. Secunda regula eſt iſta. Negatio poſtpoſita facit æquipollere ſuō ꝯtrario. probatur. nam iſta, quilibet hō non currit, æquipollet iſti, nullus hō currit. & iſta, nullus hō non currit æquipollet iſti quilibet hō currit. Tertia regula eſt iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit æquipollere ſuō ſubalterno. vnde hæc, nō quilibet hō nō currit æquipollet iſti, aliquis hō currit. Et iſta, nōnullus hō non currit. æquipollet iſti, aliquis hō non currit. Vnde verſus.

Prima regula vide pro his. in 7. trac. huius c 3. & in lo. ma. 2. f. 114. vſque ad fo. 115. *Tertia.*

Præ, contradic. poſt contra. præ poſtq; ſubalter.

Hæc regula non ſolum deſeruit primæ, vel ſecundæ figuræ, immo & tertiæ. Et voco ibi negationem præpoſitam qn̄ coniungitur modo ſiue modus præcedat, ſiue ſequatur: & poſtpoſitam quando coniungitur verbo infinitiui modi. Exemplum primi. nō poſsibile eſt ſor. currere,

currere vel ſor. currere non eſt poſsibile. Exẽplũ ſecũdi, poſsibile eſt ſor. non currere, vel ſor. non currere eſt poſsibile. Hæc ergo, nõ neceſſe eſt ſor. currere, æquiualet iſti ɔtingens eſt ſor. nõ currere, per primã regulã. & hæc, neceſſe eſt ſor. non currere, æquiualet iſti, impoſsibile eſt ſor. currere, per ſecundam regulam. Et iſta, nõ neceſſe eſt ſor. non currere, æquiualet huic, poſsibile eſt ſor. currere, per tertiam regulam. ita dicatur & de cæteris quibuſcunque.

De conuerſione. *Cap. XI.*

Conuerſio eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatũ, & econuerſo, vt homo eſt animal, animal eſt homo. Et hæc diuiditur in conuerſionem ſimplicẽ, per accidens & per ɔtrapoſitionem. Cõuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo, manente eadem qualitate & quantitate, vt nullum animal currit, nullum currens eſt animal. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum & econuerſo manente eadẽ qualitate, ſed mutata quantitate, vt omnis homo eſt animal, aliquod animal eſt homo. Cõuerſio per contrapoſitionem eſt trãſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo, manente eadem qualitate & quãtitate, ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos, vt quoddam animal non currit, quoddam nõ currens non eſt non animal. Vt autem ſciatur quæ propõnum his cõuerſionibus conuertatur, ponunt iſti verſus.

Diffõ conuerſionis, pro hoc vide m. 7. tracta. huius c. 4. & in lo. ma. a f. 122. vſque ad fo. 124.

Feci, ſimpliciter conuertitur eua, per acci.
Aſto, per contra, ſic fit conuerſio tota.

In quibus ponuntur quatuor literæ vocales: a. e. i. o. A. ſignificat. vniuerſalem affirmatiuam. E. vniuerſalẽ negatiuam. I. particularem vel indefinitam affirmatiuam. O particularem vel indefinitam negatiuam. Cũ ergo dicitur, feci ſimpliciter i. vniuerſalis negatiua, & particularis affirmatiua conuertuntur ſimpliciter. Cõuertitur eua per acc. i. vniuerſalis negatiua, & vniuerſalis affirmatiua conuertuntur per accidẽs. Aſto, per contra. i.

tra.i.vniuerſalis affirmatiua,& particularis,vel indefinita negatiua conuertuntur per contrapoſitionem. Harũ conuerſionum ſimplex eſt vtilior, quia vniuerſaliter ſi conuerſa eſt vera, conuertens eſt vera, & ecõuerſo. ſed non eſt ita in conuerſione per accidens,vel per contrapoſitionem. nam in conuerſione per accidens conuerſa eſt falſa. vt omne animal eſt hõ,& conuertens vera. videlicet homo eſt animal. In ꝯuerſione vero per contrapoſitionem eſt conuerſa vera,& conuertens falſa. Nam hæc eſt vera, aliqua roſa non eſt ſubſtantia, nulla roſa exiſtente: & tamen hæc eſt falſa, aliqua non ſubſtã tia non eſt non roſa, quia ſuum contradictorium eſt verum. videlicet omnis non ſubſtantia non eſt non roſa. Contra id quod dictũ de cõuerſione ſimplici arguitur. Primo, hæc eſt vera, nullus homo eſt mulier, & hæc eſt falſa nulla mulier eſt homo. igitur regula falſa. Secundo hęc eſt vera nullus cęcus videt ens. & hæc eſt falſa, nullum ens videt cœcum, ergo,&c. Tertio, hæc eſt vera. nulla domus eſt in homine, & hæc eſt falſa. nullus homo eſt in domo. ergo, &c. Ad primum dicitur, quòd illa non eſt ſua conuertens, ſed iſta, nulla mulier eſt aliquis homo quia debet eſſe conſimilis limitatio in conuertente & in conuerſa. Ad ſecundum dico, ꝙ non fit de ſubiecto prædicatum, quia non eſt prædicatũ ly ens ſed ly videns ens, & ſic conuertitur. ergo nullum vidẽs ens eſt cœcum. Ad tertium dicitur ſimiliter, ꝙ illa nõ eſt conuertens eius, ſed iſta nullum ens in homine eſt domus. vel iſta, in nullo homine eſt domus. quia non debent termini mutare caſum.

De propoſitione hypothetica. Cap. XII.

Quid ſit propoſitio hyp.

PRopoſitio hypothetica eſt illa, quæ habet plures categoricas coniunctas per notã cõditionis, copulationis, diſiũctionis, vel alicui iſtarũ æquiualentem. vt tu es homo, & tu es animal. Tres igitur ſunt ſpecies hypotheticarũ non æquiualentes in ſignificando. videlicet conditionalis, copulatiua, & diſiunctiua, Aliæ vero, vt

ro,vt localis,cauſalis,& temporalis non ſunt hypotheticæ,ſed categoricæ.Propoſitio aditionalis eſt illa, in qua coniunguntur plures categoricæ per notā conditionis, vt,ſi tu es homo,tu es animal.Propoſitionū conditionaliū,alia affirmatiua,alia negatiua.Propoſitio cōditionalis affirmatiua eſt illa in qua affirmatur nota cōditionis. exemplū poſitum eſt.Conditionalis negatiua eſt illa,in qua nota conditionis negaē.vt, non ſi tu es homo, tu es aſinus.Et hæc ſemper probatur per affirmatiuā.Ad veritaté conditionalis affirmatiuæ requirit & ſufficit,ꝙ oppoſitū cōſequentis repugnet antecedenti,vt, ſi tu es hō, tu es animal.Hæc vera eſt, quia iſta repugnat.tu es hō, & tu non es aīal.Antecedens vocaē illa propoſitio, quæ immediate ſequitur notā conditionis,ꝯñs vero eſt alia. Ita ꝙ tu es homo,eſt antecedens, & tu es aīal. eſt ꝯñs. Ad falſitaté cōdōnalis affirmatiue requiritur & ſufficit ꝙ oppoſitum conſequentis ſtet cū antecedente,vt, ſi tu es homo tu ſedes.Hæc aūt ſtant ſimul.tu es homo, & tu non ſedes ideo iſta conditionalis eſt falſa.De impoſsibilitate,poſsibilitate,neceſsitate,& contingentia eiuſdem non oportet dicere aliter,quia omnis conditionalis vera eſt neceſſaria,& omnis falſa eſt impoſsibilis. Nulla autem eſt quæ ſit contingens. Iſtæ regulæ dictæ ſunt de conditionali denominata a ly ſi,& non a ly niſi.

Prima regu. pa.16. prin.a,de. lo. Secunda pa. ſophis. 18.cor. cōt infra ſop. 472.

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

COpulatiua eſt illa,quę habet plures categoricas per notā copulationis inuicē cōiunctas,vt,tu es homo,& tu ſedes.Propoſitionū copulatiuarum alia affirmatiua,alia negatiua.Affirmatiua eſt illa,in qua nota copulationis affirmatur.Exemplū poſitū eſt. Negatiua vero eſt illa,in qua nota copulationis negaē. vt, tu non es homo & tu es aſinus. Et ſemper negatiua ꝓbatur per affirmatiuam.Ad veritaté copulatiuæ affirmatiuæ requiritnr quamlibet parté eſſe veram,vt,tu es homo,& tu es aīal. Et ad falſitaté copulatiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam eſſe falſam.vt,tu es homo,& tu curris. Ad

Prima regula.

poſsibi-

Secunda: poſsibilitatẽ copulatiuæ requirit quamlibet partẽ eſſe poſsibilẽ, & nullã alteri incompoſsibilẽ. exemplũ primi; vt; tu es homo, & tu curris. Sed ad impoſsibilitatem ſufficit vnam partem eſſe impoſsibilẽ, aut vnã alteri incõpoſsibilẽ. exẽplũ primi, tu curris & tu es aſinus. exẽplũ

Tertia: ſecundi, tu es, & tu non es. Ad neceſsitatẽ copulatiuæ requirit q̃libet partẽ eſſe neceſſariã. vt hõ eſt aĩal, & Deus eſt. Et ad contingentiã ipſius ſufficit vnã partẽ eſſe cõtingentẽ, alteram aũt non impoſsibilẽ, nec eidẽ incõpoſſibilẽ, vt tu curris, & tu es hõ, vel Deus eſt, & tu curris.

De hypothetica diſiunctiua. *Cap. XIIII.*

Diſiunctiua eſt illa, in qua coniunguntur plures categoricæ per notam diſiunctionis, vt tu es homo, vel tu es aſinus. Propoſitionũ diſiunctiuarũ, alia affirmatiua, alia negatiua Diſiunctiua affirmatiua eſt illa, in qua affirmatur nota diſiunctionis, vt patuit. Negatiua vero eſt illa in qua nota diſiunctionis negat. vt tu nõ es homo, vel tu es capra, & hæc ſemper probatur per affirmatiuã. Nec eſſet negatiua, niſi præponeret negatio vt tu non es aſinus, vel tu non es capra. affirmatiua eſt, quia nulla illarum negationum tranſit in notam diſiun-

Prima regul. ctionis. Ad veritatẽ diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnã partẽ eſſe veram. vt tu es homo, vel tu es aſinus. Et ad falſitatẽ eius requiritur quamlibet partem eſſe falſam.

Secunda. vt tu curris, vel nullus baculus ſtat in angulo. Ad poſsibilitatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe poſsibilem. vt homo eſt aſinus, vel antichriſtus eſt. Sed ad impoſsibilitatem eius requiritur quamlibet partẽ eſſe impoſsibilẽ, vt homo eſt aſinus, vel nullus Deus

Tertia: eſt. Ad neceſsitatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnã partem eſſe neceſſariam, vel inuicem contradici. Exemplum primi, Deus eſt, vel ſortes mouetur. Exemplum ſecundi, tu es, vel tu non es. Et ad contingentiam eiuſdẽ requiritur quamlibet partem eſſe contingentem & nullam alteri repugnare, nec etiam contradictoria illarum vt antichriſtus eſt albus, vel ipſe currit. Ponit tertia particula,

ticula, quia hæc diſiunctiua eſt neceſſaria,tu non es hõ vel tu es aïal.& tñ nulla pars alteri repugnat, & quælibet eſt ꝯtingens. ſed hoc ideo, quia ꝯtradictoria partiũ repugnant. vt tu es hõ.& tu non es animal.vel dicatur & melius,quod ad neceſsitatem diſiunctiuæ requirit, & ſufficit copulatiuã factam de partibus ꝯ̄dictorijs eſſe impoſłem. Et ad ꝯtingentiam,ꝙ copulatiua facta de partibus oppoſitis ſit ꝯtingens. hæc.n.eſt neceſſaria,tu non curris,vel tu moueris,quia hæc copulatiua eſt impoſsibilis,tu curris, & tu non moueris. Et hæc eſt contingens,tu curris,vel tu moueris, quia hæc copulatiua eſt contingens,tu non curris & tu moueris ſecundùm regulas datas de copulatiuis.

De prædicabilibus. Cap. XV.

Prima diuiſio prędicabilis.

Vide tract. 7. huius in c. 6.

De his vide in prædicamentis. cap. 14

PRædicabile dupliciter ſumitur videlicet cõiter,& proprie. Prædicabile cõiter ſumptũ eſt terminus aptus natus de aliquo prædicari, & ſic tam terminus cõis,q̃ ſingularis, tã ꝯplexus, q̃ incõplexus dr̃ prædicabile. Sed proprie ſumendo ſic diffinitur. Prædicabile eſt terminus vniuocus aptus natus de pluribꝰ prędicari,& ſic nullus terminus ſingularis, nec tranſcẽdẽs aut cõpoſitus dr̃ prædicabile,ſeu vl̃e,quod idẽ eſt. quia nullus talis eſt terminus vniuocus.Vñ terminus vniuocus terminus ſimplex plura ſignificans ſcd̃m vnicã rõnem,ſicut ly hõ,qđ ſignãt ſortẽ & Platonem,& oĩa ſua ſignãta ſm̃ hãc rõnem aïal rõnale. Per hoc qdˈ dr̃, terminus ſimplex excludunt termini ꝯpoſiti, ſed ly plura ſignãs excludit terminũ ſingularẽ,& ly ſm̃ vnicã rõnẽ excludit terminũ tranſcẽdentẽ vȝ.ens,aliquid,& hmõi. Terminus æquiuocus eſt terminus ſimplex plura ſignificans ſm̃ diuerſas rões. ſicut ly canis , quod ſignãt canem latrabilem,ſidus cœleſte,& piſcem marinũ.& hoc diuerſis rõnibus. Prædicabile ſecũdo mõ ſumptũ diuiditur in quinq; vl̃ia. videlicet. genus,ſpẽm dr̃iam, proprium & accidens. Genus ergo eſt terminus vniuocus prædicabilis,in quid de pluribus differentibus ſpecie , vt ani-

Secũda diuiſio prædicabilis.

vt animal prædicatur de homine,& de aſino, qui differunt ſpecie. in eo quod quid quia ad interrogationem factã per quid eſt homo vel aſinus,rñdet,ꝙ eſt animal.

Diffõ generis pro qua vide i prædicabilibus. c.2. a porphyrio.

Genus diuidit. nam quoddam eſt genus generaliſsimum.& quoddã genus ſubalternum. Genus gñaliſsimum eſt terminus qui ſic eſt genus quod non poteſt eſſe ſpẽs. Vt ſubã. Genus ſubalternum eſt terminus qui ſic eſt genus qđ põt eſſe ſpẽs. vt aïal eſt.n,genus reſpectu hoïs,ſpẽs vero reſpectu corporis.

Diuiſio generis.

Diffinitio ſpeciei.

Species eſt terminus vniuocus non ſupremus prædicabilis in quid de pluribus,vt ly hõ,prædicat de ſorte, & Platone in eo quod quid,quia ad interrogationem factã per quid(eſt ſortes,)Plato.rñdetur ꝙ eſt hõ. Species diuiditur,quia quædã eſt ſpãliſsima, quædã ſubalterna.Species eſt ſubalterna terminus, qui cum ſit species,põt eſſe genus vt aïal. Species ſpecialiſsima eſt terminus,qui cũ ſit ſpẽs, non poteſt eſſe genus,vt homo. vel aliter ſic. Species ſpecialiſsima eſt terminus vniuocus prædicabilis in qd de pluribus differentibus numero ſolũ .& notanter dr̃ ſolũ,quia ly animal,non eſt ſpecies ſpecialiſsima. & tñ eſt terminus vniuocus prædicabilis in quid de plurib. differentibus numero,quia de ſorte, & Pla. ſed nõ ſolũ de differentibus numero.quia ẽt de differẽtibus ſpẽ, vt de hoïe & leone.

Diffõ differentiæ.

Differentibus eſt terminus vniuoc⁹ prædicabilis de pluribus in quale eſſentiale. vt rationale, quod prędicatur de ſorte & Plato. in eo quod quale.quia ad interrogationem factã per qualis eſt ſortes, rñdetur quod eſt rationalis.

De proprio.

Propriũ eſt terminus vniuocus prędicabilis de pluribus in eo ꝙ quale accidentale ꝯuertibiliter,vt riſibile, ꝙ prædicatur de ſorte, & Pla.in eo ꝙ quale, quia ad interrogationẽ factã ꝑ qualis eſt ſortes,vel Plato,ꝯuenienter rñdeẽ ꝙ riſibilis.Et tota ratio,quare ſic prædicaẽ de illis eſt, quia eſt ꝓpria paſsio illius termini hõ,cum quo ꝯuertitur.

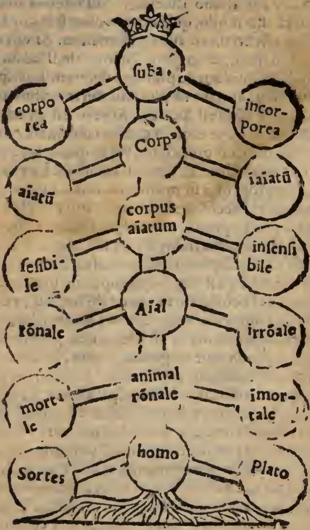
De accidente.

Accidẽs eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale non ꝯuertibiliter,ſicut ly albũ quod prædicatur de homine in eo quod quale accidentale,

tale, quia ad interrogationem factam per qualis eſt, homo, vel aſinus poteſt conuenienter reſponderi quod albus, & hoc non conuertibiliter. quia non conuertit ly album, cum aliquo illorum. Sufficientia prædicabilium hт̄ iſto modo. quia omne vniuerſale, aut eſt prædicabile eſſentialiter, aut accidentaliter. Si eſſentialiter, aut in quid, aut in quale. Si in quale, illud eſt differentia. Si in quid aut de pluribus differentibus ſpecie, & illud eſt genus, aut de pluribus differentibus numero ſolum, & illud eſt ſpecies. Si vero eſt prædicabile accidentaliter. aut ergo in quale accidentale conuertibiliter, & illud eſt proprium, vel in quale accidentale non conuertibiliter, & illud eſt accidens. Ex prædictis poteſt intelligi quæ ſit prædicatio directa vel indirecta eſſentialis vel accidentalis. Prædicatio directa eſt ille, in qua ſuperius prædicatur de ſuo īferiori: vt homo eſt animal. Prædicatio indirecta eſt illa, in qua īferius prædicatur de ſuo ſuperiori. vt animal eſt homo. Prædicatio eſſentialis eſt illa, in qua ſuperius prædicatur de inferiori vel econuerſo ſm̄ quod dictum eſt, vel differentia de aliquo ſuo indiuiduo vel aliquo illorum. Sed prædicatio accidentalis eſt illa, in qua proprium, vel accidens prædicatur de genere, ſpecie, & differentia, vel ſuo indiuiduo, aut econuerſo. Exemplum primi, vt homo eſt riſibilis, vel animal eſt album. Exemplum ſecundi. vt riſibile eſt homo, album eſt animal. & conſimiliter de differentia & indiuiduo dicatur. vel melius dicatur, quod prædicatio eſſentialis eſt prædicatio terminorū eiuſdem prædicamenti, vt hō eſt animal. Prædicatio aūt accidentalis eſt prædicatio terminorum diuerſorum prædicamētorum, vt hō eſt albus. Terminus ſuperior ad reliquum dicitur eſſe ille, qui continet illū & non econuerſo, ſicut ly animal, reſpectu iſtius termini homo, quia ſignificat quicquid ille, & cum hoc aliquid vltra. Terminus inferior ad reliquum dicitur eſſe ille, qui continetur ab eo. & non econuerſo, vt ly ſortes, reſpectu iſtius termini homo.

Sufficientia prædicab.

Colligitur hæc in ante prædica. c. 4. & in prædica. cap. 3.

ſubã
corpo rea
incor- porea
Corp⁹
aĩatũ
iaĩatũ
corpus aĩatum
ſeſibi- le
inſenſi bile
Aĩal
rõnale
irrõale
animal rõnale
morta le
imor- tale
homo
Sortes
Plato

De prædicamentis. *Cap. XVI.*

PRædicamentum eſt coordinatio plurium terminorum ſecundum ſub & ſupra. & diuiditur in decem prædicamenta.

Quorum primum eſt prædicamentum ſubſtãtiæ, cuius generaliſsimum eſt hic terminus ſubſtãtia, ſub quo ponitur hic terminus corpus: ſub corpore viuens: ſub viuente animal, ſub animali, ſpecies ſpecialiſsima, homo, vel aſinus, & ſub iſtis ſua indiuidua, ſortes, & Plato, brunellus, & fauellus. Præd. ſubſtantiæ.

Secundum prædicamentum eſt prædicamentum quãtitatis. Cuius generaliſsimũ eſt quantitas, ſub quo ſunt duo genera ſubalterna, quorũ nullum eſt ſuperius ad reliquum. vʒ. continuum, & diſcretũ. Primi generis iſtæ ſunt ſpecies, linea, ſuperficies, corpus, tẽpus, & locus. quarũ hæc ſunt indiuidua: hęc linea, hęc ſuperficies, hoc corpus, hoc tempus, hic locus. Secundi generis infinitæ ſunt ſpecies. ſ. binarius, trinarius, quaternarius, &c. indiuidua vero ſunt, hic binarius, hic trinarius, &c. Quantitas.

Tertiũ prædicamentum eſt prædicamentum qualitatis, cuius generaliſsimum eſt qualitas. ſub quo ſunt quatuor genera ſubalterna non ſe habentia ſecundnm ſub & ſupra. Primum eſt habitus, vel diſpoſitio. Secundum eſt: naturalis potentia, vel impotentia. Tertiam eſt paſſio vel paſsibilis qualitas. Quartum eſt forma, vel circa aliquid conſtans figura. Primi generis ſpecies ſunt grammatica, logica, & rhetorica: quarũ indiuidua ſunt hæc grammatica, hæc logica hæc rhetorica. Secundi generis ſpecies ſunt durũ, & molle, quarũ indiuidua ſunt hoc durũ, hoc molle. Tertij generis ſpecies ſunt dulcedo, amaritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & ſiccum, quarum indiuidua ſunt, hæc dulcedo, hæc amaritudo, hoc album, hoc nigrum & huiuſmodi. Quarti generis ſpecies ſunt circulus, triangulus, quadrangulus, & huiuſmodi. quarum indiuidua ſunt, hic circulus, hic triangulus, hic quadrangulus. Qualitas.

Relatio. Quartum prædicamentũ eſt prædicamentũ relationis. Cuius generaliſsimũ eſt, relatio, vel ad aliquid, ſub quo ſunt tria genera ſubalterna non ſe habentia ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt, æquiparatio. Secundũ eſt ſuperpoſitio. Tertiũ eſt ſuppoſitio. Primi generis ſpecies ſunt vicinus, æquale & ſimile. quarũ indiuidua ſunt hic vicinus, hoc æquale & hoc ſimile. Secundi generis ſpecies ſunt, pater, dominus, & magiſter. quorũ indiuidua ſunt, hic pater, hic dominus, & hic magiſter. Tertij generis ſpecies ſunt, filius, ſeruus diſcipulus. quarum indiuidua ſunt, hic filius, hic ſeruus, hic diſcipulus.

actionis. Quintũ prædicamentum eſt prædicamentũ actionis, cuius genera ſubalterna ſunt ſex, quorũ nullum eſt ſuperius ad reliquum. videlicet generare, corrumpere, augere, diminuere, alterare, & ſecundum locum mouere. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt generare hominẽ & corrumpere equum, quarum indiuidua ſunt ſic generare hominem, ſic corrumpere equum. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt, augere in longum, diminuere in latum: quorum indiuidua ſunt, ſic augere in longũ, ſic diminuere in latum. Quinti generis ſpecies ſunt calefacere, & frigefacere: quarum indiuidua ſunt ſic calefacere, ſic frigefacere. Sexti generis ſpecies ſunt mouere ſurſum, mouere deorſum. quarum indiuidua ſunt. ſic mouere ſurſum, ſic mouere deorſum.

Paſsionis. Sextum prædicamentũ eſt prædicamentũ paſsionis, cuius generaliſsimum eſt paſsio. Et habet ſimiliter ſex genera ſubalterna non ſe habẽtia ſecundũ ſub & ſupra. videlicet generari, corrũpi, augeri, diminui, alterari, & ſecundum locum moueri. Primi & ſecundi generi ſpecies ſunt hominẽ generari, equum corrumpi, quarũ indiuidua ſunt: iſtum hominem generari, iſtũ equum corrumpi. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt augeri in lõgum, diminui in latũ. quarum indiuidua ſunt, ſic augeri in longum, ſic diminui in latum. Quinti generis ſpecies ſunt, calefieri, & frigefieri. quarum indiuidua ſunt, ſic calefieri, ſic frigefieri. Sexti generi ſpecies ſunt, moueri ſurſum,

ſurſum, moueri deorſum. quarum indiuidua ſunt, ſic moueri ſurſum, ſic moueri deorſum.

Vbi.

Septimum prædicamentum eſt prædicamentum, vbi, cuius generaliſsimum eſt, vbi, ſub quo ſunt hæc genera ſubalterna, in loco, in ſpatio. quorum ſpecies ſunt, in domo in platea, ſub quibus ſunt indiuidua, in hac domo, in hac platea, hic, vel ibi.

Quando

Octauum prædicamentum eſt prædicamentũ, quando. cuius generaliſsimũ eſt, quando, ſub quo ſunt genera ſubalterna. videlicet in tempore, in euo, in æternitate quorum ſpecies ſunt heri, hodie, cras. Et indiuidua, vt tunc. vel in illo die, vel in illo inſtanti.

Situs.

Nonum prædicamentum eſt prædicamentũ ſitus, cuius generaliſsimum eſt, ſitus, vel poſitio. ſub quo ſunt ſpecies. videlicet ſtare, iacere, ſedere. quarum indiuidua ſunt ſic ſtare, ſic ſedere, ſic iacere.

Habitus.

Decimum prædicamentum eſt prædicamentum, habitus, cuius generaliſsimũ eſt habitus, ſub quo ſunt ſpecies anulus, & corona, armatum eſſe, calciatum eſſe. quarum indiuidua ſunt, hic anulus, hæc corona, ſic armatum eſſe, ſic calciatum eſſe. Iuxta prædicta eſt notandum, quod in quocunq; prædicamento ponitur concretũ in eodem ponitur ſuum abſtractum, & econuerſo. Ita qđ in eodem prædicamento ponitur homo, in quo humanitas, & in eodem albedo, in quo album. & econuerſo.

Nota.

De ſyllogiſmis & tribus eius figuris. Cap. XVII.

Diffõ ſyllo. pro q vide primo prior. ca. j. & in lo. m. f. 172 col. 1.

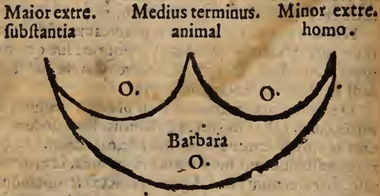
De prima figu. vide j. prio. c. 6. & 7. de ſecũda in c. 8 & 9. &

SYllogiſmus eſt oratio, in qua quibuſdam poſitis & conceſsis neceſſe eſt aliud euenire per ea, quæ poſita ſunt & conceſſa. vt oīs homo currit, ſor. eſt homo. ergo ſor. currit. Et ſciendum eſt primo, quod omnis ſyllogiſmus conſtat ex tribus terminus. ſ. maiori extremitate minori extremitate, & medio termino. Vnde medius terminus eſt ille, qui bis ſumitur ante concluſionẽ & non ingreditur concluſionem, vt homo. Maior extremitas eſt ille terminus, qui ſumitur in maiori propoſitione cum medio termino vt currens. Minor extremi-

3. in c. 10. & 11. eiuſdem.

tas eſt ille terminus qui ſumitur in minori propoſitio-ne cum medio termino vt ſor. Secundo eſt notandũ, q̃d figura eſt debita diſpoſitio terminorum, quæ diſpoſitio tripliciter fit. Nam aut illud, quod ſubijcitur in prima propoſitione, prædicatur in ſecunda, & ſic reſultat prima figura. Aut idem prædicatur vtrobique, & ſic ordinatur ſecunda figura. Vel idem ſubijcitur in vtraque, & ſic habetur tertia figura. Exemplum primæ figuræ, omne animal eſt ſubſtantia omnis homo eſt animal. ergo omnis homo eſt ſubſtantia.

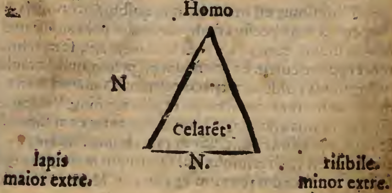
Syllogiſmus perfectus in prima fig. cõcludẽs vniuerſalẽ affirma.

Exemplum ſecundę figuræ, nullus lapis eſt homo, omne riſibile eſt homo. ergo nullum riſibile eſt lapis.

Exemplum ſecundæ figuræ, medius terminus.

Syllogiſmus vniuerſalis negatiuus.

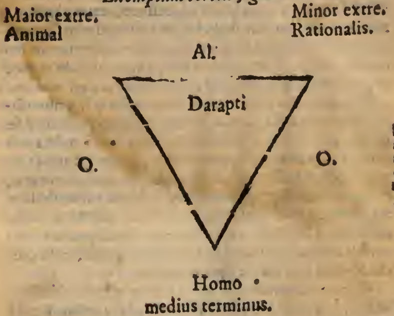

Exemplum

Exemplum tertiæ figuræ, omnis homo eſt animal, omnia homo eſt rationalis. ergo quoddam rationale eſt animal. Vnde verſus.

Sub præ prima, bis præ ſecunda, tertia bis ſub.

Exemplum tertiæ figuræ.

Syllogiſmus vniuerſalis cōcludēs particul. in 3a figura.

Tertio eſt notandum, ꝙ quędam eſt concluſio directa, quædam indirecta. cōcluſio directa eſt illa, in qua maior extremitas prædicatur de minori in concluſione exempla data ſunt. cōcluſio indirecta eſt illa, in qua minor extremitas prædicatur de maiori in cōcluſione, vt omnis homo eſt animal, ſor. eſt homo ergo aliquod animal eſt ſor. Quarto eſt notandum, ꝙ omnium iſtarum figurarum ſunt decem, & nouem modi, quibus ſyllogizatur in illis. quorum nouem pertinent ad primam figuram. quatuor ad ſecundam. & ſex ad tertiam. & inſeruntur in iſtis verſibus.

Barbara, celarent, darij, ferio, baralipton.

Celantes, dabitis, ſapeſmo, friſeſomorum.

Cæſare,

Cæſare, cameſtres, feſtino,barocho, darapti.
Felapton,diſamis,datiſi, brocardo, feriſon.

Et hi omnes concludunt directe præter quinque vltimos primæ fiuræ.

In his nominibus ponuntur quatuor literæ vocales. ſcilicet a.e.i.o. prima ſignificat vniuerſalem affirmatiuam. ſecunda vniuerſalem negatiuam, tertia particularem indefinitam, aut ſingularem affirmatiuam ; quarta particularem indefinitã, vel ſingularem negatiuam ſecundum ergo ſitum iſtarum literarum in modo debet conſtitui ſyllogiſmus.quia ergo in barbara ter ponitur a. ideo quælibet propoſitio in modo illo erit vniuerſalis affirmatiua. Et quia in,celarent,primo ponitur e.ſecundo.a.& iterum tertio.e. ideo illius modi prima propoſitio & tertia erit vniuerſalis negatiua. ſecunda vero vniuerſalis affirmatiua. Si ergo quæratur, barbara, ex quibus conſtat dicatur, ꝙ ex duabus vniuerſalibus affirmatiuis vniuerſalem affirmatiuam directe concludentibus. Celarent, vero ex vniuerſali negatiua & vniuerſali affirmatiua vniuerſalem negatiuam directe concludentibus, & ita de ſignulis dicatur.

Vide Pa. ſoph.8. in cor. ſoph. 9. 2. ſoph. 41. cõ.2.f. 20. prin.3. du.c.4.cor 1. & 43. pri. eiuſdem.

Quinto eſt notandũm quod primæ quatuor dictiones primi verſus incipiunt ab his conſonantibus b c d f & ſimiliter omnes dictiones ſequentes, & per hoc intelligitur,ꝙ omnes modi inchoantes a b. debent reduci ad primum primæ.& omnes modi inchoantes a.c.ad ſecundum. & per d. ad tertium.& per f. ad quartũ. Itẽ vbicunque ponitur.ſ.in his dictionibus denotatur, qđ propoſitio intellecta per vocalem immediate præcedẽtem debet conuerti ſimpliciter.& per.p. debet conuerti per accidens.& per m.ꝙ fiat tranſpoſitio in præmiſſis.ita ꝙ maior fiat minor,& econuerſo,& per c. ꝙ reducatur per impoſsibile. Exemplum trium primorum hr̃ reducendo ſapeſmo ad ferio. vt omnis homo eſt animal, nullus lapis eſt homo ergo quoddam animal non eſt lapis dicatur ergo ſic,nullus homo eſt lapis, quoddam animal eſt homo,ergo quoddam animal nõ eſt lapis. Iſta

pis. Iſta reductio habetur conuertendo maiorem primi ſyllogiſmi per accidens.& minorem ſimpliciter.q. bus conuerſionibus factis transponantur præmiſſæ, & ita de aliis dicatur. Qualiter autem modus,in quo ponitur.c.reducatur per impoſsibile oſtenditur. Nam in iſtis modis ſolummodo inſeritur. c.videlicet in Barocho,& in Brocardo,ideo ſolum iſti modi reducũtur ad barbara, per impoſſibile. Exemplum primi, omnis homo eſt animal: aliquis lapis non eſt animal.ergo aliqs lapis non eſt homo.reducitur,nãq; ad barbara,per impoſſibile ſumendo contradictorium concluſionis cum maiori,& inferendo oppoſitum minoris,vt omnis homo eſt animal,omnis lapis eſt homo.ergo omnis lapis eſt animal. Exemplum ſecundi modi,vt quidam hõ nõ eſt lapis,omnis homo eſt animal. ergo quoddam animal non eſt lapis. Reducitur namq; ad barbara,ſumẽdo contradictorium concluſionis cum minori. & inferendo oppoſitum alterius præmiſſæ,ſcilicet maioris,vt omne animal eſt lapis,omnis hõ eſt animal, ergo omnis homo eſt lapis. Vnde verſus.

Simpliciter verti vult.s.p.vero per acci.
M.vult tranſponi;c per impoſsibile duci.

Ex prædictis ſequitur,ꝙ nullus ſyllogiſmus conſtat ex omnibus particularibus,nec ex omnibus negatiuis. Et ſi altera præmiſſarum fuerit particularis vel negatiua,& concluſio ſimiliter erit particularis vel negatiua. Et hæc de ſyllogiſmis dicta ſufficiant.

Explicit Primus Tractamus,qui ſummularum dicitur.

TRACTATVS SECVNDVS
De ſuppoſitionibus.

De diffinitione ſuppoſitionis & de diuiſione eiuſdem. Cap. I.

SVPPOSITIO eſt acceptio termini in propoſitione pro aliquo vel pro aliquibus.Exemplũ primi,tu es.Exẽplum ſecundi ego & tu ſumus. In prima ſup- Vide Pa. in lo. ma[illegible] f.16.[illegible]

ma ſupponit ſolum pro aliquo, in ſecunda pro aliquibus. Et notanter dicitur in propoſitione, quia extra ꝓpoſitionem non ſupponit terminus,licet ſignificet. vnde ly homo,ita ſignificat extra propoſitioné,ſicut intra. Nunquam tamen ſupponit niſi exiſtat pars propoſitionis.

Diuiſio ſuppoſitionis.

Suppoſitio diuiditur,quoniam aliqua ſuppoſitio eſt materialis,& aliqua eſt ſuppoſitio perſonalis. Suppoſitio materialis,eſt acceptio termini in ꝓpoſitione pro ſuo materiali ſignificato. vt homo eſt nomé patet ꝙ ly homo, non ſupponit niſi pro ſe vel pro ſibi conſimili, quæ ſunt ſignificata materialia iſtius termini hõ. Suppoſitio perſonalis eſt acceptio termini in propoſitione pro ſuo formali ſignificato,vt homo eſt animal.patet quod ly homo ſupponit pro ſor. vel pro Plat. qui ſunt ſignificata formalia iſtius termini homo.

Nota n:

Ad euidentiã autem iſtarum diffinitionum eſt notandum,quod differentia eſt inter ſignificatum formale & materiale alicuius termini. Nam ſignificatum formale alicuius termini eſt illud,quod ille terminus ſignificat. & de eodé ac pro eodem eſt verificabilis affirmatiue ſine additaméto ſigni materialitatis,ſicut ſort. vel Plato eſt ſignificatum formale iſtius termini homo,quia de ſorte & Plat. verificatur affirmatiue ly homo,ſine additamento ſigni materialitatis.quia quælibet iſtarum eſt vera.ſor.eſt homo,& Plato eſt homo. Sed ſignificatum materiale alicuius termini eſt illud, ꝙ̃ iſte terminus ſignificat pro quo non eſt verificabilis affirmatiuæ ſine additamento ſigni materialitatis. ſicut ille terminus homo & quilibet ſibi conſimilis eſt ſignificatum materiale eiuſdem termini homo,quia ſeipſum ſignificat & quemlibet ſibi conſimilem, tamen pro nullo talis eſt verificabilis ſine additamento ſigni materialitatis, quia hæc eſt falſa ille terminus homo,eſt homo, ſed hæc eſt vera, iſtæ terminus homo eſt ly homo. Vel dicatur & breuius quod ſignificatum formale alicuius termini,eſt illud, de cuius pronomine demonſtrante verificabilis eſt talis terminus affirmatiuæ ſine additamento ſigni materialitatis.

vt ſor.

vt ſor.eſt ſignificatũ formale illius termini homo, quia hæc eſt vera,hoc eſt homo demonſtrando ſor. Sed ſignificatum materiale alicuius termini eſt illud,de cuius ꝓnomine demonſtrante non eſt talis terminus verificabilis affirmatiuæ,niſi mediante ſigno materialitatis. ſicut iſtæ terminus homo eſt ſignificatum materiale eiuſdem,quia hæc non eſt vera.hoc eſt homo, demonſtrando illum terminum homo,ſed hæc bene eſt vera.hoc eſt ly homo,demonſtrando eundẽ. Ex quibus ſequitur primo,ꝙ quilibet terminus,qui non eſt de ſeipſo verificabilis,niſi mediante ſigno materialitatis.habet duplex ſignificatum.videlicet materiale,& formale, ſicut illi termini homo,animal,lapis,lignum,& huiuſmodi. Significat enim ly homo,ſor. formaliter.& ſeipſum aut ſibi cõſimilem materialiter. Secundo ſequitur, quod quilibet terminus, qui eſt de ſeipſo verificabilis ſine tali ſigno habet vnum ſolum ſignificatum.& illud eſt formale,& formaliter ſe ſignificat.ſicut iſti termini ens,aliquid, nomen,terminus,& huiuſmodi, Nam ſicut illa eſt vera,ens eſt ens,ita iſta ly ens eſt ens. Et ſicut illa eſt vera, nomẽ eſt nomen,ita iſta ly nomen eſt nomen. Tertio ſequitur ꝙ ſicut aliquis terminus primæ intentionis vel impoſitionis habet ſignificatum formale ſolummodo,& aliqs materiale & formale.ita aliquis terminus ſecundæ intẽtionis vel impoſitionis habet ſignificatum formale ſolummodo & aliquis vtrunque. Prima pars eſt oſtenſa quoniam tam ly homo quã ly ens eſt terminus primæ intentionis vel impoſitionis,& tamen ly homo, habet vtrunque ſignificatum, & ly ens formale ſolummodo. Secunda pars probatur. Nam ly nomen, & ly propoſitio, ſunt termini ſecundæ intentionis vel impoſitionis. & ly nomẽ habet ſignificatũ formale ſolummodo quia hæc eſt vera ly nomen.eſt nomẽ.& ly propoſitio habet vtrunque,quia hæc non eſt vera videlicet propoſitio eſt propoſitio,ſed bene quælibet;iſtarum,propoſitio affirmatiua eſt propoſitio, propoſitio negatiua eſt propoſitio. Similiter iſtæ terminus ſyllogiſmus habet vtrunq;

Primum correl. Secundum correl. Tertium.

ſignificatũm,quia hæc non eſt vera . ly ſyllogiſmus, eſt ſyllogiſmus,ſed bene quælibet iſtarũ.a.eſt ſyllogiſmus &.b.eſt ſyllogiſmus . dato ꝙ.a.ſit ſyllogiſmus primæ figuræ.&.b.ſecundæ. Quarto ſequitur, ꝙ ſicut aliquis termiuus primæ intentionis vel impoſitionis põt ſupponere materialiter,& aliquis perſonaliter, ita aliquis terminus ſecundæ intentionis vel impoſitionis poteſt ſupponere perſonaliter, & aliquis materialiter. prima pars eſt oſtenſa & ſecunda probatur.nam dicendo, nomen,eſt terminus.ly nomẽ, ſupponit perſonaliter quia pro ſuo perſonaliter ſignificato.Et ita dicendo, propoſitio vel ſyllogiſmus eſt oratio . ſed dicendo propoſitio eſt terminus ſimplex ſyllogiſmus eſt nomen,tam ly pro poſitio quàm ly ſyllogiſmus ſupponit materialiter pro ſuo materialiter ſignificato,&c.

Quartum

De cognitione terminorum quãdo ſupponunt materialiter & quando perſonaliter. Cap. II.

VT autem cognoſcatur quando termini materialiter ſupponunt & quando perſonaliter,ſpecies regulæ declarantur,quarum prima eſt iſta. Omnis term inus ſolum habens ſignificatum formale eſt ſolum modo perſonaliter ſupponibilis . patet, quia talis nunquam ſupponit niſi pro ſuo formali ſignificato.v.g.de terminis primæ intentionis vel impoſitionis vt ens ali quid,& huiuſmodi.Exemplum de terminis ſecundæ intentionis vel impoſitionis,vt terminus,nomen,& huiuſ modi . Secuuda regula eſt iſta. Omnis terminus vtrũque habens ſignificatum ſi ſibi additur ſignum,materialitatis in propoſitione ſolummodo materialiter ſupponit, patet quia non ſupponit niſi pro ſuo materiali ſignificato ratione ſigni materialitatis.Exemplum de terminis primæ intentionis vel ĩpoſitionis . vt ly hõ eſt ly hõ.ly aĩal eſt ly animal tã ly hõ,ꝙ̃ ly aĩal,ſtat materialiter. Exẽplum de terminis ſecundæ intentionis vel ĩpoſitionis vt ly propoſitio eſt ly propoſitio, ly ſylls̃ eſt ly ſyllogiſmus,tam ly propoſitio,quam ly ſyllogiſmus ſup ponit

Prima re-gu. de hoc vide in lo. ma. a fo. 16. vſque ad f.18.

Secunda.

ponit materialiter.quia pro ſuo materiali ſignificato.Si gna materialitatis ſunt iſta,ly,iſte terminus,iſta propoſitio,iſta oratio,& huiuſmodi,ſed potiſsimũ eſt iſta vox ly. Tertia regula eſt iſta. Cuiuſcunque propoſitionis extrema ſunt termini primæ intentionis.vel impoſitionis quibus non additur ſignum materialitatis tã ſubiectum, quàm prædicatum ſupponit perſonaliter.vt homo eſt animal,ſort.currit.Et notanter dicitur ſi non additur ſignũ materialitatis, quia addito illo ſupponeret ibi terminus materialiter,per ſecundã regulã. Quarta regula eſt iſta.cuiuſcunq; propoſitio extrema ſunt termini ſecundæ intentionis,vel impoſitionis, quórum ſubiectum habet ſolum ſignificatum formale & prædicatum vtrunq;,tam ſubiectum quam prędicatum ſupponit perſonaliter ſi prædicato non additur ſignum materialitatis.v.g.ſignum eſt propoſitio.terminus eſt ſyllogiſmus. Quinta regula eſt iſta. Si extrema ſunt termini ſecundæ intentionis,vel impoſitionis,& ſubiectum habeat vtrunque ſignificatum.prædicatum vero ſimiliter vtrunq;vel ſolum formalem non datur regula generalis,quoniam interdum ſupponit quilibet illorum perſonaliter interdum alter materialiter.v.g.dicendo propoſitio eſt oratio,ambo extrema habent vtrunq; ſignificatum & ambo perſonaliter ſupponunt. Item, ſi dicitur, propoſitio eſt ſignum ſubiectum habet vtrunq; ſignificatum,& prædicatum ſolum vnum.ſ.formale, & vtrunque perſonaliter ſupponit.Sed,ſi dicitur,propoſitio eſt nomen,ſubiectum habet vtrunque ſignificatum & prædicatum ſolum formale, & tamen ſubiectum ſupponit materialiter.quia aliter nõ foret propoſitio vera. Idem ſi dicitur propoſitio eſt terminus incomplexus, vtrunque extremum habet vtrunq; ſignificatum.& tamen ſubiectum ſupponit materialiter. quia aliter propoſitio eſſet falſa. Sexta regula eſt iſta.Cuiuſcunque propoſitionis prædicatũ eſt terminus primæ intentionis vel impoſitionis,& ſubiectum ſecundæ, deducto impedimẽto ſigni materialitatis,tam ſubiectum quam prædicatũ

Tertia. Quarta. Quinta. Sexta.

ſupponit

ſupponit perſonaliter, vt ſpecies eſt homo, aliquid genus eſt animal. Septima regula eſt iſta, Cuiuſcunque propoſitionis ſubiectũ eſt terminus primæ intentionis vel impoſitionis non ſignificans formaliter ſe & prædicatum ſecundæ deducto impedimento ſigni limitantis ſubiectum ſupponit materialiter, & prædicatum perſonaliter. vt homo eſt nomen. Petrus eſt nominatiui caſus. Et notanter dicitur non ſignificans formaliter ſe, quia ſi terminus aliquis ſignificaret ſe formaliter, perſonaliter ſupponeret per primam regulã, vt ens eſt terminus tranſcendens. Item dicitur, ſine impedimẽto ſigni limitantis, quia ſignum vniuerſale, vel particulare eiuſdem generis limitat ad ſuppoſitionem perſonalẽ, vt aliquis homo eſt ſpecies, vel nullum animal eſt genus, tam ly homo, q̃ ly animal, ſtat perſonaliter pp limitationem ſigni Ex quo ſequitur, ꝙ ſubalterna illius. hõ eſt ſpecies, non eſt illa omnis homo eſt ſpecies, nec particularis eſt illa. aliquis homo eſt ſpecies, ſed iſta aliqd homo eſt ſpecies, nec ſingularis eius aliqua iſtarũ, iſte homo eſt ſpecies, iſtæ hõ eſt ſpecies, ſed iſta, hoc hõ eſt ſpecies. Item contradictorium illius, homo eſt ſpecies. non eſt illud, nihil quo eſt homo eſt ſpecies. aut nullus homo eſt ſpecies. quia tunc duo contradictoria forent ſimul vera, ſed iſtud, nullũ homo eſt ſpecies, nec ſubcontrarium eius eſt, aliquis homo non eſt ſpecies, ſeu aliquid quod eſt homo non eſt ſpecies, ſed iſtud aliquod homo non eſt ſpecies. Ratio autem, quare aliquæ iſtarum ſituantur in figura & aliquæ non, eſt quia in aliquibus ſeruatur: eadẽ ſuppoſitio, & aliquibus nõ. vnde omnes propoſitiones exiſtentes in figura debent habere conſimilem gñalem ſuppoſitionem. Et ſi dicitur quare ſuppoſitio materialis requirit ſigna neutri generis. Dicitur. ꝙ ideo, quia omnis terminus materialiter ſupponens eſt neutri generis, & indeclinabile nomen ſm grammatices. Ex vltima & penultima regulis ſequitur, quod iſta non eſt bona cõuerſio. homo eſt ſpecies, ſpecies eſt homo, quia ly homo, in prima ſupponit

Septiam

Vide 8. tr. huius c. 3.

Petitio; Reſponſio

Corollaria.

ponit materialiter, in ſecunda perſonaliter. ſed ſic conuertitur ſimpliciter, ſpecies eſt ly hō, nec illa eſt bona conuerſio per accidens, nullum nomen eſt homo. ergo homo non eſt nomen, ſed ſequitur, igitur aliquid quod eſt homo, non eſt nomen.

De ſuppoſitione materiali, & de diuiſionibus eiuſdem. Cap. III.

Materialis ſuppoſitio plures cōtinet diuiſiones. quarum prima eſt iſta. Suppoſitionū materialium, alia diſcreta, alia communis. Suppoſitio materialis diſcreta eſt acceptio termini materialiter ſupponentis cum pronomine demōſtratiuo, vt hoc homo eſt ſpecies, ille terminus animal eſt genus. Suppoſitio materialis cōis eſt acceptio termini materialiter ſupponentis ſine pronomine demonſtratiuo. vt hō eſt nominatiui caſus. Petrus eſt nomen proprium. vnde ly Petrus, perſonaliter ſumptum eſt terminus diſcretus, & nomen proprium. ſed materialiter eſt terminus communis prædicabilis de pluribus. videlicet de illo termino, Petrus in mēte, & de iſto in ſcripto. & de illo in voce. Similiter dicendo, tu eſt pronomen demonſtratiuum, ſubiectū huius non eſt pronomen, ſed nomen indeclinabiliter ſumptum habens ſimiliter plura ſuppoſita. Secunda diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum mālium communium, alia determinata, alia confuſa. Suppoſitio mālis determinata eſt acceptio termini materialiter ſupponentis ſub quo contingit deſcendere ad omnia eius ſuppoſita. diſiunctiue, vt homo eſt terminus cōis & iſti ſunt omnes termini homo. ergo hoc hō, eſt terminus communis, vel hoc hō, eſt terminus communis, & ſic de ſingulis. Ex quo ſequitur, ꝙ iſta propoſitio eſt vera. Homo nō eſt nominatiui caſus. ſicut iſta. Homo eſt nominatiui caſus, quia ſunt duæ indefinitæ ſubcontrariæ, in quarum prima verificatur ſubiectū ꝓ illo termino homo, qui eſt datiui, vel accuſatiui caſus materialiter ſumpto in alia pro ſimili, qui eſt nominatiui

Prima diuiſio ſuppoſitionis materialis

Secunda.

tiui caſus. Et ita ꝓcedit, ꝙ Amo eſt verbum, & ꝙ Amo non eſt verbum. Legens eſt participiũ, & legens non eſt participiũ. Tu, eſt pronomen demonſtratiuũ, & Tu non eſt ꝓnomen demonſtratiuum. Nec ſunt iſtæ ꝯdictoriæ, ſed ſubcontrariæ, ideo non cõcedo, quod Amo, eſt verbũ, & nullum Amo, eſt verbũ. Tu, es pronomen, & nullum tu. eſt pronomen, quia ſunt ꝯdictoriæ. Suppoſitio materialis confuſa eſt acceptio termini materialiter cõiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere ad oĩa ſua ſupponentia diſiunctiuæ. vt tm̃ hõ eſt nomen. & iſti ſunt oẽs termini hõ, ergo tm̃ hoc hõ, eſt nomen, vel tantum hoc eſt nomen, & ſic de ſingulis, quia in caſu antecedens eſt verum, & ꝯñs eſt falſum.

Tertia. Tertia diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium confuſarum, quædam eſt ꝯfuſa tm̃, & quædam confuſa diſtributiua. Quarta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum

Quarta. materialium ꝯfuſarum tm̃ quædam eſt mobilis, & quædam immobilis. Suppoſitio mãlis confuſa tantum mobilis eſt acceptio termini materialiter ſupponẽtis, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiũctim, vt tantum homo eſt nomen, & hoc ſunt omnia ly homo, ergo tantum hoc homo, vel hoc homo, & ſic de ſingulis eſt nomen. Suppoſitio materialis confuſa tã tum immobilis eſt acceptio termini materialiter com muniter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret, deſcenderetur diſiunctim, vt neceſſario homo eſt ſpecies. ly homo, ſtat confuſæ tan tum immobiliter, quia non licet deſcendere. vnde non ſequitur. neceſſario homo eſt ſpecies, & iſti ſunt omne termini homo, ergo neceſſario hoc homo, vel hoc homo, & ſic de ſingulis eſt ſpecies. antecedẽs enim eſt verum, & conſequens falſum. tamen ſi contingeret deſcẽ

Quinta. dere deſcenderetur modo iſto. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium diſtributiuarum quædam eſt mobilis, & quædam immobilis. Suppoſitio materialis diſtibutiua mobilis eſt acceptio termini materialiter cõiter ſupponentis, ſub quo ꝯtingit deſcendere ad

omnia

omnia ſua ſuppoſita copulatiue, vt omne hō eſt terminus,& iſti ſunt omnes termini homo, ergo hoc homo eſt terminus,& hoc hō eſt terminus, & ſic de ſingulis. Suppoſitio materialis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini materialiter cōiter ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere,ſed ſi contingeret,deſcenderetur copulatiuæ,vt neceſſario oē homo eſt ſpecies. ly homo, ſtat materialiter diſtributiue immobiliter, quia non licet deſcendere cum non ſequatur, neceſſario oē homo eſt ſpecies,& iſti ſunt oēs termini homo; ergo neceſſario hoc homo eſt ſpēs,& ſic de ſingulis, añs eñ eſt verum,& aſis falſum, verum tamen ſi cōtingeret deſcendere deſcenderetur illo modo. Propter prædicta eſt notandum,ꝙ iſta coniunctio, & aliquando tenetur copulatim,& aliqñ copulatiuæ,tenetur copulatim qñ copulat terminos.vt Sor.& Pla.corrunt. Tenetur copulatiuæ qñ coniungit propoſitiones,vt Sor. currit, & Plat. mouetur. Conſimiliter nota diſiunctionis aliqñ tenetur diſiunctim,aliquando diſiunctiuæ. Tenetur diſiunctim quando diſiungit terminos. vt Sor. vel Plat. currit. Et tenetur diſiunctiuæ,quando diſiungit propoſitiones,vt Deus eſt,vel homo eſt anſinus. Notandū

De ſuppoſitione perſonali. Cap. IIII.

CONſequenter ſequitur diuiſiones ponere ſuppoſitionis perſonalis materiam ꝯcernentes. Quarum prima eſt iſta. Suppoſitionum perſonaliū alia diſcreta,alia cōis. Suppoſitio perſonalis diſcreta eſt acceptio termini ſingularis,vel cōis cum pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri perſonaliter ſupponentis, vt Sor. currit ille homo diſputat. Ex iſta diffinitione ſequitur iſta regula. Omnis terminus diſcretus,vel cōis cum pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri exiſtens pars propoſitionis, diſcrete ſupponit ſiue præceſſerit ſignum diſtributiuum, ſiue non. vnde ita ſtat diſcrete. ly tu,in illa, nullus aſinus es tu, ſicut ī iſta,tu es hō. Suppoſitio perſonalis cōis eſt acceptio

Diuiſiões ſuppō. perſo.

Prima.

Regula.

termini communis perſonaliter ſupponentis ſine pronomine demõſtratiuo ſingularis numeri. vt homo currit. Secunda diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium communium quædam eſt determinata, quædã cõfuſa. Suppoſitio perſonalis determinata eſt acceptio termini perſonaliter ſupponentis, ſub quo cõtingit deſcendere ad omnia eius ſingularia diſiunctiue. vt hõ currit, & iſti ſunt omnes homines. ergo ille homo currit, vel iſte homo currit. vel ſic de ſingulis. Iuſta quam ſuppoſitionem ſit hæc prima regula. Cuiuſlibet particularis vel infinite ſubiectum ſupponit determinate, tam affirmatiuæ q̃ negatiuæ tam in ſuppoſitione materiali, q̃ perſonali. Secunda regula eſt iſta omnis terminus cõmunis, quẽ nullum ſignum præcedit, niſi ſignũ particulare, ſupponit determinate. vnde huius propoſitionis, homo eſt animal, tam ſubiectum q̃ prædicatũ ſupponit determinate. & ſi a alicui iſtorum adderetur ſignũ particulare, nõ pp hoc ĩpediretur ſuppoſitio iſta. Suppoſitio cõfuſa eſt acceptio termini cõiter perſonaliter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcẽdere diſiunctiuæ. vt tantum hõ eſt riſibilis, ly homo, ſtat confuſe, & non debet diſiunctiue deſcendi, vt patebit, Tertia diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium confuſarum, quędam eſt confuſa tm̃. & quædam cõfuſa diſtributiua. Quarta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium ↄfuſarum tm̃, quædam eſt mobilis, quædam immobilis. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum mobilis, eſt acceptio termini cõis perſonaliter ſupponentis: ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctim vt omnis homo eſt animal: & hæc ſunt oĩa animalia, ergo omnis homo eſt hoc animal, vel hoc animal, vel ſic de ſingulis. Iuxta quam ſuppoſitionem ſit hæc prima regula. Cuiuſlibet vl̃is affirmatiuæ prædicatum ſi fuerit terminus cõis deducto omni impedimento ſtat cõfuſe tm̃ mobiliter, vt omnis homo eſt animal. ly animal ſtat confuſe tantum mobiliter. dico ſi fuerit terminus communis: quia ſi fuerit terminus diſcretus

ſtare

Marginalia: Secunda diuiſio. — Regulæ. — Tertia diuiſio. — Quarta. — Regulæ.

ſtaret diſcrete. etiam dico ſine impedimento, ad excludendum alia ſigna, vnde dicendo, omnis homo eſt omne aimal. ly animal, eſt prædicatũ vniuerſalis affirmatiuæ, & terminus communis, & tamen non ſtat confuſæ tantum, ſed diſtributiue, vt patebit. Secunda regula. Cuiuſlibet exclnſiue primi ordinis, cuius nota excluſionis non negatur ſubiectũ, ſi fuerit terminus cõis deducto omni alio impedimento ſtat confuſæ tm̃ mobiliter. vt tm̃ homo currit, tantum homo non currit. vtrobiq; ſupponit ly homo confuſe tantũ mobiliter. Suppoſitio perſonalis confuſa tm̃ immobilis eſt acceptio termini perſonaliter cõiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere; ſed ſi contingeret deſcenderet diſiunctim. vt neceſſario homo eſt animal. ſupponit ly homo, iſto modo: quia cum nullo medio ſequitur ergo neceſſario, iſtæ homo, vel iſtæ homo, & ſic de ſingulis eſt animal, quia antecedens eſt verum, & ꝯñs falſum, tñ ſi contingeret deſcendere, deſcenderetur iſto modo. Huic ſuppoſitioni annectuntur regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuſlibet conditionalis affirmatiue de terminis communibus deducto impedimento alterius ſigni, quilibet illorum ſupponit confuſe tm̃ immobiliter, vt ſi homo eſt, animal eſt, tam ly homo, q̃ ly animal, ſtat cõfuſe tm̃ immobiliter. Secunda regula. Cuiuſlibet reduplicatiue affirmatiue prædicatum ſi fuerit capax concluſionis & non habuerit aliundæ impedimentum, ſtat confuſe tantum immobiliter. vt Sor. inquantum homo, eſt animal. ly animal, ſtat illo modo. Tertia regula. Cuiuſlibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminũ cõmunem non diſtributum, ſupponit ille terminus confuſe tm̃ immobiliter, vt neceſſario homo eſt animal. Impoſſibile eſt hoiem non eſſe, quia non licet deſcendere, vt patet. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionũ perſonalium diſtributiuarum quædam eſt mobilis, & quædam immobilis. Suppoſitio perſonalis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini ꝑſonaliter cõiter ſupponentis, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua Quinta diuiſio.

ſuppoſita copulatiuæ. vt omnis homo currit,& iſti sũt omnes homines. ergo iſte homo currit, & iſte homo currit,& ſic de ſingulis.quare concludit, qđ ly homo, ſtat confuſe diſtributiue mobiliter. Iſti ſuppoſitioni ſunt annexæ iſtæ regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuſlibet ꝓpoſitionis vniuerſalis affirmatiue ſubiectũ,ſtat confuſe diſtributiue mobiliter. vt omnis homo currit,quilibet hõ diſputat,quodlibet animal mouetur, tam ly homo, q̃ ly animal, ſtat diſtributiue mobiliter. Secunda regu la. Cuiuſlibet vniuerſalis negatiue de conſueto modo loquendi tam ſubiectum quam prædicatum,ſi fuerit terminus cõis non impeditus. ſupponit confuſe diſtributiue mobiliter. vt nullus homo eſt aſinus, tam ly hõ, q̃ ly aſinus, ſtat confuſe diſtributiue mobiliter. dico de conſueto modo loquendi, quia huius vniuerſalis negatiue, omnis homo animal non eſt, non ſtat ly animal, quod eſt prædicatum diſtributiue, ſed confuſe tantum. Tertia reg. Cuiuſlibet particularis vel ĩdefinite aut ſingularis negatiue de conſueto modo loquendi prædicatum ſi fuerit terminus cõis,deducto impedimento alterius ſigni, ſtat confuſe diſtributiue mobiliter, vt aliqs homo non eſt aſinus,animal non eſt lapis, Sortes non eſt capra. In his omnibus prædicata ſtant cõfuſe diſtributiue mobiliter, adueniente tamen impedimento alterius ſigni non ſic ſtarent. Vnde dicendo Sor. n n eſt omnis homo,nõ ſupponit ly hõ cõfuſe diſtributiue,ſed determinate vt oſtẽdetur. Quarta regula. Cuiuſlibet excluſiue affirmatiue primi ordinis prædicatum ſi fuerit terminus cõis deducto impedĩmento alterius ſigni ſupponit confuſe diſtributiue mobiliter, vt tm̃ animal eſt homo ly homo, ſupponit illo modo. Suppoſitio ꝑſonalis diſtributiua immobilis eſt acceptio. termini cõmunis perſonaliter ſupponentis,ſub quo non contingit deſcendere,ſed ſi ꝯtingeret,deſcenderetur copulatiue, vt neceſſario oĩs hõ eſt animal. ly homo ſic ſupponit,qm̃ non ſequitur cum debito medio, ergo neceſſario iſte homo eſt animal, & ſic de ſingulis. quia antecedens

tecedens eſt verum,& conſequens falſum. Iuxta ſuppoſitionem iſtam ſit prima hæc regula. Cuiuſlibet conditionalis de termino diſtributo,ſupponit terminus cõfuſe diſtributiue immobiliter, in ordine ad totam conditionalem. vt ſi omne animal currit, omnis homo currit,tam ly homo,quàm ly animal, ſtat diſtributiuæ immobiliter,quia non licet deſcendere , & hoc in ordine ad totam conditionalem. Secunda regula : Cuiuſlibet exceptiuæ propriæ,tam affirmatiuæ quã negatiuæ,illud a quo fit exceptio, ſtat ꝯfuſe diſtributiue immobiliter Vt omnis homo præter Sor. currit Nullum animal præter hoĩem eſt rationale,tam ly hõ,ꝙ ly animal , ſtat diſtributiue immobiliter,quia non licet deſcendere. Tertia regula. Cuiuſlibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminus diſtributũ, ſupponit terminus ille cõfuſe diſtributiue immobiliter, vt neceſſario omnis hõ eſt animal omnem hominem eſſe animal eſt ſcitum a me,quia non licet deſcendere, verum tamen ſi aliquando poſsit deſcendi. hoc erit gratia materiæ,quia forte oppoſitum conſequentis repugnabit antecedenti.

De ſignis confundentibus. *Cap. V.*

PRo maiori euidentia dictorum ponendæ ſunt aliquæ regulæ terminorũ vim ꝯfundendi habentiũ. Quarum prima eſt iſta. Omne ſignum vl'e affirmatiuum, terminum ſequentem,ſe,immediate confundit, confuſæ diſtributiuæ mobiliter , & mediate ſequẽtæ,ſi fuerit terminus capax ſuæ confuſionis, confundit confuſæ tantum mobiliter deducto impedimento alterius ſigni. vt omnis homo eſt animal,aut omnis homo animal non eſt,vtrobique ſupponit ly homo, diſtributiue, & ly animal,confuſe tantum. Et notanter dicitur ſi fuerit capax confuſionis primo propter terminos ſingulares,qui non poſſunt communiter ſupponere. Secundo propter tales propoſitiones videns omnem hominem eſt animal. Aſinus cuiuſlibet hominis currit, vbi nec ly animal , nec ly currens , confunditur , quia

Regula prima.

Vide pa. infra pri. 3.du.cõ.3. & in lo. ma. f.118. col.4 cibi dic.

non graditur virtus ſigni vſque ad prædicatum ex quo eſt pars ſubiecti. Dicitur ſecundo, deducto impedimento alterius ſigni, quia in iſta propoſitione, non omnis homo eſt animal, non ſupponit ly homo diſtributiue, ſed determinate per vnam regulam pertinẽtem ad

Pa. 23. prin. 1. du. co. 2. cõ. 3. 15. prin. 2. du. 10. 16. prin. eiuſdem.

hanc materiam. videlicet. Quicquid mobilitat immobilitatum, immobilitat mobilitatum. i. quodlibet ſignum habens vim diſtribuendi aliquem terminum, ſi ipſum reperit non diſtributum facit ipſum ſtare diſtributiue, & ſi ipſum reperit diſtributum facit eum ſtare non diſtributiue. i. determinatæ vel confuſe tantum. Exemplum primi, ſubiectũ huius homo currit, ſtat nõ diſtributiue, ideo adueniente ſigno vniuerſali ſtabit diſtributiue dicendo, omnis homo currit. Et quia iam ſtat diſtributiue, ideo adueniente alio ſigno, congrue ſtabit non diſtributiue, videlicet non omnis homo currit. Item notandum, quod ſi duo ſigna affirmatiua cadunt ſuper eundem terminum faciunt illum ſtare determinate, vt tu differs ab omni homine. Et, ſi vnũ fuerit affirmatiuum & reliquum negatiuum, iterum faciunt ipſum ſtare determinate. vt tu non differs ab homine non quilibet homo currit. etiam ſi ambo ſint negatiua, & immediate cadant ſuper eundem faciunt illum ſtare determinate. vt nonnullus homo currit. Si autem mediate cadant, ita quod mediet terminus diſtributus faciunt illum ſtare confuſe tantum. vt nullus hõ non currit. patet qđ ly currens: ſtat confuſe tm̃. quia illa propoſitio æquiualet iſti, quilibet homo currit. vbi ly currens, ſtat confuſe tantum. Similiter dicẽdo non aliqs hõ non eſt aĩal, ſupponit ly animal, confuſe tantum. vt patet per ſuam æquiualentẽ. Videlicet, q; libet homo eſt animal. vbi ly animal ſtat cõfuſæ tãtum.

2. regula pa. 5. pri. 4. du. to. 11. prin. 4. du. corre. . i. 3. com. 49. prin. du. cor. 2.

Secunda regula eſt iſta. Omnia ſigna negatiua nõ impedita confundunt confuſe diſtributiue mobiliter, tam terminum ſequentem mediate quam immediate, dummodo fuerit capax ſuæ confuſionis. verbi gratia nõ homo currit, nullus homo diſputat, tam ſubiectum quam prædica-

prædicatum ſtat confuſe diſtributiue mobiliter. Sed in iſta, aſinus nullius hominis eſt animal, ly animal nō ſtat diſtributiue, quia non capit confuſionē a ſigno propter limitationē factam a ſubiecto, cuius eſt pars. Tertia regula eſt iſta. Omnis comparatiuus gradus & ſuperlatiuus, ita, ſicut tam, & quam, differt, aliud: & nō idē. & iſta verba, carreo, & indigeo, confundunt diſtributiue mobiliter termininum ſequentē immediate capacē iſtius confuſionis, & omni alio impedimēto deducto. vt tu es fortior homine, tu es fortiſsimus hominū, tu es ita fortis ſicut aliquis homo: tu differs ab homine, tu es aliud ab homine, vel nō idem homini. ego careo vel indigeo pecunia. In omnibus iſtis ſtat diſtributiuę mobiliter terminus ſequens ſigna nominata. Sed notādum eſt, quod cōparatiuus gradus confundit confuſe diſtributiue mobiliter terminū a ſe rectum ex natura cōparationis, ablatiuum autem rectum ex natura exceſſus confundit confuſe tantum. vt ego ſum maior te longitudine vnius brachij ſupponit ly longitudine, confuſe tantum. Item nullus horum terminorum confundit diſtributiue niſi terminum a ſe rectū a parte poſt. vnde dicendo, homine eſt fortior equus vel ab homine differt aſinus. nō ſupponit ly equus, nec ly aſinus diſtributiuæ, ſed ſolum determinate. Quarta regula. Dictio excluſiua cōfundit confuſe tantum mobiliter terminum communem immediate ſequentem ſe, & mediate ſequentē confuſe diſtributiue mobiliter. vt tantum homo eſt animal. ly homo ſupponit confuſe tm̄ mobiliter, & ly animal, diſtributiue mobiliter. Quinta regula. Dictio exceptiua cō fundit ſuum caſuale, ſi eſt terminus communis confuſe tm̄ mobiliter, vt nullum animal præter hominem currit omne animal præter hominem currit. ly hominem ſtat confuſe tantum mobiliter. Sexta regula. Dictio reduplicatiua ſuum caſuale confundit confuſe tantū mobiliter, & pręedicatū confuſe tm̄ immobiliter, vt ſort. inquantum homo eſt animal, ly homo ſtat confuſæ tantū mobiliter, & ly animal immobiliter. quia ſub primo cō-

tingit

con. 2:
5. regula.
De con. vide in Io. ma. fol. 43. col. 4. vſque ad fol. 44.
de ſuper. autem. f. 47. co. 3.

De ita & ſicut. f. 42. col. i. de differ. aliud & nō idem f. 31. col. 3. & f. 42. col. 2. de ly indigeo vides 23. ſprin. pri. du. c. 4

4. regula ſophi 39. cō. I.

5. regula In Io. ma. f. 9. col. i. in fine.
6. regula.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Io. ma. f. 42. col. 7. regula Io. io. ma. f. 20. co. 4. tingit diſiunctim deſcendere & non ſub ſecundo. Septima regula. Termini concernentes actum mentis. vt ſcire, credere, dubitare, & huiuſmodi confundunt cōfuſe tantum mobiliter. Exemplum. Ego ſcio aliquam propoſitionem, ly propoſitionem ſtat confuſe tm̄ mobiliter, quia bene ſequitur. Ego ſcio aliquā propoſitionem, & ille ſunt omnes propoſitiones, ergo ſcio illam

8. regula vel illam & ſic de ſingulis. Octaua regula. Omnia aduerbia numeralia vt bis, ter, quater, & huiuſmodi cōfundunt, confuſe tantū mobiliter terminum ſequentem ſe, vt bis comedi panem, ter potaſti vinum, ſupponit ly panem, & ly vinum confuſe tm̄ mobiliter. Nam ſicut illa vice, & illa vice cum interruptione temporis comedi

9. regula. panem, ita illum vel illum panem. Nona regula. Termini modales nominaliter & aduerbialiter ſumpti in ſenſu compoſitio confundunt confuſe tantum immobiliter omnes terminos communes non diſtributos, vel ſequantur vel prçcedant. vt neceſſario homo eſt animal

10. regula In Io. ma. f. 61. col. i. & fo. 63. col. 2. & hominem eſſe animal eſt neceſſarium. Decima regula. Iſta verba incipit, & deſinit. confundunt terminū ſequentem communem non diſtributū cōfuſe tantum immobiliter. & ly immediate, in eis, incluſum mobiliter. vt tu incipis vel deſinis ſcire aliquam propoſitionē ly propoſitionem, ſtat confuſe tm̄ immobiliter, quia nō licet deſcendere. & ly propoſitionem. in iſta, immediate ante hoc ſciuiſti aliquam propoſitionem, ſtat confuſe tantū mobiliter. Sed hæc clare intelligentur viſo tra-

11. regula. ctatu de probationibus terminorum. Vndecima regula. Iſta verba, promitto, debeo, obligor, confundunt. cōfuſe tantum immobiliter, vt promitto tibi denarium. ly denarium ſtat immobiliter, quia non licet deſcendere.

12. regula. In Io. ma. fo. 236. c. i. Notan. Duodecima regula iſta. Nota conditionis & rationis omnes ſuos terminos communes non diſtributos cōfundit confuſe tantum immobiliter, & hoc in ordine ad hypotheticam, vt ſi homo eſt, animal eſt, homo currit, ergo animal currit. Notandū primo, ꝙ licet nullus terminus diſtributiuus habeat vim ſupra terminū præceden-

cedentem,tamen bene habet vim ſupra illum terminus confuſiuus confuſe tantum,non tñ qui libet, ſed ſolum ille,qui indifferenter ante ſe & poſt ſe determinat cõpoſitionem verbalem. vnde illi termini, omnis & nullus, & huiuſmodi,non confundunt aliquem terminum prçcedentem,quia in qualibet iſtarum, aliquis homo omne animal eſt. aliquis homo nullũ animal eſt. ſupponit ly homo,determinate.Similiter nec iſta verba, incipit, vel definit,vel promitto.quia dicendo,homo incipit eſſe,aut denarium promitto,tam ly homo,quam ly denarium ſtat determinate.ſed dicendo, hominẽ eſſe animal eſt ſcitum a me,aut hominem eſſe non eſt impoſsibile, vel homo eſt animal neceſſario, ſupponunt omnes illi termini confuſe tantũ,licet prçcedant,& hoc ideo,quia illi termini facientes ſenſum compoſitum vel diuiſum ita determinant compoſitionem ante ſe,ſicut poſt ſe.& ita conſequenter dicatur de nota rationis & conditionis,quod confundunt ante ſe.

Secundo notandum, ꝙ terminus habens ſolum vim confundendi confuſe tñ, non impedit diſtributionem termini,licet interdum impediat eius deſcenſum.v.g.dicendo,omnis homo eſt animal.ly homo ſtat diſtributiue,& ita ſtat dicendo, neceſſario omnis homo eſt animal.ſed eſt differentia, quia in prima ſtat mobiliter & in ſecunda immobiliter propter aduentum termini modalis.Dico igitur,quod omnes termini habentes ſolam vim confundendi terminum immobiliter impediunt deſcenſum,& ita immobilitant, ſed alij habent ſolam vim confundendi confuſe tñ mobiliter, non impediunt deſcenſum,& ita non immobilitant, vnde ſequitur. Scio omnem propoſitionem,& iſtæ ſunt omnes propoſitiones,ergo ſcio iſtam & ſcio illam,& ſic de ſingulis. Tertio notandum, ꝙ ſi duo ſigna diſtributiua cadunt ſuper aliquem terminũ, quorũ non quodlibet per ſe ſumptũ caderet diſtributiue ſuper eundem terminum, nullum illorum impedit reliquum.v.g.omnis homo omne animal eſt,ly animal ſtat diſtributiue non obſtantẽ,ꝙ præcedant

Vide in Io.ma.fol. 20.col.4. & fol. 21. col.3.

cedant duo ſigna diſtributiua,quia primum per ſe ſumptum non diſtribueret,ly animal,ſed faceret ipſum ſtare confuſe tantum.ſimiliter,omnis homo non animal eſt. & ita dicendo,a ſorte differt omnis homo ſupponit ly homo diſtributiue , non obſtante ꝙ præcedant duo ſigna,quia primum ſumptum ſine ſecundo non diſtribueret.ly homo dicēdo a ſorte differt homo . quia ly differt non diſtribuit niſi terminum rectum a parte poſt,vt di-

In.3 regula. ctum eſt . Modo conſimili dico in iſta.tu es fortior quā homo , quod ly homo,ſtat diſtributiue nec primum ſignum impedit,quia per ſe ſumptum non diſtribuit aliquem rectum,vt declaratum eſt ſupra.ſed dicendo, nullus homo non eſt animal,tu differs ab omni homine,vel tu es albior omni albo , impeditur diſtributio termini vltimi,quia præcedunt duo ſigna, quorum quodlibet ſine altero diſtribueret terminum illum . quare .

De relatiuorum ſuppoſitione. *Cap. VI.*

DE ſuppoſitione relatiuorum ſequitur pertractare vbi quædā diuiſiones ſunt præmittendæ . Prima eſt iſta Relatiuorum , quædam ſunt relatiua

Prima diuiſio.

ſubſtantiæ.vt qui,quæ, quod. Et quædam accidentis.vt aliquis,qualis.tantus,quantus,& ſimilia . Secunda diuiſio eſt iſta Relatiuorum ſubſtantiæ,quædam ſunt idētitas,vt qui,iſte,ille,hic,& is Et quædam diuerſitatis.vt alius,alter,reliquus , & huiuſmodi . Tertia diuiſio eſt iſta.Relatiuorum identitatis quædam ſunt reciproca.vt ſui,meus,tuus,ſuus . Quædam non reciproca . vt ille, ipſe,& huiuſmodi.Quarta diuiſio eſt iſta . Relatiuorū reciprocorum quædam ſunt poſſeſsiua.vt tuus,ſuus.Et quædam non poſſeſsiua.vt ſe . Quinta diuiſio eſt iſta. Relatiuorum accidentis,quoddam eſt identitatis.vt talis,& tantus:quoddam diuerſitatis,vt aliuſmodi.His diuiſionibus præmiſsis ſit hæc prima regula . Relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ & relatiuum poſſeſsionis nō ſupponunt pro illo,pro quo ſuum antecedens . exemplum primi.Duorum contradictoriorum vnum eſt verum,reliquum

Secunda. Tertia. Quarta. Quinta. Regulæ.

liquum eſt falſum, patet quod pro alio ſupponit ly vnũ & pro alio ly reliquum. Exemplum ſecundi, aliquis homo currit & ſuus aſinus iacet ſupponit antecedens pro homine & relatiuum pro aſino. Secunda regula eſt iſta. Relatiuum identitatis ſubſtantiæ non poſſeſsiuum, ſemper ſupponit pro eo, pro quo ſuum antecedens, in cóparatione tamen ad alterum extremorum. Exemplum de relatiuo identitatis ſubſtantiæ non reciproco. vt aliquis homo currit, & ille diſputat. ſupponit ly ille, non abſolute pro aliquo homine, ſed pro aliquo hoíe currẽte, ideo non ſignificat ſecunda pars abſolute, ꝙ aliquis homo diſputat, ſed quod aliquis homo currẽs diſputat Similiter huius copulatiuæ aliquis homo eſt latro, & tu es ille, non ſignificat ſecunda pars præciſe, ꝙ tu es aliquis homo, quia tunc illa copulatiua eſſet vera, ſed qđ tu es aliquis homo, qui eſt latro. Ex quo ſequitur, quod hæc eſt falſa aliquis homo eſt animal, & aſinus eſt illud, quia ſecunda pars ſignificat aſſertiuæ quod aſinus eſt animal, quod eſt aliquis homo, & per idem hæc eſt falſa aliquis homo eſt ſor. & Pla. eſt ille. ſed hæc eſt vera aliquis homo eſt ſortes, & Pla. non eſt ille, quia Pla. aliq̃s homo eſt, qui ſortes non eſt. etiam iſta eſt vera, aliquis homo non eſt ſor. & Pla. non eſt ille, quia Plato, Cicero non eſt, & Cicero eſt aliquis homo qui non eſt ſor: Item conceditur ꝙ aliquis homo non eſt ſor. & Pla. eſt ille. quia Plat. eſt aliquis homo, qui non eſt ſor. quoniã Plat. eſt ipſemet qui non eſt ſor. Exemplum de relatiuo identitatis ſubſtantiæ reciproco. vt omnis homo videt ſe, ſupponit ly ſe, pro homine non abſolute ſic intelligendo, omnis homo videt omnem hominem, ſed referendo ſingula ſingulis. vt iſte homo videt ſe, & ille homo videt ſe, & ſic de ſingulis. Similiter dicatur de illa, omnis homo habens filium diligit illum. Tertia regula eſt iſta. Relatiuum identitatis accidentis ſemper ſupponit pro ſimili, vel æquali illi, pro quo ſupponit ſuum antecedens. v.g. ſor. eſt albus, & talis eſt Plato, vel ſor. eſt albus, qualis eſt Plato, ſupponit relatiuum nõ pro ſor. ſed pro

Quem termini referre relatiuum. vi. pa. 41. pri. .i. du. con. .i & pro materia de relatiuis vide, in lo. ma. fol. 26. vſque ad fol. 31.

Vide pa. ſophi. 19. to.

ſed pro ſimili ſor. Similiter in illa ſor. eſt bicubitus & tã tus eſt Plato. ſupponit relatiuum pro æquali ſor. Quarta regula eſt iſta. Relatiuum diuerſitatis accidentis ſemper ſupponit pro diſsimili illi, pro quo ſupponit ſuum antecedens. vt cignus eſt albus, & aliuſmodi eſt coruus. Ex quibus duabus regulis ſequitur quinta. videlicet, ꝙ relatiua accidentium tam identitatis, quam diuerſitatis, ſupponunt pro alio ſuppoſito ſui antecedentis. patet regula ex exemplis.

De modo ſupponendi relatiuorum. Cap. VII.

Prima regula pa. 24. prin. 3. du. to. EX quo patuit pro quibus relatiua ſupponunt, reſtat oſtendere eorundem modos ſupponendi. Sit ergo hæc prima regula. Relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ non ſemper ſupponit eodem modo, ſicut ſuũ antecedens, ſed ſecundum exigentiã ſui ſigni, vel ſitus. Vnde aliquando ſupponit eodem modo. vt vnus homo currit, & alius diſputat. Omnis propoſitio vera eſt neceſsaria, & omnis alia eſt impoſsibilis. In prima antecedens & relatiuum ſupponunt determinate, in ſecũda confuſe diſtributiue. Aliquando antecedens ſupponit magis confuſe q̃ ſuũ relatiuum. vt omnis conditionalis vera eſt neceſſaria, & alia eſt impoſsibilis. ſupponit antecedens diſtributiue relatiuum determinate. aliquã do econuerſo, relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ ſupponit confuſius quam ſuum antecedens, vt aliquis homo eſt niger, & nullus alius eſt albus, antecedens ſupponit determinate, relatiuum diſtributiue. Similiter aliquis homo legit, & tantum alius diſputat. relatiuum ſupponit confuſe tantum antecedens determinate. Secũda regula eſt iſta. Omne relatiuum identitatis ſubſtantiæ in eadem categorica ſui antecedentis ſemper ſupponit eodem modo, ſicut ſuum antecedens. probatur inductiue. vt omnis homo, qui currit mouetur, relatiuum ſupponit cõfuſe diſtributiue & in iſta, omnis homo eſt animal, quod eſt rationale, ſupponit cõfuſe tantũ & in iſta homo quo diſputat legit, ſupponit determinate, & in iſta ſor.

Pa 43. i. du. col. i. 8. prin. 3. du. con. i.

.2. regula Vide pa. fol. 17. to. 21 pri. 2. du. cor. .i. con. 4. 43. eiuſdẽ. co.

iſta ſor.qui currit non ſedet,ſupponit relatiuum diſcrete. Idem eſt iudicium de reciprocis tam poſſeſsiuis quã non poſſeſsiuis.vt omnis homo videt ſe ly ſe, ſtat confuſe diſtributiue. Et in iſta aliquis homo diligit filiũ ſuũ ly ſuum,ſtat determinate & in iſta patet ſor.vocauit illum.ly illum,ſtat diſcrete. Ex iſta regula ſequitur iſta concluſio,quod aliqua eſt propoſitio vniuerſalis affirmatiua habens præciſe vnum ſignum cuius prædicatũ ſtat confuſe diſtributiue. vt quilibet homo eſt ipſemet. Secunda concluſio eſt iſta. Signum vniuerſale affirmatiuum ita habet vim diſtribuendi a parte prædicati,ſicut a parte ſubiecti. Tertia concluſio. Aliqui duo ſunt termini communes ſequentes ſignum vniuerſale affirmatiuum non impeditum per aliud ſignum, quorũ remotiorem diſtribuit & non propinquiorẽ: patet, vt omnis homo eſt videns ſe.vbi ly ſe, ſtat confuſe diſtributiue. & ly videns,confuſe tantum. Et ſi contra iſtas cõcluſiones adducantur regulæ quinti capituli huius tractatus, ſcilicet pro maiori euidentia. Dicatur quod illæ regulę intelligantur extra materiam relatiuorum. Contra iſtã regulam arguitur Quoniam dato quod ly ſe,diſtribuatur in dicta propoſitione, ſequitur iſtam conſequentiã fore bonam. Omnis homo videt ſe.ergo omnis homo videt omnem hominem. Dicitur quod ſtat diſtributiue non abſolute,ſed referendo ſingula ſingulis. videlicet iſte homo videt ſe.& ille homo videt ſe & ſic de ſingulis Ex quo infero iſtam conſeqnentiam non valere, tantum ſort.videt ſe, ergo omne videns ſe eſt ſort. quia ly ſe,in prima ſupponit diſcrete,& in ſecunda diſtributiue.ſed bene ſequitur,ergo omne vidẽs ſor.eſt ſor. Tertia regula eſt iſta,omne relatiuum identitatis ſubſtantiæ hypotheticę relatum ad ſuum antecedens ſupponẽs confuſe tantum,non ſupponit eodem modo, ſed determinate habendo reſpectum ad totam compoſitionẽ ſui antecedentis.vt omnis homo eſt animal & iſtud eſt rationale.relatiuum ſtat determinate & ideo ſecũda pars eſt falſa,& ſignificat aſſertiue,ꝙ animal, quod eſt omnis homo,

Concluſiones.

Solutio

3. regula vide pa. ſophi. 18. to.

homo eſt rationale.quod eſt falſum quia nullum eſt animal quod eſt omnis homo. Similiter iſta eſt falſa. Ego indigeo oculo ad videndum,& illo indigeo.quia nullo oculo indigeo ad videndum. Vbi eſt aduertendum,ꝙ ly indigeo,cum ſuo gerundio,confundit confuſe tantum, & ſine illo confundit confuſe diſtributiue. Quarta re-

4. regula. gula eſt iſta.Omne relatiuum identitatis ſubſtantię hypotheticæ relatum ad ſuum antecedens ſupponens diſcretæ determinate,vel diſtributiue,ſupponit eodē modo ſicut ſuum antecedens habendo reſpectum ad totã compoſitionem ſui antecedentis, vel ad alterum extremorum,ideo conceditur quælibet iſtarum, aliquis homo eſt,& tu es ille,aliquis homo eſt,& tu non es ille.ſecunda non ſignificat quod tu non es aliquis homo qui eſt.ſed quod tu aliquis homo,qui eſt,non es, & hoc eſt verum. Vnde non ſemper eſt licitum loco relatiui ponere ſuum antecedens,niſi ſeruetur eadem ſuppoſitio. Itē ſequitur quod iſta eſt falſa,aliquis homo eſt,& quilibet homo eſt ille.quia ex quo ly ille,ſtat determinate, ſecũda pars ſignificat quod aliquis homo eſt quilibet homo ſed conceditur,ꝙ quilibet homo eſt animal, & idem eſt riſibilis quia relatiuum diſtributiuum non refert in cõparatione ad totam compoſitionem, ſed ſolum ad alterum extremorum,non diſtributiuum vero bene refert

Concluſiones. antecedens.habendo reſpectum ad totam poſitionem. Ex iſta regula ſequitur primo iſta concluſio, ꝙ aliqua eſt vniuerſalis affirmatiua habens ſolum vnum ſignum, cuius prædicatum eſt terminus communis, & non ſtat confuſe tantum,ſed determinate.patet de prędicato ſecundæ partis huius copulatiuæ,aliquis homo eſt, & quilibet homo eſt ille. Secunda concluſio. Signum vniuerſale affirmatiuum non impeditum per aliud ſignum nõ confundit confuſe tantum terminum communem mediate ſequentem in eadem categorica. Nec hoc eſt inconueniens,quia hoc non eſt ratione ſigni, ſed relatiui non potentis recipere confuſionem illam propter dependentiam,quam habet ad ſuũ antecedens. & ita nulla iſta-

la iſtarum concluſionum, aut præcedétium eſt contra regulas quinti capituli. quia aut impeditur ſignum, aut terminus non eſt capax confuſionis. Quinta regula eſt iſta. Relatiuum accidentis ſiue identitatis, ſiue diuerſitatis, non ſemper ſupponit eodem modo ſicut ſuum antecedens, ſed ſecundum exigentiam ſui ſigni, vel ſitus. vnde aliquando ſupponit eodem modo, vt aliquis homo eſt albus, & talis eſt equus. omnis homo albus legit, & null⁹ talis diſputat. Aliqñ ſupponit antecedés magis confuſe vt omne album currit, & tale diſputat, aliquando econuerſo relatiuum ſupponit confuſe. vt aliquis homo eſt albus, & nullus corruus eſt talis. aliquis hõ eſt niger, & q̃libet æthiops eſt talis, in qualibet iſtarum ſupponit antecedens determinate & relatiuum in vna diſtributiue, & in alia confuſe tantum. idem eſt iudicium de relatiuo diuerſitatis accidentis, ſupponit. n. interdum confuſius quam ſuum antecedens. vt aliquis homo eſt niger, & non hmõi, eſt coruus. Sexta & vltima regula generalis eſt iſta. Omne relatiuum ſupponit eodem modo ſicut ſuum antecedens, intelligendo de modo ſupponendi vniuerſali, ita ꝙ ſi antecedés ſupponit materialiter, & relatiuum ſimiliter, ſi perſonaliter, & relatiuum ſimiliter. v. g. homo eſt ſpés, & iſtud eſt nomen. tam relatiuum quam añs ſupponit materialiter. ſed dicendo, homo eſt animal, & ille eſt riſibilis, tã relatiuum, quam añs ſupponit perſonaliter. Regulæ ergo ſuperiores de modo ſupponendi relatiuorum debent intelligi quo ad modos ſupponendi ſpeciales pertinentes ad ſuppoſitionem diſcretam, determinatam, confuſam tantum, aut diſtributiuam. & hæc pro materia relatiuorum dicta ſufficiant. 6. regula.

De ampliationibus. Cap. VIII.

IAm de ſuppoſitione, quæ fit reſpectu diuerſorum temporum pœnes ampliationem. & appellationẽ expedit per tractare. vnde ampliatio eſt acceptio termini Quid ſit ampliatio Prima. regula.

Paul. 2. pri. 2. ſo. ph. to. 3. pri: eiuſdē to. 4. to. termini temporaliter ſumpti vltra conſignificationem verbi principalis vel participij eiuſdem. Pro cuius diffinitionis declaratione prima regula ſit hæc. Omnis terminus ſupponens reſpectu verbi de præterito, vel participij ſui a parte ante, ampliatur ad ſupponendum pro eo quod eſt, vel fuit verbi gratia album fuit nigrum, non ſupponit ly album, pro eo quod fuit album præciſe, aut ſolum pro eo quod eſt album, ſed diſiunctim pro eo, quod eſt album, vel fuit album. Ex quo ſequitur veritas iſtarum propoſitionum. Prima. virgo fuit prægnans. patet, quia quæ eſt aut fuit virgo. fuit prægnans. Secunda propoſitio, puer fuit ſenex, non quidem quando fuit puer. ſed poſtquam fuit puer. Tertia propoſitio, album fuit quando nullam habuit albedinem. patet, quia id quod eſt vel fuit album, fuit quādo nullam habuit albedinem, dato quod nunc aliquid ſit album, quod continue ante hoc fuit nigrum. Conſimiliter eſt dicendum ſi fuerit participium prædicatum reſpectu huius verbi eſt, vt aliquis homo eſt mortuus. patet, quia ly, homo, ſupponit pro homine, qui eſt vel fuit, & ſignificat illa propoſitio, quod aliquis homo, q̃ eſt vel fuit, eſt mortuus. Et conceditur vt prius quod virgo eſt corrupta quia iſta, quæ eſt vel fuit virgo eſt

2. regula corrupta. Secunda regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante reſpectu verbi de futuro, vel ſui participij ſupponit pro eo, quod eſt vel erit. v.g. homo generabitur ſupponit ſubiectum pro homine, qui eſt, vel qui erit. ideo ſignificat iſta propoſitio quod qui eſt, vel q̃ erit homo generabit̃. Ex iſta regula ſequitur veritas iſtarum propoſitionum Prima, ſenex erit puer patet. quia qui eſt vel qui erit ſenex. erit puer. Secunda corrupta erit virgo, quia quæ eſt, vel quæ erit corrupta erit virgo. Tertia propoſitio. Decapitatus cantabit. quia qui eſt vel qui erit decapitatus cantabit. Idem eſt iudicium de ſuppoſitione reſpectu ſui participii. vt hō eſt generandus. ſignificat enim iſta propoſitio, quod

3. regula qui eſt vel qui erit homo eſt generandus. Tertia regula eſt

la eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante, vel a parte poſt reſpectu huius verbi, cõtingit, vel ſui participij, ſupponit pro eo quod eſt vel contingit eſſe. vt album contingit eſſe nigrum, denotatur quod id, qđ eſt, vel contingit eſſe album contingit eſſe nigrum. & ita dicatur de iſta ſedentem contingens eſt currere.

Quarta regula eſt iſta. Omnis. terminus ſupponens a pte ante, vel a parte poſt reſpectu huius verbi. poteſt, vel ſui participij, aut termini verbalis deſinentis in bilis, vel in bile, ſupponit pro eo quod eſt, vel põt eſſe, vt album poteſt eſſe nigrum, denotatur, quod illud, quod eſt, vel poteſt eſſe album, poteſt eſſe nigrum. Ex iſta regula ſequuntur alique propões. Prima. Creans poteſt eſſe Deus, dato, quod Deus non crearet, quia quod eſt, vel poteſt eſſe creans, poteſt eſſe Deus. Secunda propoſitio. Calidiſsimum poteſt eſſe calidius, quia quod eſt, vel poteſt eſſe calidiſsimum, poteſt eſſe calidus. Tertia propoſitio. Infimum poteſt eſſe inferius quia quod eſt, vel poteſt eſſe infimum, poteſt eſſe inferius. Idem eſt iudicium de participij, & termino verbali. ideo conceditur, quod genitum eſt generale & corruptum eſt corruptibile. prima ſignificat, quod illud, quod eſt vel poteſt eſſe genitum eſt generabile, ſecunda ſignificat, quòd illud quod eſt, vel poteſt eſſe corrptum, eſt corruptibile.

Quinta regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante vel parte poſt reſpectu horum verborum, incipit, vel deſinit, aut ſuorum participiorum. ſupponit pro eo quod eſt, aut incipit, vel deſinit eſſe. vt album incipit, vel deſinit eſſe, denotatur, quod illud, quod eſt, aut incipit, vel deſinit eſſe album, incipit, vel deſinit eſſe. ita de participio dicatur.

Sexta regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponẽs a parte ante, vel a parte poſt reſpectu verbi, vel participij habentis naturam tranſeundi indifferẽter ad poſsibile, & imaginabile ſupponit indifferẽter pro eo quod eſt, vel poteſt eſſe, imaginabile, ſicut ſunt iſta verba, cognoſco intelligo, & hmõi. Cum ergo dicitur, roſam intelligo,

4. regula

5. regula

6. regula

aut cognoſco,denotatur,ꝙ roſam,quę eſt,vel quæ pōt eſſe vel eſt imaginabilis, ego intelligo,vel cognoſco. Vnde ita intelligitur, vel cognoſcitur illud, quod non poteſt eſſe, ſicut illud qđ poteſt eſſe. Intelligo nanque chimeram,vel montem aureum, quorum nullum pōt eſſe. & intelligitur hæc regula de termino recto a parte poſt a verbo actiuo, vel de recto a parte ante a verbo paſsiuo, ſiue preponatur,vel poſtponatur. Ex prædictis regulis ſequitur primo, quod a tertio adiacente ad ſecundum adiacens cum prædicato participio ampliatiuo, non valet argumentum. vnde nō ſequit̃ Adā eſt mortuus, ergo Adam eſt, Antichriſtus eſt futurus ergo antichriſtus eſt. Secundo ſequitur, ꝙ iſta non eſt bona conuerſio. Antichriſtus eſt futurus.ergo aliquod futurum eſt Antichriſtus. quia in antecedente ſupponit ly antichriſtus, ampliatiue, & in conſequente non: ideo deberet ſic conuerti,aliquod futurum eſt, vel erit antichriſtus. Tertio ſequitur: quod iſte ſyllogiſmus nō valet. Omne futurum eſt, Antichriſtus eſt futurus ergo Antichriſtus eſt, quia in concluſione non ſupponit ly Antichriſtus ampliatiue: vt in minori: propterea minor debeat eſſe talis Antichriſtus eſt aliquod futurū, vbi ly futurum tenetur nominaliter, ſicut in maiori, & non participialiter. quare.&c.

Corollaria.

Vide pa. 2. prin.3. ſoph. cō.4

De appellationibus. *Cap. IX.*

Appellatio eſt acceptio termini in propoſitione habentis reſpectum ad naturam verbi,vel participij eiuſdē,vt aliquis homo eſt,ly homo ſupponit pro homine,& non pro quolibet homine indifferenter,ſed ſolūm pro homine, qui eſt. Vt ergo clarius intelligatur hęc diffinitio: notandū,ꝙ appellatio ſic diuiditur. qm̄ aliqua vocatur appellatio temporis,aliqua ampliationis & tertia forme. Appellatio temporis eſt acceptio termini in propoſitione ꝓ aliquo vel pro aliquibus ſecundum ſolam conſignificationem verbi, vel participij eiuſdem. vt album fuit nigrum. licet ly albū

Quid ſit appella. Diuiſio eius.

Appell. temporis

ſupponat pro eo quod eſt vel fuit album, tamen ly' nigrum, non ſupponit niſi pro eo qđ fuit nigrum, & verbum eiuſdem conſignificat ſolummudo prçteritiue. iõ ly nigrum,appellat ſolum tempus præteritum.

Prima regula. Omnis terminus ſupponens reſpectu verbi de præſenti non ampliatiui,nec diſtracti per participium ampliatiuum, appellat tempus præſens, vt homo eſt animal. vel Sort.currit,quilibet illorum terminorum,tã a parte ſubiecti quam a parte prædicati, ſupponit ſolummodo pro eo , quod eſt Secunda regula eſt iſta. Omnis terminus ſequens verbum ampliatiuũ præteriti temporis,vel futuri appellat tempus præteritum, aut futurum,vt hoc fuit album,vel hoc erit nigrũ ſupponit ly album in primá propoſitione præciſe pro eo quod fuit album , & in ſecunda præciſe pro eo quod eri nigrum. Appellatio ampliationis eſt acceptio termini ampliatiue ſumpti limitati per terminum ampliatiuum præcedentem,vt hoc poteſt eſſe album ſupponit ly album, ampliatiue a parte poſt,ſicut a parte ante. ſed a parte ante non appellat, a parte vero poſt appellat,ſup. ampliationem. Prima regula eſt iſta. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum verborum incipit, vel deſinit, vel aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationem. v.g.Sor.incipit eſſe albus ſupponit ly album.pro eo quod eſt vel incipit eſſe album,ſed poſitum a parte ante non appellat,a parte, vero poſt appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis.Secunda regula. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum verborum poteſt, contingi. aut aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationem ipſorũ. vt hoc poteſt , vel contingit eſſe album . ampliatur ly album,ita a parte poſt ſicut a parte ante,& a parte poſt appellat ampliationem iſtorum verborum propter limitationem ipſorum , quam non appellat a parte ante, ex quo non limitatur. Appellatio formæ eſt acceptio termini in propoſitione limitati per terminum præcedentem concernentem actum mentis,vt intelligo hominem,

Appell. tēporis

Appellatio formæ

minem, ly hominem appellat ſuam formam, quia ſigni ficat ſuum ſignificatum ſub ratione eiuſdem propter limitationem factam a termino concernente actũ men tis . ideo per illam denotatur, ꝙ ego intelligo aliquid ſub ratione qua homo. Ex prædicta diffinitione ſequitur veritas trium concluſionum. Prima concluſio eſt

Concluſiones.

iſta. Patrem meum cognoſco, & tamen non cognoſco patrem meum . probatur, & pono quòd Sort. ſit pater meus, quem bene cognoſcam. neſciam tamen an ſit pater meus, vel non: immo pono quòd non cõſiderem de patre meo, vtrum talem habeam, vel non. Iſto poſito patrem meum cognoſco quia illud quod eſt pa ter meus cognoſco, non tamẽ cognoſco patrem meũ. quia nõ cognoſco aliquid ſub ratione qua pater meus.

Secunda concluſio Sortem volo videre : & tamen nolo videre ſortem . probatur pono quod ſor. ſit inimicus meus . ita quod nollem videre ipſum & Pla. ſit amicus meus ſimilis Sort. exiſtenti coram me, quem credam eſſe Plat. Iſto poſito, Sortem volo videre. quia hunc, qui eſt Sor. volo videre, ex eo, quod putò ipſum eſſe Plat. & tamen nolo videre ſortem, quia nolo videre aliquid ſub ratione qua eſt Sort. Tertia concluſio. Propoſitionem hypotheticam ſcis, & tamẽ neſcis aliquam propoſitionem hypotheticam . probatur. & pono quod credas firmiter nullam eſſe propoſitionem hypotheticam, ſit tamen aliqua hypothetica, quã credas eſſe categoricam ſciendo, & conſiderando de ſignificato eius. Iſto poſito, aliquam propoſitionem hypotheticam ſcis . quia illud quod eſt propoſitio hypothetica ſcis . & tamen non ſcis aliquam poſitionẽ hypotheticam, quia non ſcis aliquid ſub ratione, qua eſt propoſitio hypothetica. Et conſequenter conceditur, quod propoſitionem affirmatiuam credo. & tamẽ non credo propoſitionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarum quælibet ex prioribus poteſt verificari.

Secundi Tractatus de ſuppoſitionibus Finis.

TRACTATVS TERTIVS.

De conſequentiarum. Cap. I.

CONSEQVENTIA eſt illatio conſequentis ex antecedente. vt homo currit, ergo animal currit. antecedens voco ꝑpoſitionem præcedentem nota rationis. vt homo currit. conſequens vero illam, quæ ſequitur, vt animal currit. & notam rationis nomino, ly ergo, & ly igitur. Pro huius diffinitionis declaratione ſit hæc prima diuiſio. conſequentiarum, alia bona, alia mala. Conſequentia bona eſt illa cuius oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti. vt tu es homo, ergo tu es animal, nam hæc duo repugnant tu es homo. & tu non es animal. ideo illa conſequentia fuit bona. Conſequentia mala eſt illa, cuius contradictorium conſequentis ſtat cum antecedente: vt tu es homo, ergo tu ſedes. nam hæc bene ſtant ſimul, tu es homo, & tu non ſedes, ideo illa conſequentia non valuit. Secunda diuiſio eſt iſta conſequentiarum bonarum, alia formalis, alia materialis conſequētia bona, & formalis eſt illa, cuius contradictorium conſequentis formaliter repugnat antecedenti. vt tu curris, ergo tu moueris. Voco illam formaliter repugnare, quæ non ſunt imaginabilia ſtare ſimul abſq; cōtradictione, vt tu curris, & tu uon moueris. Conſequentia bona & materialis eſt illa, cuius contradictorium conſequentis materialiter repugnat antecedenti. vt tu Deus non eſt, ergo nullus homo eſt. Illa dicuntur materialiter repugnare, quæ nō poſſunt ſtare ſimul, ſunt tamen imaginabilia ſtare ſimul abſque contradictione, vt Deus non eſt, & aliquis homo eſt, licet iſta non poſsint ſimul ſtare propter impoſsibilitatem illius. Deus non eſt. tamen ſunt imaginabilia ſtare ſimul abſque alia contradictione. quia quod Deus non ſit & aliquis homo ſit, non videtur implicatio contradictionis. Iuxta iſtam diffinitionem ponuntur duæ regulæ.

Pro iſto c. vide in loma a. f. 129. vſque ad fo. 142. 1. diuiſio.

2a diuiſio

vide in 8 trac. huius in prin.

gulæ. Prima. ex impoſsibili ſequitur quodlibet. Secun da neceſſarium ſequitur ad quodlibet. Et intelliguntur iſtæ duæ regulæ, quod illa conſequentia eſt bona, & materialis, in qua antecedens eſt impoſsibile, vel cõ ſequens neceſſarium. ſubductis alijs modis, quibus cõ ſequẽtia foret bona & formalis. Tertia diuiſio eſt iſta.

3. diuiſio.

Conſequentiarum bonarum, quædam eſt bona de forma, quædam eſt bona de materia conſequentia bona de forma eſt illa, cuius quælibet cõſimilis in forma eſt bona. vt albedo videtur, ergo color videtur. Ille conſe quentiæ ſunt ſimilis formæ, quæ habent conſimilẽ modum arguendi cõſequentiæ formalis, de quibus modis dicetur poſtea, & cum hoc antecedentia, & conſequen tia ſint ſimilia in forma. Notandum, quod ille catego ricæ ſunt ſimiles formæ, quæ ſic ſe habent, quod ſi vna eſt affirmatiua de ſecundo adiacente, vel de tertio, & alia ſimiliter. Et ſi vna eſt particularis idefinita, vel ſin gularis, & alia ſimiliter. Item ſi vna eſt excluſiua, exce ptiua, reduplicatiua, vel modalis ĩ ſenſu compoſito vel diuiſo, & alia ſimiliter. Item ſi vna eſt de termino ſimplici, vel compoſito, copulato diſiuncto, vel conditionato, & alia ſimiliter. Et ideo iſtæ non ſunt ſimiles in forma, homo vel aſinus currit, & hõ currit, quia vna eſt determino ſimplici, alia de cõpoſito. Similiter iſtæ non ſunt ſimiles in forma, quilibet hõ currit, & aliquis aſinus mouetnr, quia vna eſt vniuerſalis, alia particularis ſed ſunt iſtæ ſimiles in forma, hõ eſt aſinus, & hõ eſt animal, non obſtante ꝙ vna ſit neceſſaria, alia impoſsibilis quia habent oẽs ꝯditiones aſſignatas. Ex quo ſequitur ꝙ iſtæ ꝯñtiæ ſunt ſimiles in forma, hõ currit, ergo aĩal currit. albedo vr: ergo color videtur. quia habent con ſimilem modum arguendi conſequentiæ formalis. vtro biq;.n. arguitur ab ĩferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiue. Conſequentia bona de materia eſt illa, quæ eſt bona, & non quælibet ſibi cõſimilis in forma eſt bona, vt tu nõ es hõ, ergo tu non es animal iſta conſequentia eſt bona, q̃a ꝯtradictorium ꝯſequentis repugnat antecedẽti.

Nota.

Ex prædi-

Ex prædictis ſequitur,quod aliqua eſt conſequentia bona & formalis,quæ non eſt bona de forma,ſicut prædicta & quælibet iſtarum tantum pater eſt,ergo non tantum pater eſt.tu ſcis te eſſe lapidem ergo tu non ſcis te eſſe lapidem,& ſic de alijs . tu credis præciſe quod aliquis homo decipitur , ergo aliquis homo decipitur.

De regulis generalibus conſequentiæ formalis. Cap. II.

FOrmalis conſequentiæ quædam ſunt regulæ vniuerſales ponendæ,ipſius inſinuantes notitiā , quarum prima eſt iſta.Si alicuius conſequentiæ ex cō tradictorio cōnſequentis ſequitur contradictorium antecedentis,iſta conſequentia eſt bona.vt iſta,homo currit.ergo animal currit.quia bene ſequitur , nullū animal currit ergo nullus homo currit. vel nihil quod eſt homo currit.Ex iſta regula ſequitur alia,videlicet ſi alicuius conſequentiæ contradictoriū conſequentis non eſt illatiuum contradictorij antecedentis , illa conſequentia non valet.vnde non ſequitur,tu loqueris. ergo tu diſputas.quia non ſequitur,tu non diſputas ergo tu nō loqueris. Secunda regula eſt iſta. Si alicuius conſequentiæ antecedens eſt verum,& conſequens ſimiliter , quia ex falſis verum,ex veris nil niſi verum , vt dicit Ariſt.2. priorum.Ex iſta ſequūtur regulæ.Prima.Si alicuius cōſequentiæ bonæ conſequens eſt falſum & antecedēs ſimiliter.Secunda ſi alicuius conſequentiæ antecedēs eſt verum & conſequens falſum,iſta conſequentia non valet.Ideo non ſequitur,chimera quæ currit nō mouetur. ergo chimera currit.quia antecedens eſt verum, conſequens falſum. Tertia regula eſt iſta.Si alicuius conſequentiæ bonę antecedens eſt neceſſarium,& conſequēs ſimiliter eſt neceſſarium.ex qua ſequitur,quod ſi antecedens eſt neceſſarium & conſequens contingens , quod iſta conſequentia non valet.vt omnis homo eſt animal ergo tu es animal. Quarta regula eſt iſta . Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt poſsibile , cōſequēs ſimi-

Pro regulis huius cap. vide pa. 20. prin. i. du. & in 10. ma.f. 242.vſque ad, fol.47. et in 8.tra. huius c.i. ibi ſi alicui , & c. Cap. 2.

3. regula

4. regula

Pau. 18. princi. 3. du. con. 4. ſimiliter eſt poſsibile.ex qua ſequitur ꝙ ſi antecedẽs eſt poſsibile,& conſequens impoſsibile, quod illa conſequentia non valet.vnde non ſequitur,omne currens eſt homo,ergo hoc currens eſt homo:demonſtrando aſinũ quia antecedens eſt poſsibile,conſequens impoſsibile.

5. regula Quinta regula eſt iſta. Si aliqua eſt conſequentia bona,& aliquid ſequitur ad conſequens illud idẽ ſequitur ad antecedens. vnde bene ſequitur homo currit, ergo animal currit.ad quod ſequitur,ergo corpus currit.ideo bene ſequitur ad antecedens,homo currit.ergo corpus currit. Ex iſta regula ſequuntur duæ regulæ. Prima,q̨cquid antecedit ad antecedens antecedit ad conſequens. vnde quia hęc conſequentia eſt bona,homo currit,ergo animal currit.& hæc,tu curris,antecedit ad iſtam,homo currit,ideo antecedit ad iſtam,animal currit. Secunda regula a primo antecedente ad vltimũ conſequens, quã do omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non variatæ,tunc cõſequentia eſt bona & formalis.v.g.hõ eſt,ergo animal eſt. animal eſt,ergo corpus eſt.ergo ſubſtantia eſt,& ſic a primo ad vltimum ſequitur,formaliter homo eſt,ergo ſubſtantia eſt.

Notan. Conſequentiæ intermediæ non ſunt variatæ quando conſequens primæ conſequentiæ eſt antecedens poſterioris conſequentiæ,ſicut in exemplo.Nullum tẽpus eſt,ergo dies non eſt.dies nõ eſt,& aliqua hora eſt,ergo nox eſt, nox eſt,ergo aliquod tẽpus eſt,& tñ non ſequitur a primo ad vltimũ, nullũ tẽpus eſt, ergo aliquod tẽpus eſt. propter variationẽ factã: quia primæ conſequentiæ fuit conſequens dies nõ eſt & non fuit antecedẽs ſecundæ, ſed illa copulatiua dies nõ eſt,& aliqua hora eſt.

6. regula Sexta regula eſt iſta.ſi aliqua eſt conſequentia bona, & aliq̨d ſtat cum antecedente,illud idem ſtat cum conſequente verbi gratia ſequiť omnis homo currit ergo homo currit.& cum antecedẽte ſtat quod aliquod animal currat, & quod nullus aſinus moueatur.& ſic de alijs,ideo quælibet iſtarum ſtat cum conſequente.Ex iſta regula ſequitur alia.videlicet quicquid repugnat conſequenti repugnat

gnat antecedenti patet iſta regula,diſcurrendo per omnia. Septima regula. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona,& antecedens eſt cōcedendum a te, eſſe bona,& antecedens eſt concedendum a te,& conſequens eiuſdem eſt concedendum a te. ex qua ſequunt duæ aliæ. Prima,Si conſequens eſt a te negandum & antecedens ſimiliter. Secunda,Si antecedens eſt concedēdum a te & conſequens negandum,iſta cōſequentia nō valet. v.g omnis homo eſt,ergo antichriſtus eſt. Octaua regula. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona,& antecedens eſt ſcitum a te conſequens eiuſdē eſt ſcitum a te. vt tu es homo.ergo tu es animal.& notāter dicitur ſcita a te eſſe bona.quia iſta conſequentia eſt bona.brunellus eſt aſinus,ergo brunellus eſt rudibilis. & antecedens eſt ſcitum ab aliquo,a quo tamen non eſt ſcitum conſequens.quia forte neſcit conſequentiam illam eſſe bonam quare, &c. 7. regula 8. regula

De regulis conſequen. for. pęnes ſuperius, atque inferius. Cap. III:

NVnc ſequuntur particulares regulæ conſequentiæ formalis pœnes ſuperius & inferius materiam concernentes. Quarum prima eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiuæ, ſine diſtributione.& ſine ſigno confuſionis impediente, eſt bona conſequentia. vt homo currit. ergo animal currit. Secunda regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuperius diſtributiue, vel confuſe tantum immobiliter non valet cōſequentia, qa nō ſequitur. omnis homo currit.ergo omne animal currit. nec ſequitur, nullus homo currit, ergo nullum animal currit. Et notanter dicitur confuſe tantum immobiliter, quia nō ſequitur. ſi homo eſt aſinus,homo eſt rudibilis,ergo ſi homo eſt animal,homo eſt rudibilis, Sed arguendo confuſe tantum mobiliter, eſt bonum argumentum. v.g. omnis homo eſt animal, ergo omnis homo eſt ſubſtantia. Tertia regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione propoſita & cum debito medio, 1. regula Vide de his: in 10. ma. a fol. 149. vſque ad. f. 158. 19. prin. i. du. & in trā. 8. huius cap. 2. 3. regula.

medio,eſt bonum argumentum.v.g.tu non curris,& tu es homo,ergo homo non currit.Et notanter dicitur,cũ debito medio,quia ſine iſto non valet argumentum. vnde non ſequitur,tu non es animal,ergo homo nõ eſt animal,quia antecedens eſt poſsibile, conſequens impoſſibile. Quarta regula eſt iſta. Ab ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue & ſine diſtributione non valet argumentum, quia non ſequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue diſtributiue non valet argumentum,niſi cum debito medio,quia non ſequitur.omne animal currit.ergo omnis hõ currit.Tu differs ab aſino,ergo tu differt a brunello,ſed cum debito medio eſt bonum argumentum. vt tu differs ab aſino, brunellus eſt aſinus,ergo tu differs a brunello. Sexta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita eſt bonum argumentum,vnde bene ſequitur.nullũ animal currit,ergo nullus homo currit, & intelligitur iſta regula de negatione diſtribuente ſuperius,quia ſi nõ diſtribueret,non valeret argumentum vnde non ſequitur non nullum animal currit ergo non nullus homo currit,nec ſequitur non omne animal currit,ergo non omnis homo currit,patet.n.quod cuiuſlibet iſtarum cõtradictorium conſequeutis ſtat cũ antecedente,quare,&c.

4. regula

5. regula

6. regula

De regulis pœnes propoſitiones quantas. Cap. IIII.

Pro hoc c. vide paul. lo. prin.4. du.& in 8. tra. huius cap. 3. 19. princ. 8.du. lo.

REgulas aliquas tangentes quantitatem propoſitionum ſeriatim propono.Quarum prima eſt iſta Ab vniuerſali ad ſuam particularem,vel indefinitã quæ vocatur ſibi ſubalterna,eſt bonum argumentũ.v.g. omne animal currit,ergo aliquod animal currit.nullum animal currit,ergo animal non currit. Secunda regula eſt iſta. A particulari vel indefinita ad ſuam vniuerſalẽ non valet argumentum,niſi forte gratia materiæ. vnde non ſequitur.aliquis homo currit,ergo quilibet homo currit.nec ſequitur,animal non currit,ergo nullum animal currit,ſed aliquando tenet gratia materiæ,aut quia

conſe-

conſequens eſt neceſſariū,vel impoſsibile.aut quia cō-
tra	ctorium conſequentis repugnant antecedenti. vnde Pa.in lo.1 m. f. 11. col.1. & f.112. col. 3.pr.3.du.
bene ſequitur,aliquis homo eſt, ergo omnis homo eſt,
aliquis homo non eſt,ergo nullus homo eſt.Tertia reg.
eſt iſta,Ab vniuerſali affirmatiua ad omnes ſuas ſingula
res tam collectiue quam diuiſiue ſumptas, cum debito
medio,eſt bonum argumentum.& econuerſo collecti-
ue.v.g.collectiue omne animal currit, & hæc ſunt om-
nia animalia,ergo hoc animal currit,& hoc animal cur
rit,& ſic de ſingulis.Exemplum diuiſiue. omne animal
currit,& hoc eſt animal,ergo hoc animal currit. Simi-
liter ſequitur econuerſo,hoc animal currit, & hoc ani-
mal currit,& ſic de ſingulis,& hæc ſunt omnia animalia
ergo omne animal currit.Et notanter dicitur cum debi
to medio,quia ſine illo non valeret argumentū, niſi gra
tia materiæ.vnde non ſequitur,omnis homo eſt animal
ergo iſte homo eſt animal & iſte homo eſt animal, &
ſic de ſingulis.quia antecedens eſt neceſſarium & con- 6. ſophi. ibi intellectum eſt.
ſequens contingens,quia eſt vna copulatiua,cuius quæ
libet pars eſt contingens,& nulla alteri repugnat, tn̄ ſe
quitur aliquando gratia materiæ.vt omnis homo eſt aſi
nus,ergo iſte homo eſt aſinus.& omnis ſol lucet, ergo
iſte ſol lucet,quia in prima antecedens eſt impoſsibile,
& in ſecunda conſeqnens eſt neceſſarium. Quarta re-
gula eſt iſta. Ab vniuerſali negatiua ad quamlibet ſuam
ſingularem,eſt bona conſequentia,ſiue arguatur cū de
bito medio,ſiue nō,ſed ecōuerſo nō tenet, niſi cùm de-
bito medio.v.g.nullus homo currit,ergo iſte homo nō
currit,& iſte homo non currit,& ſic de ſingulis.ſed ecō
uerſo non ſequitur,nec iſte homo currit,nec ille homo
currit.& ſic de ſingulis,ergo nullus homo currit. quia
poſt mille annos erit antecedens verum & conſequēs
falſum ſed bene ſequeretur dicendo. & iſti ſunt omnes
homines maſculi.Quinta regula eſt iſta. A particulari
ad ſuam indefinitam & econuerſo tam affirmatiue quā
negatiue, eſt bona conſequentia.v.g.animal non cur-
rit,ergo aliquod animal non currit,& econuerſo. Simi

liter,

liter,aliquis aſinus mouetur,ergo aſinus mouetur,& econuerſo.Sexta regula eſt iſta. A particulari vel indefinita ad omnes ſuas ſingulares diſiunctiue ſumptas cum debito medio,eſt bonum argumentum.vt homo currit, & iſti ſunt omnes homines, ergo iſte homo currit, vel iſta,homo currit,& ſic de ſingulis. Et notanter dicitur cum debito medio,quia ſine illo non valet argumentũ. vt homo eſt animal,ergo iſte homo eſt animal vel iſta, homo eſt animal,& ſic de ſingulis. quia antecedens eſt neceſſarium,& ꝯñs cõtingens. quia eſt vna diſiunctiua, cuius quælibet pars eſt contingens,nec vna alteri repugnat,nec ſuum ꝯdictorium eſt impoſsibile. quare, &c.

De regulis pęnes propoſitiones non quantas. Cap. V.

DE propoſitionibus non quantis,ſicut ſunt excluſiuæ & exceptiuæ,ſit hæc prima regula. Ab excluſiua ad ſuam vniuerſalem de terminis tranſpoſitis eſt bona conſequentia,& econuerſo.vt tãtum homo currit.ergo omne currens eſt homo.Similiter econuerſo.omne animal mouetur,ergo tantum quod mouetur eſt animal. Secunda regula eſt iſta. Ab exceptiua negatiua ad excluſiuam ſibi correſpondentem eſt bona conſequentia.vt nihil præter ſor.currit,ergo tantum ſor.currit.& econuerſo.vt tantum homo eſt riſibilis,ergo nihil præter hominem eſt riſibile. Tertia regula eſt iſta.Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti dictione excluſiua addita eidem, eſt bona conſequentia. vnde bene ſequitur,tantum homo currit, ergo tantum animal currit,quia arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius confuſe tantum mobiliter. Quarta regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſiua addita ſubiectis, nõ valet argumentum.vnde non ſequitur.tantum homo eſt homo,ergo tantũ homo eſt animal,quia arguitur diſtributiue, ſed ecõuerſo bene ſequitur cum debito medio,vt tantum homo eſt riſibilis, ſortes eſt homo, ergo tantum homo eſt ſortes. Quinta regula ſequens corollarie ex prædictis eſt iſta quod

Vide in Io.ma.fol. 35.col.4. &.fol. 36. col. 3.ro. phi.39.co.i.2. 18. princ. i. du. 4.eiuſdem et 42. pau. in lo. m. fol.40. col.4.

quoda termino ſtante confuſe tantum,vel determinate ad eundem ſtantem confuſe diſtributiue , non valet argumentum.vt homo eſt animal, ergo tantum homo eſt animal.tu differs ab omni homine,ergo tu differs ab homine.Sexta regula eſt iſta.A termino ſtante confuſe diſtributiue ad eundem ſtantem determinate,eſt bonũ argumentũ.vt tantũ homo eſt animal,ergo homo eſt animal.tu es aliud ab animali,ergo tu es aliud ab omni animali.Septima regula eſt. A termino ſtante confuſe tm̃ ad eundem ſtantem determinate reſpectu eiuſdẽ ſincategorematis vel diſtributionis,nõ valet argumentũ. vt tantum homo eſt animal,ergo homo eſt omne animal, omnis homo eſt animal,ergo animal eſt omnis homo.

De regulis pœnes terminos pertinentes & impertinentes. Cap. VI.

POnendæ ſunt regulæ pertinentium,atque impertinentiũ terminorũ.quarũ prima eſt iſta . Affirmatiua vnius diſperati ad negatiuã alterius, eſt bonũ argm̃.vt tu es homo.ergo tu non es niger.Sed ecõuerſo non ſequitur,quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua.Secunda regula eſt iſta.Qñcunq; ſunt aliquæ duæ propoſitiones,quarũ ſubiecta conuertuntur,atq; prædicata,manente conſimili denominatione,ab vna ad reliquam eſt bona ꝯña.vt tu es homo ergo tu es aĩal rationale,& econuerſo.Et notanter dicitur manente cõſimili denominatione.qua,ſi vna eſſet affirmatiua. & alia negatiua,non conuerterentur.vt tu es homo,& tu non es homo Item,ſi vna eſſet quãta vna quantitate.& alia,alia quantitate vel nulla,non oporteret iſtas cõuerti . vt oẽ animal eſt homo,aliquod aĩal eſt homo,& tm̃ animal eſt homo. Tertia reg.eſt iſta. Ab vno ꝯuertibili ad reliquũ eſt bona ꝯña.vt tu es homo,ergo tu es riſibilis . & ecõuerſo,brunellus eſt rudibilis,ergo brunellus eſt aſinus. Quarta reg.eſt iſta.Ab vno correlatiuorũ ad reliquũ, propoſitionibus exiſtentibus de ſecundo adiacẽte, eſt bonũ argm̃ vt duplum eſt.ergo dimidiũ eſt,& ecõuerſo.

Quoniam pa. bis in hæc ,c.v3. & in regula dicat ex negatiua nor. ;ſequi affirmatiuam vide ipſam. 22. pri. 3. du. to.in lo. ma. f.103. col.3. 8.tr. huius c. 7. ſophi. 34. com.4.pa. 26.prin.4. du.18. eiuſdem to. In lo.ma. fol. 105. col. 3. In lo. m.f. 106.

co. pri. 9. prin. pri. du. ſolu. In lo. m. f: 107 co. pri. 29. prin. du. ſo lu. pro ro. iſto. c. vide 8. huius in cap. 6.

Et notanter dr̃, de ſecundo adiacēte, quia non ſequit. a. eſt duplum, ergo. a. eſt dimidiũ. pater eſt barbatus, ergo filius eſt barbatus. Quinta reg eſt iſta A termino priuatiuo ad terminũ infinitũ eſt bona ꝯña, ſed non ecōuerſo vt tu es iniuſtus, ergo tu es non iuſtus, ſed non ſequitur econuerſo, lapis eſt non iuſtus, ergo lapis eſt iniuſtus. antecedens. n. eſt verum conſequens falſum, vt patet. quicquid eſt iniuſtum pōt eſſe iuſtum: ſed lapis non pōt eſſe iuſtus, ergo nec pōt eſſe iniuſtus. Sexta reg. Ab affirmatiua de prædicato priuatiuo, vel infinito ad negatiuã de prædicato finito, eſt bona ꝯña. vt tu es cęcus. ergo tu non es videns. tu es non homo, ergo tu non es homo, ſed econuerſo non valet argm̃. quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Septima reg. eſt iſta. A negatiua de prædicato finito, cum debito medio, ad affirmatiuã de prædicato infinito eſt bona ꝯña. vt tu non es aſinus, & tu es. ergo tu es non aſinus.

Cap. VII.

COrreſpondenter ad prædicta aliæ regulæ inferũtur. quarũ prima eſt iſta. ab oĩbus exponētibus ſimul ſũptis ad ſuũ expoſitũ, eſt bona ꝯñtia. & ecōuerſo. Et eſt reg. iſta vniuerſalis quibuſcunq; propoſitionibus exponibilibus, vt vniuerſalibus, excluſiuis, exceptiuis & hmõi. vnde bene ſequitur. homo currit & nihil eſt homo, quin illud currat. ergo oĩs homo currit. & econuerſo Similiter homo currit, & nihil non hō currit ergo tm̃ homo currit & cōtra. Secunda reg. eſt iſta. Ab omni exponibili ad quamlibet ſuarum exponentiũ eſt bona ꝯña. ſed non ecōuerſo, niſi gratia materiæ. v. g. omnis homo currit, ergo nihil eſt homo, quin illud curret; ſed non econuerſo, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Aliqñ tñ tenet gratia materiæ, vt homo eſt aſinus, ergo tm̃ homo eſt aſinus, quia añs eſt impoſsibile; Tertia reg. eſt iſta. Ex cuiuſlibet exponentis cōtradictorio ſequitur contradictorium expoſiti, ſed non ecōuerſo. vnde bene ſequitur, aliquid nō homo currit, ergo nō tm̃ homo currit: ſed non ecōuerſo, quia ex negatiua nō ſequitur affirmatiua. Quarta reg. eſt iſta. A reſoluentibus

Sophi. vlt. con. 418. prin. du. com. 4 cor. i.

bus ad reſolutum eſt conſequentia bona,ſed non econuerſo. vt hoc currit,& hoc eſt homo,ergo homo currit. nõ tamen ſequitur. homo currit, ergo hoc currit, & hoc eſt homo,quia poſt mille annos erit añs verum & ꝯñs falſum. Quinta regula. Ab officiantibus ad officiatum eſt bona ꝯñtia,ſed non econuerſo. vt iſta propoſitio eſt vera,homo eſt animal,quæ adæquate ſignificat hoĩem eſſe animal,ergo verum eſt hoĩem eſſe animal,ſed non econuerſo,quia antecedens foret neceſſarium,& conſequens contingens. Sexta regula eſt iſta. A deſcriptione ad deſcriptum eſt bona conſequentia, & econuerſo. vt intelligo aliquid ſub ratione qua homo, ergo intelligo hoĩem:& econuerſo, intelligo hominem. ergo intelligo aliquid ſub ratione qua homo.

Septima regula. A ſenſu compoſito ad ſenſum diuiſum,& econuerſo,non valet argm̃. vt neceſſario homo eſt animal. ergo homo neceſſario eſt animal añs n.eſt verum, conſequens falſum. Etiam non ſequitur, albũ poſſibile eſt eſſe nigrum,ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum. Octaua regula eſt iſta. Ab vna cauſa veritatis ad propoſitionem habentem illam cãm eſt bona cõſequentia,ſed non econuerſo.vt dum homo currit riſibile currit, ergo hoĩe currente riſibile currit. iſta conſequentia eſt bona,ſed non econuerſo,homine currente riſibile currit, ergo dum homo currit,riſibile currit. quia poſito ꝙ nihil currat,eſt tunc conſequens falſum, cum aſſerat hominem currere. & tamẽ antecedens eſt verum,quia concluditur eius veritas per aliam cauſam veritatis. vt ſi homo currit,riſibile currit,ergo homine currente,riſibile currit. Dicatur ergo,quod propoſitio denominata ab ablatiuo conſequentiæ habet tres cauſas veritatis.ſ conditionalem,temporalem,& caſualẽ, quarum qualibet valet conſequentia ad propoſitionẽ habentem illas cauſas,ſed non econuerſo. Nona regula eſt iſta. Ab actiua ad ſuam paſsiuam eſt conſequentia bona,& econuerſo,vt Sor.amat Platonẽ,ergo Plat. amatur a ſor. & econuerſo. Decima regula eſt iſta. A

Pau.ſoph. 48.2.prin. to.28. pri. 2.du.to.

Pa.42.pri. 3.du to.18 prin.j. du. to.2. cõ.4. in.lo. m.f.

1c2.col.3. & f.58.colū 3 Proto.c.ui de 18 tra. huius c.vlti.& in lo. ma.fo.130 & 131.24 prin.j. du. corr.2.c.j.

tertio adiacente ad ſecundum adiacens affirmatiue, ſine termino diſtrahente, eſt conſequentia bona vt tu es homo, ergo tu es. Notanter dicitur, affirmatiue: quia non ſequitur, tu, non es aſinus, ergo tu non es, dicitur etiam ſine termino diſtrahente, quia non ſequitur, Antichriſtus eſt futurus. ergo antichriſtus eſt.

De reg. penes propoſitiones hypotheticas. Ca. VIII.

VLtimo de propoſitionibus hypotheticis eſt dicendum modo priori regulas aſsignãdo. quarũ prima eſt iſta. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem eſt bona conſequentia & non econuerſo; niſi gratia materiæ. vt tu curris, & tu diſputas ergo tu diſputas? ſed non ſequitur, tu diſputas. ergo tu curris, & tu diſputas. aliquando tamen tenet gratia materiæ ſiue terminorum ſcilicet quãdo copulatiua fit ex duabus partibus, quarum vna antecedit ad aliam, tunc ab iſtà parte, quæ antecedit, ad totã copulatiuam eſt bona conſequentia. vt tu es homo, ergo tu es hõ, & tu es animal, tu curris. ergo tu curris, & tu moueris. Et notanter dixi, affirmatiua: quia a copulatiua negatiuam ad alteram partem non valet conſequẽtia v. g. non tu es homo, & tu es aſinus. ergo tu es aſinus. quia antecedens eſt verum, conſequens falſum. Ex iſta regula ſequitur, quod a toto copulato ad alterã partem eſt conſequentia bona. vt Sor. & Plat. currunt. ergo Sor. currit. Secũda regula eſt iſta A parte principali diſiunctiuæ affirmatiue ad totam diſiunctiuã eſt bonum argũ, ſed non econuerſo. vt tu curris ergo tu curris vel tu es aſinus: ſed econuerſo non ſequitur, tu curris q̃a nõ ſeq̃r vel tu aſinus, ergo tu es aſinus. Aliqñ tamen tenet gratia materiæ. ſ. quando diſiunctiua fit ex duabus partibus, quarum vna ſequitur ad reliquã, tũc a diſiunctiua ad iſtam partem, quæ ſequitur, eſt bonum argũ, vt tu es homo, vel tu es animal, ergo tu es animal tu es albus, vel tu es coloratus, ergo tu es coloratus. Ex iſta regula ſequitur, quod a parte diſiuncti ad totũ diſiun-

In lo. m.f. 132. col.2 & fol.133 corr.4.45 pr.1.du.t. 40.prl.du. to.

diſiunctum eſt bona conſequentia. vt homo currit, ergo homo vel aſinus currit. Tertia regula eſt iſta. A diſiunctiua affirmatiua cum deſtructione vnius partis ad alteram partem, eſt bona conſequentia. vt tu curris vel tu ſedes; ſed tu non curris. ergo tu ſedes. Quarta regula eſt iſta. A copulatiua negatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factam de partibus contradictorijs copulatiuę affirmatiuæ, eſt bona conſequentia. vt non tu es homo & tu es aſinus, ergo tu non es homo vel tu non es aſinus, & econuerſo. Et nota, quòd copulatiua affirmatiua habet duo contradictoria, quorum vnum eſt copulatiua negatiua, in qua præponitur negatio, & reliquum eſt vna diſiunctiua facta de partibus oppoſitis ipſius copulatiuæ. quare oportet quod copulatiua negatiua, & diſiunctiua affirmatiua inuicem conuertãtur v.g. tu es homo, & tu es aſinus: habet duo contradictoria quorum vnum eſt hoc, non tu es homo & tu es aſinus, ſecundum vero eſt illud, tu non es homo, vel tu non es aſinus. Quinta regula eſt iſta. A diſiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ affirmatiuæ, eſt bonum argumentum, & econuerſo. vt nõ tu curris, vel tu ſedes ergo tu non curris, & tu non ſedes & econuerſo. Et ratio, quia omnis diſiunctiua affirmatiua habet contradictorium per negationem præpoſitam toti, & per copulatiuam factam de partibus oppoſitis. vt tu curris, vel tu ſedes, huic contradicit quælibet iſtarum, non tu curris, vel tu ſedes, vel tu non ſedes: Sexta regula eſt iſta. A conditionali affirmatiua cum ſuo antecedente ad ꝯñs eiuſdẽ eſt bona ꝯña. vt ſi tu es hõ tu es aĩal, ſed tu es hõ, ergo tu es aĩal. Septima reg. eſt iſta. A ꝯdõnali affirmatiua cũ ꝯ̃dictorio ꝯñtis ad ꝯ̃dictoriũ añtis eſt bona ꝯñtia. vt ſi, antichriſtus eſt albus, antichriſtus eſt coloratus, ſed antichriſtus nõ eſt coloratus, ergo antichriſtus nõ eſt alb9. Et notãter dixi in ambabus regulis affirmatiua; qa de negatiua non tenent hmõi regulæ.

In lo. m. ſ. 114. col. 1. ſoph. 11. 4

In lo. m. ſ. 137. co. 4. 47. princ. du. 1. to.

. Explicit tertius tract. qui ꝯñtiarum intitulatur.

TRACTATVS QVARTVS de terminorum Probationibus.

De reſolutionibus. Cap. 1.

vide in lo. m.f.13.co. 2.& f. 42. co.4.7.huius ca 5.8. pri.3.du. co. 2.

QVALITER propoſitiones probentur illatiuæ præſenti doctrina dignoſcitur ſatis plene,& primo a reſolutione eſt inchoandum,quia indefinitæ particulares, & ſingulares de ſubiecto non pronomine demonſtratiuo,reſolubiliter inferuntur. Quælibet ergo talis eſt taliter inferenda,aut pro antecedente ſummantur duo demonſtratiua: in quorũ primo prædicetur prædicatum reſoluendæ, in ſecundo ſubiectum.v.g.homo currit,ſic reſoluitur. Hoc currit & hoc eſt homo,ergo homo currit. Exemplũ in obliquo hoĩs eſt aſinus,huius eſt aſinus,& hoc eſt homo,ergo &c. Et ita in alijs caſibus ſingularis numeri dicatur Exemplum in numero plurali.hoĩes currunt, hæc currunt,& hæc ſunt hoĩes,ergo &c.Exemplum in obliquo aliquorum contradictoriorum alterum eſt verum. Horum alterum eſt verum. & hæc ſunt contradictoria,ergo,&c. Et ita dicatur in aliis caſibus, ita quòd ſemper prima demonſtratiua ſit eiuſdẽ caſus cũ reſoluẽda ſecũda vero continue in recto ſumatur. Sed propoſitiones de verbo ampliatiuo eodem modo probantur,excepto hoc, quod ſecunda demonſtratiua debet eſſe de verbo diſiunctiuo verbi ſubſtantiui de præſenti, & eiuſdẽ de præterito vel futuro,aut alterius. v g. homo currebat, ſic reſoluitur. Hoc currebat, & hoc eſt vel erat homo ergo,&c Itẽ homo diſputabit.Hoc diſputabit, & hoc eſt vel erit homo,ergo,&c. Ita quod verbum ſubſtantiuum ſumptum ſecundo loco ſit ſemper conſimilis temporis cum verbo reſoluendæ propoſitionis. Sed,qñ ꝓpoſitionis reſoluendæ verbum principale eſt ly poteſt contingit,incipit,vel deſinit, ſecunda propoſitio erit de ſecundo verbo conſimili. vt homo poteſt eſſe albus Hoc pôt eſſe albũ,& hoc eſt vel pôt eſſe hõ,ergo,&c.

Item album incipit eſſe nigrum,hoc incipit eſſe nigrũ & hoc eſt vel incipit eſſe album ergo, &c. Et ita dicatur in plurali vt prius. Modus conſimilis eſt tenendus in propoſitionibus de extremo copulato vel diſiunćto. vt homo vel aſinus currit ſi totum diſiunćto eſt ſubiećtum reſoluatur ſic. hoc cuirrit,& hoc eſt hõ vel aſin⁹ ergo,&c. Si autem prima pars fuerit ſubiećtum ſic reſoluitur. hoc vel aſinus currit,& hoc eſt hõ,ergo, &c. Et ita dicendum eſt in illis de copulato, & ꝯditionato ſubiećto,vt homo & aſinus currit,propoſitio ſi eſt impoſsibilis eſt falſa. Idẽ eſt dicendum de particulari, & ſingulari reſolubili affirmatiua ſicut de indefinita.vt aliquis hõ diſputat,Sor. currit. Sed particularis vel indefinita negatiua habet duplicem modum probandi primus dićtus eſt. vt hoc non currit,& hoc eſt hõ,ergo hõ nõ currit. vbi aũt videatur,ꝙ iſte modus non deſeruiat ſumatur contradićtorium illius.vt chimera non currit hæc indefinita probari non poteſt per duo demonſtratiua, quia ſemper ſecunda eſt falſa.ſ.iſta,hoc eſt chimera. ideo ad veritatem videndam iſtius ſumatur eius cõtradićtoriũ.ſ.omnis chimera currit,& quia hæc eſt falſa,ideo illa eſt vera. Conſimiliter eſt dicendum in aduerbijs,vbi ſubiećtum fuerit aduerbium hñs terminũ, infra ſe.vt aliquando tu es,nunc tu es, & nunc eſt aliquando. ergo,&c. Item heri tu fuiſti, tunc tu fuiſti, & tunc eſt vel fuit heri,ergo,&c. Itẽ ante.a.tu diſputabis tunc tu diſputabis,& tunc eſt vel erit ante.a.ergo. &c. Item alicubi tu es, ibi tu es,& ibi eſt alicubi ergo;&c. Et ita de præterito & futuro dicatur, vt dićtum eſt de præſenti. Ex prædićtis infero,ꝙ etiam probandæ ſunt propõnes indefinitæ,& particulares de verbo ſubſtãtiuo præſentis tpis,& prædicato participio, ſicut ꝓpoſines de verbo principali illius participii. volo dicere, ꝙ ita probanda eſt hæc reſolubiliter, Adã eſt præteritus,ſicut illa, Adã fuit: & antichriſtus eſt futurus, ſicut illa antichriſtus erit. vt hoc eſt futurum, & hoc eſt vel erit antichriſtus ergo antichriſtus eſt futurus. Aliquis

Vide in ſe m.f.13.co. 3.4.priu.a ſoph. ſl.

homo eſt interfectus. hoc eſt interfectum, & hoc eſt, vel fuit aliquis hõ. ergo,&c. Item Sor. eſt potens eſſe hoc eſt potens eſſe,& hoc eſt vel poteſt eſſe Sor. ergo, &c. Iuxta prædicta ſequitur veritas multarum propoſitionum.prima eſt iſta. Senex erit puer,probatur,hoc erit puer,& hoc eſt vel erit ſenex. ergo,&c. demonſtrãdo vnum,qui eſt puer & erit ſenex. Secunda propoſitio. Puer fuit ſenex. probatur,hoc fuit ſenex & hoc eſt vel fuit puer,ergo,demonſtrando vnum ſemen. Tertia propoſitio. Album fuit quando non fuit album. probatur. & pono ꝙ tu ſis albus,& continue ante hoc fueris niger. iſto poſito,hoc fuit quando non fuit album, & hoc eſt vel fuit album.ergo,&c. Quarta propoſitio. Pater erit quando non habebit filium neq; filiam. probatur, hoc erit quando non habebit filium neq; filiã, & hoc eſt vel erit pater. ergo, &c.demonſtrando vnũ, patrem,qui remanebit poſt mortem filiorum, & filiarum.
ſoph. 43. corr. du. poſt. 4.c. Quinta propõ. Aliquo maiori te,& quolibet minori te tu es minor. probatur,iſto tu es minor, demonſtrando vnum minorem te:& hoc eſt maius te & quolibet minori te,ergo,&c. Sexta propõ. Aliquo minori te,& quolibet maiori te tu es maior. probatur, iſto tu es maior,demonſtrãdo vnũ minorẽ te,& hoc eſt minus te & quolibet minori te,ergo,&c. Septima propoſitio Album poteſt eſſe nigrum. probatur. hoc poteſt eſſe nigrũ. demonſtrãdo te,& hoc eſt vel põt eſſe albũ, ergo,&c. & ita probatur iſta,ſedentẽ poſſibile eſt currere. Octaua propoſitio.verum eſt qđ mundus non fuit. probat. hoc eſt quod mundus non fuit. demonſtrando illam tu eſt,& hoc eſt verũ,ergo, &c. Nona ꝓpõ. Neceſſariũ eſt,ꝙ Deus nunq̃ erit.probat hoc eſt ꝙ Deus nunquam erit demõſtrando cœlum, & hoc eſt neceſſarium, ergo,&c. Decima propõ. Poſſibile eſt quod nihil fuit & qđ nihil erit. probatur. hoc eſt ꝙ nihil fuit & ꝙ nihil erit demonſtrando inſtans præſens, & hoc eſt poſſibile,ergo,&c. Vndecima propõ. Candela lucens eſt extincta. probatur. hoc eſt extinctum demonſtrãdo candelam

candelam iam extinctã quæ prius fuit lucẽs:& hoc eſt vel fuit cãdela lucẽs,ergo,&c. Duodecima ꝓpoſitio. Viuum eſt mortuum. probatur. hoc eſt mortuum demonſtando Adam.& hoc eſt vel fuit viuum,ergo, &c.

De propoſitionibus vniuerſalibus. Cap. I I.

VNiuerſalis propoſitio affirmatiua exponibiliter probatur per ſuam præiacentem , & vniuerſalem negatiuam ſibi correſpondentem.vt omnis homo currit exponitur ſic homo currit, & nihil eſt homo qn iſtud currat, ergo,&c. Exemplum in numero plurali. omnes homines currunt. Hoies currunt, & nulla ſunt homines quin illi currant. ergo , &c. Conſimiliter in obliquis caſibus præter hoc,quòd in negatiua exponẽte ponatur ſubiectum vniuerſalis ſemper in recto, & relatiuum in obliquo conſimili cũ obliquo propoſitionis exponendæ. vt cuiuſlibet hominis aſinus currit,hominis aſinus currit.& nihil eſt homo quin illius aſinus currat,ergo, &c. Item omnium contradictoriũ altera pars eſt vera,contradictoriorum altera pars eſt vera. & nulla ſunt contradictoria, quin illorum altera pars ſit vera. ergo,&c. ita ꝙ ſemper relatiuũ ſequatur ly quin, poſtremo omnis terminus,qui ſe tenet a parte prædicati. Et ita in alijs caſibus eſt dicendum. Modo conſimili probantur propoſitiones vniuerſales de verbo ampliatiuo præter hoc quod in ſecunda exponente ponit verbum diſiunctiuũ: vt in reſoluentibus.v.g. omnis homo fuit,ſic expõitur. Hõ fuit & nihil eſt vel fuit homo quin illud fuerit. ergo, &c. Item oẽ album diſputabit. Album diſputabit.& nihil eſt vel erit albũ ,quin illud diſputabit.ergo,&c. Item omne album poteſt eſſe nigrum. Albũ poteſt eſſe nigrum. & nihil eſt vel poteſt eſſe album,quin illud poſſit eſſe nigrum. ergo.&c. Itẽ omnis hõ incipit diſputare. hõ incipit diſputare. & nihil eſt vel incipit eſſe hõ quin illud incipiat diſputare. ergo,&c. in obliquis caſibus ẽt conſimiliter exponatur tenendo modũ priorem de relatiuo. Conſimiliter

Pro toto iſto.c.vide in lo.m.a. f. 14. vſq, ad f. 16.8. pri. 3. du. co.1 c.28. prin.4.du. cõ.3.

exponuntur propoſitiones de præſenti habentes prædicatum participium alicuius verbi ampliatiui. vt omnis homo eſt præteritus,exponiī ſic: homo eſt præteritus,& nihil eſt vel fuit homo quin illud ſit præteritum.
20.prin.3. du.to.ſop. cõ.16. ergo,&c. Item omne album eſt generandũ. Album eſt generandum & nihil eſt vel erit album , quin illud ſit generandum. Sed propoſitiones de ſubiecto compoſito pñt dupliciter exponi, ſm ꝙ ſubiectum poteſt eſſe totum compoſitum vel pars.vt oīs homo vel aſinus eſt aſinus. Si ſubiectum eſt totum diſiunctũ,ſic exponitur homo vel aſinus eſt aſinus, & nihil eſt hõ,vel aſinus,qn illud ſit aſinus. ergo, &c. Si vero præciſe prima pars eſt ſubiectum,ſecunda exponens erit iſta. Nihil eſt hõ quin illud vel aſinus ſit aſinus,& ſic iſta vniuerſalis erit falſa primo modo,ſecundo modo vera.& ita de aliis dicatur. cuiuſcunq; compoſitionis exiſtant,vel caſus.
Vniuerſalis aũt negatiua non exponitur,ſed dupliciter probatur. aut per ſua ſingularia, aut per ſuum contradictorium.v.g.nullus homo eſt chimera. probatur ſic. primo modo,nec iſte hõ eſt chimera,nec ille hõ eſt chi
In loc.ma. f.14.col.j. mera,& ſic de ſingulis.ergo,&c. Secundo modo probatur ſic. Iſta propoſitio eſt falſa, aliquis hõ eſt chimera,& iſta ɔtradicit iſti,nullus hõ eſt chimera, ergo hæc eſt vera. Et cõiter in oībus aliis talis modus ſeruetur. Ex prædicto modo probandi propoſitiones vniuerſales affirmatiuas infero aliquas ꝓpoſitiones. Prima eſt iſta. Omne quod fuit eſt. probatur: Aliquid ꝙ fuit eſt, & nihil eſt quod fuit quin illud ſit. ergo,&c. maior eſt manifeſta,& ſimiliter minor,quia ſuum contradictoriũ eſt falſum. videlicet aliquid eſt quod fuit,quod non eſt hæc nanq; eſt implicatio contradictionis. & ita conceditur,ꝙ omne quod erit,& omne quod poteſt eſſe eſt, etiam oē quod eſt intelligibile,aut imaginabile eſt patet: quælibet iſtarum ex ſuis exponentibus,in quarũ negatiua non debet poni verbum diſiunctum,quia verbũ principale ipſius vr̃is eſt ſolummodo verbum de præſenti abſque participio ſubſequentiæ alicuius verbi ampliatiui.

pliatiui.Secunda propoſitio. Omne quod non fuit eſt. probatur: Aliquid,quod non fuit, eſt ſicut inſtans præſens.& nihil eſt quod non fuit quin illud ſit.ergo,&c. ſecunda exponens iterum eſt vera. quia ſuum contradictoriū implicat contradictionē, videlicet aliquid eſt qđ non fuit quod nō eſt. Et cōſequenter cōcedit,qđ omne qđ non erit eſt,& oē qđ non potuit,nec poterit eſſe,eſt. Tertia propoſitio. Quolibet maiori te,& quolibet minori te tu es minor.probatur. Aliquo maiori te,& quolibet minori te tu es minor.vt probatū eſt in alio capitulo,& nihil eſt maius te & quolibet minori, quin illo tu ſis minor.ergo,&c.minor patet,quia ſuum contradictorium eſt falſum. Quarta propoſitio Quolibet minori te,& quolibet maiori te tu es maior,& nihil eſt min⁹ te & quolibet maiori te,tu es maior.& nihil eſt min⁹ te & quolibet maiori te, quin illo tu ſis maior. ergo, &c. patet ꝯña cū maiori ex alio capit. minor probatur per ſuū cōtradictoriū. quod eſt falſum,vʒ.aliquid eſt minus te & quolibet maiori te,quo tu nō es maior.quare, &c.

In ca.ſuperiori.

De officialibus propo. *Cap. III.*

PRopoſitio officialis eſt illa, cuius dictū vel oratio infinita determinatur aliquo termino modali, vel cōcernente actū mentis. Termini modales ſunt iſti verū,falſum,neceſſariū,cōtingens,poſsibile, impoſsile. Termini vero concernentes actum mentis dñr iſti,ſcio dubito,credo,volo,nolo,ītelligo,cognoſco, & ſimiles, ac etiam ipſorū participia. Hmōi autē termini aliquando faciunt ſenſum compoſitum, aliqñ diuiſum. faciunt ſenſum compoſitum,quando præcedunt totaliter dictū vel orationem infinitiuam: aut finaliter ſubſequuntur. vt poſsibile eſt ſor.currere,Sor.currere eſt contingens, tu ſcis Deum eſſe,Deum eſſe eſt ſcitum a te. Sed,quando aliquis iſtorum terminorum mediat inter accuſatiuum caſum,& verbum infinitiui modi, tunc cōſtituere dicitur ſenſum diuiſum.vt Deum neceſſe eſt eſſe, homi nem ſcis eſſe animal & ita de alijs. Et huiuſmodi propoſitio de ſenſu diuiſo probanda eſt ſecundum exigē-

Vide pa. in. lo. m.f. 2.& col.2 proto. f.c. a f.73 vſq; ad.f.76.20 prin. pri. du 27.pri ciuſdem.

tiam termini præcedentis ſimpliciter,& nõ ratione termini modalis,aut ratione alicuius alterius termini concernentis actum mentis.v.g.omnem hominem poſsibile eſt currere hæc non eſt officianda,ſed exponenda iuxta doctrinam traditam in ſecundo capitulo de probatione vniuerſalium propoſitionũ iſto modo.Hominẽ poſſibile eſt currere,& nihil eſt vel poſsibile eſt eſſe hominem,quin illud poſsibile ſit currere.ergo,&c. Item hæc eſt reſoluenda.a.ſcio eſſe verum,iſto modo.Hoc ſcio eſſe verum,& hoc eſt.a.ergo,&c.Propoſitio vero de ſenſu cõpoſito officiabiliter probatur,vt poſsibile eſt ſor.curre.Hæc propoſitio eſt poſsibilis,ſort.currit.quæ adequate ſignificat ſortem currere.ergo,&c.Item neceſſe eſt Deum eſſe.Hæc propoſitio eſt neceſſaria,Deus eſt, quæ adequate ſignificat Deum eſt,ergo,&c. Conſimiliter probantur iſtæ.Tu ſcis ſor.currere, tu dubitas regẽ ſedere.prima nanque ſic officiatur. Hæc propoſitio eſt ſcita a te.ſor.currit,quæ adequate ſignificat ſor currere ergo,&c.Et ita conſimiliter dicatur ad infinitas cõſimiles iuxta conſonantiam termini facientis ſenſum compoſitum. Ex prædictis infero aliquas concluſiones.prima eſt iſta.Album poſsibile eſt eſſe nigrum tamen impoſsibile eſt album eſſe nigrum.prima pars patet, quoniam hoc poſsibile eſt eſſe nigrum, te demonſtrato, & hoc eſt vel poſsibile eſt eſſe album.ergo,&c. patet conſequentia a reſoluentibus ad reſolutum, & ſecũda pars probatur.Nam hæc propoſitio eſt impoſsibilis. Album eſt nigrum,quæ adequate ſignificat album eſſe nigrum, ergo,&c.patet conſequentia ab officiãtibus ad officiatum.Et ita probatur iſta concluſio.ſedentem poſsibile eſt currere,& tamen impoſsibile eſt ſedentem currere. Secunda concluſio. Omnem hominem contingens eſt eſſe,& tamen neceſſe eſt omnem hominem eſſe prima pars probatur. quoniam hominem contingens eſt eſſe. & nihil eſt vel contingens eſt eſſe hominem, quin illud contingens ſit eſſe.ergo,&c.patet cõſequentia ab expo nentibus ad expoſitum.ſecunda pars probatur.nam hæc

propoſitio eſt neceſſaria.omnis homo eſt,quæ adequate ſignificat omnem hominem.ergo,&c.patet cōſequētia vt prius. Tertia concluſio. Tu ſcis alterum iſtorū eſſe verum,demonſtratis iſtis contradictorijs,rex ſedet, nullus rex ſedet.& tamen nullum iſtorum ſcis eſſe verū prima pars patet.quia hæc propoſitio eſt ſcita a te alterum iſtorum eſt verum,quæ adequate ſignificat alterum iſtorum eſſe verum.ergo.ſecunda pars probat̄,quia nec hoc iſtorum ſcis eſſe verum,demonſtrando affirmatiuā nec hoc iſtorum ſcis eſſe verum,demonſtrando negatiuam,& non ſunt plura iſtorum.ergo,&c.patet cōſequētia a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam vniuerſalem.Quarta concluſio.tu dubitas eſſe verū.& tñ nullum.a.dubitas eſſe verum.probatur.& pono qđ omne.a.ſit illa.Deus eſt.quam ſcias eſſe veram, ſed dubites an iſta ſit,a.ſcias tamen quòd.a.ſit aliqua propoſitio. iſto poſito prima pars patet.quoniam hæc eſt tibi dubitata.a.eſt verum, quæ adequate ſignificat.a.eſſe verum. ergo,&c.Secunda pars probatur ſic argumento, nullā talem,Deus eſt,dubitas eſſe veram: ſed omne a eſt aliqua talis:ergo nullum a dubitas eſſe verum.patet conſequentia,quia eſt ſyllogiſmus in ſecundo primæ figuræ & antecedens eſt manifeſtum ex caſu. Quinta concluſio.Volo tibi dare equum meum: & tamen nullū equū meum volo tibi dare. probatur & pono quod tibi promittam equum meum,quem credam eſſe in ſtabulo, ſit tamen coram me quem putem eſſe Platonis, ita qđ nō meum ob quam cauſam iſtum equum quem video non velim tibi dare.iſto poſito,prima pars patet officiando & officiatur ſic.Hæc propoſitio eſt volita a me,do tibi equum meum per caſum;quę adequate ſignificat me dare tibi equum meum:ergo,&c.patet cōſequentia ab officiantibus ad officiatam.ſecundam partē probo ſic. nullum equum, quem credo eſſe Platonis volo tibi dare. ſed omnem meum equū credo eſſe Platonis.ergo nullum equum meum volo tibi dare. patet conſequentia, vt prius.quia eſt in ſecūdo primæ figuræ ergo,&c.Sexta con-

pa. ſoph. 48. pri. prin.c6.3.

ta concluſio. Percipio ſor. loqui, & tamen nullum ſor. percipio loqui, probatur, & pono ꝙ ſint a longe ſo. & Pla. ita quod neſciam diſtinguere quis ſit ſortes & Plato, loquatur tamen ſor. cuius vocem bene cognoſcam. quod eſt ſortis, & non loquatur Plato, iſto poſito. patet prima pars per caſum, quia ſequitur percipio vocē ſor. ergo percipio ſor. loqui. & ſecunda pars probatur. quoniam ſequi. nullum iſtorū percipio loqui. ſed omnis ſor. eſt aliquis iſtorum, ergo nullum ſor. percipio loqui. patet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in ſecundo primæ figuræ. Hic eſt notandum, quod iſtæ propoſitiones conceſſæ in capitulo reſolubilium, ſcilicet, verū eſt qđ mundus nunquam fuit, & neceſſarium eſt quod Deus nunquam erit. Poſsibile eſt quod nihil fuit, & quod nihil erit non ſunt veræ officiabiliter probando nec ſunt ſimiles in ſignificando dum reſoluuntur & dum officiantur, quoniam officiabiliter tenetur ly quod, coniunctiue, & reſolubiliter tenetur ly quod relatiue, quare, &c.

De propo. deſcriptibili. *Cap. IIII.*

Pro toto ca. vide in lo. ma. f. 70. vſque ad. fol. 71.

PRopoſitio diſcriptibilis eſt illa, in qua terminus concernens actum mentis incomplexum determinat nullo termino præcedente mediato. vt ego cognoſco ſortem, hæc nanque ſic deſcribitur. Ego cognoſco aliquid ſub ratione qua ſor. Tu intelligis hominem tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo. Sed termini concernentes actum mentis, qui cadunt ſuper incōplexum illud neceſſaria eſt ſignificatum complexi. aliter ſunt deſcribendi ſicut ſcire, credere, dubitare, & huiuſmodi. Vt tu ſcis. a. propoſitionem ſic deſcribitur, tu ſcis adæquatum ſignificatum. a. propoſitionis, quod ſcis adequate ſignificari per. a. propoſitionem ergo, &c. Tu credis. a. propoſitionem, tu credis adæquatum ſignificatum, a. propoſitionis, quod credis adequate ſignificari per. a. propoſitionem. ergo, &c. Item tu dubitas. a. & b. propoſitiones tu dubitas adæquata ſignificata, a. & b. ꝓpoſitionū, quæ ſcis vel credis adequate ſignificari per. a. & b.

a.&.b.propoſitiones ergo,&c.Notanter dicebatur,nullo termino mediato præcedente,quia ſi præcederet aliquis terminus mediatus ratione illius deberet iſta propoſitio probari.quod patet per iſtam regulam.A primo termino mediato ſemper eſt inchoanda propoſitionis probatio,vt omnis homo intelligit ſe, hæc eſt exponẽda iſto modo,homo intelligit ſe,& nihil eſt,homo,quin illud intelligat ſe,ergo,&c.Item homines cognoſcunt futura.hæc eſt ſic reſoluenda hæc cognoſcunt futura, & hæc ſunt homines.ergo,&c. Circa prædicta in hoc c. & prioribus eſt notanda diuerſitas probationum præcedentium quarumcunque propoſitionum.quoniam propoſitio deſcriptibilis conuertitur cum ſua deſcriptione,& propoſitio vl̃is affirmatiua ſeu quæcunq; alia exponibilis.ſimiliter ꝯuertitur cum ſuis exponentibus ſimul ſumptis. Vnde bene ſequitur.cognoſco hominem. ergo cognoſco aliquid ſub ratione qua homo,& econuerſo.Item omnis homo currit.ergo homo currit & nihil eſt homo,quin illud currat & econuerſo. Sed propoſitio reſolubilis non cõuertitur cum ſuis reſoluentibus,nec officialibus cum ſuis officiãtibus. Vñ licet ſequatur,Hoc eſt aĩal & hoc eſt hõ.ergo hõ eſt aĩal, non tñ ſequitur ecõuerſo,hõ eſt aĩal,ergo hoc eſt animal & hoc eſt homo, quia añs eſt neceſſarium & conſequens ꝯtingẽs,etiam poſt mille annos erit ita, ſicut primarie & adequate,ſignificatur per antecedens, & tñ non erit ita ſicut primariæ & adequate ſignificatur per conſequens. Item ſequitur. hæc propoſitio eſt neceſſaria Deus eſt,quæ adequate ſignificat Deum eſſe. ergo neceſſe eſt Deum eſſe & tamen non ſequitur econuerſo neceſſe eſt Deum eſſe.ergo hæc propoſitio eſt neceſſaria,Deus eſt,quæ adequate ſignificat Deum eſſe, quia antecedens eſt neceſſarium & conſequens contingens. Similiter ſi nulla propoſitio foret,ita eſſet ſicut primarie & adequate, ſignificatur per antecedẽs & tamen nõ ita eſſet ſicut primarie & adequate,ſignificatur per cõſequens.Ex prædictis infero aliquas concluſiones.Prima

Soph. 45 corol. 2. conſo.

In lo. m.f. 13. co. 1.

Iſtud ly primarie & adequate non inueni in alio codice antiquo.

ma eſt iſta, venientem cognoſco. & tamen non cognoſco venientem. probatur. & pono quod ſor. ſita longe qui veniat verſus me, quem ſciam eſſe ſort. ſed credam ipſum non moueri, & nihil aliud concipiam. iſto poſito, patet pars prima. quoniam hoc cognoſco, & hoc eſt veniens. ergo, &c. ſecunda pars etiam patet, quia nō cognoſco aliquid ſub ratione qua veniens. Secunda cōcluſio eſt iſta. Deum trinum & vnum cognouit Ariſtoteles. & tamen Ariſt. non cognouit Deum trinum & vnum. prima pars patet. quoniam hoc cognouit Ariſt. demonſtrando Deum. & hoc eſt Deus trinus & vnus, ergo, &c. ſecunda pars etiam patet. quoniam Ariſt. nō cognouit aliquid ſub ratione qua Deus trinus & vnus. ergo, &c. patet conſequentia a deſcriptione ad deſcriptū. Tertia concluſio. A, propoſitionem ſcio. & tamen non ſcio. a, propoſitionem. probatur. & pono quod. a. ſit illa, Deus eſt. quam ſciam & credam ꝙ non ſit aliquod. a in mundo. iſto poſito. ſcio. a. propoſitionem, quia hoc ſcio demonſtrando iſtam, Deus eſt, & hoc eſt, a. propoſitio, ergo, &c. & tamen non ſcio. a propoſitionem, quia non ſcio aliquid ſub ratione qua. a. ꝓpoſitio ex quo nō ſcio. a. eſſe. Quarta concluſio. Sor. percipis. & tamen non percipis ſor. probatur. & pono quod ſor. loquatur coram te, cuius vocem audias. credas tu tamen ꝙ non ſit aliquis ſort. in mundo. iſto poſito, ſor. percipis, quia hoc percipis, & hoc eſt ſor. ergo, &c. & tñ non percipis ſor quia non percipis aliqd ſub ratione qua ſor. quare, &c.

De ly neceſſario, contingenter. Cap. V.

Ex prędictis patet, quod neceſſarium, & contingēs dupliciter ſumuntur, ſcilicet, reſolubiliter, & officiabiliter, ſed ipſorum aduerbia, ſcilicet, neceſſario, & contingenter, exponibiliter probantur. vt neceſſario Deus eſt, ſic exponitur. Deus eſt, & non poteſt eſſe, quin Deus ſit. ergo, &c. Item neceſſario mundus fuit & non potuit eſſe quin mundus fuerit. Item aliquid neceſſario aliquid erit. aliquid erit. & nō poterit eſſe quin

aliquid

aliquid erit.ergo,&c.ita ꝙ verbum principale ſecundæ exponentis ſit eiuſdem temporis cum verbo principali exponendæ. Oppoſito modo exponitur contingenter, vt contingenter tu es,exponitur ſic,tu es,& pōt eſſe qđ tu non ſis.ergo,&c.Item contingenter tu eris. tu eris, & poterit eſſe quod tu non eris ergo,&c.& ita de præterito dicatur.Hic ſunt duo notabilia.Primum eſt, qđ neceſſario & contingenter,ſumuntur aliquando in ſenſu diuiſo,aliquando in ſenſu compoſito,ſicut neceſſariū & contingens. In ſenſu compoſito quando totaliter p̄cedunt,aut finaliter ſubſequuntur. vt neceſſario homo eſt animal. tu curris contingenter: ſed in ſenſu diuiſo, quando mediant inter ſe ſubiectum & verbum,aut inter verbū & prædicatum.Exemplum primi,homo neceſſario eſt animal.Exemplum ſecundi.ſor.eſt contingenter currens.Secundum notabile eſt illud. Qualitercunque in ſenſu compoſito ſumatur,ſemper eodem modo exponuntur vt dictum eſt.Sed quando in ſenſu diuiſo ſumūtur præcedente alio termino mediato non.exponuntur ſed propoſitio probanda eſt ſecundum exigentiam termini præcedentis per regulam ſuperius aſsignatam,a primo termino mediato,&c.vt homo neceſſario eſt animal,hæc non eſt exponenda neq; probanda ratione illius termini neceſſario,ſed reſoluenda ratione iſtius termini,homo.vt hoc neceſſario eſt animal:& hoc eſt homo:ergo,&c.quo facto prima reſoluens eſt exponenda ſic.hoc eſt animal,& hoc non poteſt non eſſe animal ergo,&c.ita ꝙ ly poteſt,ſequatur ſubiectum, ſicut ly neceſſario,vel contingenter.Ex quo ſequitur etiā ꝙ iſtud verbum poteſt ſumi aliquando in ſenſu cōpoſito, aliq̄n in ſenſu diuiſo.In ſenſu compoſito quando pręcedit totaliter,ſeu imperſonaliter tenetur, vt poteſt eſſe quod tu curris.In ſenſu diuiſo q̄n perſonaliter ſumitur. vt antichriſtus pōt eſſe.Ex prædictis infero aliquas concluſiones.Prima eſt iſta Neceſſario aliquid eſt quod cōtingenter eſt.probatur,aliquid eſt qđ cōtingēter eſt, & nō pōt eſſe quin aliquid ſit quod cōtingenter eſt ergo,&c.

Notanda.

Secun-

Secunda concluſio. Anima tua neceſſario eſt,& tñ cõtingenter anima tua eſt prima pars probatur reſolutorie.vt hoc neceſſario eſt,& hoc eſt anima tua,ergo,&c. ſecunda pars probatur exponibiliter ſic,anima tua eſt, & poteſt eſſe ꝙ anima tua non ſit.ergo,&c. Nam ſequitur oppoſitum, & poteſt eſſe ita ſicut adequate ſignificatur per antecedens,ergo poteſt eſſe ita ſicut adequate ſignificatur per conſequens.Tertia concluſio.Neceſſe eſt te fuiſſe,& tamen cõtingenter tu fuiſti.prima pars probatur.quoniam hæc eſt neceſſaria,tu fuiſti,quæ adequate ſignificat te fuiſſe.ergo,&c.ſecunda pars probatur.nam tu fuiſti. Quarta concluſio. Poteſt eſſe quod antichriſtus ſit homo,qui eſt, & tamen antichriſtus nõ poteſt eſſe homo qui eſt:prima pars probatur, quoniã hæc eſt poſsibilis,antichriſtus eſt homo qui eſt,quę adequate ſignificat ꝙ antichriſtus eſt homo,qui eſt, ergo, &c.vnde ly poteſt,imperſonaliter ſumptum eſt terminus officiabilis, ſicut ly poſsibile. ſecunda pars patet quoniam detur oppoſitum. vꝫ antichriſtus poteſt eſſe homo qui eſt.& ex iſto ſequitur,ꝙ antichriſtus poteſt eſſe homo,& ille eſt:conſequens eſt falſum,ergo & antecedens.patet conſequentia,quia ly poteſt ſumptum perſonaliter eſt terminus immediatus & relatiuũ,qui,quæ, quod eſt reſolubile generaliter in,&,& ille,illa,illud,ex quo non impeditur per aliquod ſignum præcedens

Nota. Hic eſt notandum,ꝙ ly neceſſario dupliciter ſumitur. Vno modo nominaliter in datiuo,vel ablatiuo caſu.Alio modo aduerbialiter,vt dictum eſt.primo modo non exponitur,ſed reſoluitur.vt neceſſario tu es,iſto tu es,& hoc eſt neceſſarium.ergo,&c.ex quo ſequitur, ꝙ neceſſario tu es homo,& tamen contingenter tu es homo,tenendo ly neceſſario,nominaliter in ablatiuo caſu.quia iſto tu es homo,demonſtrando Deum , & hoc eſt neceſſarium,ergo , &c.ſumendo tamen ly neceſſario aduerbialiter, foret iſta propoſitio impoſsibilis propter impoſſibilitatem exponentium. Item conceditur, quòd ſor. neceſſario obedit.& idem ſor.contingenter obedit ſumendo

Pau. 22. princ. 2. du. to.8. huius. c. 3.

mendo

mendo ly neceſſario in datiuo caſu,quia ſor. huic obedit, demonſtrando Deum, & hoc eſt neceſſarium. ergo, &c.ſecunda pars etiam patet exponendo ſic.ſor.obedit, & poteſt non obedire. ergo contingenter ſort. obedit. quare, &c.

De gradu poſitiuo comparabiliter ſumpto. Cap. VI.

IAm gradus comparationis reſtat exponere, & primo poſitiuũ ꝯparabiliter ſumptũ. vt tu es ita fortis ſicut aliquis homo mundi. exponitur ſic.tu es fortis,& aliquis homo mundi eſt fortis, & non aliquis hõ mundi eſt fortior te,ergo,&c. Item tu fuiſti ita fortis, ſicut aliquis homo,tu fuiſti fortis,& aliquis homo fuit fortis,& nõ aliquis hõ fuit fortior te.ergo.&c.& ita de futuro ſuo dicatur Sed notandũ,ꝙ ſi fiat cõparatio reſpectu termini cõis a parte poſt,non diſtributi non debet ſumi ille terminus ſub diſtributione in aliqua exponentiũ. vt tu es ita albus ſicut omnis hõ, non debet dici in ſecunda exponente,omnis hõ eſt albus. quia hæc eſt falſa,& expoſita vera. Sequitur.n tu es ita albus ſicut ille hõ.ergo tu es ita albus ſicut oĩs hõ. patet ꝯñtia ab ĩferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiue ſine diſtributione & ſine ſigno impediente. ideo debet ſic exponi, tu es albus,& homo eſt albus,& non omnis homo eſt albior te. ergo,&c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas ꝯcluſiones. Prima eſt iſta. Tu es ita fortis ſicut oĩs hõ mũdi,& tñ nõ es ita fortis ſicut aliquis hõ mundi. prima pars patet,quia tu es fortis,& hõ mundi eſt fortis,& nõ omnis homo mundi eſt fortior te,ergo, &c.ſecunda pars ſimiliter patet, qm̃ ſuum ꝯdictorium eſt falſum, videlicet tu es ita fortis ſicut aliquis homo mundi,quia ex ipſa ſequitur tertia ſua exponens, videlicet non aliquis homo mundi eſt fortior te, quod eſt falſum. Secunda concluſio. Animal ꝙ non eſt ita forte ſicut leo eſt ita forte ſicut oẽ animal mũdi. ꝓbat̃,equus eſt ita fortis ſicut omne animal mũdi, & idẽ equus eſt aĩal quod non eſt ita forte ſicut leo.ergo, &c. patet cõ

Pro to. ca. vide in loma,a f.42. vſque ad l.43.

ſequentia quaſi a reſoluentibus ad reſolutum. antecedens autem patet exponendo & reſoluendo. Tertia cõcluſio. Ego ſum ita ſapiens ſicut tu & Deus. & tñ ego non ſum ita ſapiens ſicut Deus. ſecunda pars eſt de ſe manifeſta. & probatur prima, nam ego ſum ſapiens, & tu & Deus eſtis ſapientes, & non tu & Deus iſtis ſapiẽtiores me. ergo, &c. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitũ & prima ac ſecunda pars ſunt manifeſtæ, tertia vero probatur. quia ſi non, detur oppoſitũ Tu & Deus eſtis ſapientiores me? ergo tu es ſapientior me. ꝯñs eſt falſum, vt ego ſuppono. Quarta cõcluſio. Tu eris ita ſenex ſicut tu eris. & tñ in nullo inſtanti tu eris ita ſenex ſicut tu eris. prima pars patet per exponentes. tu eris ſenex, & nunquam eris ſenior quã tu eris, ergo, &c. ſecunda pars probatur, qm̃ quocunq; inſtanti dato, in quo tu eris ſenex, in iſto inſtanti non eris, ita ſenex ſicut tu eris. quia poſt illud eris ſenior. ergo in nullo inſtanti tu eris, ita ſenex ſicut tu eris. patet conſequentia, quia ꝯdictoriu m ꝯñtis repugnat antecedenti, propter diſtributionem iſtius termini, ſicut ſupra verbum ſubſtantiuum.

Sophi. 43. 3.

De gradu comparatiuo. Cap. VII.

Vide Pa. in lo. m. f. 44. & f. 47 col. 2.

COmparatiuus gradus exponitur ſimiliter per tres exponentes. vt ſor eſt fortior Plato. ſort. eſt fortis & Plato eſt fortis, & Plato nõ eſt ita fortis ſicut ſor. ergo, &c. Item tu es fortior aliquo homine, tu es fortis & aliquis hõ eſt fortis, & non aliquis hõ ẽ ita fortis ſicut tu. ergo, &c. ſed huius, tu es albior omni homine, ſecunda exponẽs non debet eſſe iſta, oĩs hõ eſt albus, qm̃ tũc expoſita eſſet vera & vna exponẽs falſa, quod non eſt concedendũ in logica. ſed debet ſic exponi iſta, Tu es albus, & hõ eſt albus, & non omnis hõ eſt ita albus ſicut tu. ergo, &c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas ꝯcluſiones. Prima. Tu es albior omni hoie, & tñ tu non es albior aliquo homine, prima pars patet per exponentes, & ſecunda ſimiliter

quia ſuum contradictorium eſt falſum. ſ. tu es albior aliquo homine. quia tertia eius exponens eſt falſa, videlicet non aliquis homo eſt ita albus ſicut tu. quia tu ipſe es ita albus ſicut tu, vel quilibet qui eſt albior te, eſt ita albus ſicut tu, licet non præciſe. Secunda concluſio. ſor. qui non eſt melior Deo, eſt melior omni ente mundi. patet quoniam ſor. non eſt melior Deo vt ſatis liquiet & tamen eſt melior omni ente mundi, qa ipſa eſt bonus & aliquod ens mundi eſt bonum. & non omne ens mundi eſt ita bonum ſicut ſor. ergo, &c. Tertia concluſio. Ego ſum ſcientior te & Deo, & tamē nō ſunt ſcientior Deo. ſecunda pars patet de ſe. & prima probatur per exponentes. nam ego ſum ſciens, & tu, & Deus eſtis ſcientes, & non tu & Deus eſtis ita ſcientes ſicut ego. iſta patet, qm̄ detur oppoſitum. ſ. tu & Deus eſtis ita ſcientes ſicut ego. ergo tu es, ita ſciens ſicut ego, conſequens eſt falſum. vt ſuppono. Quarta concluſio. Tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo inſtanti, & tamen in nullo inſtanti tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo inſtanti. prima pars probatur qm̄ tu eris ſenex, & in aliquo inſtanti eris ſenex, & non in aliquo inſtanti eris, ita ſenex ſicut tu eris. ergo tu eris ſenior quā tu eris in aliquo inſtanti. ɔ̄ña tenet ab exponentibus ad expoſitum. & tertia pars añtis probata eſt in alio capit. in 4 concluſione. Sed ſecunda pars concluſionis probatur, quia ſi non, detur oppoſitum. ſ. ꝙ in aliquo inſtanti tu eris ſenior q̄ tu eris in aliquo inſtanti, & ſit illud inſtās. n. & patet ꝙ iſta eſt falſa, in a. inſtāti tu eris ſenior q̄ tu eris in aliquo inſtanti. quia vna exponens eſt falſa. ſ. non in aliquo inſtanti tu eris, ita ſenex ſicut tu eris in a inſtanti, quia in a. inſtanti tu eris ita ſenex ſicut tu eris in a. inſtanti. Et in infinitis inſtantibus vltra, quare, &c. Notandum, ꝙ quēadmodum exponitur cōparatiuus gradus, ita exponitur magis & q̄: tu ego ſum magis valens q̄ tu, ſic exponitur. ego ſum valens, & tu es valens & non tu es ita valens ſicut ego, ergo, &c. Conſimiles concluſiones poſſunt inferi de magis. vn-

Pa: ſophiſ 43. ibi dubitatur 1. prin. 3. du. cor. 2. cō. 2

de conceditur,quod animal quod eſt magis debile quã ſit muſica, eſt magis forte quam ſit omne animal mundi. Et homo qui eſt magis ſapiens quam omnis homo,eſt minus ſapiens quàm omnis homo. & ita de infinitis alijs. quare,&c.

De gradu ſuperlatiuo. *Cap. VIII.*

SVperlatiuus gradus exponitur per tres exponentes,niſi vna iſtarum cum altera coincidat. vt tu es fortiſsimus iſtorum,poteſt dupliciter exponi. aut per comparatiuum,aut per poſitiuum comparabiliter ſumptum. Exemplum primi,tu es fortis,& iſti ſunt fortes,& non aliquis iſtorum eſt fortior te,ergo, &c. Exẽplum ſecundi,tu es fortes & iſti ſunt fortes,& non aliquis iſtorum eſt,ita fortis ſicut tu. ergo,&c. Item tu es fortiſſimus omnium hominum ſic exponitur. tu es fortis. homines ſunt fortes,& non oẽs hoĩes ſunt fortiores te. ergo, &c. vel non omnis homo eſt fortior te. Secũdo modo ſic exponitur.tu es fortis:& homines ſunt fortes,& non omnes hoĩes ſunt ita fortes ſicut tu: vel non omnis homo eſt ita fortis ſicut tu. ergo,&c. Et ita de aliis de prçterito & de futuro ſuo modo dicatur. Ex prædictis infero aliquas concluſiones. Prima eſt iſta. Tu es fortiſsimus iſtorum & debiliſsimus iſtorum. probatur. & pono ꝙ tu & ſor. & Pla. ſitis æque fortes. & per ly iſtorum,demõſtro vos tres. iſto poſito, patet prima pars,qm̃ tu es fortis & iſti ſunt fortes, & nõ aliquis iſtorum eſt fortior te.ergo,&c. Etiam ſecunda pars eſt vera,quia tu es debilis,& iſti ſunt debiles,& non aliqs iſtorum eſt debilior te, ergo,&c. Hæc tñ concluſio nõ eſſet vera exponendo eam ſecundo modo. vt puta per ly ita,ſicut, quare, &c. Secunda concluſio. Tu es ſapientiſsimus omnium: & tamen tu non es ſapientiſsimus aliquorum hominum. prima pars patet per exponentes. vt tu es ſapiens & homines ſunt ſapientes, & non omnes hoĩes ſunt ſapientiores te. ergo,&c. ſecunda pars ꝓbaẽ,qm̃ ſuũ ꝯdictorium eſt falſum, videlicet

tu es

tu es ſapientiſsimus aliquorũ hoīum, pp tertiam exponentem falſam.ſ.non aliquis homo eſt ſapientior te. & hæc ſimiliter non aliquis homo eſt ita ſapiens ſicut tu, quia tu met es ita ſapiens ſicut tu. ergo,&c. Tertia cõcluſio. Tu fuiſtis calidiſsimus oīum hoīum, & frigidiſſimus oīum hoīum. prima pars patet, quia tu fuiſti calidus, & homines fuerunt calidi, & non oīs homo fuit calidior te, ẽt non omnis homo fuit ita calidus ſicut tu ſecunda pars ẽt eodem modo probaẽ, qm̃ tu fuiſti frigidus & hoīes fuerunt frigidi, & nõ omnis homo fuit frigidior te, ẽt non omnis homo fuit ita frigidus ſicut tu. ergo,&c. Quarta concluſio. Aliquid eſt maximũ iſtorum, quod non eſt maximum iſtorum. exponendo comparabiliter probatur. & pono ꝙ.a.ſit magnum & b.maius, c.vero maius q̃. a & maius q̃ b. iſto poſito.b.eſt maximum iſtorum, quod non eſt maximum iſtorũ. probaẽ, quoniam b. eſt magnum. & aliquod iſtorum quod eſt maximum iſtorum, eſt magnũ & nullum iſtorum, ꝙ nõ eſt maximum iſtorũ eſt maius. b. ergo. b. eſt maximum iſtorum, ꝙ non eſt maximũ iſtorũ, patet ꝯña ab exponentibus ad expoſitum. quare, etc.

De ly differt. *Cap. IX.*

DIffert aliud, & non idem, eodem modo exponũtur per tres exponentes. vt tu differs ab homine tu es, & homo eſt, & tu non es hõ. ergo,&c. Itẽ tu differs ab omni hoīe. tu es, & homo eſt, & tu non es oīs homo. ergo,&c. Eſt tamen aliqualis diuerſitas in præterito, et futuro. hæc.n. tu differs ab antichriſto non ſic exponitur. tu eris, et antichriſtus erit: & tu nõ eris antichriſtus, quoniam exponentes ſunt veræ, & expoſita falſa. ſequitur, enim tu differs ab antichriſto, ergo ſimul eris cum antichriſto, ꝯñs eſt falſum, vt ſuppono, ſed ſic exponitur, tu eris & antichriſtus erit quando tu eris, & tu non eris antichriſtus, ergo, &c. & ita de præterito dicatur. quare, etc. Ex prædictis infero aliquas concluſiones quarum prima eſt iſta. Tu differs;

Pro to.ca. vide in lo. ma.a.f.31 vſque ad f.34. ſoph. 34.to.

ab omni homine,& tñ tu non differs ab aliquo homine prima pars patet per exponentes.qm̃ tu es,& homo eſt & tu non es omnis homo,ergo, &c. ſecunda pars etiã probatur:quia ſi non,detur oppoſitum. ſ. tu differs ab aliquo homine.ſed hæc eſt falſa,quia tertia eius exponens eſt falſa.ſ.tu non es aliquis homo,ergo, &c. Secunda concluſio. tu differs ab omni ente quod eſt,& ꝙ fuit,& quod erit,& tñ tu nõ differs ab aliquo ente, qđ eſt,quod fuit,& quod erit. prima pars patet, qm̃ tu es, & omne ens quod eſt,quod fuit. & quod erit,eſt› vt patuit in prima propoſitione ſecundi cap. huius tract. & tu non es omne ens quod eſt.quod fuit,& quod erit. ergo,&c. ſecunda pars etiam patet,quia ſuum contradictorium eſt falſum, cum vna eius exponens ſit falſa.ſ. tu non es aliquid quod eſt, quod fuit,& quod erit. Tertia concluſio. Ego differo te,& a me, & tñ non differo a me. prima pars patet per exponentes. Nam ego ſum & tu, & ego ſumus,& ego non ſum tu ego ergo, &c.ſecunda vero pars patet de ſe,& ita poſſe probari, quod tu differs ab homine,& ab aſino, & tamen non differs ab hoie. Quarta concluſio.Tu differs ab aſino.& tñ tu non differs ab hoie,vel ab aſino. prima pars patet per exponentes,& ſecunda ſimiliter, quia detur oppoſitũ. tu differs ab hoie vel ab aſino.hæc eſt falſa, quia tertia eius exponens eſt falſa.ſ. tu non es homo vel aſinus, quia eius contradictorium eſt verum. vȝ. tu es homo vel aſinus. Quecunque dicta ſunt de hoc verbo differt quo ad exponentes & concluſiones,poſſunt applicari iſtis terminis,aliud, & non idem.

De excluſiuis. *Cap. X*.

Pro hoc vide in lo. m.f.3.co.2 & a fo.34. vſque ad f.35.8.huius c.4.ſophi.38.ro.

Exclusiuarum quædam ſunt primi ordinis, quædã ſecundi,& quædã tertij. Excluſiua primi ordinis eſt illa,cuius dicto excluſia, tm̃, ſolummodo,aut præciſe præcedit ſubiectũ,vttm̃ homo currit.ſic exponitur. homo currit. & nihil non hõ currit.ergo,&c.ita ꝙ ſemper prima exponens eſt præiacens excluſiue, ſecunda

cunda vero eſt vniuerſalis negatiua de ſubiecto excluſiue infinitato. Et conſimilis expoſitio eſt de pręterito & futuro vt tm̄ ſor. fuit, ſor. fuit & nihil non ſor. fuit. Item tantum antichriſtus diſputabit, ſic exponitur. antichriſtus, & nihil non antichriſtus diſputabit. Notandum, ꝙ excluſiua primi ordinis conuertitur cum vniuerſali de terminis tranſpoſitis. ita ꝙ ſi vna eſt vera, & reliqua ſimiliter, & econuerſo. vnde, ſi hæc eſſet vera, tm̄ homo eſt animal, hæc eſſet vera: omne animal eſt homo, ſed quia excluſia eſt falſa, ideo vl̄is eſt falſa. Excluſiua ſecundi ordinis eſt illa, in qua dictio excluſiua mediat inter ſubiectum, & prædicatum ſiue præponat, ſiue poſtponatur copule, vt ſor. tm̄ eſt homo, aut ſort. eſt tm̄ hō, & exponitur quælibet iſtarum, ſic ſor. eſt hō, & ſor. non eſt non hō & ita de præterito, & futuro dicatur. Excluſiua tertij ordinis eſt illa, cuius dictio excluſiua ponitur inter partes prædicati, vt a. propoſitio ſignificat præciſe ſicut eſt, quæ ſic exponitur. a. propō ſignificat ſicut eſt. & a. propoſitio non ſignat non ſicut eſt, ita ꝙ ſemꝑ negatio infinitans cadat ſuper eundem terminum ſuꝑ quē in expoſita cadit dictio excluſiua vt patet in cuiuſcunq; ordinis excluſiuis. Notandū, ꝙ ſi dictionem excluſiuā alicuius ordinis præcedat alter terminus probabilis, nō debet illa propoſitio ꝓbari ratione dictionis excluſiuæ, ſed ſm̄ exigentiam termini pręcedentis Exemplum oīum ordinū, neceſſario tm̄ homo eſt homo. Omnis homo tm̄ eſt animal. Aliqua ꝓpoſitio ſignificat præciſe ſicut eſt, prima eſt exponibilis rōne iſtius termini neceſſario, ſecunda ratione illi⁹ ſigni omnis, tertia vero eſt reſolubilis, quia particularis affirmatiua. Oppoſita harū excluſiuarū aſſignantur per negationem præpoſitam toti excluſiuæ, vt huius. Tantum homo currit, contradictorum eſt hoc. Non tm̄ homo currit. & habet duas cauſas veritatis oppoſita exponentibus, excluſiæ affirmatiuæ. vt nihil quod eſt homo currit, vel aliquid non homo currit, etſi vna harum cauſarum eſt vera, excluſiua negatiua eſt vera.

& ſi ambæ ſunt falſæ,ipſa eſt falſa,ſicut excluſiua affirmatiua eſt vera,ſi ambæ exponentes ſunt veræ,& falſa, ſi vna eſt falſa. Excluſiua vero negatiua, in qua negatio ſequitur notam excluſionis ẽt exponibilis eſt.vt tm̃ homo non currit.ſic exponitur. homo non currit,& quodlibet non homo currit.& ita exponitur, quælibet talis primi ordinis. Item ſecundi ordinis, vt tu tm̃ non es aſinus, ſic exponitur. tu non es aſinus, & tu es quod libet non aſinus. Excluſiua vero negatiua tertij ordidinis exponibilis non datur. quia licet iſta ſit negatiua .ſ.a.propoſitio non eſt præciſe ſignificans ſicut eſt.non tñ eſt exponibilis,ſed eſt probanda per ſuum contradictorium.quia talis negatio ſemper ſequitur verbũ prin cipale,ſicut & dictio excluſiua. vt a propõ ſignat præci ſe ſicut non eſt. Oppoſita harum excluſiuarũ negatiua rum datur. ſimiliter p negationẽ præcedentẽ totã pro poſitionem. vt huius tm̃ hõ non currit,ꝯdictoriũ eſt il lud. Non tm̃ hõ non currit. quod habet duas cauſas veritatis oppoſitas exponentibus excluſiue negatiue aſſignandas per diſiunctiua. vꝫ omnis homo currit, vel aliquid non hõ non currit,quarum ſi vna eſt vera excluſiua,iſta eſt vera,ſicut prius dictum eſt de oppoſito excluſiuæ affirmatiuæ. Ex prædictis infero aliquas concluſiones. quarum prima eſt iſta. Tm̃ hõ eſt hõ, & tñ non tm̃ homo eſt aĩal: prima pars patet per exponẽtes, & vl̃em de terminis tranſpoſitis. Secunda pars patet ſilr̃,qm̃ vna ſuarum cãrum eſt vera.ſ.aliquid non hõ eſt aĩal. nam hoc eſt animal,demonſtrando aſinum,& hoc eſt aliquid non hõ. ergo,&c. Secunda ꝯcluſio. Tu tm̃ es aĩal,& non tm̃ tu es aĩal. prima pars patet.nam tu es animal.& tu non es animal. ergo,&c. Secũda pars cõcluſionis patet etiam ſimiliter. quia vna cauſarũ eſt vera, ſ.aliquid non tu es animal.Tertia concluſio. A propoſitio eſt præciſe ſignificans ſicut eſt. & tñ. a.propoſitio nõ eſt ſignificãs præciſe ſicut eſt ꝓbatur.& pono,ꝙ a.ſit iſta,homo eſt aſinus: iſto poſito, patet prima pars. qm̃ a. eſt ſignificans ſicut eſt,& a. non eſt ſignificans ſi

cut eſt

cut eſt.probatur,quia detur oppoſitum.ſ.a.eſt non ſigni ficans ſicut eſt,ergo.a.non eſt ſignificans ſicut eſt, conſequens falſum,immo.a eſt ſignificans ſicut eſt,quia eſt ſignificans hominem eſſe,ſecunda pars,etiam patet. qa ſui contradictorij vna exponens eſt falſa,videlicet.a.ꝓpoſitio non eſt ſignificans non ſicut eſt, ex quo ſignificat hominem eſſe aſinum. Quarta concluſio A. propoſitio præciſe ſignificat falſum & impoſsibile. & tamen. a propoſitio præciſe ſignificat verum & neceſſariũ. prima pars patet per exponentes. Nam.a. ſignificat falſum & impoſsibile.et.a.non eſt non ſignificans falſum & impoſsibile.probatur.quia detur oppoſitum.ſ.a.eſt non ſignificans falſum impoſsibile,ergo.a.non eſt ſignificans falſum & impoſsibile,quod non eſt verum, immo. a.ſignificat falſum & impoſsibile,quia ſignificat hominem eſſe aſinum.quare,&c.ſecunda pars etiam eodem modo probatur.nã, a.eſt ſignificãs verum & neceſſarium,quia ſignificat hominem eſſe,&.a.non eſt non ſignificans verum & neceſſarium.probatur, quia detur oppoſitum, a eſt non ſignificans verum & neceſſarium,ergo.a.nõ eſt ſignificans verum & neceſſarium.conſequens eſt falsũ, immo.a.ſignificat verum & neceſſarium,quia ſignificat hominem eſſe quod eſt verum & neceſſarium. patet cõſequentia cum prioribus ſimilibus per iſtam regulam. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito eſt bona conſequentia.quare, &c.

De exceptiuis. Cap. XI.

DIctiones exceptiuæ ſunt iſtæ,præter,præterquã & niſi,& differunt eo quia præter, & præterquã indifferenter excipiunt tam in vniuerſali affirmatiua,quam negatiua,ſed niſi, non excipit niſi in vniuerſali negatiua.vnde ita congrue dicitur nullus homo præter ſortem currit,ſicut omnis homo præter ſor. currit.non tamen congrue dicitur omnis homo niſi ſor.currit.vbi congrue diceretur nullus homo niſi ſort. currit. Exceptiua affir.exponiẽ per duas exponentes, in quarũ prima

Pro hoc c. vide pa. in lo.ma a. f. 385.vſque ad.f. 39. ſo. 40. to. 8. pri.1. du. to.

prima negetur prædicatum a parte extra capta. in ſecunda uero affirmatiua prædicatum vniuerſaliter de ſubiecto ſumpto cum parte extra capta infinita. vt omnis homo præter ſor. currit. ſic exponitur, ſor. nõ currit, & omnis homo non ſor. currit. ergo, &c. Exceptiua vero negatiua ſimiliter exponitur per duas exponentes in quarum prima affirmatur prædicatum de parte extra capta in ſecunda vero negatur vniuerſaliter a ſubiecto ſumpto cum parte extra capta infinita. vt nullus homo præter ſor. currit, ſic exponitur. ſor. currit & nullus homo non ſor. currit. ergo, &c. Notandum quod aliqua eſt exceptiua propria, aliqua eſt impropria. Ad exceptiuã propriam duo requiruntur principaliter. Primum qđ id, a quo fit exceptio ſtet confuſe diſtributiue. Ex quo ſequitur, quod iſta eſt impropria Aliquis homo. præter ſor. currit. Secundo quod pars extra capta ſit terminus inferior ad illud, a quo fit exceptio. Ex quo ſequitur, qđ hæc eſt impropria. Omnis homo præter hominem currit. ſed hæc eſt propria Omnis homo præter ſor. currit, quia bene habet iſtas duas conditiones vt patet Præter eſt notandum, quod quælibet exceptiua negatiua conuertitur cum excluſiua affirmatiua, cuius ſubiectum eſt pars extra capta, & prædicatum eſt terminus compoſitus ex prædicato, & ſubiecto exceptiue ſic præciſe ſupponente vnde bene ſequitur, nihil præter ſor. currit ergo tantum ſor. currit & econuerſo. Et notanter dicitur, prædicatum eſt terminus compoſitus ex prædicato & ſubiecto exceptiuæ, quoniam non ſequitur, nullum animal præter hominem intelligit. ergo tantum homo intelligit. antecedens enim eſt verum, conſequens falſum ſed bene ſequitur. ergo tantum homo eſt animal intelligens. dicebatur etiam ſic præciſe ſupponente, quia nõ ſequitur, nullus homo præter ſor. currit ergo tantũ ſor. eſt homo currens, ſed ſolum ſequitur, ergo tantũ ſor. eſt aliquis homo currens. Dato enim, quod de ſpecie humana non curreret aliquis maſculus niſi ſolus ſor. ſed cum hoc multæ mulieres current, tunc hæc eſſet vera, nullus

Sophi. 40. col. 4. ibi intelligendum.

nullus homo præter ſor.currit,& hæc ſimiliter, tantum ſor.eſt aliquis homo currens,ſed hæc eſſet falſa tantum ſor.eſt homo currens. Ex his infero aliquas concluſiones.quarum prima eſt iſta Hęc conſequentia non valet. Omnis homo præter ſor.currit. ergo omnis homo præter hominem currit,quia antecedens eſt vna exceptiua propria,conſequens non Secunda cõcluſio. Omne animal præter antichriſtum eſt animal,& tamen non omne animal pręter hominem eſt animal.prima pars patet per exponentes, quoniam antichriſtus non eſt animal, & omne animal non antichriſtus eſt animal.ergo , &c. ſecunda pars etiam probatur,quia ſi non,detur oppoſitum,omne animal præter hominem eſt animal & patet quod prima exponens eſt falſa,videlicet homo non eſt animal,& per conſequens exceptiua,cuius eſt exponẽs eſt falſa.Ex qua concluſione ſequitur,quod non omnis exceptiua propria repugnat ſuæ præiacenti , cuius oppoſitũ cõter dr̄.& hoc patet,qm̄ quælibet iſtarũ eſt vera oẽ animal eſt aĩal , et oẽ aĩal præter antichriſtũ eſt aĩal. Tertia concluſio . Tu non differs niſi ab aſino . & tñ tu differs a capra.ſecunda pars eſt manifeſta,& prima probat̄.tu differs ab aſino,& nõ differs ab alio ab aſino, qđ ſic probatur,quoniam detur oppoſitũ.tu differs ab alio aſino.ergo tu non es aliud ab aſino,patet conſequentia ab expoſita ad vnam ſuarum exponentium. Quarta cõcluſio.Tu vides omnes homines,qui ſunt in iſta domo præter ſor.& tamen non vides aliquem nec aliquos homines probatur,& pono ſecundam partem concluſionis cum hoc quod in domo iſta ſint in decem homines, nouem mulieres & vnus maſculus , quem non videas, ſed bene omnes mulieres.iſto poſito,patet ſecũda pars concluſionis, & prima ſimiliter aſsignando hanc regulam exceptiuarum,quod omnis propoſitio affirmatiua quæ eſt in parte vera & in parte falſa , poteſt verificari per exceptionem partis falſe,iſto præſuppoſito hæc eſt falſa.tu vides oes homines qui ſunt in iſta domo præciſe pro ſort.ergo poteſt verificari per exceptionem ſor. In.Io.m.F. 31,colũ.4.

ſic di-

ſic dicendo. tu vides omnes homines qui ſunt in iſta domo præter ſort. quare, &c.

De reduplicatiuis. *Cap. XII.*

Pro hoc uide in lo. ma. a. fol. 41. vſque ad fol. 42. ſophi. 41. to.

Reduplicatiua exponitur per tres exponentes, in quarũm prima prædicatur affirmatiue terminus reduplicatus de ſubiecto, in ſecunda prædicatur prædicatum de eodem ſubiecto. In tertia vero prædicatur idem prædicatum conditionaliter de termino reduplicato per terminum tranſcendentem. vt ſor. inquantũ homo eſt animal ſic exponitur, ſor. eſt homo, & ſor. eſt animal & ſi aliquid eſt homo illud eſt animal, ergo, &c. & ita cum termino vniuerſaliter, aut indefinite tento, vt omnis homo inquantum animal eſt ſubſtantia ſic exponitur. oĩs homo eſt animal, & omnis homo eſt ſubſtã tia, & ſi aliquid eſt animal, illud eſt ſubſtantia. ergo, &c. Reduplicatiua negatiua, cuius negatio ſequitur notam reduplicationis eſt ſimiliter exponibilis, vt ſor. inquantum homo non eſt aſinus. exponitur ſic, ſort. eſt homo, & ſor. non eſt aſinus, & ſi aliquid eſt homo, iſtud nõ eſt aſinus. ergo, &c. & ita dicatur de quibuſcunque alijs negatiua vero reduplicatiua, cuius negatio præcedit notam reduplicationis non eſt exponenda, ſed probanda per ſuum contradictorium, vt ſæpe dictum eſt. Ex prædictis infero aliquas concluſiones. quarũ prima eſt iſta. Aliqua inquantum conueniunt differunt. probatur. aliqua conueniunt & aliqua differunt, & ſi aliqua conueniunt illa differunt, ergo, &c. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitam. & tertia pars. antecedentis probatur, quoniam ſi aliqua conueniunt illa ſunt, & illa ſunt diſtinsta. & ſi ſunt diſtincta, & differunt. ergo a primo ad vltimum, ſi aliqua conueniunt illa differunt. Secunda concluſio. Quilibet homo inquantum homo eſt riſibilis. & tamen non quilibet homo inquãtum animal eſt riſibilis. prima pars patet per exponentes. quoniam quilibet homo eſt homo & quilibet homo eſt riſibilis, & ſi aliquid eſt homo illud eſt riſibile ergo, &c. ſecunda

pars

pars etiam patet, quia ſi non, detur oppoſitum.ſ.quod quilibet homo inquantum animal eſt riſibilis: & certū eſt,quod hæc eſt falſa. quia tertia exponens eſt falſa.ſ.ſi aliquid eſt animal illud eſt riſibile.Tertia cōcluſio.Sor. inquantum homo eſt animal.& tamen ſor. non inquantum homo eſt ſor.prima pars patet per exponentes & ſecunda ſimiliter,quia ſi non,detur oppoſitum, ſcilicet, ſor.inquantum homo eſt ſor.& patet quod iſta eſt falſa quia eius tertia exponens eſt falſa,ſcilicet,ſi aliquid eſt homo illud eſt. Quarta concluſio. Tu inquantum homo non es aſinus, & tamen tu non inquantum animal, non es aſinus, prima pars patet. quia tu es homo & tu non es aſinus.& ſi aliquid eſt homo illud non eſt aſinus ergo,&c.ſecunda pars etiam probatur.quia ſi non, detur oppoſitum, tu inquantum animal non es aſinus. & patet quod tertia eius exponens eſt falſa.ſ.ſi aliquid eſt animal illud non eſt aſinus.Et ita dicatur ſi ly de quanto,& ꝑ quāto faceret propoſitionem reduplicatiuam.

De ly immediate. Cap. XIII

IMmediate duas in ſe continet exponentes, quarum prima eſt præiacens.ſecunda negatiua ſibi correſpōdens ſecundum exigentiam ſui verbi. vt immediate ante.a.tu fuiſti.exponitur ſic,ante.a.tu fuiſti, & nullum fuit inſtans ante.a.quin inter illud, &.a.tu fuiſti. ergo, &c.Item immediate poſt.b.tu eris,ſic exponitur. poſt. b tu. eris,& nullum erit inſtans poſt.b.quin inter illud & b.tu eris,ergo,&c.Modo ꝯſimili exponitur negatiua cuius negatio ſubſequitur ly immediate, vt immediate ante hoc tu non fuiſti albus,ſic exponitur, ante hoc tu non fuiſti albus,& nullum fuit inſtans ante hoc, quin inter illud,& hoc tu non fuiſti albus.ergo,&c.Item immediate poſt inſtans præſens tu non curres.ſic exponitur,poſt inſtans præſens tu non curres,& nullum erit inſtans poſt inſtans præſens,quin inter illud & inſtans pſens tu non curras,ergo,&c.Oppoſita harum propoſitionum dantur per negationem præcedentem ly immediate,& non probatur talis propoſitio niſi per aſſignationem

Pro to.ca. vide in lo. ma. a fol. 61. vſque ad. fol.65. ſophi. 35.to.17. prin. i.duto.

tionem contradictoriorum. Ex prędictis infero aliquas concluſiones: quarum prima eſt iſta. Immediate ante hoc tu fuiſti albus, & immediate ante hoc tu fuiſti niger. probatꝰ, & pono qđ in qualibet parte pari horæ præteritæ fueris albus, & in qualibet parte impari fueris niger, iſto poſito arguitur ſic: immediate ante hoc fuit aliqua pars par, ergo immediate ante hoc tu fuiſti albus. conſequentia tenet & antecedens probatur. nam ante hoc fuit aliqua pars par. & nullū fuit inſtans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars par. ergo, &c. ſimiliter probatur alia pars concluſionis. nam immediate ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc tu fuiſti niger conſequentia patet, & antecedens vt prius probatur. nam ante hoc fuit aliqua Pars impar, & nullum fuit inſtans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars impar. ergo, &c. Eadem concluſio poteſt verificari de futuro. Secunda concluſio. Duo contradictoria inter ſe contradicentia immediate ante hoc fuerunt vera, & immediate ante hoc fuerūt falſa. & tamen non fuerunt ſimul vera, neque ſimul falſa. probatur, & pono quod a. ſit illa. tu es albus, & b. iſta tu non es albus iſto poſito patet, quod. a. immediate ante hoc fuit verum. Nam quandocunque fuit aliqua pars par. a. fuit verū ſed immediate ante hoc fuit aliqua pars par. ergo immediate ante hoc. a. fuit verum. & immediate ante, a. fuit fal quia quandocunque fuit aliqua pars impar. a. fuit falſum. ſed immediate ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc. a. fuit falſum. Eodem modo poteſt probari quod b. immediate ante hoc fuit. verum & falſum. Quod autem. a. &. b. non fuerint ſimul vera nec ſimul falſa. hoc patet quia in quocunq; inſtanti. a. fuit verum. b. fuit falſum & econuerſo. Ex quibus ſequitur, quod immediate ante hoc fuiſti albus, & immediate ante hoc tu non fuiſti albus. prima pars patet, & ſecunda ꝓbatꝰ. nam qn̄cunque tu fuiſti niger, tu non fuiſti albus. ſed immediate ante hoc tu fuiſti niger ergo immediate ante hoc tu non fuiſti albus, & ita cō-

ceditur

ceditur,quod.a.propoſitio immediate ante hoc fuit vera,& immediate ante hoc nõ fuit vera.probata eſt Prima pars,ſecunda probatur. nam quandocunque.a propoſitio fuit falſa,ipſa non fuit vera,ſed immediate ante hoc.a.propoſitio fuit falſa,ergo immediate ante hoc.a. propoſitio non fuit.Tertia concluſio, Immediate poſt hoc erit inſtans,quod non immediate poſt hoc erit.probatur.nam poſt hoc erit inſtans, quod non immediate poſt hoc erit.& nullum erit inſtans poſt hoc,quin inter illud & hoc erit inſtans,quod non immediate poſt hoc erit.quia quocunque inſtanti dato, quod erit poſt hoc. inter illud & hoc erunt infinita inſtantia, quorum nullum mediate poſt hoc erit. Ex qua concluſione ſequitur,quod immediate poſt hoc erit aliquid, quod non immediate poſt hoc erit. Quarta concluſio. Poſt a inſtãs tu curres.& nullum erit inſtans poſt.a.quin ante illud tu curres,& tamen non immediate poſt.a.tu curres. ꝓbatur & pono,quod curres hodie,ſed non cras, & pono quod.a.erit inſtans medium craſtinæ diei poſt quẽ diem tu iterum curres aliquando.iſto poſito patet ꝙ nõ immediate poſt.a.tu curres, & tamen poſt aut curres. vt ponit caſus.quia ante.a.curres.quia iſto præſenti die ideo nullum erit inſtãs poſt.a.quin ante illud tu curres. quicquid enim curret ante.a curret etiam ante quodlibet inſtans quod erit poſt.a. Notandum,ꝙ ly,immediate dupliciter ſumitur,ſcilicet aduerbialiter & nominaliter,primo modo ſum hic locutus,ſcilicet aduerbialiter ſed ſecũdo modo ſumit̃,vt hic immediate ſunt partes in continuo.i.ſine medio,& ſic non ſumitur in propoſito.

De ly incipit & deſinit. *Cap. XIIII.*

INcipit dupliciter exponitur. Vno modo per poſitionem de præſenti,& remotionem de præterito. Alio modo per remotionem de præſenti & poſitionẽ de futuro.v.g.ſor.incipit eſſe albus: primo modo exponit̃ ſic,ſor.nunc eſt albus, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit albus. ſecundo modo exponitur ſic,ſort.

Pro hoc c. vide in loc.a.f.64. vſque ad fol 66.

ſic ſort.nunc non eſt albus, & immediate poſt inſtans, quod eſt præſens, erit albus.ergo, &c. Deſinit vero exponitur modo oppoſito etiam dupliciter primo modo per remotionem de præſenti,& poſitionem de præteri to.vt ſor.nunc non eſt albus,& immediate antę inſtans quod eſt præſens,ſor.fuit albus,ergo ſor.deſinit eſſe albus ſecundo modo per poſitionem de præſenti, & remotionem de futuro,vt ſor.nunc eſt albus,& nō immediate poſt inſtans,quod eſt præſens erit albus,ergo ſor. deſinit eſſe. Ex prædictis infero aliquas cōcluſiones. quarum prima eſt iſta. Tu incipis eſſe albus, & tamē tu non incipis eſſe coloratus probatur, & pono quod nūc tu ſis albus,& continue ante hoc fueris niger.iſto poſito,tu nunc es albus,& non immediate ante inſtans, qđ eſt præſens tu fuiſti albus, ergo tu incipis eſſe albus.& tamen tu non incipis eſſe coloratus,quia nunc es coloratus,& immediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti coloratus.& immediate poſt inſtans,quod eſt præſens, erit coloratus.ergo non incipis eſſe coloratus. Secunda concluſio.Deus incipit eſſe in hoc inſtanti, & tamē non incipit eſſe in aliquo inſtanti.prima pars probatur. Nā Deus eſt ĩ hoc inſtāti:Deus eſt in hoc inſtāti,& nō ĩmediate ante inſtans,qđ eſt præſens,fuit in hoc inſtāti. ſecūda pars etiā. ergo Deus incipit eſſe in hoc inſtanti. patet,nam Deus eſt in aliquo inſtanti, & immediate ante inſtans,quod eſt præſens,fuit in aliquo inſtanti,& immediate poſt inſtans quod eſt præſens, erit in aliquo inſtanti.ergo,&c.Tertia concluſio.Incipit eſſe omne qđ eſt.& tamen nō incipit eſſe aliquid quod eſt prima pars probatur,quoniam nunc eſt omne quod, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit omne quod eſt quia inſtans præſens.ergo,&c. ſecūda pars probatur.nā nunc eſt aliquid quod eſt, & immediate ante inſtans ꝙ eſt præſens fuit aliquid quod eſt, & immediate poſt inſtans quod eſt præſens erit aliquid quod eſt, ergo, &c. Quarta concluſio.Tu incipis videre quemlibet hominem,& tamen non incipis videre aliquem hoĩem, immo

mo nullum hominem incipis videre. probatur.& pono ꝙ continue ante hoc non fuerint niſi decem homines quorum nouem videris, videas,& videbis, ſed decimum non videris: qui iam nunc primo deſinat eſſe per remotionem de præſenti. iſto poſito, tu incipis videre quẽlibet hoīem, quia tu nunc vides quemlibet hoīem,& nō immediate ante inſtans ꝙ eſt pręſens vidiſti quemlibet hominem, quia non iſtum decimum, ergo. Et tamen tu non incipis videre aliquem hominem, quia tu non vides aliquem hoīem,& immediate ante inſtans quod eſt præſens vidiſti aliquem hominem, ergo,&c. Etiam nullnm hoīem incipis videre, quia quocunq; dato quẽ iam vides iſtum immediate ante hoc vidiſti, & īmediate poſt hoc videbis. vt ponit caſus. ergo, &c. ex illa ꝓpoſitione ſequitur, ꝙ tu incipis ſcire decem propoſitiones, & tamen non incipis ſcire aliquam propoſitionẽ dato quod nunc ſcias decem propoſitiones, & immediate ante hoc inſtans, quod eſt præſens, non ſciebas niſi nouem. Conſimiles concluſiones conceduntur, in materia de hoc verbo deſinit, vt quod tu deſinis occurrere, & tamen non deſinis moueri. dato quòd nunc mouearis, & non curras. ſed immediate ante inſtans quod eſt præſens currebas. Secunda concluſio. Deus deſinit eſſe in hoc inſtanti præſenti, & tamen non deſinit eſſe inſtanti. Tertia concluſio. Deſinit eſſe omne quod eſt. & tamen non deſinit eſſe aliquid quod eſt. Quarta concluſio. Tu deſinis videre quemlibet hominem, & tamen non deſinis videre aliquem hominem immo nullum hominem deſinis videre, dato quòd continue ante hoc inſtans, quod eſt præſens, videbas omnes homines, quos iam vides,& generetur nunc primo vnus de nouo, quem non videas: Et ita conceditur quod tu deſinis ſcire decem propoſitiones,& tamen non deſinis ſcire aliquam propoſitionem, dato quod nunc ſcias decem, & cõtinue poſt hoc ſolummodo nouem. quare,&c.

De ly toto. Cap. XV.

Vid.in ſo. ma.a f.56. vſq; ad fo. 577.7.pri. du to. 11. ſoph. to.

TOtus conuertibiliter idem eſt ꝙ quælibet pars, quādo ſyncategorematice tenetur.vt totus ſor. eſt minor ſor.& tunc ſic exponitur, aliqua pars ſor.eſt minor ſor, & nulla eſt pars ſor. quin illa ſit minor ſor.&c.Sed quando categorematice tenetur, tunc totum idem eſt quod ens perfectum ex omnibus ſuis partibus,vt ſor.eſt totus homo,ideſt ſor. eſt perfectus homo ex omnibus ſuis partibus.& communiter qñ præcedit totam propoſitionem ſyncategorematice tenet, quando vero mediat inter partes ſubiecti,aut ponitur a parte prædicati,categorematice tenetur. vt totus ſort. eſt aliquod hominis,ly totus tenetur ſyncategorematice:ſed dicendo,ens totum animal mouetur, aut tu es totus homo,ly totum,tenetur categorematice.Ex quibus infero aliquas concluſiones. quarũ prima eſt iſta. Totus ſor.eſt aliquid ſor.& tamen non totus ſor.eſt minor. prima pars probatur, quia quælibet pars ſort. eſt aliquid ſor.ſecunda etiam probatur,quia non quælibet pars ſor. eſt minor ſor. ſicut corpus totale ſor. aut anima eius, quæ non eſt quanta, non ſunt minora ſor.Secunda concluſio. Totus ſor.eſt pars ſor. & tamen nõ totus homo eſt pars ſor. prima pars patet, qa quælibet pars ſor.eſt pars ſor.ſecunda pars ēt patet,qm̄ nõ quælibet pars hominis eſt pars ſort. nam eſt aliqua pars Pla.quæ non eſt pars ſor. Tertia concluſio, In oculo tuo eſt totum quod eſt in mundo.& tñ nõ totum,ꝙ eſt in mundo eſt in oculo tuo. prima pars probatur. nam in oculo tuo eſt ens perfectum ex ſuis partibus, quia pupilla oculi tui, ſecunda pars etiam patet. quia non quælibet pars mundi eſt in oculo tuo. Quarta concluſio corollaria ex priori, in burſa tua eſt tota pecunia mũdi,& in aĩa tua eſt tota ſciẽtia poſsibilis.prima pars probatur,qm̄ in burſa tua eſt ens perfectũ ex ſuis partibus,quod eſt pecunia mundi: dato quod habeas vnũ denarium in burſa tua. ſecunda pars etiam ex priori,eo

quòd in

quòd in anima tua eſt ens perfectum ex ſuis partibus ꝙ eſt ſcia poſsibilis. ex qbus ſequiẗ, ꝙ hæc propoſitio eſt falſa, quæ tñ cōiter ꝓcedit. ſ. aīa intellectiua eſt tota in toto & tota in qualibet parte. nã ſi eſt tota ergo eſt ens habens partes. conſequens falſum. quare, &c.

De ly ſemper. Cap. XVI.

SEmper conuertitur cum ly omni tpe ſm exigentiam verbi, cui additur. ita ꝙ idem eſt dicere ſemꝑ fuit homo, & oī tempore præterito fuit homo. & exponitur ſic, aliquando fuit homo. & non fuit aliquando quin tunc fuerit homo. ergo, &c. Item de futuro, ſemper erit aliquid, exponitur ſic: aliquando erit aliqd: & non erit aliquando quin tunc erit aliquid, ergo, &c. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Semper fuit aliquid, quod non ſemꝑ fuit. probatur, aliquando fuit aliquid quod non ſemper fuit & non fuit aliquando, quin tunc fuerit aliquid quod nō ſemper fuit. ergo, &c. Secunda concluſio. Semper erit aliquis homo, qui non ſemper erit. probatur, quia aliquando erit aliquis homo, qui non ſemper erit, & nō erit aliquando, quin tunc erit aliquis homo, qui nō ſemper erit. ergo, &c. Tertia concluſio. Semper eſt hoc inſtans præſens. probatur, aliquando eſt hoc inſtans præſens, & non eſt aliquando quin tunc ſit hoc inſtans præſens. ergo. patet etiam ex ſua conuertibili. ſ. omni tempore præſenti eſt hoc inſtans præſens. Ex eadem concluſione ſequitur corollarie, ꝙ quicquid viuit ſemper eſt, & quicquid cum it vel mouetur ſemper ſe habet eodem modo, licet non ſemꝑ ſe habuerit, aut ſemper ſe habebit eodem modo. Notandum, ꝙ nō abſq; cã diciẗ, ſemper conuerti cum ly omni tempore ſecundũ exigẽtiam ſui verbi. quia ſi abſolute conuerteretur cum ly omni tempore, hæc eſſet falſa, ſemper Deus fuit, aut mundus ſemper erit, quia nō omni tempore Deus fuit probatur, nam ſi omni tempore Deus fuit, & præſens tempus eſt tempus, ergo tempore præſenti Deus fuit,

Vid. in ſumma. a. f. 57. vſq. ad fo. 58.

pat conſequentia, quia in tertio primæ, ex quo ly tempore, ampliatur ad ſupponendum pro eo quod eſt vel fuit, conſequens eſt falſum, quia tempus præſens nunquã fuit. Eodem modo oſtenditur falſitas huius, mundus ſemper erit quia non erit in tempore præſenti. verum tamen eligat reſpondens reſponſionem ſibi magis conformem, quia harum quælibet ſuſtentabilis eſt. ex illo ſecundo modo ſequitur, ꝙ aliquando Deus nõ fuit, & aliquando cœlorum non erit, quia tũc Deus nõ fuit demõſtrando inſtans præſens, tunc eſt vel fuit aliquando. ergo, &c. Conſimiliter, aliquando cœlum nõ erit, quia tunc non erit, demonſtrando inſtans præſens, & tunc eſt vel erit aliquando, ergo. &c.

De ly ab eterno. *Cap. XVII.*

Pro hoc vide in loma. f. 58.

AB æterno dupliciter ſumitur. Vno modo nominaliter cum determinatione ꝓpoſitionis. a. vel b. & tunc reſoluitur, vt ab æterno fuit. a ab hoc fuit, & hoc eſt vel fuit æternum. ergo ab æterno fuit. a. ita ꝙ ab æterno nominaliter ſumẽdo conuertitur cum ly ab aliquo æterno. Aliter ſumitur ab æterno. ſ. aduerbialiter. & conuertitur cum ly æternaliter, & ſignificat idem quod ante omne tempus finitum, aut oẽ inſtans, vel poſt omne tempus finitum, vel poſt omne inſtans, & exponitur ſic, ab æterno fuit Deus, ante aliquod tempus finitum fuit Deus, vt nullum fuit tempus infinitum, quin ante illud fuerit Deus. ergo, &c. Similiter de futuro, vt ab æterno vel æternaliter erit aliqd. ſic exponitur, poſt aliquod tempus finitũ erit aliquid, & non eſt vel erit tempus finitum, quin poſt illud erit aliquid. ergo, &c. Vel ſic, poſt aliquod inſtans erit aliquid. & non eſt vel erit aliquod inſtans, quin poſt illud erit aliquid. ergo, &c. Et notanter dico finitũ, quia aliquod fuit tempus. ante quod Deus non fuit. ſ. tempus infinitum a parte ante. ſimiliter aliquod erit tempus poſt quod nihil erit, videlicet tempus infinitum a parte poſt. Ex prædictis infero aliquas concluſiones,

quarum

quarũm prima eſt iſta. Ab æterno tu fuiſti, & tamen nõ æternaliter tu fuiſti: ſecunda pars eſt de ſe manifeſta: quoniam ante tempus mille annorum tu nõ fuiſti: ſed ſecunda pars probatur: nam ab iſto tu fuiſti demõſtrãdo Deum, & hoc eſt vel fuit æternum, ergo. patet conſequentia tenendo ly ab æterno nominaliter. Secunda concluſio, Ab æterno tu eris. & tamen non ab æter no tu eris. patet iſta concluſio ſumendo ly ab æterno, in prima parte nominaliter, in ſecunda aduerbialiter, nec ſunt contradictoria, ex quo illi termini non vniformiter ſumuntur. Tertia. concluſio. Ab æterno ſiue æternaliter fuit aliquid, quod non ab æterno ſiue æternaliter fuit. probatur. nam ante aliquod tempus finitum fuit aliquid, quod non ab æterno, ſiue æternaliter fuit. & non eſt, vel fuit tempus finitum, quin ante illud fuerit aliquid quod non ab æterno, ſiue æternaliter fuit. ergo, &c. Quarta concluſio: Aeternaliter ſiue ab æterno erit aliquis homo, qui non erit æternaliter ſiue ab æterno. probatur. nam poſt aliquid tempus finitum erit aliquis homo, qui non erit æternaliter, ſiue ab æterno, & nõ eſt vel erit tempus finitum, quin poſt illud erit aliquis homo, qui non æternaliter, ſiue ab æterno erit. ergo, &c. Quęcunq; dcã sũt de ly ab æterno & æternaliter poſſunt dici de iſtis terminis, perpetuo, & in æternum. quod poſſunt dupliciter ſumi: ſ. nominaliter, & aduerbialiter, ſicut in prioribus exemplificatum eſt.

De ly infinitum. *Cap. XVIII.*

INfinitum dupliciter ſumitur. ſ. categorematice, & ſyncategorematice. Categorematice. n. idem eſt, q̃ ſine fine, & ſine principio. vt a. eſt infinitum. i. a eſt ſine principio & ſine fine. & ſic cõmuniter ſumitur, quando ponitur a parte prædicati. vt exemplificatum eſt, aut qñ limitatur in ſubiecto. vt dicẽdo, aliquod infinitum eſt. hmõi autem limitatio fit quando adiectiue, vel ſubſtantiue tenetur. Sic autem ſumendo ly infini- Vid. in lo. ma. 2 f. 58. vſq. ad fo. 61.

tum ſolet dici, ꝙ nihil eſt infinitum, nec aliqua ſunt infinita: quia nihil eſt ſine fine, nec aliqua ſunt ſine fine. Sumendo autem ly infinitum, categorematice exponitur per duas exponentes, ſecundum exigentiam termini cui additur, aut ſm propriã naturam ſingularis, vel pluralis numeri, vt infinitum corpus eſt, ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & nõ eſt corpus finitum, quin iſto maius ſit ergo, &c. Item infinitum corpus fuit, ſic exponitur. aliquantum corpus fuit, & non eſt, vel fuit corpus finitum, quin illo maius fuerit. ergo, &c. In plurali autem numero non exponitur per ly maius, ſed ꝑ ly plura, vt infinita corpora ſunt, ſic exponit̃ aliquot corpora ſunt, & non ſunt corpora finita quin plura illa ſint. ergo, &c. Item de præterito, infiniti homines fuerunt, ſic exponitur. aliquot homines fuerunt, & nõ ſunt, vel fuerunt hoĩes infiniti, quin plures illis fuerint. ergo, &c. ſimiliter de futuro vt infinita inſtantia erunt ſic exponitur. Aliquot inſtantia erũt, & non ſunt, vel erunt inſtantia infinita, quin illis plura erũt. ergo, &c. Eſt tamen alter modus exponendi, qm̃ communiter ſuſtinetur ſapiens quodammodo nãm ſingularium. vt infinitum corpus eſt, ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & duplum ad illud: triplum & ad illud, & ſic infinitum. ergo, &c. Itẽ in plurali numero, vt infinita ſunt ſic exponitur. duo ſunt, & tria ſunt, & ſic in infinitum. ergo eſt. Quilibet iſtorum modorum bonus eſt ad prę ſens, veruntamen primus eſt formalior, licet forte ſecundus ſit intelligibilior. Ex prędictis infero aliquas ꝯcluſiones, quarũ prima eſt iſta. Infinitum corpus Deus poteſt producere, non tamẽ poteſt producere corpus infinitum prima pars probat̃. Nã aliquantũ corpus Deus poteſt ꝓducere. & nõ eſt vel poteſt eſſe corpus finitum, quin maius illo Deus poſsit producere, ergo, &c. Vel aliter. Aliquantum corpus Deus poteſt producere, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitũ. ergo, &c. ſecunda vero pars patet de ſe: qm̃ Deus non põt producere corpus ſine fine, eo. n. ꝙ aliquod

aliquod eſt corpus, ipſum eſt figuratū. ergo termino, vel terminis clauſum, & per ɔñs finitum. ergo, &c. Secūda ɔcluſio. Infinitum tēpus eſt elapſum, & tñ nullū tēpus elapſum fuit infinitum. prima pars probatur. quoniam aliquod tempus eſt elapſum. & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitum, ergo, &c. ſecunda pars ēt probatur ex hoc. quia nullum tempus elapſum fuit ſine fine. quodlibet nāq; terminabatur ad aliquod inſtans. Sed hic dubitatur. Nā in altero cap. dictum eſt, ꝙ aliquod fuit tempus infinitum a parte ante. ergo aliquod tempus elapſum fuit infinitum. Dicitur, quòd ibi loquutus ſum de infinito ſm quid, quod non habet principium, ſed finem, ſicut tempus infinitum præteritum, nunc aut loquor de infinito ſimpliciter, quod non habet principium neque finem. Tertia concluſio. Infinitus numerus eſt finitus, & tamen nullus numerus infinitus eſt finitus. prima pars patet. quoniam aliquantus numerus eſt numerus finitus, & non eſt numerus finitus, quin illud ſit numerus finitus. ergo, &c. ſecunda pars patet, quoniam nullos numerus finitus eſt ſine fine. ergo, &c. Quarta concluſio. Infinita ſunt finita: & tamen nulla finita ſunt infinita. prima pars probatur quia duo ſunt finita, & tria ſunt finita, & ſic in infinitum. ergo ſecūda pars patet de ſe, quia nulla finita sūt entia ſine fine. Quinta concluſio. Infinitis finita ſunt plura. & tamen nulla finita ſunt plura infinitis. prima pars patet, quoniam duobus finita ſunt plura, & tribus finita ſunt plura, & ſic in infinitum. ſecunda pars patet de ſe. quia ſuum oppoſitum includit in ſe manifeſta cōtradictionū. Sexta concluſio, Infiniti erunt dies, & infiniti erunt anni, dato ſecundum Ariſto quòd mundus ſit perpetuus & æternus, iſta concluſio patet qualiter cunque exponantur partes. Ex qua concluſione ſequitur, quòd non plures fuerūt dies, quàm anni, nec erūt quia infiniti vtrobique.

Tractatus quartus de terminorum probationib. finis.

TRACTATVS QVINTVS, De obligatoriæ artis. Cap. I.

Vide de hoc in lo. m. fo. 117. col. 1. In lo. m. f. 178. col. 3 & fo. 179. col. 1.

Obligatio eſt oratio compoſita ex ſignis obligationis,& obligatio. vt pono tibi iſtam,tu es Romæ: tota hæc rõ vocatur obligatio. Signa aũt obligationis ſunt iſtæ dictiones pono tibi iſtam,depono tibi iſtam, obligatum vero eſt illa oratio, tu es Romæ. Duæ igiĩ ſunt ſpẽs obligationis,v ȝ: poſitio, & depoſitio. in quarum prima eſt primitus inſtandum, quaſdam generales regulas præponendo,quarum prima eſt iſta. Omne poſſibile tibi poſitum eſt a te admittẽdum.v. g. Si pono tibi iſtam,tu es, admittenda eſt, ẽt ſi ponatur ſuum ꝯdictorium,tu non es,& ita de cæteris poſsibilibus propoſitionibus. Secunda regula. Oẽ tibi poſitũ & a te admiſſum infra tempus obligationis propoſitũ eſt a te ꝯcedendum. v. g. pono tibi iſtam,tu es Romæ: qua admiſſa,quia poſsibilis,quotienſcunq; proponitur durãte tpe obligationis eſt ꝯcedenda. Et notanter dĩ, durante tpe obligationis, quia ipſo ceſſante non amplius obligaĩ rñdens ipſam concedere. Et durat tepus obligationis inſtanti ab inſtanti admiſsionis quouſq; dicaĩ,cedat tempus obligationis,vel quouſq; opponẽs transferat ſe ad aliam mãm, vel pœnitus dimittat diſputationem. Tertia regula, oẽ ſequens ex poſito, & admiſſo per ſe,aut ex poſito cũ ꝯceſſo, vel cũ ꝯceſsis.ĩ. tempus obligationis propoſitũ eſt ꝯcedendum. Exemplum primi. pono tibi iſtam,tu es Romæ: qua admiſſa, propono,tu nõ es Pariſijs,ꝯcedẽda eſt,quia ſequẽs ex poſito per ſe. nam bene ſequiĩ,tu es Romæ. ergo tu nõ es pariſijs. Exemplum ſecundi. pono tibi iſtam,omnis hõ eſt Romæ.qua admiſſa propono, tu es hõ ꝯcedenda eſt,quia vera & impertinens,deinde tu es Romæ.iterũ eſt concedenda.quia ſequens ex poſito cum conceſſo, ſequiĩ.n.omnis homo eſt Romæ. tu es homo. ergo tu es Romæ. Exemplũ tertij. pono tibi iſtam, oĩs homo

diſputans eſt Pariſijs,qua poſita & admiſſa propono tibi,tu es homo diſputans,concedenda eſt,quia quælibet iſtarum eſt vera & impertinens. Deinde tu es Pariſijs, oportet concedere, quia ſequitur expoſito cũ duobus conſeſsis. Sequitur enim,omnis homo diſputãs eſt Pariſijs,tu es homo & tu es diſputans ergo tu es Pariſijs. Quarta regula eſt iſta Omne repugnans poſito cum cõceſſo vel cum conceſsis collectiue vel diuiſiuæ eſt negandum.patet quia duo contradictoria non ſunt concedenda ab eodem in eodem tempore. ſed cuiuſlibet talis repugnantis eſt oppoſitum concedendũ.quia ſequẽs vt dicit tertia regula ergo quodlibet tale repugnãs eſt negandum verbi gratia,poſita & admiſſa iſta,omnis homo currit:& conceſſa eſt,tu es homo,debet illa negari, tu non curris,ex quo ſuum contradictorium ſequitur,& eſt concedendum,ſcilicet tu curris. Quinta regula eſt iſta.Omne ſequens expoſito cum oppoſito bene negati,vel cum oppoſitis bene negatorum infra tẽpus obligationis propoſitum,eſt concedendum. Exemplum primi,pono tibi iſtam,omnis homo currit,qua admiſſa ꝑpono.tu curris.neganda eſt. quia falſa & non ſequens, deinde tu non es homo, concedenda eſt, quia ſequens expoſito cum oppoſito bene negati: vt omnis homo currit.tu non curris ergo tu non es hõ.Exẽplũ ſecundi, pono tibi iſtã, antichriſtus eſt aliquo colore coloratus: qua admiſſa,propono tibi iſtã, antichriſtus eſt albus, vel antichriſtus eſt niger,negãda eſt quælibet illarũ. q̃a falſa non ſequens,deinde propono,antichriſtus eſt medio colore coloratus,concedenda eſt,quia ſequitur ex poſito & oppoſitis bene negatorum. vt antichriſtus eſt aliquo colore coloratus & non eſt albus nec niger. ergo eſt medio colore coloratus.Sexta regula eſt iſta. Omne repugnans poſito,& oppoſito bene negati, vel oppoſitis bene negatorum infra tempus obligationis ꝓpoſitum eſt negandum.vt ſi in primo exemplo proponatur tertio loco,tu es homo,negãda eſt.quia ſuum cõtradictoriũ ſequitur.Similiter,ſi in ſecũdo exẽplo pro

ponatur

ponatur tertio, antichriſtus non eſt medio colore cõloratus, neganda eſt propter eandem cauſam. ſ. quia ſuũ contradictorium ſequitur. Septima regula eſt iſta. Ad omne impertinens reſpondendum eſt ſecundũ ſui qualitatem, ideſt ſi eſt verum, concedendum eſt, ſi falſum, negandum, ſi dubium, dubitandum. Impertinens voco qđ non ſequitur nec repugnat. vnde quęlibet iſtarum tu es homo, tu curris, eſt impertinens iſti, omnis homo currit quia nõ ſequitur: nec repugnat. ideo, ſi immediate poſt iſtam, omnis homo currit, proponitur, tu es homo concedenda eſt. quia vera & impertinens. & ſi proponitur tu curris, neganda eſt. Pertinens eſt duplex. ſ. ſequẽs, & repugnans. vnde ꝯceſsis iſtis. Oĩs hõ currit, tu es hõ: tu curris, eſt pertinens ſequens, & tu non curris, eſt pertinens repugnans. Ex iſta regula ſequiť corollarie quod omne falſum non ſequens eſt negandum. & omne verum non repugnans eſt concedendum. prima pars probatur. nam ſi illud eſt falſum non ſequens, ergo eſt impertinens vel repugnans. & per conſequens negandum. ſecunda pars ſimiliter probatur. nam ſi illud eſt verum non repugnans. ergo ſequens vel impertinens. & per conſequens iuxta regulas dictas eſt concedendum. Octaua regula eſt iſta. Propter poſsibile poſitum non eſt impoſsibile concedendum. nec neceſſarium negandum. quia nullum repugnans eſt concedendum, nec aliquod ſequens negandũ, ſed omne impoſsibile, ſaltẽ per ſe eſt repugnans cuilibet, et omne neceſſarium eſt ſequens. ergo impoſsibile non eſt concedendum nec neceſſarium negandum, quocunque poſsibili poſito. Cõcludo ergo, quod infra tempus obligationis quotieſcũque & quãdocunque proponitur aliqua iſtarum, Deus eſt, homo eſt aſinus, prima eſt concedenda, ſecũda neganda. Notandum, quod duplex eſt neceſſariũ. ſ. per ſe & per accidens. neceſſarium per ſe eſt illud, cuius adęquatum ſignificatum non poteſt, nec potuit, nec poterit eſſe falſum. vt Deus eſt. neceſſarium per accidẽs eſt illud, cuius ſignificatum adæquatum non poteſt eſſe falſum

ſum,ſed potuit eſſe falſum.vt tu fuiſti. Vnde ſolet regulariter dici, quod omnis propoſitio vera de præterito, cuius veritas non dependet a futuro in terminis ſimplicibus,eſt neceſſaria. Similiter eſt duplex impoſsibile, videlicet per ſe, & per accidens. impoſsibile per ſe eſt illud,cuius adequatum ſignificatum non poteſt,nec potuit eſſe verum,nec poterit. vt nullus Deus eſt impoſsibile vero per accidens eſt illud,cuius adequatum ſignificaum non poteſt eſſe verum, ſed bene potuit eſſe verum,vt tu non fuiſti. Vnde ſemper ſi vnum contradictorium eſt neceſſarium, aliud eſt impoſsibile, & contra. intelligitur igitur regula iſta de impoſsibili & neceſſario per ſe.quia aliquando propter poſsibile poſitū, eſt concedendum impoſsibile, & negandum neceſſarium per accidens.vt pono tibi iſtam.hoc inſtans non fuit.demonſtrando inſtans præſens admittenda eſt, quia vera, qua admiſſa, certum eſt quod illud inſtans præterit, & tamen ſi propono eandem,concedenda eſt, & ſuum oppoſitum negandum,non obſtante ꝙ ſit factum impoſsibile per accidens,& ſuum oppoſitum neceſſarium ſimiliter per accidens. Vltima regula eſt iſta. Qualibet parte copulatiuæ conceſſa concedenda eſt copulatiua,cuius ille vel conſimiles ſunt partes principales, & vna parte diſiunctiuæ conceſſa concedenda eſt diſiunctiua, cuius illa eſt pars principalis. probatur hoc, nam ſicut ad veritatem copulatiuæ requiritur & ſufficit quamlibet eius partem eſſe veram.& ad veritatem diſiunctiuæ ſufficit quod vna ſit vera,ita ad hoc quod copulatiua ſit concedenda requiritur & ſufficit quamlibet partem eſſe.concedendam. Et ad hoc quod diſiunctiua ſit concedenda ſufficit vnam partem principalem eſſe concedendam.v.g.pono tibi iſtam,tu es Romæ,qua admiſſa,ſi proponitur,eadem concedenda eſt.deinde tu es homo, cōcedenda eſt,quia vera & impertinens. Vltimo ſi proponitur iſta copulatiua,tu es Romæ : & tu es homo concedenda eſt, quia partes ſunt conceſſæ.& ita de diſiunctiua ſuo modo dicatur. Cap. II.

Pa. in lo. ma. f.181. co. prima

VT harum regularum veritas intenſius innoteſcat, contra quamlibet illarum vnam formabo obligationem. Contra igitur primam regulam arguitur pono tibi omne poſsibile, ſi non admittis arguo ſic Ego pono tibi omne poſsibile, & non admittis omne poſsibile, bene reſpondendo ergo non omne poſsibile eſt a te admittendum quod eſt contra regulam. Si autem admittis, propono tibi iſta duo, tu es. & tu non es. ſi concedis, tu concedis duo contradictoria. ergo male reſpondes. Si negas aliquam iſtarum. & qualibet iſtarum eſt tibi poſita & a te admiſſa, q̄a poſsibilis. ex quo poſui tibi omne poſsibile, ergo tu negas tibi poſitum & a te admiſſum, & per conſequens male reſpondes. patet conſequentia per ſecundam regulam. Reſpondetur non admittendo poſitum. & tunc ad argumentum pono tibi omne poſsibile. & non admittis omne poſsibile, ergo non omne poſsibile eſt a te admittendum: nego argumentum. ſicut non ſequitur pono tibi vtrunque iſtorum contradictoriorū, tu es, tu non es, & non admittis vtrunque iſtorum, ergo non vtrunque iſtorum contradictoriorum eſt a te admittendum, ſed ſolum ſequitur quod non eſt admittendum vtrunque iſtorum. ita in priori cō ſequentia ſequitur, quod non eſt admittendū omne poſſibile, & hoc eſt verum, cum quo ſtat quod omne poſsibile eſt admittendum. Contra ſecundā regulam. arguitur ſic. & pono tibi iſtam. Tu es Romæ. eſt tibi poſitum & a te admiſſum, qua admſſa propono tibi. Tu es Romæ neganda eſt, quia falſa & impertinens. tunc arguitur ſic iſta propoſitio eſt a te neganda. & eadem eſt tibi poſita & a te bene admiſſa ergo tibi poſitum & a te admiſſum eſt negandum. tenet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus reſolutorius, & maior eſt conceſſa, minor vero eſt poſitum. Reſpondetur admittendo poſitum & cū proponitur, tu es Romæ, negatur. & tunc ad argumentum, nego maiorem, ex eo quod repugnat poſito. nam ſequitur, tu es. Romæ. eſt tibi poſitum & a te admiſſum, ergo tu es Romæ, eſt a te cōcedendum, quod repugnat huic,

Vide in lo.m. a.fo. 182 col.1.

huic,tu es Romæ.eſt a te negandum. Quotieſcunque ergo proponitur iſta negatur.& cum dicitur, iſta eſt a te neganda,iterum negatur.& conceditur quod eſt cõcedenda,& ſi arguitur ſic iſta a te concedenda,& tu negas eam.ergo male reſpondes.negatur conſequentia ſicut non ſequitur tu concedis.a.propoſitionem, &.a.ꝓpoſitio eſt falſa.ergo tu male reſpondes:dato quod.a.ſit vnum falſum ſequens,ſed in qualibet illarum conſequẽtiarum addendum eſt in antecedente,tu non es obligatus,quod negatur tanquam falſum & impertinens.Cõtra tertiã reg argui ſic,pono tibi iſtá, tu curris & tu nõ curris,eſt a te concedendũ.caſus eſt poſsibilis qa poſsibile eſt quod tu curras,& quod iſta, tu non curris ſit tibi poſita & a te admiſſa & conſequenter concedenda. admiſſo ergo caſu arguo ſic,tu curris:non eſt a te concedendum:& tu curris,ſequitur ex poſito & admiſſo tã quam a copulatiua ad alteram partem,ergo non quodlibet ſequens ex poſito & admiſſo eſt concedendũ. cõſequentia tenet.& prima pars antecedentis probatur. nam tu non curris eſt a te concedendum per poſitum: ſed tu non curris contradicit iſti,tu curris. ergo tu curris non eſt a te concedendũ.conſequentia tenet, quia ſi vnum contradictoriorum eſt concedendum reliquũ eſt negandum. Reſpondetur admittendo poſitum, & tunc ad argumentum nego iſtam.tu curris, non eſt a te concedendum.& ad probationem nego minorem, videlicet tu curris,contradicit iſti,tu non curris:non tanquã falſam,ſed tanquam repugnantem duobus conceſsis.ſequitur enim tu curris eſt a te concedendum, & tu non curris eſt a te concedendum. ergo tu curris, & tu non curris non ſunt cõtradictoria. Si tamẽ fieret caſus iſto modo,pono tibi iſtam,tu curris, & tu non curris, eius contradictorium eſt a te concedendum,admitto caſum & concedo illam, tu curris quotienſcunque proponitur.& nego quod ſit a me concedenda tanquam repugnans ſecundæ parti copulatiuæ poſitæ. nam ſequitur, tu non curris,contradictorium eius eſt a te concedendum

ibi vt ſupra. fol. 183. & ſic de reliquis vſque. a f. 189.

dum:ergo tu curris non eſt a te concedendum. & ſi arguitur ſic,tu curris non eſt a te concedenda & concedis eam.ergo male reſpondes.nego conſequentiam, ſicut non ſequitur,tu negas.a.propoſitionem, & ipſa eſt vera.ergo male reſpondes.ſed oportet addere in antecedente,& tu non es obligatus. & hoc negatur tanquã falſum. Contra quartam regulam arguitur probando quod repugnans poſito eſt a te concedendum. & pono tibi iſtam nihil eſt tibi poſitum,qua admiſſa, quia poſsibilis,propono tibi iſtam,aliquid eſt tibi poſitum,ſi concedis,& bene reſpondes.ergo habeo intentum,quia illa repugnat poſito.Si negas contra.ego poſui tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum.& ipſa eſt aliquid.ergo aliquid eſt tibi poſitum.Reſpondetur negando iſtam,aliquid eſt tibi poſitum,& tunc ad argumentum,nego maiorem, videlicet ego poſui tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum tanquam repugnantem,hæc enim repugnant, nihil eſt tibi poſitum,& poſui tibi iſtam. Et ſi arguitur poſitum repugnat tibi poſito,ergo aliquid eſt tibi poſitum , negetur antecedens.quia repugnans,& quælibet alia propoſitio,ad quam ſequitur aliquid eſſe tibi poſitum. Conſimiliter reſpondetur ſi ponatur te non eſſe admittendo & concedendo idem,& ſi dicitur,tu concedis iſtam, vel reſpondes nego quamlibet talem, quia ad ipſam ſequitur te eſſe,ꝙ eſt oppoſitum poſiti.Contra quintam regulam arguitur.nam data veritate iſtius,ſequitur quod admiſſo quocunque contingenti falſo ſit quodlibet aliud contingens falſum concedendum. probatur, & pono tibi iſtam,tu es Romæ:qua poſita & admiſſa propono tibi iſtam,tu es Romæ & baculus ſtat in angulo.patet qđ iſta eſt neganda.quia falſa non ſequens. deinde proponitur,nullus baculus ſtat in angulo,ſi negas,habeo intẽtum contra regulam.quia ſequitur ex poſito cum oppoſito bene negati.ſequitur enim tu nõ es Romæ, vel nullus baculus ſtat in angulo.ſed tu es Romæ per poſitum ergo nullus baculus ſtat in angulo ſi ergo conceditur iſta,nullus baculus ſtat in angulo,habeo concluſionem

prin-

principaliter probandam. quia ſicut deducitur iſta, ita & quælibet alia, dummodo ſuum oppoſitum coniunga tur copulatiuæ cum poſito. quæ copulatiua immediate poſt poſitum proponatur. Reſpondetur concedendo cō cluſionem adductam, immo poteſt idē falſum & quodcunque deduci, dummodo ponatur diſiunctiua cū oppo ſito poſiti, v. g. pono tibi iſtam: tu curris. qua admiſſa ꝓpono tibi. tu non curris, vel baculus ſtat in angulo, aut aliquam talem: tu es Papa vel Epiſcopus, concedenda eſt quia vera & impertinens. deinde proponitur baculus ſtat in angulo. oportet concedere. quia ſequitur ex poſito & vno conceſſo. ſequitur enim tu non curris, vel baculus ſtat in angulo. ſed tu curris per poſitum, ergo baculns ſtat in angulo. Contra ſextam regulam arguitur ſic pono tibi iſtam diſiunctiuam, tu curris, vel rex ſedet. qua poſita & admiſſa propono iſtam, nullus rex ſedet. & patet quod eſt dubitanda. quia dubia & impertinens deinde propono, tu curris, neganda eſt, quia falſa & impertinens, deinde propono iterum illā nullus rex ſedet, ſi negas vel concedis eam & prius dubitaſti, ergo male reſpondes. tenet conſequentia per vnam regulam obligationum. quia omnes reſponſiones infra tempus obligationis ſunt retorquendæ ad idem inſtans. ſi ergo dubitas iſtam & bene reſpondes, illa non eſt a te negāda & tamen repugnat poſito & oppoſito bene negati. Nam bene ſequitur, tu curris vel rex. ſedet tu non curris ergo rex ſedet. Reſpondetur admittendo poſitum. et cum proponitur iſta, nullus rex ſedet, dubitatur & illa negatur. tu curris, & cum iterum proponitur nullus rex ſedet, negatur quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. Et cum dicitur. prius dubitaſti eam & modo negas. ergo male reſpondes, non valet argumentum & ad regulam dico, quod intelligit de reſponſionibus repugnantibus, ſicut eſt concedere & negare. Item conceditur in ſimili caſu, quod aliqua propoſitio in vno loco eſt dubitanda & in alio loco eſt concedenda, vt pono tibi iſtam, tu curris vel rex ſedet, qua admiſſa, propono

rex

rex ſedet.dubitanda eſt,quia dubia & impertinens, deinde tu curris, neganda eſt, quia falſa & impertinens. Iterum propono.rex ſedet,& patet quod eſt concedenda,quia ſequens ex poſito & opponto bene negati . vt tu curris vel rex ſedet.ſed tu non curris,ergo rex ſedet. Contra ſeptimam regulam arguitur probãdo, quod nõ ad omne impertinens eſt reſpondendum ſecundum ſui qualitatem,& pono tibi iſtam tu es Romæ, qua admiſſa & conceſſa,propono tu es Romæ in hoc inſtanti,demõſtrando inſtans præſens . ſi concedis, habeo intentum, quia iſta eſt falſa & impertinens,cum non ſequatur nec repugnet:ſi vero negetur,contra.omne quod eſt Romę eſt Romæ in hoc inſtanti . ſed tu es Romæ, ergo tu es Romæ in hoc inſtanti.maior probatur . nã omne quod eſt Romæ eſt Romæ in inſtanti præſenti ſed nullum eſt inſtans præſens niſi hoc:ergo omne quod eſt Romę eſt Romæ in hoc inſtanti.Reſpondetur admittendo poſitũ & cum proponitur,tu es Romæ in hoc inſtanti, negetur,& ad eius probationem nego maiorem, quia repugnat poſito & oppoſito bene negati.nam ſequitur tu es Romæ & tu non es Romæ in hoc inſtanti.ergo non omne quod eſt Romæ eſt Romæ in hoc inſtanti. Et ad probationem illius maioris,concedo,quod omne quod eſt Romæ,eſt Romæ in inſtanti præſenti,& nego minorẽ, ſcilicet ꝙ nullum ſit inſtans præſens niſi hoc, quoniam ex vno conceſſo & oppoſito bene negati, ſequitur oppoſitum illius exceptiuæ ſequitur enim,omne quod eſt Romæ eſt Romæ in inſtanti præſenti, & non omne qđ eſt Romæ,eſt Romę in hoc inſtanti,ergo aliquod eſt inſtans,quod non eſt hoc,quod repugnat illi exceptiuæ. Et ſi dicitur,quod eſt illud inſtans, dicitur quod ſtat qđ ſit.a.vel.d.nec eſt determinanda niſi diſiunctiue talis q̃ſtio.Contra octauam regulam arguitur ſic & pono tibi iſtam,homo eſt aſinus,eſt tibi poſitum & a te admiſſum qua admiſſa & conceſſa,quia poſsibilis, propono, homo eſt aſinus,vel concedis,vel negas,Si concedis & bene reſpondes,habeo intentũ,ſcilicet quod propter poſ-

ſibile poſitum concedendum eſt impoſsibile per ſe. Si autem negas,Contra,omne tibi poſitum & a te admiſſum eſt a te concedendum: ſed homo eſt aſinus eſt tibi poſitum & a te admiſſum ergo homo eſt aſinus eſt a te concedendum.tenet conſequentia cum maiori quia eſt regula & minor patet,quia eſt poſitũ,tunc arguitur ſic, homo eſt aſinus,eſt a te concedendum,& homo eſt aſinus eſt impoſsibile per ſe.ergo impoſsibile per ſe eſt a te concedendum,& conſequenter neceſſariũ per ſe eſt a te negandum,quia ſuum contradictorium eſt neceſſarim per ſe,ſcilicet nihil quod eſt homo eſt aſinus. Reſpondetur admittendo poſitum,& cum proponitur,homo eſt aſinus,negatur,& tunc ad argumentum, concedo quod homo eſt aſinus,eſt a te concedendum. & nego quod homo eſt aſinus,ſit impoſsibilis per ſe tanquã repugnans vni cõceſſo.ſequitur enim, homo eſt aſinus eſt a te concedendum.ergo homo eſt aſinus non eſt impoſsibile per ſe.& ſi arguitur ſic,homo eſt aſinus eſt a te concedendum,& tu negas ipſam.ergo tu male reſpõdes,nego argumentum, ſed oportet addere, & tu non es obligatus. Contra vltimam regulam arguitur, & pono tibi iſtam tu es Romæ.qua admiſſa & conceſſa, ꝑpono tibi iſtam copulatiuam, tu es Romæ & tu es albus,hæc copulatiua eſt falſa & impertinens. ergo negãda,& tamen quælibet pars eius eſt concedenda. ergo non qualibet parte copulatiuæ conceſſa, eſt concedenda copulatiua,quod eſt contra regulam. ſed probatur, quod quelibet pars copulatiuæ ſit concedenda,quia prima pars eſt concedenda,quia poſita & admiſſa, & ſecũda ſimiliter,quia vera & impertinens.ergo,&c. Reſpondetur admittendo poſitum:& cum proponitur copulatiua,nego eam.& nego quod quælibet eius pars ſit cõcedenda,eo quod ſecũda eſt neganda.& cũ dr̃, qđ eſt vera,& impertinens.concedo quod eſt vera,ſed nõ eſt impertinens,immo eſt repugnans.quia ſuum contradictorium ſequitur ex poſito & oppoſito bene negati. nã ſequitur,tu non es Romæ,vel tu non es albus: ſed tu nõ

es Romæ,per poſitũ ergo tu non es albus. Si aũt imme diate poſtpoſitũ proponeret,tu es albus concederẽ : eã quia vera & impertinens,ꝯñr concederẽ iſtam copulatiuam,tu es Romæ,& tu es albus, tanquã ſequentẽ ex ſuis partibus conceſsis.Itẽ arguo contra eandẽ regulã & pono tibi iſtã, omnis homo eſt Romæ, qua admiſſa propono tu es homo,& tu es Romæ:hęc copulatiua eſt neganda,quia falſa & impertinens,deinde propono, tu es homo.iſta eſt cõcedenda, quia vera & impertinens. Vlterius propono alterã partẽ,tu es Romæ, & patet ꝙ hæc ſimiliter eſt concedenda, quia ſequens expoſito & vno conceſſo.v.g.Oĩs homo eſt Romæ,tu es homo,ergo tu es Romæ & ita habeo intentũ, ꝙ copulatiua eſt neganda,& tñ quælibet eius pars eſt cõcedenda,Rñdetur admittendo poſitũ & negando copulatiuã.& cũ ꝓponitur,tu es hõ.nego.quia repugnat poſito cũ oppoſito bene negati.quia ſuum contradictoriũ ſequitur. Nã ſequitur,omnis homo eſt Romæ,& tu non es homo,vel tu non es Romæ.ergo tu non,es homo,patet ꝯña. quia conſequens ſequitur ex poſito & qualibet parte diſiunctiuæ.ergo ſequitur ex poſito & tota diſiunctiua. patet ꝯña,& antecedens ſimiliter patet intuenti. quare, &c.

De conuertibilitate propoſitio. Cap. III.

IN materia conuertibilitatis propoſitionum proponitur hoc ſophiſma.pono tibi iſtam, Deus eſt.& homo eſt aſinus,conuertuntur,qua admiſſa, quia poſsibilis,propono Deus eſt, concedatur.quia neceſſarium per ſe.deinde,propono,homo eſt aſinus, vel ꝯcedis vel negas:ſi concedis,Cõtra,cedat tempus obligationis,& oſtendo tibi ꝙ tu cõceſsiſti impoſsibile per ſe in tpe obligationis ergo male rñdes,vnde extra tẽpus obligationis ſemper rei veritas eſt fatenda.quia per hunc modum apparet ſi rñdens bene vel male reſpondebat in tẽpore obligationis.Si aũt in tpe obligationis negeẽ illa, homo eſt aſinus,Cõtra,Deus eſt & homo eſt aſinus cõuertuntur,& hæc concedenda,Deus eſt.ergo hæc eſt cõ-

cedenda,homo eſt aſinus,& tu negas eã.ergo male rñ-des.Itẽ admiſſo iſto caſu propono, hæc eſt vera, Deus eſt,debet concedi:quia verum & impertinens, deinde hæc eſt vera,homo eſt aſinus,hæc eſt concedenda, quia ſequens.Nam ſequitur ille conuertuntur,& prima eſt vera.ergo & ſecunda,& tunc ſic.iſta eſt vera ; homo eſt aſinus,quæ adequate ſignificat hominem eſſe aſinum.er go hominem eſſe aſinum eſt verum,& per ꝯñs homo eſt aſinus. Ad primum reſpoudetur admittendo caſum & cum proponitur,Deus eſt,concedo,& nego iſtam, homo eſt aſinus, & tunc argumentum, concedo ꝙ homo eſt aſinus,eſt a me concedendum,& ad argumẽtum improbans nego conſequentiam,ſed oportet addere ꝙ tũ non eſt obligatus,quod nego. Et ſi arguitur, homo eſt aſinus,eſt a te concedendum.& homo eſt aſinus,eſt per ſe impoſsibile.ergo per ſe impoſsibile eſt a te concedẽdum,nego minorem tanquam repugnantem maiori cõceſſæ.Eodem modo reſpondetur ſi primo loco proponatur iſta,homo eſt aſinns eſt a te concedendum.ꝙ con cederetur & conſequenter diceretur. quod iſta, Deus eſt,eſt a te neganda, & negaretur ꝙ eſſet neceſſaria per ſe,quia repugnat conceſſo.Sequitur enim Deus eſt, eſt a te neganda.ergo non eſt neceſſaria per ſe. Ad ſecundum cõcedo,ꝙ illa eſt vera,homo eſt aſinus, & nego ꝙ ipſa ſignificet adequate hominẽ eſſe aſinum.quia repugnat maiori conceſſæ,ſequit̃.n.illa eſt vera,homo eſt aſinus ergo non ſignificat adequate hominẽ eſſe aſinũ.vbi aũt primo loco præponeretur iſta, homo eſt aſinus, eſt falſa,concederet̃.quia verũ & impertinẽs.deinde Deus eſt,eſt falſa,conceditur.quia ſequẽs,& negatur tanꝙ repugnans:qđ ſignificet adequate Deũ eſſe Et ſi diceret̃. Qualiter adequate ſignificat. Non determinat̃ hic aliqua talis quæſtio.Notandũ,ꝙ ſi poneret̃ cõuerti, Deus eſt,& homo eſt aſinus,ſic adequate ſignificãdo,vt prius non debet admitti caſus,quia eo admiſſo ſequit̃ incõueniens,vel contradictio probabat̃:nã admiſſo illo,propono,hæc eſt vera:Deus eſt,vel ꝯcedis,vel negas. Si negas

contra.iſta non eſt vera,Deus eſt, quæ adequate ſignificat Deum eſſe.ergo Deum eſſe non eſt verum, quod eſt impoſsibile.Si autem conceditur, deinde propono hæc eſt vera.homo eſt aſinus, oportet concedere tanquam ſequés,tunc arguitur ſic.iſta eſt vera,homo eſt aſinus,quæ adequate ſignificat hominem eſſe aſinum. ergo verum eſt hominem eſſe aſinum.conſequens autem eſt impoſsibile.Pro aliquali ergo reſpōſione in hac materia,pono aliquas regulas,quarum prima eſt iſta.Quādocunque ponitur duas propoſitiones conuerti adequate ſignificando quarum vna eſt neceſſaria, alia impoſsibilis non admittitur caſus iſte,quia tunc ex neceſſario ſequereť impoſsibile,vt Deus eſt. ergo homo eſt aſinus,& demonſtrato per ly,ſic adequate ſignificando ſignificata conſueta.Secunda regula eſt iſta. Quandocunque ponitur duas propoſitiones conuerti ſic adæquate ſignificando,quarum vna eſt poſsibilis & alia impoſsibilis non admittitur caſus iſte. vt ſi ponatur iſtas conuerti ſic adæquate ſignificando.tu es homo, & homo eſt aſinus,non admittatur:quia tunc ex poſsibili ſequitur impoſsibile.probatur,& pono caſum illum, quo admiſſo,facio iſtam conſequentiam, tu es homo, ergo homo eſt aſinus.conſequentia bona,antecedens eſt poſſibile,conſequens impoſsibile.nam poſsibile.eſt te eſſe hominem.& hæc propoſitio,tu es homo, ſic adæquate ſignificat,ergo ipſa eſt poſsibilis.& eſt añs ergo añs eſt poſsibile.Similiter hominem eſſe aſinum eſt impoſsibile.& iſta propoſitio.hō eſt aſinus, ſic adæquate ſignificat.ergo ipſa eſt impoſsibilis.& eſt ꝯñs.ergo, &c.Tertia regula eſt iſta.Quandocunque proponitur duas ꝓpoſitiones cōuerti ſic adæquate ſignificādo, quarū vna eſt neceſſaria,altera contingens, nō admittiť iſte caſus vt ſi poniť iſtas conuerti,Deus eſt,& antichriſtus eſt futurus,ſic adæquate ſignificando.quia tunc neceſſario ſequeretur ꝯtingens.probať.quia ſi nō admittať caſus iſte facio iſtā conſequentiā,Deus eſt, ergo antichriſtus eſt futurus iſta ꝯſequētia eſt bona:quia arguitur ab vno cō

uertibili ad reliquum & antecedens eſt neceſſarium & conſequens contingens. ſed probatur ꝙ antecedens ſit neceſſarium. nam Deum eſſe, eſt neceſſarium, & antecedens ſic adæquate ſignificat. ergo antecedens eſt neceſſarium. Similiter antichriſtum eſſe futurum eſt contingens, & conſequens ſic adæquate ſignificat. ergo conſequens eſt contingens. Quarta regula eſt iſta. Quandocunque ponitur duas propoſitiones contingentes cõuerti ſic adæquate ſignificando, quarum vna contradictorie alteri repugnat nõ admittatur caſus iſte. vt ſi ponatur iſtas conuerti ſic adæquate ſignificando, tu es & tu non es, quia tunc ex vno oppoſitorum ſequitur reliquum, quorum quodlibet f ret contingens, immo ſequtur ꝙ duo contradictoria forẽt ſimul vera, aut ſimul falſa, quod non eſt poſsibile. Et notanter dico contradictorie, quia ſi repugnarẽt contrarie deberet admitti caſus, & dici quamlibet iſtarum eſſe falſam. vt tu curris, & tu non moueris. hæ enim ſic adæquate ſignificando nõ poſſunt eſſe ſimul veræ, ſed bene ſimul falſæ. Voco enim contradictorie illa repugnare, quæ non poſſunt eſſe ſimul vera, nec ſimul falſa, ſic adæquate ſignificando. Et contrarie repugnare, voco illa, quæ bene poſſunt eſſe ſimul falſa, ſed non ſimul vera. Quinta regula eſt iſta. qñcnnque ponitur duas propoſitiones contingentes cõuerti ſic adæquate ſignificando, quarum nulla alteri repugnat, admittaẽ caſus ille, & ad primam propoſitã reſpondeatur ſicut ad impertinens, ad ſecundã vero ſicut ad pertinens. ſequens. v. g. pono tibi iſtã, tu es homo, & tu curris, conuertunẽ ſic adæquate ſignificando admittatur, & ſi proponiẽ, tu es homo, concedatur tanquã verũ non repugnans. & pñr ꝙ illa eſt vera, tu curris tanquam ſequens. Itẽ si variatur ordo, ita ꝙ primo loco proponatur, tu curris, negatur, quia falſa & impertinens & pñr neganda eſt illa, tu es homo. Et ſi dicatur, iſta eſt falſa, tu curris, concedatur, & conſequenter ꝙ iſta eſt falſa, tu es homo. Sexta regula eſt iſta qñcunque ponitur duas propoſitiones conuerti, ſiue ſint ↄtingentes ſiue nõ cõtingen-

tingentes,non faciendo mentionem de adæquato ſigni ficato,admittatur caſus . & ipſis propoſitis quo ad concedere vel negare reſpondeatur intus ſicut extra . ſed ſi prima conceditur eſſe vera vel neceſſaria,& ſecunda ſimiliter,ſi autem falſa vel impoſsibilis,& ſecunda ſimiliter.v.g.ſi ponitur iſta,Deus eſt,& homo eſt aſinus. Reſpondeatur ſicut reſponſum eſt in principio.ſed ſi pono tibi iſtam,tu es homo,& tu curris conuertuntur admittatur,qua admiſſa propono,tu es homo,concedatur,deinde.tu curris.negatur.Sed ſi dicitur prima eſt vera,cõcedatur,ergo ſecunda eſt vera.concedo.ſed tunc nego, ꝙ ſecunda ſignificet adæquate te currere tanquam repugnans vni cõceſſo & oppoſito bene negati. ſequitur .n.tu non curris,& iſtá,tu curris eſt vera : ergo non ſignificat adæquate te currere. Et ſi arguitur ſic, iſta conſequentia eſt bona,tu es homo,ergo tu curris ; & antecedens eſt concedendum a te,ergo & conſequens, concedo:tunc vltra conſequens eſt concedendum a te , & tu negas ipſum,ergo male reſpondes.Reſpondeo,ꝙ nõ valet conſequentia,ſed oportet addere in antecedente, & tu non es obligatus . Notandum ꝙ quotiẽſcunque proponitur aliqua iſtarum conſequentiarum in caſu cõuertibilitatis,Deus eſt,ergo homo eſt aſinus, tu es homo,ergo tu curris,ſemper negetur quęlibet iſtarum qa in rei veritate quælibet iſtarum eſt impoſsibilis . ſed ad impoſsibile reſpondendũ eſt intra tẽpus obligationis ſicut extra.tñ dicatur ; quamlibet illarum eſſe bonam ſicut ſemper negatur iſta,homo eſt aſinus , & tñ aliquando,cõceditur iſtam eſſe verã vnde iſta , homo eſt aſinus eſt impoſsibilis:ſed ipſam eſſe verã non eſt impoſsibile.Similiter quælibet iſtarum ↄñarum eſt impoſsibilis, ſed q̃libet illarũ eſſe bonã,nõ eſt impoſsibile quare,&c.

De ſimilibus & diſſimilibus propoſitionibus. C. IIII.

Vide in Io.ma. fol. 193. col. 3.

DE ſimilibus & diſsimilibus propoſitionibus eſt dicendum.Sit ergo rei veritas ꝙ ſis Pariſijs , & pono tibi iſtam,tu es Pariſijs,& tu es Romæ, ſunt ſimilia.

milia.Et intelligo per propoſitiones eſſe ſimiles,ipſas eſſe ſimiles in veritate vel falſitate qua admiſſa propono tibi iſtam,tu es Pariſijs,hæc eſt concedenda,quia vera & impertinens.vt patet intuenti. Deinde propono tu es Romæ,ſi negas & conceſsiſti alterum ſimiliũ. ergo male reſpondes.Si concedis propono tibi iſtam copulatiuam,tu es Pariſijs,& tu es Romæ Si negas eam, & conceſsiſti vtranque partem. ergo male reſpondes. tenet conſequentia per regulam primi capituli. Si concedis eam,cedat tempus obligationis.& arguo ꝙ conceſsiſti impoſsibile.videlicet tu es Pariſijs.& tu es Romæ facta obligatione poſsibilis.ergo male reſpondiſti. Reſpondetur admittendo poſitum,& cum proponitur, tu es Pariſijs,concedo & nego iſtã.tu es Romæ. Et cũ dicitur,tu conceſsiſti vnum ſimilium,& alterum negas ergo male reſpondes,nego conſequentiam,ſicut nõ ſequitur,tu conceſsiſti vnum conuertibilium, & alterum negas.ergo male reſpondes.Sed bene ſequitur,tu conceſsiſti vnum ſimilem eſſe verum,& alterum negas eſſe verum,ergo male reſpondes. propterea ſi in principio proponitur hæc eſt vera,tu es Pariſijs,concedatur,& cõſequenter,ꝙ hæc eſt vera,tu es Romæ. & quia primitus negaſſem iſtam,tu es Romæ.ideo nego conſequẽter ꝙ illa,tu es Romæ,ſignificet adæquate te eſſe Romæ. Nã ſequitur tu non es Romæ,& iſta tu es Romæ, eſt vera. ergo non ſignificat adæquate te eſſe Romę.Ideo pro euidentia huius materię,pono aliquas regulas.Prima eſt iſta.Qñcunq; ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles non faciendo mentionẽ de adæquato ſignificato,rñdeatur ad eaſdẽ concedendo,negando, vel dubitando infra tẽpus obligationis,ſicut extra.vt.ſi ponitur iſtas eſſe ſimiles Deus eſt homo eſt aſinus,tu ſedes,& tu curris,ſẽper concedatur prima & negaẽ ſecunda.Secũda regula eſt iſta. Qñcunq; ponuntur duę propoſitiones eſſe ſimiles non faciendo mentionẽ de adæquato ſignificato,ad primam propoſitionẽ eſſe verã vel falſam. Reſpondeaẽ intra tempus ſicut extra.& ad ſecundam ꝯñr. v. g.pono tibi il-

tibi illam,tu es homo,& antichriſtus eſt,ſunt ſimiles,ſi proponitur primo,hæc eſt vera,tu es homo concedatur & conſequenter ꝙ iſta eſt vera,antichriſtus eſt. Si autē primo proponitur,hæc eſt falſa,antichriſtus eſt, concedatur & ꝯñr,quod iſta eſt falſa,tu es homo. Tertia regula eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles ſic adæquate ſignificando, quarum vna alteri contradictorie repugnat,non admittendus eſt caſus ille.vt ſi ponantur tales eſſe ſimiles,Deus eſt, & homo eſt aſinus,ſic adequate ſignificando,rex ſedet, & nullus rex ſedet probatur:quia ſi non admittatur, ergo caſus & quæro,vtrum illa ſit vera vel falſa, Deus eſt.Et ſi dicatur.ꝙ illa ſit falſa,& ipſa adæquate ſignificat Deum eſſe.ergo Deum eſſe eſt falſum.Si dicatur ꝙ ipſa ſit vera,ergo hæc eſt vera,homo eſt aſinus, & ipſa adæquate ſignificat hominem eſſe aſinum,ergo hominem eſſe aſinum eſt verum conſequens eſt inconueniens. & ita arguit,de contradictorijs probando duo cōtradictoria eſſe ſimul vera,vel falſa. Quarta regula eſt iſta.Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles ſic adæquate ſignificando, quarum vna vel qualibet ſequitur ad contradictorium alterius, illæ ſunt ſimiles in veritate. & vbicunque & quandocunque proponuntur ſunt concedendæ vt poſito quòd ponantur tales eſſe, ſi es ſic adæquate ſignificando tibi concluditur, & tu neſcis tibi concludi, tu non curris, & tu moueris. probatur. Nam admiſſo iſto caſu,quæro vtrum iſtæ ſint ſimiles veræ,vel ſimiles falſæ: ſi veræ,habeo intentum, ſi falſæ,ergo oppoſitum ſecundæ eſt verum, videlicet tu ſcis tibi concludi. tunc ſic,tu ſcis tibi concludi, ergo tibi concluditur. illa conſequentia eſt bona & antecedens eſt verum. ergo & conſequentia eſt verum. ergo non eſt falſum cuius oppoſitum conceſsiſti. Et ita de alijs duabus dicatur. Quinta regula eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles ſic adæquate ſignificando, ex quarum vna ſequitur oppoſitum alterius,illæ ſunt ſimiles in falſitate,& quæcunque ſit pro-

Contradictoriæ repugnat qui non poſſunt eſſe ſimul uera nec ſimul falſa.

ſit propoſita ſemper eſt neganda vt poſito, ꝙ iſtæ eſſent ſimiles, ſic adæquatæ ſignificando, tibi nõ ↄcludit. & tu ſcis tibi ↄcludi, tu es albus. & tu non es coloratus quo admiſſo, propono, iſtæ ſunt falſæ: ſi ↄcedis habeo intentũ. ſi dr̃, ꝙ ſint veræ, arguo ſic. tu es albus. ergo tu es coloratus. iſta ↄña eſt bona. añs eſt verum per te. ergo. & ↄñs. & ita duo ↄ̄dictoria ſunt ſimul vera ꝙ nõ admittit imaginatione. Sexta reg. eſt iſta. Q̃ñcũq; ponuntur duæ propõnes eſſe ſimiles. ſic adæquate ſignificãdo quarum quælibet eſt alteri impertinens, tunc pñt eſſe ſimiles in veritate, & falſitate, ↄcedẽdæ & negãdæ. v. g. pono, ꝙ iſtæ ſint ſimiles ſic adæquate ſignificando, tu es albus, & tu curris. Si primo proponit, tu es albus, ↄcedat iſta & dicatur ꝙ eſt vera, & ↄñr concedat iſta, tu curris & dicatur ipſam eſſe veram. Si aũt ꝓponitur primo loco, tu curris, negatur illa. & concedat ipſam eſſe falſam. & ↄñr eodem modo rñdet ad illam, tu es hõ. quare, &c. Propoſitiones dñr eſſe diſsimiles, qñ vna eſt vera, reliqua falſa. Pro cuius mãæ declaratione eſt hęc prima reg. Q̃ñcunq; ponitur duas propõnes eſſe diſsimiles nõ faciendo mentionẽ de aquæquato ſigñato, ad q̃libet propoſitã ↄcedendo, vel negando, rñdeat intra tempus, ſicut extra: v. g pono, ꝙ iſte ſint diſſimiles, tu es hõ & tu es albus, iſto poſito ↄcedat quælibet illarum. Vid. in Ioma. f. 191. col. 1.

Secunda regula. Q̃ñcunq; ponit duas propõnes eſſe diſſimiles, non faciendo mentionẽ de adæquate ſiñato ad primo propoſitã eſſe verã vel falſam, rñdeat intra tẽpus ſicut extra. & ad aliã diſſimiliter. v. g. pono, ꝙ iſtæ ſint diſsimiles, tu es hõ, & tu es aĩal. quo admiſſo, propono, hęc eſt vera, tu es hõ, cõcedatur, & ↄñr, ꝙ iſta eſt falſa, tu es animal Tertia reg. Q̃ñcunq; ponit duas ꝓpoſitiones eſſe diſſimiles ſic adęquatæ ſignãdo, quarũ quælibet cũ altera conuertitur, non admittendus eſt, caſus. vt prima cã eſt, & Deus eſt, vel hõ currit, & riſibile currit. Nã ſi ↄcedit illã eſſe verã, prima cã eſt, oportet ↄcedere iſtã eſſe falſam: Deus eſt, & ſic ab vno conuertibili ad reliquũ non valet argm̃. Quarta regula eſt

iſta.

iſta. Qñcunq; ponunt duæ propoſitiones eſſe diſſimiles ſic adæquate ſignificando, quarũ vna eſt neceſſaria, altera, impoſsibilis, vel ꝯtingens, tunc neceſſaria ſemp eſt ꝯcedenda, & altera neganda. vt Deus eſt hõ eſt aſinus. Deus eſt, & tu es. Quinta reg. Si ponuntur duæ propõnes ꝯtingentes eſſe diſſimiles ſic adæquate ſignificando, quarũ, vna añcedit ad reliquã, & non econtra, añs vbicunq; proponitur ſemp eſt negandũ, ꝯñs ꝯcedẽdum, vt tu curris, & tu moueris. Si. n. ꝯcederet añs oporteret ꝯcedere ꝯñs, & ꝯñr dicere quãlibet illarũ eſſe verã, quod eſt ꝯ caſum. Sexta reg. ſi ponunt duæ propoſitiones eſſe diſsimiles ſic adequate ſignificando, quarũ quælibet eſt alteri impertinens ad primo propoſitã reſpondeat intra ſicut extra, & ad aliã diſsimiliter. vt poſito, quod iſtæ ſint diſsimiles ſic adæquate ſignificando, tu curris, & tu es Pariſijs. quæcunq; illarũ præponatur primo debet negari, & alia concedit. & ita dicatur ſi ambæ extra tẽpus eſſent veræ. vt hõ currit, & tu vides.

De depoſitionibus terminorum. Cap. V.

Pro hoc uide in lo. m.a.f.191. uſque ad fo.192.

REgulas alias oppoſitæ ſpeciei, quę depoſitio nũcupatur ſequitur aſsignare. quarũ prima eſt iſta. Omne depoſitũ, & admiſſum ĩtra tẽpus obligationis propoſitũ ſemp eſt negandũ. vt ſi deponat iſta, aliquis hõ eſt Romæ, qua admiſſa in propoſito ſemper eſt neganda. Ex iſta regula ſequit, ꝙ nũquã eſt admittendum neceſſariũ per ſe in depoſitione. Sed bene qđlibet impoſsibile, vel ꝯtingens, vnde negare impoſsibile, vel ꝯtingens non eſt incõueniens. ſed inconueniẽs foret negare neceſſariũ per ſe. Secunda reg. eſt iſta. Oẽs per ſe añs ad depoſitũ, aut cũ conceſſo, vel cũ conceſsis, oppoſito bene negati. vel oppoſitis bene negatorũ, ſemper eſt negandum. v.g. depoſita & admiſſa iſta homo currit, ſi proponeret, ille hõ currit neganda foret. quia antecedit ad depoſitum. Nam bene ſequitur, iſte hõ currit. Item ſi deponatur, & admittatur iſta aliquis homo non currit, & proponitur, tu non curris cõcedatur

cedatur,quia vera,& impertinens, ſed propoſita in ſecundo loco,tu es homo,neganda eſt?quia cum vno cõceſſo antecedit ad depoſitum. Nam ſequitur,tu nõ curris,& tu es aliquis homo. ergo aliquis hõ non currit.
Tertia reg. eſt iſta. Oẽ repugnans depoſito, & omne ſequens ex illo repugnante per ſe,aut cũ conceſſo,vel cum ꝯceſsis oppoſito bene negati, uel oppoſitis bene negatorum,eſt ꝯcedendum.v.g.depono tibi iſtã, aliqđ animal non currit,quia depoſita, & admiſſa, propono eius ꝯdictoriũ.ſ.omne animal currit, hoc eſt ꝯcedendũ & hoc ſimiliter oẽ animal mouetur. quia ſequitur ex ꝯdictorio deſinit. Deinde ſi proponit̃, tu es animal cõcedatur.quia uerum,& impertinens.& vlterius illa, tu curris.quia ſequit̃ ex ꝯdictorio depoſiti cum conceſſo. ſequit̃.n.omne animal currit, tu es animal.ergo tu curris.Quarta reg.eſt iſta. Oẽ repugnans ꝯdictorio depoſiti per ſe, aut cum conceſſo,vel cum conceſsis,cũ oppoſito bene negati, vel cũ oppoſitis bene negatorũ eſt negandum,vt in caſu priori. Si proponeret̃ iſta,aliquod animal non mouetur, aut iſta,tu non curris. negat̃ prima,quia repugnat ꝯdictorio depoſiti per ſe,ſecunda vero repugnat eidẽ cũ vno ꝯceſſo. Vltima regu. eſt iſta. Ad oẽ ſequens ad depoſitũ,& ad oẽ impertinẽs rñdendum eſt ſm ſui qualitatẽ. v. g. depono tibi iſtã,tu es albus. qua admiſſa,propono,tu es coloratus,concedatur quia vera & ſequens ad depoſitum. vnde non eſt incõueniens negare añs,& ꝯcedere ꝯñs. Itẽ ſi proponatur iſta, tu es calidus, ꝯcedenda eſt,quia vera, & impertinens, tam depoſito, q̃ ꝯdictorio depoſiti. Vnde ꝓprie impertinens in hac ſpecie obligationis dr̃ illud, quod non ſequitur, nec antecedit ad depoſitum, nec eidem repugnat. nec eſt ſequens ad oppoſitum depoſiti, nec eidẽ repugnat per ſe,vel cũ alio, vel cũ aliquibus,vt dictũ eſt. Ideo ſi deponit̃ & admittit̃ illa,ſor. currit, & ꝓponat̃ Plat.currit. rñdeat̃ intus ſicut extra.quia eſt propoſitio impertinens,cũ non ſe habeat aliquo dictorum modorum. Sophiſmata aliqua ſunt ponenda,vt depoſi- Primũ ſophi.

tũ nis

tionis regulæ magis pateant. Depono ergo tibi primã iſtam, tu es homo, vel tu es Romæ: qua depoſita, & admiſſa propono, tu es hõ, ſi negas, tu negas verum, & impertinens. ergo male, ſi concedis, & illud añs ad depoſitum. ergo antecedens ad depoſitum eſt ꝯcedendum. Rñdet admittendo depoſitum. & cũ proponitur, tu es hõ nego, quia antecedit ad depoſitum tanq̃ a parte diſiunctiuæ ad totã diſiunctiuã. Secũdo depono tibi iſtã aliquæ propoſitiones non ſunt veræ: qua admiſſæ, propono: iſtæ ſunt propõnes, tu curris, tu nõ curris, concedendum eſt, quia verum, & impertinens. Deinde propono duo ꝯdictoria ſunt vera, ſi negat. ꝯ, oẽs propoſitiones ſunt veræ, ſed iſtæ ſunt propoſitiones. ergo iſtæ ſunt veræ, & iſtæ mutuo ꝯdicũt. ergo duo ꝯdictoria ſunt vera. Rñdet negando, ꝙ iſta ſint ꝯdictoria, quia antecedit ad depoſitum. Nã ſequit illa ſunt ꝯdictoria, ergo aliquæ propoſitiones non ſunt veræ. Tertio depono iſtam, antichriſtus non eſt albus, vel antichriſtus eſt coloratus. Si non admittis, ꝯtra illa eſt vna diſiunctiua ꝯtingens, quia quælibet pars eſt ꝯtingens, & nulla alteri repugnat. ergo eſt admittenda. patet ꝯña per prima regulam. qua admiſſa, propono tibi, antichiſtus eſt coloratus. ſi concedis, tu concedis, antecedẽs ad depoſitum, ergo male rñdes. Nam ſequitur, antichriſtus eſt coloratus. ergo antichriſtus non eſt albus, vel antichriſtus eſt coloratus. patet ꝯña a parte diſiunctiuæ ad totam diſiunctiuam. Si vero negas, tu negas ſequẽs ex ꝯdictoria depoſiti. ergo male rñdes añs probatur. Nam ſequitur, antichriſtus eſt albus. & antichriſtus nõ eſt coloratus. ergo antichriſtus eſt albus, patet conſequentia a tota copulatiua ad alteram eius parte, & vltra, antichriſtus eſt albus. ergo antichriſtus eſt coloratus patet ꝯñtia ab inferiori ad ſuum ſuperius ſine impedimento. ergo a primo ad vltimum, antichriſtus eſt albus, & antichriſtus non eſt coloratus. ergo antichriſtus eſt coloratus. Rñdetur non admittendo poſitum quia eſt vna diſiunctiua neceſſaria, eo quod ſuum contradicto-

Secundũ ſoph.

Tertium ſoph.

tradictorium eſt impoſsibile,videlicet antichriſtus eſt albus,& antichriſtus non eſt coloratus. Et tunc ad argumentum,quælibet eius pars eſt contingens,& nulla alteri repugnat. ergo illa diſiunctiua eſt contingens. nego ꝯñam,ſed oportet addere in antecedente, ꝙ nec ꝯtradictoria illarum partium inuicē repugnat. & hoc eſt falſum,quia iſte repugnant inuicē, antichriſtus eſt albus,& antichriſtus non eſt coloratus, quæ ſunt contradictoria partium diſiunctiuæ. Quarto depono tibi iſtam,tu es,& omne tibi depoſitum eſt a te negādum, quo admiſſo,& negato,propono oē tibi depoſitū eſt a te negandū. Si ꝯceditur, propono tibi illam, tu es, & patet quod eſt negāda,ex quo copulatiua eſt neganda & altera pars eſt ꝯcedenda. Deinde propono, nullū tibi depoſitum eſt a te negandum. ſi concedis, tu concedis oppoſitum regulæ,& vnius conceſſi, ergo male. antecedens probatur,nam ſequitur,tu non es,ergo nullū tibi depoſitū eſt a negandum.patet ꝯña, quia contradictorium ꝯñs repugnat antecedenti, ex quo aſſerit te eſſe. Rñdetur negādo, quod omne tibi depoſitum ſit a te negandū,quia antecedit ad depoſitum.ſequitur. n. omne tibi depoſitum eſt a te negandum. ergo tu es, & oē tibi depoſitum eſt a te negandum. patet ꝯñtia a parte, copulatiuæ ad totam copulatiuam, cuius aňs antecedit ad alteram partem & ſi dicitur, tu negas regulam dicatur quod illa non eſt regula,ſed iſta. Omne depoſitum admiſſum eſt negandum. Vel aliter dicitur. quod quælibet regula eſt contingens, quia ad placitū factæ ſunt regulæ. ergo quælibet talis eſt deponenda & admittenda in depoſitione,vel neganda. qua negata,dicitur ꝙ illa non eſt regula non tanquam verum,ſed tanquam repugnans, ſequitur enim non omne tibi depoſitum eſt a te negandum, ergo illa non eſt regula, Omne tibi depoſitum eſt a te negandum. quare &c.

Quartum ſoph.

Tractatus Quintus obligatoriæ artis, finis.

TRACTATVS SEXTVS, De Inſolubilibus.

De inſolubilibus. Cap. I.

Quid ſit inſolubile Pro hoc c. vide pa. in lo. ma. in c. vl. ſecundæ partis 15. pri. a. du. 41. prin. a. du.

INſolubile eſt propoſitio ſe eſſe falſam aſſertiue ſignificans. vt hoc eſt falſum, ſeipſa demonſtrata. In inſolubilibus tñ eſt dífferẽtia quo ad ſignificare ſeipſum eſſe falſum, qm̃ aliquod inſolubile ſignificat immediate ſeipſum eſſe falſum. vt hoc eſt falſum ſeipſa demonſtrata. Aliquod aũt mediate. quia exigit medium ad inferendum ſe eſſe falſum. vt omnis propoſitio eſt falſa quia nõ ſequitur immediate. ergo iſta propoſitio eſt falſa demonſtrando illam vniuerſalem, ſed bene ſequitur cũ tali medio, & illa eſt propoſitio. Similiter dicendo, hoc non eſt verum. iſta non aſſerit immediate ſe eſſe falſam, quia non ſequitur, hoc non eſt verum. ergo hoc eſt falſum, demonſtrando antecedens, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. tamen bene ſequitur cum tali medio. & hęc eſt propoſitio.

Diuiſio in ſolu.

Pro declaratione prædictæ diffinitionis pono duas diuiſiones, quarum prima eſt iſta. Inſolubilium aliquod oritur ex actu noſtro, Aliquod vero ex proprietate vocis. Inſolubilia ortum habentia ex actu noſtro ſunt iſta ſor. dicit falſum, ego non dico verũ. Iſte homo intelligit falſum. Tu non intelligis verum. Inſolubilia vero ortum habentia ex proprietate vocis ſunt iſta. Omnis propoſitio eſt falſa. Nulla propoſitio eſt vera, hoc eſt falſum, hoc non eſt verum. Secunda diuiſio eſt illa. Inſolubilium aliquod eſt inſolubile ſimpliciter, aliqđ vero ſecundum quid. Inſolubile ſimpliciter eſt illud, cui annectitur caſus, quo admiſſo ſequitur cõtradictio v. g. pono quod iſta propoſitio, nulla propoſitio eſt vera, quæ ſit. a. ſignificet præciſe ſicut termini prætendunt, videlicet quod nulla propoſitio ſit vera, & ſit oĩs propoſitio. Iſto poſito quæro, vtrum a. ſit verum, vel falſum.

falſum. Si verum,ergo ſignificat præciſe ſicut eſt. ſed a ſignificat præciſe,quod nulla propoſitio eſt vera, ergo nulla propoſitio eſt vera.ergo. a non eſt verũ : & prius dixiſti quod erat verum,ergo contradictio, Si dicitur quod a eſt falſum ergo . a ſignificat aliter quam eſt.ſed a ſignificat pręciſe quod nulla propoſitio eſt vera.ergo non eſt ita,quod nulla propoſitio eſt vera. ergo aliqua propoſitio eſt vera.& a. eſt omnis propoſitio. ergo. a. eſt verum: & prius dixiſti,ꝙ erat falſum,ergo contradictio. Inſolubile ſm quid eſt illud, cui annectitur caſus quo admiſſo non ſequitur contradictio,vt ponendo, ꝙ iſta propoſitio, nulla propoſitio eſt vera,ſit a. & ſit omnis propoſitio,& ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo ly præciſe. iſto poſito dicitur, quod a eſt falſum,quia ſignificat ſe eſſe falſum. Et ſi arguatur ſic. a eſt falſum,ergo a.ſignificat aliter quam eſt.ſed a ſignificat quod nulla propoſitio eſt vera ergo nõn eſt ita ꝙ nulla propoſitio eſt vera. Nego conſequentiam, quia debuit addi in antecedente dictio excluſiua, vel exceptiua.vꝫ.a ſignificat præciſe quod nullla propoſitio eſt vera. vel a non ſignificat niſi quod nulla propoſitio eſt vera. & hoc negatur tanquam repugnans: quia ſi poneretur cum caſu, non admitterem illum caſum. His præmiſsis diuiſionibus pono aliquas regulas, quarum prima eſt iſta. Omne inſolubile ſingulare ſine pronomine demonſtratiuo oriens ex actu noſtro ad hoc quod ſit inſolubile ſimpliciter exigit tres conditiones. Prima, ꝙ vna talis ſit omnis talis. Secunda quod dicat, vel intelligat talem propoſitionem, & nullam aliam. Tertia quod illa ſignificet præciſe ſicut termini prætendunt, verbi gratia ſort. dicit falſum, ſit inſolubile ſimpliciter iſto modo ponendo quod vnus ſor. ſit omnis ſort, qui dicat iſtam propoſitionem, & nullam aliam, ſort, dicit falſum,quæ ſignificet ſic præciſe quod ſort. dicit falſum. probatur hoc,nam admiſſo caſu, ſit inſolubile. Et quæro vtrum.a ſit verum,vel falſum, ſi dicitur quod verum. egro ſignificat præciſe ſicut eſt ſed a. ſignificat

præciſe

præciſe quod ſor. dicit falſum. ergo ita eſt quod ſor. dicit falſum. ſed ſor. non dicit niſi a. ergo a eſt falſum, ꝙ eſt oppoſitum conceſsi. Si dicitur quod a ſit falſum, ergo ſignificat aliter quam eſt, ſed. a ſignificat pręciſe ꝙ ſor. dicit falſum. ergo non ita eſt quod ſor. dicit falſum & ſor. dicit ſolum. a ergo a. non eſt falſum. ergo contradictio. Prima particula ponitur, quia ſi non poneretur, ſtaret quod eſſent duo ſor. quorum vnus diceretur a. & alter quod homo eſt aſinus, & tunc a. eſſet verum. Secunda particula ponitur, quia aliter ſtaret qđ idem ſor. diceretur a. & iſtam, homo eſt aſinus. & tunc a eſſet verum. Sed tertia ponitur, quia ſi non poneretᷓ, ſtaret, quod a. ſignificaretur ſolummodo quod hō eſt aſinus, & ſic, a eſſet falſum, aut quod ſignificaret ſolummodo quod homo eſt animal, & ſit a. eſſet verū, & nullo iſtorū modorum eſſet inſolubile. Secunda regu. eſt iſta. Omne inſolubile ſingulare ſine pronomine demonſtratiuo oriens ex actu noſtro, ad hoc quod fiat inſolubile ſecundum quid exigit eaſdem ꝯditiones, præter dictionem excluſiua, vt poſito quod vnus ſor. ſit omnis ſort. & dicam iſtam propoſitionem, quæ ſit a. ſor. dicit falſum, & nullam aliam. & ſignificet ſicut termini prætendunt non ponendo præciſe, iſto poſito conceditur. a & dicitur, quod eſt falſum, quia ſignificat copulatiue, ſicut & quodlibet inſolubile. videlicet quod ſor. dicit falſum, & quod a eſt verum, non ergo dicitur a falſum ratione primi ſignificati, ſed ratione ſecundi Et ſi arguitur ſic. a eſt falſum. ergo ſignificat, aliter quam eſt, concedo conſequentiam, & nego iſtam, a ſignificat aliter, quam eſt, ſed a ſignificat quod ſort. dicit falſum ergo non eſt ita quod ſor dicit falſum, quia debuit addi in antecedente dicto excluſiua vel exceptiua. Tertia regula eſt iſta. Omne inſolubile non ſingulare, ſeu ſingulare cum pronomine demonſtratiuo, oriens ex actu noſtro, ad hoc quod ſit inſolubile ſimpliciter, requiruntur duæ conditiones ſolummodo, verbi gratia ad hoc quod iſta propoſitio, ego dico falſum,

fiat

fiat inſolubile ſimpliciter, non oportet ponere primã particulam, v3. quod unus ego ſit omnis ego,ſed quod ego dicam illam & nullam aliam, ſit ſignificando præciſe.& ſi debet fieri inſolubile ſecundum quid, requiruntur & ſufficiunt eædem conditiones dempta dictione excluſiua. Exemplum de inſolubili non ſingulari, vt falſum dicitur. Hic non oportet ponere ſecundam particulam,videlicet quod aliquis dicat illam,& nullã aliam, ſed ſufficit ponere, quod iſta ſit omnis propoſitio, quę ſignificet præciſe ſicut termini prætendunt. & tunc eſt inſolubile ſimpliciter, fiet autem inſolubile ſecundum quid, remouendo dictionem excluſiuã. Quarta regula eſt iſta. Omne inſolubile oriens ex proprietate vocis exigit duas conditiones ſolummodo,vel tãtum unam. volo dicere,ꝙ inſolubile oriens ex proprietate vocis exigit duas conditiones ſolummodo, & aliquod tantum vnam Exemplum primi aliqua propõ eſt falſa,ad hoc quod fiat inſolubile ſimpliciter, oportet ponere, quod illa ſit omnis propoſitio, & quod ſit ſignificet præciſe,& remota dictione excluſiua fiet inſolubile ſecundum quid. Exemplum ſecundi hoc eſt falſum ſeipſo demonſtrato, ponendo ſolummodo,quod ſic ſignificet præciſe ſit inſolubile ſimpliciter, & ſecundum quid remouendo dictionem excluſiuam. Eodem modo dicitur de iſta, hoc non eſt verum,ſeipſo demõſtrato. Quinta reg. eſt iſta. Omne inſolubile,quod nõ eſt inſolubile ſine caſu dimiſſa aliqua conditione requiſita,eſt penitus dubitabile v. g. poſitis omnibus particulis p̃ter primam huic ſor.dicit falſum,quæ vt a.dubitaẽ.a & ẽt an ſit verum,vel a.ſit falſum. nam ſtat cũ caſu quod ſit verũ,dato ꝙ unus ſor. diceret illã.ſ.a & alius quod Deus eſt. Stat ẽt ꝙ ſit falſum,dato ꝙ unus ſor. dicat,a & quilibet alius ſort.quod Deus eſt. Eodẽ modo ſi dimitteret ſecunda,vel tertia particula,qua ſtaret a eſſe verũ,& a eſſe falſum,vt exẽplificatũ eſt ſupra. Et notanter dixi,oẽ inſolubile,quod non eſt inſolubile ſine caſu,quia aliquod eſt inſolubile cũ caſu, & aliquod

 ſine ca-

ſine caſu. Exemplum primi,omnis propoſitio eſt falſa, nulla propoſitio eſt vera, quarum quamlibet, dico eſſe falſam,& inſolubile nullo caſu poſito. Eexemplum ſecundi, ſor. dicit falſum,tu intelligis falſum; nulla iſtarum nuncupanda eſt inſolubilis ſine caſu. Ideo in caſu inſolubilium deficiente aliqua particula neceſſaria, dubitatur vtrum ſit vera,vel vtrum ſit falſa, quia cum caſu ſtaret quod eſſet vera,& cum eodem caſu ſtaret quod eſſet falſa,vt patet intuenti. Ex prędictis regulis ſequũtur duæ concluſiones. quarum prima eſt iſta. Nunquã admittendus eſt caſus, a quo trahit originem inſolubile ſimpliciter. vt ſi poneretur quod illa,omnis propoſitio eſt falſa, eſſet omnis propoſitio ſic præciſe ſignificans, non eſt admittendus caſus. quia ſequitur cõtradictio.probatur.nam ſit inſolubile.a & quæro ſi a ſit verum. ſi dicitur quod ſic,ergo ſignificat præciſe ſicut eſt ſed a. ſignificat præciſe quòd omnis propoſitio eſt falſa. ergo ita eſt, quod omnis propoſitio eſt falſa, ſed a, eſt propoſitio.ergo. a eſt falſum. Si autem conceditur, quod a.eſt falſum, ergo a. ſignificat aliter quam eſt Sed a ſignificat pręciſe,quod omnis propoſitio eſt falſa,ergo non eſt,ita quod omnis propoſitio eſt falſa, & aliqua propoſitio eſt. ergo aliqua propoſitio eſt vera. ſed a eſt omnis propõ,ergo a eſt verum,quod eſt cõtradictio. Secunda concluſio. Omnis caſus, ex quo originatur inſolubile ſecundum quid, eſt admittendus,& conceditur inſolubile propoſitum, dicendo ipſum eſt falſum,vt ponendo ꝙ illa propoſitio, hoc eſt falſum, ſeipſo demonſtrato ſignificet ſicut termini prætendũt. quæ ſit a.tunc admittatur caſus,& concedatur.a & dicitur quod a eſt falſum. Et ſi arguitur a. eſt falſum. ergo ſignificat aliter quàm eſt,ſed a. non ſignificat niſi quod eſt falſum.ergo non eſt,ita quod hoc eſt falſum. nego minorẽ.& ſi dr̃. Quid ergo aliud ſigñat. Dicitꝙ ſigñat a eſſe verũ,rõne cuius.a eſt falſum. vnde dictum eſt, ꝙ quodlibet inſolubile ſm quid, ſignificat copulatiue. ſ. ſicut termini prætendunt,& quod ipſum eſt verum.

De

De obiectionibus contra inſolubilia. Cap. II.

Contra prædicta obijciam & ſoluam, vt inſolubilium difficultates melius menti innoteſcant. pono ergo primo quod vnus ſor. ſit omnis ſor. & dicat iſtam, & nullam aliã quæ ſit. a ſor. dicit falſum, quæ ſignificat ſicut termini prætendunt, non ponendo præciſe, quia caſus non admitteretur. iſto poſito, quæro de a. vtrũ ſit verum vel falſum? & reſponſum eſt, quod eſt falſum, quia ſignificat ſignificatũ falſum. v3. ꝙ ſort. dicit falſum, & ꝙ a eſt, verum, cuius ſignificationis ſecunda pars eſt falſa: ſed probatur, quòd ipſum. a ſit verum. & probo ſic, omne dicens. a. dicit falſum, ſor dicit a. ergo ſor. dicit. falſum, iſta ꝯñtia eſt bona, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ, & añs verum. ergo & ꝯñs eſt verum, ſed ꝯñs eſt a, ergo a eſt verum. Secundo arguitur ſic. falſum dicitur. a ſor. ergo. ſor. dicit falſum: tenet conſequentia a paſsiua ad ſuam actiuã & antecedens eſt verum. ergo, & conſequens eſt verum, ſed conſequens eſt. a ergo a eſt verum, quod antecedẽs ſit verum. probatur. nam hoc dicitur. a ſor. demonſtrã do. a. & hoc eſt falſum. ergo falſum. ergo falſum dicit. a ſor. patet conſequentia a reſoluentibus ad reſolutũ. Tertio arguit ſic. contradictorium a eſt falſum. ergo a. eſt verum. tenet conſequentia, antecedens probatur. Nam hoc eſt falſum, ſor. non dicit falſum, & hoc eſt contradictoriũ a. ergo contradictorium a, eſt falſum, tenent conſequentia cum minori, & maiorem probo. nam ſort. dicit falſum, & hæc ſor. non dicit falſum ſignificat præciſe ꝙ ſor. non dicit falſum. ergo ipſa eſt falſa. patet conſequentia a ſimili. Nam ſequitur. tu curris, & hæc, tu non curris, ſignificat præciſe quod tu nõ curris. ergo ipſa eſt falſa. Ad primum reſpondetur cũ ꝓponitur a. concedo, & dicitur quod eſt falſum, & tunc ad rationem, concedo conſequentiã, & conſequens, & nego quod ꝯñs ſit. a ſed eſt vnum ſimile. a. Et ſi ponitur quod conſequens ſit a. vel ꝯuertibile cũ. a. dico tũc, ꝙ

Primum ſoph.

Secundũ.

Tertium.

Reſponſio ad primũ.

conſequentia non valet,nec eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ, quia ſyllogiſmi in tertio primæ figuræ concluſio debet ſolūmodo categorice ſignificare. ſed iſta concluſio ſignificat hypothetice, quia eſt propoſitio inſolubilis. Ad ſecundum cum dicitur falſum dicitur.a ſor.ergo ſor. dicit falſum concedo conſequentiā, & conſequens,dicendo quod eſt verum, ſed non eſt.a. nec ſecum conuertibile,ſi tñ hoc ponatur in caſu, cōcedo iterum conſequentia, ſed dico quòd non valet, & tunc ad rationem a paſsiua ad ſuam actiuā valet argumentum,dicitur ꝙ verum eſt,ſed iſta non eſt ſua actiua quia paſsiua ſignificat ſolummodo categorice, & actiua hypothetice. Et ſi quæratur,quæ eſt ſua actiua,dico quòd iſta, ſor. dicit falſum,,plata a te vel a me, quæ nō eſt conuertibilis cū a,ſed ſolum ſimilis a. Ad tertiū dicitur,quod ꝯtradictorium a eſt verum,ſed nō eſt iſtud, ſor. non dicit falſum,ſed illud non ſor. dicit falſum,qđ eſt verum,quia ſignificat diſiunctiuę,quod ſor. non dicit falſum. vel quod a. non eſt verum, cuius ſignificati ſecunda pars eſt vera & conſequēter totum ſignificatum diſiunctum. quare,& propoſitio dicta eſt vera. cuius illud eſt ſignificatum. Et ſi dicitur, ꝙ in ſingularibus non refert præponere negationem,vel poſtponere dicitur ꝙ in materia inſolubilium nullum refert. & in mā quarūcunq; hypotheticæ ſignificantiū. Eadē eſt retinenda ſnīa in inſolubilibus ſingularibus habentibus originem ex proprietate vocis. vt hoc eſt falſum, hoc non eſt verū,dicendo primi cōtradictoriū non eſt illud hoc non eſt falſum,ſed illud non hoc eſt falſum. Nam primum inſolubile ſignificat, ꝙ hoc eſt falſum, & hoc eſt verum, demonſtrādo idē inſolubile, ideo ꝯdictoriū ſignificat diſiunctiue,ꝙ hoc non eſt falſum, vel hoc nō eſt verū. Similiter ꝯdictorium ſecundi inſolubilis non eſt illud,hoc eſt verum,ſed illud non hoc nō eſt verū, ita ꝙ ſemper præponatur negatiuo ſicut cōtradictoriū iſtius,tantum tu non es homo,non eſt illud, tantum tu es homo,ſed illud, non tantum tu non es homo.

Ad ſecundum.

Ad tertiū.

De inſolubili particulari vel indefinito. Cap. III.

DIctio de inſolubili ſingulari, nunc de particulari, vel indefinito dicendū reſtat. Pono ergo, ꝙ hęc ſit omnis propoſitio particularis, aliqua ꝓpoſitio particularis eſt falſa, quæ ſit a. quæ ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo præciſe, quia nõ admitteretur caſus. iſto poſito a. eſt falſum, vt patet ex dictis. Sed contra hoc arguitur ſic. Omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. illa ꝯñtia eſt bona ab vniuerſali ad ſuā ſubalternam. & antecedens eſt verū. ergo & conſequens: ſed conſequens eſt, a. ergo a eſt verum. quod antecedens ſit verum, probatur. Nam propoſitio particularis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio particularis, quin illa ſit falſa. ergo omnis propō particularis eſt falſa. tenet cõſequentia ab exponentibus ad expoſitū, & antecedens eſt verum, ergo, & ꝯñs. Secundo arguitur ſic. Propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua ꝓpoſitio particularis eſt falſa. tenet conſequentia ab indefinita ad ſuā particularem, & añs eſt verum. ergo & conſequens. Et ꝯñs eſt. a. ergo a eſt verum, ꝙ antecedens ſit verū patet. quia ſuum contradictorium eſt falſum, videlicet nulla propō particularis eſt falſa. quia iam ꝯceſſum eſt ꝙ a ꝓpoſitio particularis eſt falſa. Tertio arguitur ſic. Hoc eſt falſum, demonſtrando a hoc eſt aliqua propō particularis. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. cõſequentia tenet a reſoluentibus ad reſolutum. & añs eſt verum. ergo & conſequēs, quod eſt a. Ad primā reſpondetur concedendo iſtam conſequentiam. oīs propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propō ꝑticularis eſt falſa; quia ante caſum ꝯceſsiſſem eam, tñ dico, ꝙ non valet, nec arguitur ab vniuerſali ad ſuā ſubalternā, vel ſuā particularē, quia vlis ſolummodo categorice ſignificat, & particularis iſta ſignificat hypothetice, vȝ. ꝙ aliqua propō particularis eſt falſa, ꝙ a. eſt verum. Et ſi diceretur, quæ eſt eius particularis, dicitur ꝙ non habet ali-

bet aliquam,ex quo poſitum eſt,ꝙ illa ſit omnis parti= cularis,veruntamen iſta eadem foret eius particularis, dato ꝙ non eſſet inſolubilis. Ad ſecundam rationem reſpondeo ſimiliter concedendo conſequentiam, & negando ipſam eſſe bonam,& tunc ad argumentũ dico ꝙ iſta non eſt particularis iſtius indefinitæ, quia parti- cularis eſt inſolubilis hypothetice ſignificans,indefini ta vero non eſt huiuſmodi eiuſdem tamen foret parti- cularis, si neutra harum foret inſolubilis. Ad tertiam rationem conceditur conſequentia,& negatur ipſam valere,nec arguitur a reſoluentibus ſed reſolutum, q̃a particularis vel indefinita inſolubilis, non eſt reſolu- bilis,quia ſignificat hypothetice, ſed probanda eſt iſto modo,ſuum principale ſignificatum eſt: Verum. ergo ipſa eſt vera.& patet, ꝙ antecedens eſt falſum. Et si ar guit ſic,iſta propositio particularis eſt falſa. ergo ali- qua propoſitio particularis eſt falſa. tenet conſequen- tia ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiuæ, & sine aliquo ſigno impediente. Dicitur,quod ꝯña non valet ab inferiori ad ſuum ſuperius, niſi propõ inferiori, & propõ ſupioris vniformiter ſignificet,vʒ. categorice, qualiter non eſt in propoſito. vnde ſi hæc propõ, hõ eſt animal: ſignificaret principaliter quod hõ eſt ani- mal,& quod hõ eſt aſinus, tunc nõ valeret aliqua iſta- rum conſequentiarum. hoc eſt animal, & hoc eſt ho- mo. ergo homo eſt animal. Iſte hõ eſt animal,ergo hõ eſt animal. & hoc ideo, quia conſequens ſignificaret copulatiue,& antecedentis nulla pars sic ſignificaret & ſi allegaretur aliqua dictarum regularum,reſponde tur vt dictum eſt. Et dicitur ẽt vt in alio cap. quod con tradictorium iſtius, aliqua propoſitio particularis eſt falſa, non eſt illud, nulla propõ particularis eſt falſa, ſed illud non aliqua propoſitio particularis eſt falſa. Et ſi dicitur, quod illæ æquiualent propter negationẽ propoſitam. Dicitur,quod illa regula habet veritatem in ſolis categoricis,categorice ſolummodo ſignifican tibus,qualiter non eſt in propoſito. Item eſt iudicium

de iſtis aliqua propoſitio particularis non eſt vera, aliqua propoſitio particularis ſignificat aliter quam eſt, ac etiam ita de infinitis. vt propoſitio indefinita eſt falſa, propoſitio indefinita eſt non vera.

De inſolubili vniuerſali. *Cap. IIII.*

NVnc de inſolubili vniuerſali eſt dicendum, ponendo quod hęc, omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa, ſit omnis propoſitio vniuerſalis, quæ ſignificet ſicut termini prætendunt, quæ ſit. a non ponendo præciſe, quia caſus nō admitteret. iſto poſito dicitur quod a. eſt falſum, quia falsificat ſeipſum. Contra hoc arguitur. Aliqua propoſitio vniuerſalis eſt falſa, & nulla eſt propoſitio vniuerſalis, quin illa ſit falſa, ergo omnis propō vl̃is eſt falſa. tenet ꝯña ab exponentibus ad expoſitum, & antecedens eſt verum ergo & conſequens. Secundo arguitur tm̃ falſum eſt propō vniuerſalis. ergo omnis propō vniuerſalis eſt falſa: tenet conſequentia ab excluſiua ad ſuam vniuerſalē de terminis tranſpoſitis, & antecedens eſt verum. ergo & conſequens, quod eſt. a quod antecedens ſit verum probatur. Nam falſum eſt propoſitio vniuerſalis, & nullum non falsum eſt propoſitio vniuerſalis, ergo tm̃ falſum eſt propoſitio vniuerſalis. tenet ꝯña ab exponētibus ad expoſitum. antecedens eſt verum, ergo & cōſequens. Tertio arguitur. hoc eſt falſum demonſtrato. a & hoc eſt omnis propoſitio vniuerſalis. ergo omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa iſta conſequentia eſt bona, & antecedens eſt verum. ergo & conſequens: ꝙ ꝯña ſit bona patet a ſimili: hoc currit, & hæc eſt omnis hō ergo omnis homo currit. Confirmatur deſtruēdo primum caſum, & ponendo quod illæ ſint omnes propoſitiones vniuerſales: Omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa, & omnis homo eſt asinus, ſic ſignificando. iſto poſito arguitur ſic. Iſta propoſitio, vl̃is eſt falſa demonſtrando primam, & iſta propō vl̃is eſt falſa, demōſtrando ſecundam, & iſtæ ſunt omnes, propō vl̃is eſt falſa. tenet

ſa. tenet conſequentia a ſingularibus ſufficienter enu meratis ad ſuam vniuerſalem, & antecedens eſt verũ. ergo, & conſequens. Ad hæc reſpondetur, & primo ad primum. cõcedo inſolubile, & nego ipſum eſſe verum, & tunc ad rationem, concedo conſequentiam, & nego ipſam eſſe bonam. & tunc ad argumentum, ibi arguitur ab exponentibus ad expoſitum, nego. quia a. non eſt propoſitio exponibilis, niſi ſignificaret categorice ſolũ, vnde ſi iſta, omnis homo eſt animal ſignificaret principaliter, quod omnis homo eſt animal, & ꝙ tu es aſinus, tunc patet, quod iſta conſequentia non valeret homo eſt animal, & nihil eſt homo, quin iſtud ſit animal, ergo omnis homo eſt animal. quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. Et tunc ſi allegaretur regula, oportet dicere, quod conſequens non eſt exponibile propter cauſam dictam. ſed probaretur vel improbaretur per ſuum ſignificatum copulatum, ſicut & propoſitio inſolubilis quæcunque. Ad ſecundum concedo conſequentiam, ſed nego ipſam eſſe bonam, nec arguitur ab excluſiua ad ſuam vniuerſalem, ex quo excluſiua categorice ſignificat, & vniuerſalis hypothetice. Et ſi dicitur, quæ eſt excluſiua eius? dicitur ꝙ nullã habet. vnde ſi hæc, omnis homo eſt animal, ſignificaret hypothetice verum & falſum. & hoc tantum animal eſt homo, modo conſueto, dicerem tunc vniuerſalem illam non eſſe vniuerſalem iſtius excluſiuæ, nec econuerſo, ita in propoſito eſt dicendum. Ad tertium argm̃, dico ſimiliter, ꝙ non valet ꝯñtia, & cum dicitur, quod a ſimili bene valet dico, ꝙ non eſt ſimilitudo, quia conſequens vnius ꝯñtiæ ſignificat categorice ſolum, & aliud hypothetice. vnde ſi hæc, omnis homo currit, ſignificaret quod omnis hõ currit, & ꝙ Deus non eſt, iſta conſequentia tunc non valeret, hoc currit, & hoc eſt omnis hõ, ergo oĩs hõ currit ꝑꝑ cauſam dictam quia conſequens ſignificaret hypothetice. Ad confirmationem admiſſo caſu vt prius, dico ꝙ ꝯña non valet, & ad regulam a ſingularibus ſufficienter

ficienter enumeratis ad ſuam vniuerſalem, dico ꝙ non arguitur cum debito medio,quod deberet eſſe tale iſtæ ſunt oēs propōnes vniuerſales.&.a.eſt verū,quod certe negatur vnde nec iſta conſequentia valeret, iſte homo currit,& ille homo currit,& iſti ſunt omnes. homines.ergo omnis homo currit,dato ꝙ conſequens ſignificaret hypothetice vt prius, ſed oportet addere alterā partem ſignificati,videlicet & nullus Deus eſt, quo addito conſequentia eſt bona, ſed antecedens eſt falſum. & ſi quæratur de contradictoria dicitur ꝙ eſt hæc. non omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa ſignificans diſiun ctiue modo oppoſito de.a. Eodem modo eſt dicendum de iſtis vniuerſalibus. Omnis propoſitio vniuerſalis ſignificat aliter quàm eſt. Nulla propoſitio vniuerſalis eſt vera.& nulla propoſitio vniuerſalis eſt concedenda.

De excluſiuis inſolubilibus. *Cap. V.*

EXcluſiua inſolubilis conſimiles continet difficultates.vt pono ꝙ ſor. & tu ſitis omnes loquentes, & dicat ſor. Deus eſt & tu dicas,tm̄ ſor.dicit verū, & sit.a.& nullam aliam,& ſignificet ſicut termini prętendunt præciſe.Iſto poſito quæro, vtrum.a.ſit verum vel falſum:ſi verum, ergo ſignificat præciſe ſicut eſt: ſed.a.ſignificat præciſe ꝙ tantum ſor. dicit verum ergo tu non dicis verum.& tu dicis.a.ergo. a.non eſt verum. Si dicitur ꝙ.a.eſt falſum.ergo ſignificat aliter quàm eſt. ſed.a.ſignificat præciſe ꝙ tm̄ ſor.dicit verum. ergo non ita eſt ꝙ tantum ſor.dicit verum.ſed tu.& ſor.eſtis omnes loquentes.ergo tu dicis verum, & non dicis niſi.a. ergo.a.eſt verū,& ita habetur ꝯdictio Reſpondeť nō ad mittendo caſum.quia ex eo originatur inſolubile ſimpliciter.ſi tn̄ non poniť præciſe,admitto caſum & dico. a.eſſe falſum & tunc ad argm̄.a ſignificat aliter q̄ eſt cō cedo.ſed.a.ſignificat præciſe ꝙ tm̄ ſor.dicit verū, ergo, &c.nego minorē quia repugnat caſui. Et ſi dr̄,quid ergo ꝙ aliud ſignificat. Dico ꝙ.a.ſignificat ꝙ tantū ſor.dicit verū.& ꝙ.a.eſt verum,nec ratione primi ſignificati

eſt.a.

eſt.a.falſum.quia verũ eſt tm̃ ſor.dicere falſum.ſed ratio ne ſecundi ſignificati,quia conceditr.a eſſe falſum. Cõtra reſponſioné arguitur. Omne dicens verum eſt ſortes.ergo tm̃ ſor.dicit verum.iſta ꝯña eſt bona,ab vniuerſali ad ſuam excluſiuam de terminis tranſpoſitis. & antecedens eſt.verum.ergo & ꝯñs, ſed antecedens eſt.a. ergo.a.eſt verum.ꝙ antecedens ſit verũ.probatur: nam dicens verum eſt ſor.& nihil eſt dicens verum, quin illud ſit ſor.ergo omne dicens verũ eſt ſor. patet ꝯña ab exponentibus ad expoſitum.Secundo arguitur.nihil ꝑter ſor.dicit verum.ergo tantũ ſor.dicit verũ. iſta conſequentia eſt bona,& antecedens eſt verum & cõſequẽs, ꝙ antecedens ſit verum patet per exponentes. Tertio arguitur. ſor.dicit verum & nihil non ſor. dicit verum. ergo tantum ſor.dicit verum. iſta conſequentia eſt bona,ab exponentibus ad expoſitũ & antecedens eſt verũ ergo & conſequens.ſed ꝯſequens eſt.a.ergo.a.eſt verũ.

Ad hæc omnia poteſt ſimul reſponderi, ꝙ nunquam ꝯñs illatum eſt.a.nec conuertibile cum.a.ſed ſolum ſimile.a.ſed ſi ponatur cum toto caſu,quod ſit. a.vel cõuertibile cum.a.tunc reſpondetur concedendo oẽs cõſequentias factas,negando tamen illas eſſe bonas. Ad primam ergo,cum dicitur,quod ibi arguitur àb vniuerſali ad ſuam excluſiuam.nego.quia vniuerſalis ſignificat categorice,& excluſiua hypothetice,quia eſt inſolubilis. Et ſi quæritur de ſua excluſiua dicatur quod eſt vna ſimilis illi prolata a ſor.quæ non eſt inſolubilis, videlicet tantum ſor.dicit verum.Et ad aliam dicitur,quod etiã nõ valet,nec illa eſt excluſiua dictæ exceptiuæ,ſed illa quam nominaui modo. Et ad tertiam dicitur, quod non arguitur ab exponentibus ad expoſitum.quia iſta excluſiua non eſt exponibilis,ex quo hypothetice ſignificat.vnde,ſi iſta,tantum homo eſt riſibilis ſignificaret principaliter quòd tantum homo eſt riſibilis. & quod nullus Deus eſt,tunc non valeret aliqua iſtarum conſequentiarum. Omne riſibile eſt homo,ergo tantum homo eſt riſibilis: Nihil præter hominem eſt riſibile.ergo

tantum homo eſt riſibilis. Item homo eſt riſibilis,& nihil non homo eſt riſibile. ergo tantum homo eſt riſibilis. Eodem modo eſt dicendum ad iſtas excluſiuas, tantum excluſiua eſt falſa. tantum excluſiua non eſt vera, dato quod vna iſtarum ſit omnis excluſiua, ꝙ bene admittitur. quia non ponitur præciſe.& ita reſpondetur vt prius ad argumenta probantia aliquam iſtarũ eſſe verã.

De exceptiuis vero idem eſt iudiciũ, vt in caſu priori. Nihil præter ſor. dicit verum. Nulla propoſitio præter exceptiuam eſt falſa. Omnis exceptiua præter iſtam eſt vera demonſtrata ſeipſa. quare,&c.

De inſolubili copulatiuo. *Cap. VI.*

SEquitur dicere de inſolubili hypothetico. Et primo de copulatiua. pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima eſt iſta. Inſolubile copulatiuum, cuius vna pars eſt neceſſaria per ſe, ſi eidem in caſu adduntur omnes conditiones cum nota excluſionis, fit inſolubile ſimpliciter & non admittendus eſt caſus. verbi gratia pono quod illa copulatiua, Deus eſt,& nulla copulatiua eſt vera, quæ ſit, a ſit omnis copulatiua ſignificans præciſe ſicut termini prætendunt: iſto poſito & admiſſo, quæro vtrum, a. ſit verum, si dicitur quod ſic ergo ſecunda pars eſt vera. ſed ſecunda pars ſignificat præciſe quod nulla copulatiua eſt vera. ergo nulla copulatiua eſt vera, ergo. a. non eſt verum. Si dicitur quod a. eſt falſum. ergo altera pars eſt falſa: ſed non prima, ergo ſecunda. tunc ſic, ſecunda pars eſt falſa. ergo ſignificat aliter quam eſt. ſed ipſa ſignificat præciſe, quod nulla copulatiua eſt vera. ergo non eſt ita quod nulla copulatiua eſt vera,&. a. eſt omnis copulatiua. ergo. a. eſt verum. Secunda regula eſt iſta. Inſolubile copulatiuũ, cuius vna pars eſt impoſsibilis, vel contingens, addendo eidem omnes conditiones cum nota excluſionis, fit inſolubile ſecundum quid,& admittendus eſt caſus. verbi gratia pono quòd iſta copulatiua tu es homo,& nulla copulatiua eſt vera, quæ sit. a. ſit omnis propoſitio copulati-

pulatiua ſignificans præciſe ſicut termini prætendunt, iſto poſito & admiſſo,quæro vtrum.a ſit verum . ſi dicit quod ſic.ergo ſecunda pars eſt vera:& ipſa ſignificat pciſe quod nulla copulatiua eſt vera ergo ita eſt qđ nulla copulatiua eſt vera,ergo.a.non eſt verum,Si dicitur, quod.a.eſt falſum.ergo altera pars eſt falſa , & non prima.ergo ſecunda tunc arguitur ſic,ſecunda pars eſt falſa.ergo.ſignificat aliter quam eſt,ſed ipſa ſignificat præciſe quod nulla copulatiua eſt vera.ergo non ita eſt, qđ nulla copulatiua eſt vera.&.a.eſt omnis copulatiua.ergo.a.eſt verum.Et ita videtur ſequi cõtradictio in iſto caſu,ſicut in priori,& per conſequens quod ſecunda regula non eſt vera.Reſpondetur admittendo poſitum & dicitur,quod.a.eſt falſum,ꝗ tunc conſequenter oportet dicere,quod prima pars eſt falſa,& ſecunda vera.& ſi arguitur ſic,tu es homo,& prima pars ſic præciſe ſignificat,ergo ipſa eſt vera negatur prima pars antecedentis quia repugnat caſui,& vni caſui conceſſo . Sequitur.n. prima pars eſt falſa , & ipſa ſignificat præciſe te eſſe hominem.ergo tu non es homo. Eodem modo reſpondetur ſi vna pars eſſet impoſsibilis.vt homo eſt aſinus , & iſta copulatiua eſt falſa . Tertia regula eſt iſta.Omne inſolubile , copulatiuum ſit inſolubile ſecundum quid addendo eidem omnes conditiones præter notam excluſionis,& admittendus eſt caſus . vt pono , quod iſta ſit omnis copulatiua. Deus eſt , & nulla copulatiua eſt vera,ſignificans ſicut termini prætendunt,quæ ſit.a.iſto poſito,dicitur quod.a.eſt falſum , non quidem pro prima parte,ſeđ pro ſecunda.& ſi arguitur ſic , ſecũda pars eſt falſa.ergo ſignificat aliter quam eſt,concedo, ſed ipſa ſignificat præciſe quod nulla copulatiua eſt vera. ergo non eſt ita, quod nulla copulatiua eſt vera. nego minorem , ex eo, quod illa ſecunda pars ſignificat copulatiua, quod nulla copulatiua eſt vera , & quod.a.eſt verum,& propterea a.ſignificat tria ſignificata copulatiuæ,videlicet quod Deus eſt,& quod nulla copulatiua eſt vera , & quod a.eſt verum . Et non dicitur.a.falſum

pro-

propter primum ſignificatum, aut ſecundum, ſed propter tertium. Eodem modo dicitur ad illud inſolubile,tu es & iſta copulatiua non eſt vera, ponendo caſum priorem. Ex prima regula ſequitur,quod ſi ponitur hãc. Deus eſt.vel quamcunque aliam eſſe omnem propoſitionem,& ſignificare præciſe Deum eſſe, vel quodcunque per ſe neceſſarium,& quod hoc eſt falſum,demonſtrando illam propoſitionem,non admittendus eſt caſus,quia ſequitur contradictio. Ex ſecunda regula ſeq̃tur,quod ſi ponitur iſtam,Deus eſt vel quamcunque aliam eſſe omnem propoſitionem & ſignificare præciſe hominem eſſe aſinum,vel te eſſe.& quod hoc falſum demonſtrando.eandem propoſitionē admittendus eſt caſus.& dicitur illam eſſe falſam,Deus eſt. Ex tertia regula ſequitur,quod ſi ponitur iſtã, Deus eſt. vel quamcũque aliã eſſe omnem propoſitionē. & ſignificare ſicut placet,& quod hoc eſt falſum,non ponendo præciſe admittẽdus eſt caſus & dicitur iſtã eſſe.falſam quare, &c.

De inſolubili diſiunctiuo. *Cap. VII.*

REſtat dicere conſequenter de inſolubili diſiunctiuo.pro cuius inſolubilis declaratione, ſit hæc prima regula. Inſolubile diſiunctiuum,cuius vna pars eſt impoſsibilis per ſe fit inſolubile ſimpliciter. ſi eidem in caſu adduntur omnes conditiones cũ nota excluſionis.v.g pono qđ illa diſiunctiua, quæ ſit.a.nullus Deus eſt,vel nulla diſiunctiua eſt vera,ſit omnis diſiunctiua ſignificans præciſe ſicut termini prætendũt, iſto poſito & admiſſo,quęro vtrũ.a.ſit verũ: ſi dr̃ qđ ſic,ergo altera pars eſt vera,& non prima:ergo ſecunda: tunc arguitur,ſic ſecunda pars eſt vera,ergo ſignificat præciſe, & principaliter ſicut eſt,ſed ſecũda pars ſignificat præciſe,qđ nulla diſiũctiua eſt vera,ergo ita eſt qđ nulla diſiunctiua eſt vera.& per ꝯñs.a.non eſt verũ.Si dr̃, quod a.eſt falſum,ergo ſecũda pars eſt falſa.ſed ipſa ſignificat præciſe,qđ nulla diſiunctiua eſt vera.ergo nõ eſt, ita,qđ

nulla

nulla diſiunctiua eſt vera, &.a.eſt oīs disiunctiua ergo. a.eſt verum.Præterea dicitur,quod.a.in caſu iſto eſt inſolubile ſimpliciter,ideo non admittendus eſt caſus qa implicat contradictionem. Secunda regula eſt iſta. Inſolubile diſiunctiuum apparens, cuius vna pars eſt cōtingens falſa,fit inſolubile ſecundum quid eidem addēdo in caſu omnes conditiones cum nota excluſionis. verbi gratia pono tibi iſtam,tu non es homo, vel nulla disiunctiua eſt vera quæ ſit.a, & ſic omnis disiunctiua, ſignificans præciſe ſicut termini prætendunt. iſto poſito & admiſſo quæro vtrum.a.sit verum,ſi dicitur ꝙ ſic, ergo vna pars eſt vera,non prima,ergo ſecunda.tunc arguitur ſic,ſecunda pars eſt vera,ergo ſignificat præciſe ſicut eſt. ſed ipſa ſignificat præciſe, ꝙ nulla diſiunctiua eſt vera.ergo ita eſt quod nulla diſiunctiua eſt vera. ergo a.non eſt verum,Si dicitur,quod. a.eſt falſum. ergo ſecunda pars eſt falſa. ſed ipſa ſignificat præciſe quod nulla disiunctiua eſt vera.ergo non eſt ita, quod nulla disiunctiua eſt vera ergo aliqua disiunctiua eſt vera,& a.eſt omnis diſiunctiua.ergo.a.eſt verum,& ita vt apparet ſequitur contradictio in iſto caſu,ſicut in primo, & per conſequens regula non eſt vera. Reſpondetur concedendo regulam & admittēdo caſum.& dicitur quod. a.eſt verum,& tunc quando dicitur non prima pars eſt vera,ergo ſecunda,dico quod prima pars eſt vera, quia ipſam eſſe veram ſequitur ex caſu, & ſecunda eſt falſa, & ex hoc non concluditur inconueniens. Veruntamen huiuſmodi diſiunctiua non eſt inſolubilis niſi apparenter,vt dicebatur in regula.quia omne inſolubile eſt falſum,&.a.eſt verum .ergo.a.non eſt inſolubile Tertia regula. Omne inſolubile diſiunctiuum fit inſolubile ſecundum quid,eidem addendo in caſu omnes conditiones præter notam excluſionis.v. g.poſito quod iſta diſiunctiua, homo eſt aſinus, vel iſta disiunctiua eſt falſa quæ ſit.a.ſit omnis disiunctiua ſignificans sicut termini prætendunt,admittiť caſus:quo admiſſo,dico ꝙ.a.eſt falſum & ſecūda pars ſignificat aliter quā eſt,ſed nego, ꝙ ipſa

ipſa ſignificet præciſe,ꝙ iſta disiunctiua eſt falſa,immo etiam ſignificat aliter.ſ.ꝙ a.eſt verum.Eodem modo diceretur si poneretur quod iſta,tu non es homo, vel iſta disiunctiua nón eſt vera,eſſet omnis disiunctiua & ſignificaret ſicut termini prætendunt.Notandum ,quod nulla disiunctiua eſt inſolubilis,cuius altera pars eſt vera,nec fieret inſolubilis poſitis illis conditionibus ſæpius nominatis. vt Deus eſt vel omnis disiunctiua eſt falſa,tu es homo.vel iſta disiunctiua eſt falſa, vnde ponendo caſum quemcunque nominatum, admitteretur ille.& concederetur quælibet illarum disiunctiuarum ꝓpter veritatem primæ partis.Contra iſtam reſponſioné arguitur sic.Omne.a.eſt falſum,ſed omne,a, eſt iſta disiunctiua,ergo illa disiunctiua eſt falſa.tenet conſequetia,quia ſyllogiſmus in primo tertiæ figuræ. & antecedens eſt verum,ergo & conſequens:ſed conſequens eſt ſecúda pars disiunctiuę,ergo ipſa eſt vera,&.ꝑ ꝯſequés. a.eſt verum.Secundo arguitur sic,oppositum. a.eſt falſum ergo.a.eſt verum,antecedens probatur, Nam hoc eſt falſum,nullus homo eſt asinus,& iſta disiũctiua nó eſt falſa,& hoc eſt oppositum.a.ergo oppositum.a.eſt falſum:conſequentia tenet cum minori: maiorem probo.Nam ipſa eſt vna copulatiua,cuius ſecunda pars eſt falſa,quia iam conceſſum eſt ꝙ.a.eſt falſum. Ad primũ dicitur concedendo conſequentiam,& negando ipſam eſſe bonam.& cum dicitur,quod eſt ſyllogiſmus in primo tertiæ figuræ,nego quia conclusio , hypothetice, significat,qualiter non contingit conclusioni alicuius boni ſyllogiſmi. Ad ſecundum dicitur ꝙ oppositum a non eſt illud,ſed hoc, nihil quod eſt homo eſt asinus, & non iſta disiunctiua eſt falſa , cuius ſecunda pars significat duobus modis,sicut ſuum cótradictoriũ. Hæc argumenta poterát applicari capitulo inſolubilium copulatiuarum,ſed totiens eſt inutile replicare.Ex prima regula ſequitur,ꝙ si poneretur hanc, homo eſt asinus, vel quamcumq; aliam propositioné significare præciſe,q͂d homo eſt asinus,vel quod nulla propositio eſt vera,non

ra,non eſſet admittendus caſus:quia ſequeretur cõtra-dictio. Ex ſecunda regula ſequitur, quod ſi poneretur hanc,homo eſt asinus, eſſe omnem propositionem, & significare præciſe te non eſſe,vel quod nulla propositio eſt vera.admitteretur caſus. & diceretur iſtam eſſe veram,homo eſt asinus.Ex tertia regula ſequitur, ꝙ ſi poneretur iſtam,homo eſt homo,eſſe omnem propositionem,,& significare hominem eſſe aſinum, vel quod nulla propoſitio eſt vera non ponendo præciſe, deberet admitti caſus, & conſequenter,dici, quod iſta eſt falſa,homo eſt aſinus.quare,&c.

De inſolubilibus non apparentibus. *Cap. VIII.*

VLtimo quædam declaro inſolubilia,quæ inſolubilia non apparent.vt ſor.non habebit denariũ, Pla. non pertranſibit pontem.Et pono quod omne dicens verum habebit,denarium,& ſolũ tale, & quod tu dicas iſtam propoſitionem,& nullam aliam,& quæ sit. a.ego non habeo denariũ,significantẽ præciſe sicut termini prætendunt,iſto poſito, quæro vtrum habebis denarium vel non:si dicitur quod tu habebis denarium,& omnis,qui habebit denarium dicit verum,ergo tu dicis verum,& non dicis,nisi.a.ergo.a.eſt verum,& tunc sic. a.eſt verum,& significat præciſe quod tu non habebis denarium.ergo tu non habebis denarium, quod eſt cõtradictorium prius conceſsi. Si autem dicitur, quod tu non habebis denarium. ergo tu non dicis verum & nõ dicis nisi.a.ergo.a.non eſt verum,tunc sic.a.nõ eſt verũ &.a.significat præciſe quod tu non habebis denarium. ergo non erit ita quod non habebis denarium. ergo tu habebis denarium.& ita ſequitur contradictio. Similiter põt argui in principio quærendo,vtrum.a.sit verum vel falſum,quemadmodũ in alijs inſolubilibus quærebatur.Propterea non admittitur caſus,quia ex eo originẽ trahit inſolubile simpliciter.Si tñ in caſu non ponit dictio excluſiua,admitto caſum, & dico ꝙ tu nõ habebis denarium,& ꝙ.a.non eſt verum. ſed tunc ad argumentum.a.

tum. a non eſt verum,ſed a ſignat præciſe qđ tu non habebis denariū. ergo non eſt,ita quod tu nō habebis denariū,nego minorē,qm̄ a. ſignat quod tu non habebis denarium,& ꝙ a eſt verum, & non rōne primi ſignificati,a eſt falſum,ſed rōne ſecundi. Verūtn̄ ſi fieret ꝯn̄a non ponendo præciſe in minori,negarē ꝯn̄am. Eodē modo rn̄detur ad caſum de ponte,quod qn̄ ponit̄,quod oē dicens verum pertranſibit pontem,& ſolum tale:& ſor.qui ſit omnis ſor.dicat illam propōnem,& nullam aliam,ſort.non pertranſibit pontem ſign̄antem præciſe ſicut termini prætendūt. non admittitur caſus. Si tn̄ remoueretur dictio excluſiua admittat̄,& dicat̄ ꝯn̄r,qđ ſor. non pertranſibit pontem.& ꝙ a.eſt falſum. Cōtra iſtam rn̄ſionem arguitur ſic. nullum dicens falſum per tranſibit pontem,ſed ſor. dicit falſum.ergo ſor. nō per tranſibit pontem.ꝯn̄a eſt bona, quia eſt ſyl'ls in quarto primæ figuræ.& an̄s verum.ergo ꝯn̄s,ſed ꝯn̄s eſt,a ergo a eſt verum. Secundo arguitur ſic. Contradictorium, a eſt falſum,ergo a eſt verum,an̄s probatur, qm̄ hoc eſt falſum,ſor. pertranſibit pontē, & hoc eſt ꝯdictorium eius ergo, &c.prima pars an̄tis probatur,nam ſort.dicit falſum.ergo non pertranſibit pontem,& iſta propoſitio,ſor.pertranſibit pontem ſignificat præciſe qđ ſor. pertranſibit pontē ergo eſt falſa. Ad primum rn̄detur. concedendo ꝯn̄am, & negando ipſam eſſe bonam. nec eſt ſyl'ls in quarto primæ figuræ.quia ꝯn̄s ſignificat hypothetice copulatiuæ,& hoc ſuppoſito ꝙ ꝯc'lo ſit a vel conuertibilis cum a. Ad ſm̄ dr̄, quod aſsignatum non eſt ꝯdictorium,a ſed iſtud, non ſor.non pertranſibit pōtem,ſign̄ans diſiunctiue modo oppoſito ad a. ſicut ſæpiſsime eſt recitatum. Iam arguo ꝯ totū fundamētum inſolubilium probādo ꝙ non quodlibet inſolubile ſm̄ quid ſignificat copulatiue modo dictō. quia tunc qđlibet inſolubile foret impoſsibile ſimpliciter. ꝯn̄s eſt falſum,quia inſolubile eſt ꝯcedendum in caſu. vt patuit. & nullum impoſsibile ſimpliciter eſt ꝯcedendū.ỹ.tempus obligationis, ergo,&c. Et quod illud ſequat̄ probatur.

batur. Nã quodlibet tale inſolubile ſignificat copulatiue impoſsibile ſimpliciter,& hoc præciſe,& principaliter,ergo quodlibet inſolubile ſm quid eſt impoſsibile ſimpliciter. ꝯña tenet, & ãns probo ſumendo hoc inſolubile,hoc eſt falſum.ſignat.n. quod hoc eſt falſum, & quod hoc eſt verũ.ſed quod hoc ſit falſum, & hoc ſit verum,eſt impoſsibile ſimpliciter.ergo,&c. Hoc argm̃ eſt difficile valde.ſed tñ breuiter ſolueret nunq̃ ꝯcedẽdo inſolubile ſicut alias non ꝯcedebã ipſum,& tunc dicebam,quod quodlibet inſolubile eſt propoſitio ipoſſibilis ſimpliciter.& ita nõ procederet argm̃.Verũtamẽ, quia ꝯceſsi inſolubile propoſitũ,& negaui ipſum eſſe verũ,non poſſem dicere bene rñdendo ipſum eſſe ipoſſibile ſimpliciter,ſed ſolũ poſsibile. Et tunc ad argm̃, ſuum ſignatum principale eſt impoſsibile.ergo inſolubile eſt impoſsibile. non valet argm̃. Pro quo eſt notãdũ,ꝙ inſolubile habet duo ſignificata vnũ adæquatũ,& aliud principale. Adæquatũ ſignatum eſt ſignatũ categoricũ ſimile dicto inſolubilis.Vnde ſignatũ adæquatũ illius,ſor.dicit falſum,eſt iſtud. Sor. dicere falſum, vel quod ſort.dicit falſum. Principale aũt ſignatum, eſt ſignificatum hypotheticũ,vt ſor. dicere falſum, & iſtam propõnem eſſe verã. Dico ergo,quod pœnes aliud attenditur poſsibilitas inſolubilis:& pęnes aliud ſua falſitas inſolubilis.& pœnes aliud ſua falſitas. Poſsibilitas nanq; attendit pœnes poſsibilitatẽ ſignificati adæquati ipſius, falſitas pœnes falſitatem ſignificati principalis,hæc ergo eſt poſsibilis. Omnis propõ eſt falſa.qa poſsibile eſt omnẽ propõnẽ eſſe falsã, ſed ipſa eſt falſa. qa ſuũ ſignatũ principale eſt falſum.ſ.oẽm ꝓpõnem eſſe falſam,& illã eſſe verã. Tñ extra mãm inſolubiliũ, pœnes idẽ attẽdit poſsibilitas,veritas, vel falſitas propõnes qa penes ſignatũ adæquatũ. Notandũ,ꝙ nõ quæcunq; hic locutus ſũ,ſeu in cæteris tractatibus, ea dixi. ſm intentionẽ propriã,ſed partim ẽt ſm intetionẽ aliorũ doctorũ,vt iuuenes incipiẽtes facilius introducant.

Notan.

Sextus Tract.qui Inſolubilium materiam ꝯtinet finis.

TRA-

TRACTATVS SEPTIMVS qui eſt de obiectionibus contra primum. Cap. I.

Continens obiectiones contradicta in Cap. III.

Vt ſummularum notitia ad memoriā reducatur ponendæ ſunt quędam obiectiones contra quaſdā regulas,vel diffinitiones,quibus ſolutis relucentia habeatur. Primo nanq; arguitur ꝯ diffinitioné propoſitionis,in qua dicebat.Propoſitio eſt oratio indicatiua verū,vel falſum ſignificans.ↄtra q̄ diffinitionem ſic arguitur. hæc oratio antichriſtus eſſet albus,eſt propō, & tñ non eſt oratio indicatiua. ergo diffinitio propoſitionis non eſt ſufficiens.ↄña tenet cū minori. maiorem probo. Nā quodlibet antecedens alicuius conditionalis eſt propoſitio, ſed antichriſtus eſt albus,eſt antecedens alicuius conditionalis. ergo eſt propoſitio,patet ↄña, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ. maior ēt patet, quia conditionalis eſt illa, in qua coniunguntur plures propoſitiones categoricę mediante nota conditionis. minoré probo,qm̄ añs huius conditionalis,ſi antichriſtus eſſet albus, antichriſt⁹ eſſet coloratus, eſt illa oratio antichriſtus eſſet albus. Rñdetur concedendo diffinitionem propoſitionis, & nego,ꝙ iſta oratio antichriſtus eſſet albus ſit propoſitio,& tunc ad argm̄ nego iſtā maioré, oé añs alicuius conditionalis eſt propoſitio, & quando hoc probatur per diffinitionem ↄdōnalis dicendo,ꝙ ↄditionalis eſt illa,in qua coniunguntur plures categorice,&c. Dicit quod iſta diffinitio eſt falſa de virtute ſermonis: ſed intelligitur ſic,conditionalis eſt illa, in qua ↄiunguntur plures categorice, aut plures orationes ſe habentes ꝑ modum categorice,ſed iam in propoſito non coniunguntur plures categorice in illa conditionali,ſed plures orationes ſe habentes per modū categorice, vnde iſta oratio antichriſtus eſſet albus, non eſt categorica;

Cōtra diffinitionem propoſitionis.

ſed ſe habẽs per modũ categorice,quia habet ſuas partes principales per modum ſubiecti prædicati,& copulæ. Secundo arguitur contra regulam propõnis vniuerſalis eſt illa,in qua ſubijcitur terminus cõis ſigno vniuerſali determinatus. Nam iſta propõ,nõ quilibet hõ currit,non eſt propoſitio vniuerſalis. & tñ in ea ſubijcitur terminus cõis ſigno vniuerſali determinatur. ergo regula falſa. ɔña tenet, & prima pars antecedentis probatur.qm̃ iſta,non quilibet hõ currit, æquiualet iſti in figura, aliquis homo non currit:quia negatio præpoſita facit æquipollere ſuo contradictorio,ſed illa,aliquis homo non currit,non eſt propõ vniuerſalis. ergo nec illa, non quilibet hõ currit. ſecunda pars añtis probatur. Nam omne adiectiuum alicuius ſubſtantiui eſt determinatio eius,ſed ly quilibet, eſt adiectiuũ iſtius termini homo.ergo eſt determinatio eius, & p ɔñs ly homo, determinatur ſigno vniuerſali. quod erat probandum. Rñdet,quod argm̃ verbaliter concludit, ſed non ꝯ intellectum regulæ,qui eſt iſte, Propoſitio vniuerſalis eſt illa,in qua ſubiicitur terminus cõis ſigno vniuerſali diſtributiue mobiliter determinatus. Sed iã in propoſito ſubiectũ propoſitionis aſsignate determinatur ſigno vniuerſali non diſtributiue, ſed ſolũ adiectiue,& ita argm̃ non procedit. Tertio arguitur ꝯ regulam propoſitionis particularis in qua dicitur. Propoſitio particularis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus cõis ſigno particulari determinatus. nam iſta,nõ aliqs homo non currit,non eſt propoſitio particula,& tamẽ in ea ſubijcit̃ terminus cõis ſigno particulari determinatus. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum maiori, quia æquiualet iſti in figura, quilibet homo currit, quæ non eſt particularis. minor probatur, nam oẽ adiectiuum alicuius ſubſtantiui eſt determinatio eiuſdem,ſed ly aliquis, eſt adiectiuum illius termini homo ergo eſt determinatio ipſius. ergo ly homo, determinatur ſigno particulari. quod erat probandum. Dicitur quod non arguitur contra intellectũ regulæ, quia regula ſic

Cõtra diffinitionem propoſitionis vniuerſalis.

Cõtra diffinitionem propoſitionis particularis.

gula ſic intelligitur. Propõ particularis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus cõis ſolo ſignoparticulari determinatus, ſed iam in propoſito ſubijcitur terminus cõis determinatus ſigno particulari adiectiue, & ẽt diſtributiue, & per ɔñs non determinatur ſolo ſigno particulari. Quarto arguitur contra regulam propoſitionis indefinitæ, quæ erat talis, propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubijcitur terminus cõis ſine ſigno. Pono. n. ꝙ a ſit præiacens illius vniuerſalis, omnis homo currit. vʒ hõ currit. & arguo ſic a eſt propoſitio indefinita, & tñ in ea ſubijcitur terminus cõis mediante ſigno. ergo regula falſa. ɔña tenet cum maiori. minorem probo. Nã idem eſt ſubiectum, a & ſuæ vniuerſalis. ſed ſubiectũ a. ſubijcitur mediante ſigno, ergo ſubiectum vniuerſalis. a. ſubijcitur mediante. ſigno qđ erat probandũ Dicit, ꝙ nõ arguitur contra intellectũ regulæ quæ ſic intelligit: ꝓpoſitio indefinita eſt illa, in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſine ſigno, ꝙ ſit aliquid illius: modo ad propoſitũ, licet ſubiectũ a. ſubiiciatur mediante ſigno, non tñ mediãte ſigno exiſtente aliquid illius, qm̃ ſignũ vł'e nõ eſt pars ſuæ præiacentis, ſed propõnis vł'is, cuius præiacens eſt pars. Quinto arguitur ꝯ regulam propoſitionis ſingularis, quæ erat iſta. propoſitionis ſingularis eſt illa, in qua ſubiicitur terminus diſcretus, vel terminus cõis cũ pronomine demonſtratiuo. Contra arguit ſic, iſta propoſitio, oẽs iſti currunt, non eſt propoſitio ſingularis. & tamen in ea ſubiicitur terminus diſcretꝰ, ergo. ɔña tenet cum maiori, quia fruſtra adderetur ſignum vniuerſale, & minor patet. Nam omne pronomẽ demonſtratiuum eſt terminus diſcretus, ſed ſubiectum tertiæ propõnis asſignatæ eſt pronomen demonſtratiuum. ergo eſt terminus diſcretus. Rñdet, ꝙ quælibet iſtarum. Omnes iſti occurrunt. Vterq; iſtorum mouetur eſt propõ vł'is, & nego ꝙ ibi ſubiiciatur terminus diſcretus. Et tunc ad argm̃. oẽ pronomen demonſtratiuum eſt terminus diſcretus, verum eſt ſingularis numeri, ſed non pluralis. vnde terminũ diſcretũ voco illũ

Cõtra diffinitionem propoſitionis indefinitæ.

Cõtra diffinitio propoſi. ſing.

qui non poteſt ſimul cõpetere niſi vni vt iſte,iſta.iſtud hic,hæc hoc. Et terminum cõem voco illum,qui ſimul poteſt competere pluribus,vt ly homo,ly animal, & ꝑ nomina demonſtratiua pluralis numeri, videlicet iſti, iſtorum,& huius.. Sexto arguitur contra regulas affirmatiue & negatiue propoſitionum, quæ fuerũt iſtæ. propoſitio affirmatiua eſt illa, in qua verbum principale affirmatur. Et propoſitione negatiuã eſt illa, in qua verbum principale negatur. Nam præiacens illius vniuerſalis negatiuæ nullus homo currit eſt affirmatiua, & tñ in ea verbum principale negatur. ergo regulæ falſæ.ꝯña tenet cum maiori, qm̃ hæc,homo currit.& quælibet ſibi conſimilis eſt affirmatiua. minorem probo. Nam idem eſt verbum vtriuſq;.ſ.vniuerſalis negatiue & ſuæ præiacentis,ſed verbum principale vniuerſalis negatiuæ negatur.ergo verbum principalis præiacentes. negatur. Dicitur,ꝙ argm̃ procedit verbaliter contra regulam, ſed non contra intellectum eius intelligitur nãq; ſic regula propoſitionis negatiuæ. Propoſitio negatiua eſt illa,in qua verbum principale negatur per negationem exiſtẽtem aliquid illius. modo licet illius prꝿiacentis, verbum principale negetur,non tñ per negationem exiſtentem aliquid iſtius homo currit, ſed illius,nullus homo currit.quare,&c.

Contra regulas affirmatiuæ,et negatiuæ propõnis.

Obiecta contra regulas cap. 4. Cap. I I.

Cõtra primam regulam.

IN materia oppoſitarum ſeu propoſitionum exñtium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarũ prima erat iſta. Duo ꝯria non pñt ſimul eſſe vera. Contra q̃ regulam arguitur ſic. Iſta ſunt ſimul vera: quilibet hõ animal eſt.& quilibet hõ aĩal non eſt. & hæc ſunt ꝯria. ergo duo ꝯria ſunt ſimul vera.tenet ꝯñtia, & probatur prima pars antecedentis. Nã iſta eſt vera.quilibet homo animal eſt vt patet per ſuas exponentes. Et ꝙ altera ſit vera probatur. Iſte homo animal non eſt, & iſte hõ animal non eſt,& ſic de ſingulis.& iſti ſunt oẽs homines maſculi,ergo quilibet hõ animal non eſt. tenet

conſequentia a ſingularibus ſufficiēter enumeratis ad ſuam vniuerſalem.& quælibet ſingularis aňtis probat iſto modo,iſte hō aſinus nō eſt,& omnis aſinus eſt animal. ergo iſte homo animal non eſt, tenet ꝯñtia ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita, & cum debito medio. Sed ſecunda pars aňtis probatur. Nam vniuerſalis affirmatiua,& vniuerſalis negatiua de ꝯſimilibus ſubiectis ꝑdicatis & copulis ſupponētibus præciſe pro eodē,vel ꝓ eiſdē,ſunt ꝯ̄riæ in figura.ſed iſtæ duæ vles aſsignatæ ſunt hmōi. ergo ſunt ꝯ̄riæ. tenet ꝯña cū minori & maiori eſt regula poſita ibidem. Rñdetur breuiter,ꝙ quælibet illarum eſt vera,ſed non ſunt contrariæ.& tunc ad regulam dico,ꝙ oporteret addere in regula,quod terminus cōis qui non diſtributus in vna diſtribuatur in reliqua.ſed iam in propoſito in vtraque iſtarum. ly animal: ſtat confuſe tm̄, ideo iſta ſunt contraria,quilibet hō animal eſt,& qlibet hō nullū animal eſt. quarū ſecunda eſt falſa. Similiter iſta ſunt contraria,quilibet hō animal non eſt. & quilibet hō omne animal eſt,quarū ſecunda eſt falſa. Simili modo eſt dicendum in obliquis caſibus,quod illa non ſunt ꝯ̄ria.Cuiuſlibet hominis aſinus currit.& cuiuſlibet hominis aſinus nō currit ponēdo regulā cōem,quod qñ obliquus præcedit rectū,obliquus eſt ſubiectum.& rectus ſe tenet a parte prædicati.vt in propoſito. ſed qñ rectus ꝑcedit obliquum,qui eſt determinatio recti,vterq; illorum ponitur in ſubiecto,vt omnis aſinus hoīs currit, primæ ergo vniuerſalis. eſt hæc ꝯ̄ria. cuiuſlibet hominis nullus aſinus currit, & ſecundæ eſt iſta, cuiuſlibet hoīs oīs aſinus currit. Secunda regula erat iſta. Duo ꝯ̄dictoria non poſſunt ſimul eſſe vera neq; ſimul falſa. Contra quam regulam arguitur ſic, iſta ſunt ſimul vera.quilibet hō animal eſt,& aliquis hō animal non eſt. & hæc ſunt duo ꝯ̄dictoria, ergo duo ꝯ̄dictoria ſunt ſimul vera tenet ꝯña cum minori, quia vniuerſalis affirmatiua,& particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis ſupponentibus præciſe pro

Contra ſecūdam regulam.

eodem, vel pro eiſdem ſunt ꝯdictoria in figura, ſed iſta ſunt eiuſmodi.ergo,&c. Maior probatur. Nam ꝙ illa ſit vera,quilibet hõ aĩal eſt patet per ſuas exponentes. ſecunda probatur tu aĩal nõ es,& tu es aliquis hõ.ergo aliquis hõ aĩal non eſt. tenet ꝯña ab inferiori ad ſuũ ſuperius negatione poſtpoſita cũ debito medio. prima ꝑs añtis probatur. tu capra non es,& oĩs capra eſt aĩal.ergo tu aĩal non es. patet ꝯña per eandem regu. Dicitur ꝙ quælibet illarum eſt vera,ſed non ſunt ꝯdictorię,& tunc argm̃ dico ꝙ vltra prædicta intelligitur,quod terminus non diſtributus in vna diſtibuatur in alia, qualiter non eſt propoſitio, quia ly aĩal,in vniuerſali ſtat cõfuſe,tm̃, in particulari determinate. ideo ꝯdictorium iſtius quilibet hõ animal eſt,dicitur eſſe tale.aliquis hõ nullum animal eſt,& iſtius,aliquis homo animal nõ eſt ꝯdictorium eſt,quilibet homo omne aĩal eſt. Eodẽ modo dicitur,ꝙ illa non ſunt ꝯtradictoria. Cuiuſliber hominis aſinus currit, & alicuius hominis aſinus nõ currit. ſed prima contradicit iſti, alicuius hominis nullus aſinus currit. ſecunda iſti, cuiuſlibet hoĩs omnis aſinꝰ currit. Tertia regula erat illa. Duo ſubcontraria non pñt eſſe ſimul falſa,ſed bene ſimulvera. Cõtra q̃ regulã arguit̃ ſic. iſta ſunt ſimul falſa,aliquis hõ oẽ aĩal eſt, & aliq̊s hõ nullũ aĩal eſt,& hæc ſunt ſunbcontraria. ergo duo ſubcontraria ſunt ſimul falſa. ꝙ aũt illa ſint ſimul falſa patet.quia quocunque hoĩe demonſtrato ſalſum eſt dicere,ꝙ ipſe homine animal eſt,aut ipſe nullũ animal eſt. ſed quod iſtæ ſint ſubcontrariæ notum eſt, q̊a particularis affirmatiua, & particularis negatiuã de cõſimilibus ſubiectis prædicatis copulis ſupponentibus præciſe pro eodẽ,vel pro eiſdẽ ſunt ſubcõtrariæ in figura.ſed iſtæ ſunt hmõi,ergo,&c. R̃ndetur, ꝙ iſtæ ſunt ſimul falſæ.ſed non ſunt inuicem ſubcontrariæ. & tunc ad argm̃ regulæ dr̃,quod vltra illud, quod aſſerit intelligit qđ terminus cõis diſtributus in vna nõ diſtribuat̃ in alia,qualiter non eſt in propoſito,q̊a ly aĩal,vtrobiq; ſtat diſtribute,iõ iſtæ ſunt ſubcõtrarię,aliquis hõ oẽ ani

Cõtra tertiam regulam.

mal eſt,& aliquis homo animal non eſt. Et iſtę ſimiliter aliquis homo nullũ animal eſt,& aliquis homo aĩal eſt ita ꝙ ſemper prædicatũ difformiter ſupponat.ſ.ſi in vna diſtributiue,in alia determinate.& econuerſo. de ſubiecto aũt non dicitur,quia ſemper debet ſtare determinate. Idẽ eſt iudiciũ de iſtis,alicuis hominis oĩs aſinus currit,& alicuius hoĩs nullus aſinus currit.aut de iſtis, alicuius hoĩs aſinus currit,& alicuius hoĩs aſinus non currit. Nã in primis ly aſinus continue diſtribuitur in alijs nunq̃. Ideo ſicut primæ non ſunt ſubcõtrariæ nec ſcđæ, ſed iſtæ ſunt ſubcõtrariæ alicuius hoĩs oĩs aſinus currit & alicui⁹ hoĩs aſin⁹ nõ currit. Itẽ alicuius hoĩs aſin⁹ currit,& alicuius hoĩs nullus aſin⁹ currit.ſũt ſubcõtrariæ.

Obiectiones contra regulas. 5. cap. Cap. III.

EQuipollentiarum prima regula erat iſta. Negatio præpoſita facit æquipollere ſuo cõtradictorio. Cõtra q̃ regulã arguitur ſic, Iſta propoſitio, non aliquo hoĩe currente,tu es aſinus,non æquiualet iſti, nullo homine currente tu es aſinus, ergo regula falſa ꝯña tenet & antecedens probatᷣ. Nã prima eſt vera, & ſecũda eſt falſa.ergo nulla illarũ alteri ęquipollet.ꝯña tenet & añs probatur. Primo qđ iſta ſit vera,non aliquo hoĩe currente,tu es aſinus,patet quia ſuũ ꝯdictoriũ eſt falſũ .ſ.aliquo homine currente,tu es aſinus.probatᷣ hoc,nam iſta propoſitio habet tres cauſas veritatis.ſ.quia aliquis homo currit,tu es aſinus,dum homo currit tu es aſinus & ſi aliquis hõ currit tu es aſinus ſed quælibet iſtarũ eſt vt bene patet.ergo & iſta.ſ.aliquo hoĩe currẽte tu es aſinus. Secundo probarur,ꝙ illa ſit falſa.ſ.nullo hoĩe currẽte,tu es aſinus quia quælibet ſuarũ caſuarũ eſt falſa.ſ. quia nullus hõ currit,tu es aſinus,dum nullus hõ currit tu es aſinus.ſi nullus homo currit tu es aſinus. Ideo rñdetur negando primam ꝯñam,qua infertur,ꝙ illa regula eſt falſa.ſed deberet ſic argui,non aliquo homine currente tu es aſinus,non æquiualet iſti nullo homine currente tu es aſinus,& iſta contradicunt.ſ.aliquo homine curren-

Contra primam regulam.

currente tu es aſinus,& nullo homine currẽte tu es aſinus.ergo regula falſa,& tunc nego minorẽ, quia ſunt duæ propoſitiones affirmatiuæ probandæ per ſuas cauſas veritatis.quarum nulla eſt alicuius quantitatis.Cõſimiliter non ſequitur iſtæ non æquiualent, non quilibet homo animal eſt,& aliquis homo animal nõ eſt. ergo regula falſa,quia prima eſt falſa.ſecunda eſt vera,ſed oportet addere in antecedente,ꝙ iſta contradicunt: quilibet homo animal eſt,& aliquis homo animal non eſt, quod negatur vt in altero cap.patuit. Secunda regula fuit iſta.Negatio poſtpoſita facit æquipollere ſuo contrario. Contra arguitur ſic,iſta ꝯña non valet.quilibet homo omne animal non eſt,ergo nullus homo aĩal eſt: tñ arguitur per regulã.ergo regula falſa ꝯña tenet cum minori.quia arguitur negatione poſtpoſita. & maiorẽ probo antecedens eſt verum,& conſequens falſum. ergo ꝯña non valet ꝙ antecedens ſit verum probatum eſt ſupra.ſed ꝙ conſequens ſit falſum probatur, quia ſuum contradictoriũ eſt verum.ſ.aliquis homo animal eſt.Reſpondetur negando quod arguatur per regulã. Et tunc ad probationem,ibi arguitur negatione poſtpoſita, ergo arguitur per regulam,argumentum nõ valet. ſed oportet addere in antecedente,ꝙ illa ſint contraria,quilibet homo omne aĩal eſt,& nullus homo aĩal eſt,qđ eſt falſum,quia prædicamentũ vtrobiq; diſtribuitur.Dicitur ergo,quod iſta ſunt cõtraria,quilibet hõ aĩal eſt,& nullus homo aĩal eſt,non tñ negatio poſtpoſita præto facit primã cum illa negatione æquipollere ſecundæ. ſed oportet negationẽ poſtponi ſubiecto & præponi præto dicẽdo,quilibet homo nullũ aĩal eſt ergo.nullus homo aĩal eſt.Itẽ,ſi negatio poſtponeretur ſigno & non argui tur per regulã dicendo,nullus non homo eſt grammaticus.ergo quilibet hõ eſt grammaticus.quia ꝯñs eſt falſum vt patet.& antecedens eſt verũ,quia ſuum contradictorium eſt falſum,ſcilicet aliquis non homo eſt grammaticus,oportet ergo negationem negatiue teneri & poſtponi ſubiecto dicendo,nullus hõ non eſt grãmaticus.er-

Contra ſecundam regulam.

cus. ergo quilibet homo eſt grammaticus, tunc ꝯña eſt bona, ſed antecedens eſt falſum, ſicut & cõſequens. Tertia regula erat iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit æquipollere ſuo ſubalterno. Contra arguitur ſic, illa conſequentia non valet, non quælibet chimera eſt nõ homo, ergo aliqua chimera eſt homo, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, quia arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita, & maior probatur. Nam antecedens eſt verũ, & conſequens falſum, ergo conſequentia non valet. quod conſequens ſit falſum, manifeſtum eſt, ſed quod antecedens ſit verum, probatur. quia ſuum contradictoriũ eſt falſum. ſ. quælibet chimera eſt non homo, quia ex iſto ſequitur, quod quælibet chimera eſt. a. tertio adiacẽte ad ſecundum adiacens. conſequens eſt falſum, ergo & antecedens. Dicitur, quod iſta cõſequentia non valet, non quælibet chimera eſt non homo, ergo aliqua chimera eſt homo, ſecundum ꝙ probatur argumentum, nec arguitur per regulam. & cum dicitur, ꝙ arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita, ergo arguitur per regulam, nego conſequentiam, quia non aſſerit regula, ꝙ qualitercunque præponatur & poſtponatur negatio faciat æquipollere ſuo ſubalterno, ſed oportet quod præponatur toti prępoſitioni. & poſtponatur immediate ſubiecto, ita, ꝙ præcedat verbum principale, qualiter nõ fit in ꝓpoſito. quia negatio ſecunda poſtponitur copulæ. propterea bene ſequitur, non quælibet chimera non eſt homo ergo aliqua chimera eſt homo. conſequentia iam bona eſt, ſed antecedens eſt falſum, ꝙ ſuum contradictorium eſt verum. ſ. quælibet chimera non eſt homo, quia nulla chimera eſt homo. quare, &c. Contra tertiam regulam.

Obiecta contra diffinitiones. 6. capituli. *Cap. III.*

CApitulum conuerſionũ tres continet diffinitiones Quarũ prima eſt iſta. Conuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatũ & econuerſo, manente eadẽ qualitate & quantitate. Contra arguitur ſic, ali- Contra diffinitio-

nem conuerſionis ſimplicis.

ſic aliqua propoſitio conuertitur ſimpliciter, & tñ mutatur quantitas.ergo diffinitio falſa, ꝯña tenet & antecedens probatur.Nam hæc propoſitio . ſor.eſt animal, conuertitur ſimpliciter in iſtam aliquod animal eſt ſor. quia hæc conuerſio non eſt per accidens , cum nulla ſit vniuerſalis,nec per contra poſitionem,propter carentiam termini infiniti ergo eſt cōuerſio ſimplex.& tñ mutatur quantitas quoniam conuerſa eſt ſingularis,& cōuertens eſt particularis.Eadē difficultas poteſt fieri cō uertendo iſtam.Homo eſt animal in iſtam , aliquod aīal eſt homo,quarum prima eſt indefinita,& altera eſt particularis.ergo mutatur quantitas & tamen eſt econuerſio ſimplex,quia non videtur per accidens.nec per contrapoſitionem. Ideo reſpondetur ꝙ argumentum procedit verbaliter contra diffinitionem & non contra ſanum intellectum regulæ dicatur ergo,quod quælibet illarum conuerſionum eſt ſimplex.& cum dicitur , ꝙ ibi mutatur quantitas,dicitur ꝙ verum eſt ſecundum communem modum ſumendi quantitatem,ſed non ſecundū modum ſumendi regulæ, eo quod capit tibi quantitatē pro ſuppoſitione vt ita gloſetur diffinitio,cōuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum & ecōuerſo,manente eadem quātitate in ſuppoſitione , ita ꝙ ſi in conuerſa aliquis terminus ſupponeret diſtributiue , determinate,vel diſcrete eodem modo in cōuertente ſupponit.Et ſi dicitur , quod exempla quæ ibi aſsignantur ſonant quod quantitas ſumatur pro vniuerſali, indefinita vel ſingulari,dicitur ſdcundum ꝙ ait Ariſtoteles primo priorum.Exempla ponimus non vt ita ſit,ſed vt cōſentiant adiſcentes.Secunda diffinitio fuit iſta.Cōuerſio per accidēs eſt tranſpoſitio ſubiecti in predicatum. & econuerſo manente eadē qualitate,ſed mutata quātitate . Contra arguit ſic.Iſta conuerſio eſt per accidēs, oīs homo eſt riſibilis,ergo omne riſibile eſt homo,& tamē non mutatur quantitas.ergo diffinitio inſufficiens. tenet ꝯña cum minori,quia quælibet iſtarum eſt vniuerſalis.& maior probaē.nam iſta eſt conuerſio, quia fit de

Cap. 40.

Cōtra diffinitionem conuer. per accidens.

ſubiecto

ſubiecto prædicatum,& econuerſo,& non eſt cōuerſio ſimplex,quia vniuerſalis affirmatiua nō cōuertitur ſimpliciter,nec per contrapoſitionem propter carentiā ter minorum infinitorum,ergo eſt conuerſio per accidens. Reſpondetur quod conuerſio prædicta eſt per accidēs. Et cum dicitur,ꝙ non mutatur quantitas,nego ſumendo quantitatem pro ſuppoſitione.vnde in conuerſa ſupponit ly homo diſtributiue & ly riſibilis.ſ.confuſe tantum,in conuertente aūt econuerſo ly riſibile,diſtributiue,& ly homo,confuſe tantum. Gloſetur ergo ſic diffinitio. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio extremorum manente eadem qualitate, ſed mutata quātitate.i. ſuppoſitione. Ex iſta regula ſequitur primo, ꝙ illa eſt conuerſio per accidēs,homo eſt riſibilis,ergo omne riſibile eſt homo.quia eſt conuerſio non ſimplex,nec per contrapoſitionē,ergo per accidens.Secundo ſequiť qđ iſte verſus Feci ſimpliciter,&c.non ponitur ratione veritatis,ſed magis ratione exēpli.ex eo quod non ſolum vniuerſalis poteſt conuerti per accidens, immo indefinita & particularis Tertio ſequitur,quod ſicut in conuerſione per accidens,conuerſa eſt falſa & conuertens vera,ita ſimiliter econuerſo.probatur.& facio duas cōuerſiones per antecedens,Prima eſt iſta. Omne aīal eſt homo ergo homo eſt animal.Secūda,homo eſt animal ergo omne aīal eſt homo:patet quod in prima conuerſa eſt falſa,conuertens vera,in ſecunda cōuerſa eſt vera & conuertens falſa.Tertia diffinitio erat illa. Conuerſio per contraſpoſitionē eſt trāſpoſitio ſubiecti in prædicatū.& ecōuerſo manēte eadē quātitate & qualitate, ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Contra arguitur ſic ipſa implicat ɔtradictionē,ergo ipſa eſt impoſsibilis,tenet ɔña & antecedēs probatur. Nā, ſi in conuerſa ſubiectū & prædicatū ſunt termini infiniti, & in conuertente ſubiectū & prædicatū ſunt termini infiniti,ſequitur quod nulla ſit cōnerſio.ɔña tenet, quia terminus finitus non pōt eſſe terminus infinitus,nec ecōuerſo. v.g.omnis homo eſt aīal., habet pro ſubiecto ly homo.

Contra diffinitionē conuerſio, per contrapoſitionē.

homo,& pro prædicato ly aīal:ſed illa,omne nō aīal eſt non homo non habet pro ſubiecto,neq; pro prædicato aliquem illorum terminorum,nec ſibi ſimiliū. ergo nulla eſt conuerſio ſecundæ cum prima. Reſpōdetur negādo quod prædicta diffinitio implicet contradictionem, & tunc ad argumentum negatur conſequentia, quia nō dicitur in diffinitione quod ſubiectū fiat prædicatū, aut econuerſo,ſed ꝙ fiat tranſpoſitio terminorum,vel extremorum, vnde poteſt tranſponi ſubiectum in prædicatū abſq; hoc quod fiat prædicatū,& prædicatum poteſt trāſponi in ſubiectum abſq; hoc quod fiat ſubiectum vnde ad hoc quod ſubiectum tranſponatur in prædicatū. ſufficit quod fiat prædicatum aut pars prædicati,modo debito & regulari,qualiter fit in propoſito. Ex prædictis ſequitur,ꝙ nulla conuerſio eſt vniuerſaliter conſequentia formalis præter conuerſionem ſimplicem probatur. quia non conuerſio per accidens,quia aliquando cōuertens eſt vera,& conuerſa falſa,& econtrario,vt oſtēſum eſt:nec etiam conuerſio per contrapoſitionē, quia aliqñ conuertens eſt vera & conuerſa falſa, & econuerſo. quod probatur ſic.Illa eſt vera,chimera non eſt animal & ſua conuertens eſt falſa.ſ.aliquid non animal non eſt non chimera quia ſuum contradictorium eſt verū.ſ.oē non animal eſt non chimera.vt patet per exponentes. Similiter iſta eſt falſa,omnis chimera eſt aīal,tamen ſua conuertens eſt vera.ſ.omne non animal eſt non chimera,vt patet per ſuas exponentes.ſ.aliquid nō animal eſt non chimera & nihil eſt non animal,quin illud ſit non chimera.ergo omne non aīal eſt nō chimera.quare, &c.

Obiecta contra regulas capituli.7.Capitulum. V.

IN materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ.quarum prima erat iſta.Ad veritatē conditionalis affirmatiuæ requiritur,quod contradictoriū ãñtis repugnet antecedenti.ex qua inferebatur alia, ꝙ ad falſitatem eius requiritur,& ſufficit, quod contradictoriū ãñtis ſtet cum antecedente. Contra quarta regulas arguitur

Contra

guitur ſic. Aliqua eſt conditionalis vera affirmatiua, cuius contradictorium conſequens ſtat cum antecedente ergo regulæ falſæ. cõſequentia tenet & antecedens ꝓbatur. Cuiuſcunq; conditionalis affirmatiuę antecedẽs eſt verum & conſequens falſum, contradictoriũ conſequentis ſtat cum antecedente: ſed aliqua eſt conditionalis affirmatiua vera, cuius antecedens eſt verũ & cõſequens falſum ergo aliqua eſt conditionalis affirmatiua vera, cuius contradictoriũ conſequentis ſtat cũ antecedente. tenet cõſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primę figurę, probatur maior, quoniam ſi antecedẽs illius conditionalis eſt verum, & cõſequens falſum, tũc contradictorium conſequentis eſt verum & antecedẽs ſimiliter eſt verum. ſed omnia vera ſtant ſimul, ergo cuiuſcunque talis conditionalis contradictorium conſequentis ſtabit cum antecedente minorẽ ego probo. Nã hæc cõditionalis eſt affirmatiua, niſi tu es animal tu nõ es homo patet quod antecedens eſt verũ, ſcilicet tu es animal & conſequens falſum. ſ. tu es homo. Reſpondetur, quod regulæ datæ de veritate & falſitate cõditionalis reſpiciunt ſolummodo conditionalem denominatã a ly ſi, & non a ly niſi. Ideo bene probatur, quod aliqua eſt conditionalis vera & affirmtiua, cuius contradictorium conſequentis ſtat cum antecedente. ſ. conditionalis denominata a ly niſi. ſed de tali nõ eſt mentio ibidẽ, immo de ſola conditionali denominata a ly ſi. Secunda regula erat iſta. Ad veritatem copulatiue affirmatiuę requiritur, quod quælibet pars principalis ſit vera. Ex qua inferebatur, quod ad falſitatem eius ſufficit vnam partem eſſe falſam. Contra quas arguitur ſic. Aliqua eſt copulatiua affirmatiua vera, cuius vna pars principalis eſt falſa. ergo regula falſa, tenet conſequentia, & antecedens probatur. iſta eſt copulatiua vera & affirmatiua, aliquod animal eſt, & ſi tu es illud, tu es aſinus. & ſecunda pars principalis eſt falſa. ergo, &c. conſequentia tenet. probatur prima pars antecedentis, hoc aĩal eſt & ſi tu es illud, tu es aſinus demonſtrando brunelllũ, &

Regulas conditionalium.

Contra primas regu. copulatiuarum.

hoc eſt aliquod animal.ergo aliquod animal eſt, & ſi tu es illud,tu es aſinus.conſequentia patet, quia non videt̃ alius modus probandi illam copulatiuã.ſecũda pars antecedentis etiam probatur. Nã iſta propoſitio . ſi tu es illud tu es aſinus;non videtur aſſertiue ſignificare aliud quam,ꝙ ſi tu es animal tu es aſinus . ſed hoc ſignificatũ eſt falſum.quod tu es animal tu ſis aſinus,ergo ſecunda pars principalis eſt. Dicitur,quod iſta copulatiua eſt vera,& ſecunda pars eſt vera,ſicut & prima:ſed nego , q̃d ſignificet modo dicto.ſ q̃d ſi tu es animal, tu es aſinus. quia tunc relatiuum ſtaret confuſe tm̃,& antecedẽs determinate,cuius oppoſitũ dictum eſt in materia relatiuorum,Dictũ eſt etiã,ꝙ licitum eſt loco relatiuorũ ponere antecedẽs,vbi ſeruetur eadẽ ſuppoſitio ſed ly aĩal in prima parte ſtat determinate , & poſitũ locũ relatiui ſtat confuſe tm̃.ideo inepte aſsigbatur ſignificatũ ſecũdæ partis,dicendo ipſam ſignificare , quod ſi tu es aĩal, tu es aſinus.debet ergo conuerti relatiuum in ſuũ antecedens ſtans determinate,dicendo ſecundã partẽ ſignificate quod aliquod animal ſi tu es,tu es aſinus . & hoc eſt verum.quia hoc ſi tu es,demõſtrando aſinũ,tu es aſinus , & hoc eſt aliquod animal , ergo aliquod animal ſi tu es aſinus.tenet ꝯña reſolubiliter. Tertia regula erat iſta. Ad poſsibilitatem copulatiuæ requiritur quãlibet partem eſſe poſsibilem,& nullã alteri incompoſsibilẽ. Et qua inferebatur,quod ad impoſsibilitatẽ eius requiritur & ſufficit vnã partem eſſe impoſsibilẽ,vel vnã alteri incompoſsibilẽ . Contra quas regulas ſic arguit̃. Aliqua eſt copulatiua affirmatiua impoſsibilis , cuius quælibet pars eſt poſsibilis,& nulla alteri repugnat.ergo ambe regulæ falſæ.conſequentia tenet & antecedẽs probatur.Nã iſta copulatiua eſt impoſsibilis omnis homo currit,& tu es homo,& tu non curris , quia ex duabus primis partibus ſequitur contradictoriũ tertiæ , in tertio primæ figuræ,vt bene patet intuenti,& tñ quælibet eius pars eſt poſsibilis,vt patet.& probat̃,quod quęlibet cuilibet.eſt cõpoſsibilis. Nã iſtæ duæ ſunt cõpoſſibiles,

Contra ſecundas regulas ſcꝫ pu.

ſibiles,oĩs homo currit,& tu es homo,& iſtę ſunt compoſsibiles,tu es homo,& tu non curris,ac etiam iſte,tu non curris,& omnis homo currit. ergo quælibet cuilibet eſt cõpoſsibilis. Ideo dicitur,quod iſtæ duæ regulę datæ non reſpiciunt niſi copulatiuam factã ex duabus partibus,qualiter non eſt in propoſito, quia aſsignatur copulatiua facta de tribus partibus. Si ergo quæratur regula generalis poſsibilitatis copulatiuæ dicit̃, quod ad poſsibilitatem copulatiuę requiritur,quod quælibet pars ſit poſsibilis, & quod nulla alteri vel alijs ſit incõpoſsibilis,qualiter non eſt in propoſito.quia licet iſtius copulatiuæ,quælibet pars cuilibet ſit compoſsibilis, nõ tñ quibuſlibet.vnde iſta,omnis homo currit non eſt cõpoſsibilis iſtis,tu es homo,& tu nõ curris.ſimiliter iſta tu non curris non eſt compoſsibilis iſtis.tu es homo,& omnis homo currit,quia ex illis duabus ſingularibus ſequitur contradictoriũ vniuerſalis.nam ſequitur tu non curris,& tu es homo, ergo non omnis homo currit.

Quarta regula erat iſta. Ad neceſsitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem eſſe neceſſariã.ex qua inferebatur, quod ad contingentiam ipſius ſufficit vnã partem eſſe contingentem,& nullam alteri imcompoſſibilem. Contra ſecundam regulam procedit argm̃ factum iam Sed contra primam ſic arguitur, aliqua copulatiua eſt neceſſaria,cuius vna pars eſt contingens. ergo regula falſa.ꝯña tenet,antecedens probatur. Et capio iſtã copulatiuam non nullus Deus eſt,& tu es homo,iſta eſt neceſſaria.quia ſuum oppoſitũ eſt impoſsibile.vȝ nullus Deus eſt & tu es homo,quia non verius datur contradictorium quam præponẽdo negationem toti.quod autem altera pars ſit contingens patet de iſta tu es homo,quæ eſt ſecunda pars eius. Reſpondetur, quod iſta regula ſicut & quælibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua,& non de negatiua, ſecundũ ꝙ in illo cap.eſt expreſſum. Quinta regula fuit iſta. Ad veritatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe veram,Ex qua inferebat,quod ad falſitatẽ eius

Cõtra tertias regulas copu.

requiritur quamlibet partē eſſe falſam. Contra quas regulas arguitur ſic. Aliqua diſiunctiua eſt falſa, & tamen vna eius pars eſt vera, ergo ambæ regulæ falſæ conſequentia tenet, antecedens probatur, iſta eſt vna diſiunctiua falſa, omnes homines ſunt aſini, vel homines & aſini ſunt aſini, & tñ vna eius pars eſt vera. ergo regula falſa. cōſequentia tenet, antecedens probatur. & primo, qꝫ iſta ſit vna diſiunctiua. patet, quia in ea coniungunt̄ plures categoricæ per notam diſiunctionis. quod autem ipſa ſit falſa probatur. Nam quælibet eius pars principalis eſt falſa. ergo ipſa eſt falſa. conſequentia tenet antecedens probatur. quod iſta eſt falſa. Omnes homines ſunt aſini, & iſta ſimiliter, homines, & aſini ſunt aſini, & iſtæ ſunt partes principales, vt patet intuenti. ergo, &c. quod autē vna eius pars ſit vera probatur, quælibet iſtarum eſt vera, omnes homines ſunt aſini, vel homines, q̄ eſt vna eius pars, & ſimiliter iſta, aſini ſunt aſini, ergo vna eius pars eſt vera. Reſpōdetur cum præponitur, omnes homines ſunt aſini, vel homines & aſini ſunt aſini. vtrum opponens velit eam habere pro copulatiua, vel diſiunctiua? Si pro copulatiua vera eſt: quia ambæ partes principales ſunt veræ. & tunc ad argumentum dicit̄, quod non eſt ad propoſitum. Si vero habeatur pro diſiunctiua, negat̄ iſta quia ambæ partes principales ſunt falſæ, ſicut probatum eſt, Et cum dicitur, vna eius pars eſt vera concedo, nulla tñ pars principalis eſt vera, de qua intelligit regula. conceditur ergo concluſio, quod aliqua diſiunctiua eſt falſa, & tñ vna eius pars eſt vera; ſed hoc non eſt contra regulam, quia intelligit de principali, qualiter non eſt in argumento aſſumpto. Sexta regula fuit iſta. Ad poſsibilitatem diſiunctiuæ ſufficit vnam partem eſſe impoſsibilem, & ad impoſsibilitatē eius requiritur quamlibet eius partem eſſe impoſsibilem. Contra ambas regulas arguitur ſic, aliqua eſt diſiūctiua affirmatiua impoſsibilis, cuius quælibet pars principalis eſt poſsibilis. ergo ambæ regulæ falſæ. ꝯſequentia tenet, antecedens probatur. Nam cōtingenter tu es, vel tu

Cap. de conditionalibus.

Cōtra primas regulas diſiunctiuarum.

Contra ſecundas regulas diſiuncti.

vel tu non es; ſuppoſito quod aduerbium derterminet totum, & tñ quælibet eius pars principalis eſt poſsibilis.ergo,&c.ꝯña tenet.prima pars antecedentis probaẽ, quia ſuum oppoſitum eſt neceſſarium,videlicet neceſſario tu es,vel tu non es:ſecunda pars etiam patet,quia quælibet iſtarum eſt poſsibilis,tu es,& tu non es. Ideo reſpondetur,quod regula intelligitur de diſiunctiua affirmatiua hypothetice probanda,& non categorice,q̃liter non eſt in propoſito,eo quod quælibet iſtarũ contingenter tu es vel tu non es.neceſſario rex ſedet, vel nullus rex ſedet exponibiliter probanda ſicut iſte, contingenter tu es,neceſſario Deus eſt.Septima regula erat iſta.Ad neceſsitatem diſiunctiue affirmatiue ſufficit vnam partem eſſe neceſſariam,vel oẽs inuice contradici Ex qua ſequebatur,ꝙ ad contingentiam eiuſdẽ requiritur quamlibet partẽ eſſe contingentem,& nullã alteri repugnare.Contra iſtas regulas arguitur. Aliqua eſt diſiunctiua neceſſaria,cuius quælibet pars eſt contingẽs, & nulla alteri repugnat.ergo ambæ regulæ falſæ.ꝯña tenet,antecedens probatur.Nã iſta diſiunctiua eſt neceſſaria,antichriſtus non eſt albus,vel antichriſtus eſt coloratus,& quælibet eius pars eſt ꝯtingens, & nulla alteri repugnat,ergo,&c.añs probatur pro qualibet parte. & primo quod iſta ſit neceſſaria,quia ſuũ oppoſitũ eſt ĩpoſsibile,vȝ.antichriſtus eſt,albus, & antichriſtus non eſt coloratus,ſcđa pars patet,ſ.qđ quęlibet eius pars ſit ꝯtingens,quia indifferenter põt eſſe vera & falſa,vt bene patet.Tertia ẽt pars patet,ſ.qđ nulla illarũ partiũ alteri repugnat,q̃a poſsibile eſt qđ antichriſtus ſit niger, quo poſito hæ forent ſimul veræ,antichriſtus non eſt albus,& antichriſtus eſt coloratus.ergo non inuicẽ repugnant.Rñdetur qđ diminute recitata eſt regula ꝯtingẽtiæ diſiunctiuæ:Sed oportet plus addere,ſ.qđ ꝯdictoria partiũ non repugnent.Nunc ad propoſitũ, diſiunctiua propoſita eſt neceſſaria, & quælibet eius pars eſt ꝯtingens,& nulla alteri repugnat:ſed oppoſita illarũ partiũ repugnant.vȝ.antichriſtus eſt albus,antichriſtus nõ eſt

Cõtra tertias regulas diſiun.

Notan. coloratus: quare nihil contra regulã. Notandũ, qđ ɔtra quãlibet iſtarũ regularũ contentarũ in materia hypotheticarum põt argui ex aſsignatione hypotheticæ negatiuæ, vel partis non principalis. vbi ergo tales obiectiones procederent dicaẽ hypotheticarũ in negatiuis non tenere, neq; etiam de partibus non principalibus.

Obiectiones contra dicta in cap. 8. de prædicabilibus. *Cap. VI.*

MAteria prædicabiliũ quaſdam continet diffinitiões, quarum prima erat iſta. Genus eſt terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus ſpecie, vt aĩal. Contra iſtã diffinitionẽ arguiẽ ſic. ly corpus animatũ eſt genus, & tñ non eſt terminus vniuocus. ergo diffinitio inſufficiens. tenet ɔña cũ maiori, minorẽ probo. Nã oĩs terminus vniuocus eſt terminus ſimplex, ſed ly corpus aĩatum, non eſt terminus ſimplex ergo non eſt terminus vniuocus. Dr̃, ꝙ ly corpus animatũ nõ eſt genus, nec ly aĩal rationale, quia quodlibet genus debet eſſe terminus ſimplex. Et ſi allegareẽ Porphyrius ponens terminum iſtũ pro genere, dr̃, ꝙ poſuit, non ꝙ ita eſſet, ſed gratia exẽpli, aut quia caruit termino ſimplici. loco ergo iſtius termini, corpus animatũ debet poni vnus iſtorũ ſimpliciũ, viuens, vel viuũ, medians inter ly animal, & ly corpus. vnde oẽ animal eſt viuens, ſed non econuerſo. ſimiliter omne viuẽs eſt corpus, & non econuerſo, loqnendo de viuente compoſito ex materia & forma, ly aĩal rationale. ergo fruſtra poſitũ eſt pro genere qa eſt diffinitio hominis, ſed ideo poſuit Porphyrius, quia ſequebaẽ opinionẽ Platonis ponentis cœlũ eſſe aĩal rationale. cuius opinionem negamus ad præſens. Secunda diffinitio erat iſta. Genus generaliſsimum eſt ꝙ cum ſit genus non põt eſſe ſpẽs. Ex qua inferebatur alia, qđ genus ſubalternũ eſt illud, qđ cum ſit genus põt eſſe ſpecies. Contra iſtas diffinitiones ſic arguiẽ, ly ſubſtantia eſt genus generaliſsimũ. & põt eſſe ſpecies. ergo diffinitiones inſufficiẽtes tenet ɔſequen

Cõtra diffinitionem generis.

In prædicabili c. 2.

ſequentia cũ maiori,minorem probo. Nam ly ſubſtantia pōt conuerti cum iſto termino homo.ergo pōt eſſe ſpecies.conſequentia tenet & antecedens ſimiliter per nouã impoſitionem.Reſpōdetur,quod argm̃ verbaliter procedit & non contra intellectum diffinitionũ,prima nanq; ſic in intelligitur genus generaliſsimũ eſt illud quod cum ſit genus non pōt eſſe ſpecies, ſic adæquate ſignificando.Nunc ad propoſitum ly ſubſtantia pōt eſſe ſpecies,ſed non ſic adæquate ſignificando. f.ſubſtantiam.Tertia diffinitio principalis fuit iſta. Species eſt terminus vniuocus non ſupremus,prædicabilis in quid de pluribus. Contra arguitur ſic,ly ſubiecta eſt terminus vniuocus nō ſupremus prædicabilis in quid de pluribus,& tñ non eſt ſpecies.ergo diffinitio in ſufficiens. tenet ꝯña cum minori,maior probatur.Nam quę ly ſubſtantia prædicetur de pluribus in quid patet.& quod ſit terminus non ſupremus probatur.Nã aliquis terminus eſt ſupra eum.ergo non eſt ſupremus ꝯña tenet, antecedens probatur de iſto termino ens,qui eſt ſupra iſtũ terminum ſubſtantia,quia oīs ſubſtantia eſt ens.& nō ecōtra.Rñdetur quod quemadmodũ ly ſubſtãtia eſt genus generaliſsimus,ita eſt terminus ſupremus.& cũ dicitur ly ens eſt ſupra eum,nego,quia ſuperioritas & inferioritas non reperit̃ niſi in prædicamento.ly ens, nō eſt in prædicamento.ergo nō eſt ſupra nec infra.Et cũ dr̃,oīs ſub̃a eſt ens qđ non ecōuerſo.ergo ly ens, eſt terminus ſuperior,non valet ꝯñtia, ſed bene ſequitur, ergo terminus cōior,vel prior:ſicut non ſequit̃,oīs ſubſtãtia eſt homo,vel non hō,& non econuerſo,ergo ly homo, vel non hō eſt terminus ſuperiori:nullus.n terminus compoſitus eſt ſupra vel infra aliquē terminũ prædicamētalē.Quarta diffinitio fuit iſta.Species ſpālıſsima eſt terminus,qui cũ ſit ſpecies,non pōt eſſe genus.Ex qua inferebatur,ꝙ ſpēs ſubalterna eſt terminus,qui cũ ſit ſpēs pōt eſſe genus. Contra arguit̃ ſic,iſte terminus homo eſt ſpecies ſpālıſsima,& pōt eſſe genus.ergo neutra diffinitio ſufficiens.ꝯña tenet cũ maiori,minor probatur.

Cōtra diff. generis generaliſsimi,& ſubalterni.

Cōtra diffinitionem ſpeciei.

Cōtra diffinitionem ſpeci aliſsime,& ſub alterne.

quia poteſt conuerti cũ illo termino aĩal. Dr ꝙ argm̃ non procedit contra intellectũ regulæ, qui eſt iſtæ, ſpecies ſpecialiſsima eſt terminus, qui cũ ſit ſpecies, nõ poteſt eſſe genus, ſic adequate ſignificando, ſicut ly homo ſed iam propoſito, ſi ly homo conuerteret̃ cum ly aĩal non adequate ſignificaret hominem. Quinta diffinitio fuit Differentia eſt terminus vniuocus prædicabilis in quale eſſentiale. Contra arguitur ſic, ly rationale eſt differentia, & tamen non eſt terminus vniuocus, ergo diffinitio inſufficiens tenet conſequẽtia, antecedens ꝓbatur. nam ſignificat hominem ſub ratione, qua ſenſitiuum, & intellectiuum ſignificat angelum ſub ratione quia intellectiuum ſolummõdo. ergo diuerſis rationibus. Reſpondet̃, quod ly rationale, quod diuidit animal quando dicitur, animalium aliud rationale, aliud irrationale, non ſignificat niſi hominem, quia non ſignificat niſi animal rationale, ſed nullus angelus eſt animal rationale. ergo non ſignificat angelum, & ita vnũ aſſumptũ fuit falſum. Sexta diffinitio fuit iſta. Proprium eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale & conuertibiliter, vt riſibile quod prædicatur de ſor. & Pla. accidentaliter conuertibiliter. Cõtra iſtam diffinitionẽ arguitur ſic ly riſibile, eſt propriũ, & tamen non prædicatur de pluribus cõuertibiliter. ergo diffinitio inſufficiens. tenet conſequentia cũ maiori, minor probatur. nam ly riſibile, prædicatur de ſor. & Pla. & non conuertibiliter, quia ſor. & riſibile non conuertuntur. vnde nõ ſequitur riſibile currit. ergo ſor. currit. ergo, &c. Dicendũ quod ly conuertibiliter in diffinitione nõ reſpicit ly pluribus, ſed illud ratione cuius de talibus prædicatur. vʒ. ſubiectũ. quod eſt iſte terminus homo, cũ quo ꝯuertitur iſte terminus riſibile vnde iſta ꝯña non valet ly riſibile, prædicatur de ſor. & Pla. & nõ conuertitur cũ illis, ergo non cõuertitur. arguitur. n. ab inferiori ad ſuũ ſuperius negatione præpoſita. Septima diffinita erat iſta, accidens eſt terminus vniuocus prędicabilis de pluribus in quale accidentale non conuertibiliter.

Cõtra diffinitionem differẽtiæ.

Contra diffinitionem proprij.

biliter. Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic.nã iſte terminus hic albedo eſt accidens,quia eſt terminus accidentalis, & tamen non eſt prædicabilis de pluribus, quia eſt terminus diſcretus.ergo diffinitio inſufficiens. Soluitur hoc argumentum per diſtinctionem dicendo, quod accidens poteſt ſumi large pro omni termino accidentali communi vel diſcreto, & ſic nõ ſumitur in ꝓpoſito. Aliomodo pro termino accidentali cõmuni, & ſic diffinitur ad præſens.& ſecundũ iſtum modũ patet, ꝙ iſte terminus hic albedo,non eſt terminus accidẽtalis,nec eſt pluribus competens accidentaliter. Octaua diffinitio erat iſta.Prædicatio directa eſt illa.in qua ſuperius prædicatur de ſuo inferiori,Indirecta autẽ ecõuerſo. Contra iſtas diffinitiones arguitur ſic.quia ex illis ſequitur,quod aliqua eſt prædicatio, quæ nec eſt directa,nec indirecta.vt homo eſt homo, animal eſt aĩal, quia nec ſuperius nec inferius prædicatur. Ideo reſpõdetur concedendo concluſionem. Vltima diffinitio fuit iſta.Prædicatio eſſentialis eſt illa,in qua ſuperius prædicatur de ſuo inferiori,vel dña de aliquo iſtorum aut econuerſo. Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic. homo non eſt animal non eſt prædicatio eſſentialis,& tamen ſuperius prædicatur de inferiori.ergo diffinitio inſufficiens.tenet conſequentia cum minori. maiorẽ probo,quia iſta prædicatio eſt impoſſibilis. Reſpondetur, ꝙ aliqua prædicatio eſſentialis eſt impoſſibilis. Similiter aliqua prædicatio contingens eſt prædicatio eſſentialis.vt tu es homo,& antichriſtus eſt animal. Itẽ aliqua prædicatio neceſſaria eſt prædicatio accidentalis. vt homo eſt,riſibilis,animal eſt quantum,aut coloratũ.

Contra diffinitionem accidẽtis.

Cõtra diff. prædicationis directæ & indirectæ.

Cõtra diff. prædicationis eſſentialis.

Obiectiones contra capi. vltimi in materia ſyllogiſmorum. Cap. VII.

IN materia ſyllogiſmorũ eſt aliqualiter obijciendum vtquod non expreſſe eſt prolatum ad lucẽ reducatur. De primo arguitur probando inſufficientiã figurarũ

 ſic qua-

Contra ſufficientiam figurarum.

ſic quatuor ſunt figuræ.ergo diminute tres aſsignantur. conſequentia tenet,antecedens probatur.nã iſte eſt optimus ſyllogiſmus,omnis homo eſt animal,omne animal eſt ſubſtantia ergo omnis homo eſt ſubſtantia.ergo eſt ſyllogiſmus alicuius figuræ,non primæ, quia quod ſubijcitur in prima non prædicatur in ſecũda,nec eſt ſecundæ figuræ,quia non prædicatur idem in vtraq; . nec tertiæ, quia non ſubijcitur idem in vtraq; ergo oportet dare quartam figuram,in qua illud quod prædicatur in prima ſubijciatur in ſecũda.Reſpondet,ꝙ non ſunt plures figuræ q̃ tres,nec ſyllogiſmus propoſitus conſtituit quartam figuram ,quia eſt in prima figura & in primo modo,nec dictum eſt,quod non conſtituat primã figuram,quia eſt in prima figura alius ſyllogiſmus,quàm ille,cuius ſubiectum primæ propoſitionis eſt prædicatũ ſecundæ,ſed dicebat, ſi ſubiectũ primæ eſt prædicatum ſecundæ,ſic reſultat prima figura . Dicatur ergo ꝙ ille ſyllogiſmus conſtituit primam figuram, cuius ſubiectũ vnius præmiſſæ eſt prædicatum alterius . Secundo arguitur inſufficientia modorum primæ figuræ ſic ſyllogizando,nullum animal eſt lapis , quilibet homo eſt animal.ergo aliquis homo nõ eſt lapis,iſte eſt ſyllogiſmus primæ figuræ,& tamen non eſt in aliquo illorum nouẽ modorum,vt patet diſcurrendo per omnes.ergo plures ſunt quàm nouem.Itẽ ſyllogizatur ſic.Omne animal eſt ſubſtantia,omnis homo eſt animal. ergo homo eſt ſubſtantia.iſte ſyllogiſmus eſt primæ figuræ, & tamen non eſt in aliquo illorum nouem modorum,vt patet intuẽti niſi forte diceretur , quod eſſet in baralipoton : nec hoc euadit quia baralipoton concludit indirecte , & prædictus ſyllogiſmus concludit directe. ergo,&c. Dicitur,quod primns ſyllogiſmus eſt in celarent,non immediate,ſed mediate, quia ex primis præmiſsis concluditur in celarẽt,nullus homo eſt lapis . ex qua ſequitur formaliter,quod aliquis homo nõ eſt lapis in figura de ineſſe. Conſimiliter eſt dicendum ad ſecundũ ſyllogiſmum, quod eſt in primo primæ figuræ non immediate,

Contra ſufficientiam modorum primæ figuræ.

ſed

ſed mediate ↄcludendo iſtam cōcluſionem in figura de ineſſe ex propria concluſione: vnde iſte ſylľs eſt imedia te in primo primę, oē aīal eſt ſuƀa, quilibet hō eſt aīal. ergo quilibet hō eſt ſuƀa, quia nō exigiť aliqđ medium adhoc ꝙ ſit in primo primæ figuræ, ſed alius ſylľs ē me diate, qa non ſeqť ↄclō iſta, niſi mediāte iſta ſubintelle cta. ſ. quilibet hō eſt ſuƀa tanq̄ ab vlī ad ſuā ſubalternā. Et ſi ex his ↄcludereť, ꝙ barbara, vel celarēt ↄcludit indirecte, vel indefinite, vel particulariteř, ↄcedo nō īmediate, ſed mediate. Tertio oſtēdo inſufficiētiā modorū ſcđæ fig. ſic arguēdo. Nullus lapis eſt aīal, quilibet hō eſt aīal. ergo aliqs hō non eſt lapis. Vel ſic, quilibet hō eſt aīal: nullus lapis eſt animal: ergo nullus hō ē lapis. quilibet iſtorū ſylľorū eſt in ſecūda fig. & nō in aliquo illorū quatuor modrū, vt patet diſcurrēdo ꝑ ſingulos. Nā primus ſylľs iſtorū duorū, ↄſtat ex duab. vlibus, & ↄcludit indirecte, qualiter nō reperiť in aliquo illorum quatuor modorū. Rńdeť, vt prius, eſt mediate in Cæſare, qa ex ꝓpria, & īmediate ↄcluſiones eius ſequiť ↄclu ſio adducta formaliter, ſecūdus vero eſt in cameſtres ēt mediate, quia ex propria, & īmediata ↄclōne eius ſeqť cōcluſio illius ſylľi ꝑ ↄuerſionē ſimplicē. Quarto oſtē do inſufficientiā modorū tertiæ figu. ſic arguēdo. Oīs hō eſt ſuƀa, oīs hō eſt aīal. ergo quædā ſuƀa eſt aīal. vel ſic. qlibet hō eſt riſibilis, aliquis hō eſt vnus hō. ergo ali quod riſibile eſt vnus hō. iſti ſunt optimi ſylľi in tertia fig. & non in aliquo mō, quia oēs modi tertiæ fig. cōclu dunt directe, & prædicti ſylľi ↄcludunt indirecte. ergo, &c. Ideo dř, vt prius, ꝙ primus eſt in darapti, ſecūdus in datiſi nō īmediate, ſed mediate, ꝑ ↄuerſionē ſimplicē īmediate ↄclōnis. & ita nō eſt incōueniēs, ꝙ modi tertię fig. ↄcludant īdirecte, & nō īmediate, ſed mediate ſolū.

Cōtra ſufſi. modorū ſecundæ figuræ.

Cōtra ſufſi. modorū tertiæ fig.

Obiecta ad dictum vlt. c. contra modos figurarū. C. 8.

Arguitur cōiter ꝯ figurarum modos probando ſylľos factos in illis aliqualiter non tenere. Et primo ꝯ primum modū primæ fig. nā iſtæ ſylľs non

Cōtra primum modorū primæ u.

non valet,omnis hõ vel aſinus eſt aſinus: omne riſibile eſt homo vel aſinus: ergo oẽ riſibile eſt aſinus. Et ponitur in primo primæ fig.ergo modus iſte iſufficiens.ꝯñã tenet cũ maiori,quia oĩa requiſita ad primũ primæ ſufficiẽter exprimunt.quod aũt iſte ſyl̃s non valeat.probatur.ꝯñs eſt falſum & añs eſt verũ. probat.Nã minor eſt vera,vt patet ex ſuis exponentibus.& maiorẽ probo iductiue. Iſte hõ vel aſinus,& ille hõ,vel aſinus eſt aſinus,& ſic de ſingulis,& iſti ſunt oẽs hoĩes : ergo oĩs hõ vel aſinus eſt aſinus. patet ꝯña a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam vl̃em. Rñdet quærendo de ſubiecto diſtributionis illius vl̃is,oĩs hõ vel aſinus eſt aſinus, quid diſtribuit, vtrũ totum diſiunctũ , vel prima pars ſolũmodo. ſi totũ diſiunctũ,nego maiorẽ,& ad ꝓbationẽ adductã,dico ꝙ quęlibet ſingularis, in qua demonſtratur hõ eſt falſa.ideo iſta eſt falſa, iſte hõ vel aſinus eſt aſinus,demonſtrando hoĩem,quia ſigñat ꝙ hoc qđ eſt hõ eſt aſinus,& hoc eſt falſum. Si aũt ſolũmodo prima pars diſtribuit,nego ꝯñam.quia plus prædicatur in minori quã fuerit diſtributũ ĩ maiori. Vnde nõ oportet ꝙ ſubieſtũ totius propõnis maioris prædicetur in minori,ſed ſufficit ꝙ ſubiectũ diſtributionis , ita ꝙ ſm iſtã rñſionẽ,vl̃is quæ eſt maior habet ſubiectũ diſtributionis,quod eſt prima pars diſiunctim , & habet ſubiectũ propõnis qđ eſt totũ diſiunctũ. primũ ſubiectũ expedit prædicari in minori,& non ſm. nec de tali intelligitur regula primæ figuræ. Contra ſm modũ arguitur ſic iſte ſyl̃s non valet,nulla concluſio eſt vera. ſed oĩs ꝯcluſio facta in celarent eſt ꝯcluſio. ergo nulla ꝯcluſio facta in celarent eſt vera, & tñ iſte ſyl̃s eſt in celarent,ergo,&c. Minor patet,quia ſunt oĩa reqſita.maior ꝓbatur ponendo,ꝙ ſyl̃s factus ſit oĩs ſyl̃s quo poſito añs illius ſyllogiſmi eſt verũ pro qualibet parte,& ꝯñs falſum,quia falſificat ſe. Ideo dr̃ vt in mã inſolubilium ꝙ dictus ſyl̃s non eſt in tertio primæ.quia ꝯcluſio eſt ꝓpõ inſolubilis hypotetice ſignificans qualis nõ eſt aliqua præmiſſarũ. Contra tertiũ primæ figuræ arguit ſic

Contra ſecundũ modum primę figu.

Cõtra tertium modum.

iſte ſyllogiſmus non valet,cuiuſlibet hoīs aſinus currit brunellus eſt hoīs aſinus.ergo brunellus currit. & tñ arguit̃ ſm tertiũ modũ.ergo modus inſufficiens.ꝯña tenet cũ minori.maiorẽ probo & pono quod quilibet hõ habeat duos aſinos,quorum vnus currat,alius non, de quorũ numero nõ currentiũ ſit brunellus: iſto poſito añs eſt verum,vt patet: ꝯñs ꝯ caſum. Ideo dr̃,qđ argm̃ non valet, quia plus prædicat̃ in minori quã fuerit diſtributũ in maiori. Nã diſtributũ in maiori fuit præciſe lȳ hoīs, & prædicatũ minoris erat hoc totum, hoīs aſinus. Sed forte dr̃ quòd adhuc ſtat argm̃ ſic arguẽdo. Cuiuſlibet hoīs aſinus currit: brunellus eſt hoīs: ergo brunellus currit. Dicit̃ ꝙ nondũ eſt ſylls̃ in tertio primæ,quia in obliquis caſibus,oportet ſubiectũ maioris prædicari in minori in recto ſic dicendo, brunellus eſt hõ. & hoc negat̃,propterea bene ſequit̃,cuiuſlibet hominis aſinus currit, ſor. eſt homo.ergo ſor.aſinus currit, Notandum circa illũ modũ, quod ſi aliqua præmiſſarum non fuerit quanta, non arguitur tunc ſm iſtum modum,vt neceſſario oīs hõ eſt animal,ſor. eſt hõ.ergo neceſſario ſor.eſt aīal. Itẽ omnis hõ eſt aīal: ſed tm̃ riſibile eſt homo: ergo tm̃ riſibile eſt aīal.in qualibet em̃ harum ꝯñarum eſt añs verum, & ꝯñs falſum. non eſt ergo aliquis iſtorum paralogiſmorũ ſyllogiſmus in dari. quia in primo maior non eſt alicuius quantitatis, quia eſt modalis de ſenſu cõpoſito,in ſecundo minor nõ eſt alicuius quantitatis,quia eſt excluſiua primi ordinis. Contra quartum primæ arguitur ſic,iſte ſylls̃ non valet. Omne aīal ſi eſt rudibile,non eſt hõ? ſed tu es animal, ſi es rudibilis. ergo tu non es homo, & tamen arguitur ſm iſtum modum. ergo eſt ſufficiens ꝯña tenet antecedens probatur: nam conſequens eſt falſum, vt patet.& quælibet præmiſſarum eſt vera. ſ.tam ſecunda quam prima,vt patet per exponentes. Nã aliquod animal ſi eſt rudibile non eſt hõ, & nullum eſt animal, qđ illud ſi eſt rudibile, non ſit homo. patet ẽt ex omnibus ſuis ſingularibus, quarum quælibet eſt vera. Reſpondetur,vt

Contra quartum modum.

detur,vt in primo quod ſi totum conditionatum diſtribuitur, negatur maior: & tunc ad argumentum dico, quod non bene exponitur. Primo: quia eſt vniuerſalis negatiua,quæ non exponitur. Secundo, quia nõ debite aſſignatur ſecunda exponẽs, quæ deberet eſſe iſta. & nihil eſt animal ſi eſt rudibile, quin iſtud non ſit homo, quòd eſt falſum, quia aliquod eſt animal, ſi eſt rudibile, quod eſt homo. Nam hoc eſt homo, demonſtrã do hominem & hoc eſt animal ſi eſt rudibile. ergo &c. Item multæ ſingulares ſunt falſæ, vt hoc animal ſi eſt rudibile,non eſt homo demonſtrando hominem, quia debet ſic reſolui hoc non eſt homo,& hoc eſt animal ſi eſt rudibile, quarum prima eſt falſa. Si autem dicitur in principio,quod diſtribuitur ſolum prima pars conditionati tunc patet, quod conſequentia non valet, quia plus prædicatur in minori, quam fuerit diſtributum in maiori. Ideo debuit ſic argui. Omne animal ſi eſt rudibile non eſt homo, ſed tu es animal.ergo tu ſi es rudibilis non es homo conceditur conſequentia, & conſequens. Notandum tñ, ꝙ in prædictis & in cæteris modis, oportet medium terminum ſemper ſupponere præciſe pro eodem,vel pro eiſdem. ideo non valet iſte ſyllogiſmus, nullus homo eſt mulier. berta eſt homo. ergo berta non eſt mulier. quia minor debuit eſſe talis, berta eſt aliquis homo,quæ negatur. Contra cæteros modos primæ fig.non arguo,quia ex prædictis poſſunt elici obiectiones contra alios modo ſufficienter. Cõtra primum ſecundæ fig. arguitur ſic iſta conſequentia non valet, omnis Deus ſubſtantia non eſt? omnis prima cauſa ſubſtantia eſt:ergo omnis prima cauſa Deus non eſt,quia antecedens eſt verum,conſequens falſum & tamen eſt ſyllogiſmus in primo ſecundæ. Reſpondetur, quod talis ſyllogiſmus non eſt in primo ſecundæ, quia talis debet fieri ex negatiuis de conſueto modo loquendi, & non de inconſueto, qualiter fit in propoſito,quia omnes negatiuæ ſunt de inconſueto modo loquendi,ex quo prædicatum præcedit negationem, ſed bene

Cõtra primum modum ſecundæ figuræ

bene ſequeretur, omnis Deus nulla ſubſtantia eſt. omnis prima cauſa ſubſtantia eſt ergo omnis prima cauſa Deus non eſt, ſed maior eſt falſa, ſicut, & concluſio. hoc argūm poteſt reduci ad omnes alios modos iſtius figuræ per tranſpoſitionem præmiſſarum, aut per mutationem quantitatis. Contra primum modum tertiæ figuræ arguitur. Iſte ſyllogiſmus non valet cuiuſlibet hominis aſinus currit, cuiuſlibet hominis aſinus quieſcit. ergo aſinus quieſcens eſt aſinus currens. quia in caſu ſuperiori eſt antecedens verum, conſequens falſum. & tamen eſt in primo tertiæ fig. Dicitur, ꝙ non eſt in darapti, quia ſicut præmiſſæ fiunt ex recto, & obliquo, ita concluſio debet fieri ideo debet ſic concludi. ergo aſinus quieſcens eſt alicuius, cuius eſt aſinus currens. vnde ly aſinus, non eſt pars ſubiecti in præmiſsis, ſed pars prædicati, ideo debet poni in concluſione. Cōtra ſcm modum tertiæ figuræ arguitur. Iſte ſyllogiſmus nō valet omnis homo aſinus non eſt homo: omnis homo vel aſinus eſt riſibilis: ergo riſibile non eſt homo, quia antecedens eſt verum, vt patet ex ſuis exponentibus, vel ſingularibus, & conſequens eſt falſum. Reſpondet, quod ſi in qualibet præmiſſarum diſiunctum totum diſtribuitur quælibet illarum eſt falſa, & habet multas ſingulares falſas. Nam primo vniuerſalis quælibet ſingularis eſt falſa, in qua demonſtratur homo, & ſecundę quælibet ſingularis eſt falſa in qua demonſtratur aſinus vt patet ex ſuis reſoluentibus. Si autem non diſtribuitur totum diſiunctum, ſed prima pars ſolummodo non arguitur tunc in ſecundo tertiæ. quia in tali modo oportet totum ſubiectum propoſitionis diſtribui qualiter non ſit in propoſito. Contra alios modos huius figuræ ſpecialiter non arguo. Primo quia hæ duæ obiectiones ad omnes alios modos poſſunt reduci. Secundo vt vitem prolixitatem ſcripturæ facientis tediū in animo ſtudentis.

Cōtra primum modum tertiæ figuræ.

Contra ſecundū modum.

Tractatus de obiectis contra ſummulas, finis.

TRA-

dis præciſe ſicut eſt. ergo tu non deciperis. conſequentia. tenet, & antecedens probatur. nam tu credis præciſe quod aliquis homo decipitur per caſum. & ita eſt, quod aliquis homo decipitur per caſum. & ita eſt, quod aliquis homo decipitur, quia tu deciperis per rñſionem. ergo tu credis præciſe ſicut eſt. Rñdetur ꝙ iſta conſequentia eſt bona, & quod oppoſitum conſequentis non ſtat cum antecedente, immo repugnat. Et admiſſo caſu concedo iſtam. tu credis præciſe quod aliquis homo decipitur, & nego iſtam, nullus homo decipitur, quia concedo quod tu deciperis tanquam ſequēs ſequitur enim aliquis homo decipitur, & nullus alius a te decipitur, & tu es homo ergo tu deciperis. Vlterius ad argm̄ nego iſtam, tu credis præciſe ſicut eſt. Et ad eius probationem nego conſequentiam iſtam, ſ. tu credis præciſe, quod aliquis homo decipitur. & ita eſt qđ aliquis homo decipitur. ergo tu credis præcſe ſicut eſt ſicut non ſequitur, tu credis præciſe ꝙ aliquis hō currit, & ita eſt, quod aliquis hō currit. ergo tu credis præciſe ſicut eſt, vt poſito ꝙ ſor. currat, & Plato non currat. & credas præciſe Platonem currere, iſto poſito eſt antecedens verum, ꝯñs falſum, ſed bene ſequitur, tu credis præciſe quod aliquis homo currit, & ita eſt quod ille, quē præciſe credis currere, currit. ergo tu credis præciſe ſicut eſt, ſed minor eſt falſa in iſto caſu. Ita ſequit̄ in propoſito, tu credis præciſe quod aliquis homo decipitur. & ita eſt quod ille, quem credis decipi, decipitur ergo tu credis præciſe ſicut eſt, conſequentia eſt bona ſed minor eſt falſa. quia in caſu iſto, tu credis alium a te decipi. Notandum quod ſub ſecunda regula ponebantur duæ aliæ regulæ, videlicet, Ex impoſsibili ſequitur quodlibet. Et neceſſarium ſequitur ad quodlibet. Contra quas regulas arguitur ſic, quia nō ſequitur, aliquis hō eſt aſinus, ergo nullus hō eſt aſinus: & arguitur ſm ambas regulas. ergo ambæ regulæ falſæ; tenet ꝯña cum minori & maior probatur. Primo, quia ex vno oppoſitorum non ſequitur reliquum. Secundo, quia ꝯdi- *Contra regu. conſequētiæ bonæ materialis.*

ctorium conſequentis ſtat cum antecedente, eo quod conuertitur cum ipſo. Ideo reſpondetur, quod iſta ꝯña eſt materialis bona, & non eſt in coueniens ex vno oppoſitum aliud inferri, dummodo ipſum ſit impoſsibile nego tamen quod oppoſitũ conſequentis ſtet cum antecedente. Et nego illam ꝯñam oppoſitum, ꝯñs couertitur cum antecedente, ergo ſtat cum ipſo, vnde dico, quod quælibet propoſitio mundi ſequitur ex illa, tu es aſinus, & quælibet eidem repugnat, immo repugnat ſibijpſi, quia infert oppoſitã ſuiipſius. Prima regula formalis conſequentiæ erat iſta. Si alicuius ꝯñtiæ ex ꝯdictorio ꝯñtis ſequitur ꝯdictorium antecedentis, illa ꝯña eſt bona. Ex qua inferebatur, quod ſi alicuius ꝯñæ ꝯdictorium conſequentis non eſt illatiuum contradictorij antecedentis, illa ꝯña non valet. Contra ambas regulas arguitur ſic. Aliqua ꝯña eſt bona, & tñ ex ꝯdictorio ꝯñtis non ſequitur ꝯdictorium antecedentis. ergo iſtæ regulę falſæ. antecedens probatur, iſta conſequẽtia eſt bona, tu credis præciſe, quod omnis homo decipitur. ergo tu deciperis, & ex contractiorio conſequẽtis non ſequitur contradictoriũ antecedentis. ergo, &c. prima pars antecedentis probatur. quia ſequitur, tu credis præciſe ꝙ omnis homo decipitur, ergo tu credis verum vel falſum. Si credis falſum. ergo tu deciperis. ſi verum, & tu credis præciſe, quod oĩs homo decipitur. ergo ita eſt, ꝙ oĩs homo decipitur. ergo tu deciperis. iſta conſequentia eſt bona, & ſecunda pars antecedentis principalis probatur. quia non ſequitur tu non deciperis, ergo tu non credis pręciſe, quod omnis homo decipitur probatur. & pono quod tu credas præciſe, ꝙ omnis homo decipiatur. iſto poſito conſequens eſt falſum per caſum, & antecedens verum. probat, ſi non, detur oppoſitum, & arguitur ſic, tu credis præciſe quod omnis homo decipitur, & ita eſt, quod oĩs hõ decipit, quia omnis homo, non tu decipitur per caſum, & tu deciperis per rñſionem. ergo tu credis præciſe ſicut eſt. ergo tu non deciperis, quod erat probandum. Rñdendum eſt

dum eſt non admittendo caſum, quia non eſt poſsibile quod tu credis præciſe, quod omnis homo decipitur. nam ſic ſequitur quod tu deciperis, vt eſt oſtenſum, vel ergo deciperis in credendo omnem hominem decipi, vel aliquid aliud, vt quod homo eſt aſinus, vel aliquod falſum non primum, quia omnem hominem decipi eſt verum. ergo aliquid aliud & per conſequens tu non credis præciſe, quod omnis homo decipitur, quod eſt oppoſitum Vnius particule & caſus. Ex eodē ſequitur, quod non eſt poſsibile, quod tu credas præciſe teipſum decipi. probatur. nam ſi credis præciſe teipſum decipi, ergo deciperis, vel in credendo teipſum decipi, vel aliquid aliud non primum, quia teipſum decipi eſt verum, ergo aliquid aliud. & per conſequens tu non credis præciſe teipſum decipi. Secunda regula erat iſta. Si alicuius cōſequentiæ bonæ antecedens eſt verum, & conſequens eſt verum. & ſi antecedens eſt verum & conſequens falſum iſta conſequentia non valet. Contra arguitur ſic. Poſsibile eſt quod aliqua conſequentia ſit bona, & antecedens ſit verum conſequens falſum ergo, cōſequentia tenet antecedens probatur. Et pono quod iſta conſequentia, tu es homo ergo tu non es homo, conuertatur cum conſequentia antecedente & conſequente ſignificantibus vt prius caſus eſt poſsibilis: quia cōſequentia diſtinguitur ab antecedente, & conſequente ſimul ſumptis, quia eiſdem ſuperaddit notam cōſequentiæ. admiſſo ergo caſu, iſta conſequentia eſt bona, tu es homo ergo tu non es homo. quia conuertitur cum bona conſequentia & antecedens eſt verum. & conſequens falſum quia ſignificat omnimode ſicut prius ex caſu. ergo, &c. Ideo dicitur, quod argumentū verbaliter procedit contra regulas, & non contra intellectum iſtarum intelligitur. ſit namq; prima, ſi alicuius conſequentiæ bonæ ſignificantis præciſe iuxta compoſitionem ſuarum partiū antecedens eſt verum, & conſequens falſum, cōſequētia non valet, ſed iam in caſu iſta conſequentia propoſita eſt bona non tamen ſignificat iuxta compoſitionem

Contra ſecundam regulam.

ſuarum partium.quia ponitur ipſam conuerti cum bona conſequentia antecedente & conſequente ſignificātibus vt prius omnimode . vt ergo arguatur contra regulam,debet ſumi hoc antecedens , poſsibile eſt quod aliqua cōnſequentia ſit bona , ſignificans præciſe iuxta compoſitionem ſuarum partium & quod antecedēs ſit verum,& conſequens falſum . Et hoc negatur tanquam impoſsibile. Iſtum modum intelligendi de ſignificatione partium & ſi non explicite , tamen implicite aſſerit quæcunq; regula conſequentiarum contra quarum quę libet poteſt verbaliter argui in illo vel conſimili argumento, niſi gloſa prædicta cæteræ regulæ verificentur.

Tertia regula fuit iſta,Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt neceſſarium,& conſequens ſimiliter eſt neceſſarium,ex qua inferebatur,ꝙ ſi antecedens eſt neceſſarium & conſequens eſt contingens,conſequentia non valet . Contra iſtas regulas arguitur ſic Aliqua conſequentia eſt bona , & antecedens eſt neceſſarium, & conſequens contingens ergo regulæ falſæ conſequētia tenet antecedens probatur . Nam iſta conſequentia eſt bona Deus eſt.ergo hic eſt vera.Deus eſt.& antecedens eſt neceſſarium.& conſequens contingens . ergo, &c.quod antecedens ſit neceſſarium manifeſtum eſt.& quod conſequens ſit contingens probatur . Nam iſta, Deus eſt,poteſt eſſe falſa,& ipſa eſt vera:ergo ipſam eſſe veram eſt contingens.conſequentia eſt nota cum minori,maior probatur ex hoc,ꝙ poteſt conuerti cum falſo.Ideo probatur principalem conſequentiam eſſe bonam,quia ſi non , ſtet ergo oppoſitum conſequentis cū antecedente,& arguitur ſic,hæc non eſt vera,Deus eſt, & ipſa ſignificat adæquatæ Deum eſſe,ergo Deum eſſe non eſt verum,& per conſequens Deus non eſt , quod eſt oppoſitum alterius partis . Reſpondetur, quod iſta conſequentia non valet. Deus eſt . ergo hæc eſt vera, Deus,eſt niſi adderetur iſta minor , & hæc Deus eſt ſignificat adæquate Deum eſſe , quæ eſt contingens , & concedo,quod oppoſitum conſequentis ſtat cum ante-

Cōtra tertiam regulam.

cedente,

cedente,tunc cum ponitur cum antecedente admitto, & concedo iſtam,Deus eſt & hæc nõ eſt vera, Deus eſt & tunc ad argumentum,hæc non eſt vera, Deus eſt, & ipſa adæquate ſignificat Deum eſſe,ergo Deum eſſe nõ eſt verum.nego minorem, quia repugnat duobus conceſsis,ſequitur enim Deus eſt,& hæc nõ eſt vera,Deus eſt,ergo ipſa non ſignificat adæquate Deum eſſe,vnde in hoc argumento eſt obligatio,& non apparet.cum enim dicitur,ſtet oppoſitum conſequens cum antecedẽte,hæc eſt vna poſitio implicite,ac ſi dicerem,pono tibi iſtam,Deus eſt:& hæc non eſt vera,Deus eſt, quæ admittenda eſt:& conſequenter reſpondendũ eſt,vt prius. Quarta regula fuit iſta, Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt poſsibile,& conſequens ſimiliter.Ex qua eſt illatum, ꝙ ſi alicuius conſequẽtiæ antecedens eſt poſsibile,& conſequens impoſsibile. conſequentia iſta non valet. Contra iſtas regulas arguitur ſic. iſta conſequentia non eſt bona,omnis propoſitio eſt affirmatiua,ergo nulla propoſitio eſt negatiua. antecedens eſt poſsibile,& cõſequens impoſsibile.ergo regulę falſæ.conſequentia tenet,& antecedens probatur pro prima parte.Nam oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti:ergo conſequentia bona,antecedens patet. Nã iſta repugnant,omnis propoſitio eſt affirmatiua,& aliqua propoſitio eſt negatiua. quod autem antecedens ſit poſsibile,patet:quia poſsibile eſt ꝙ hæc tu es, ſit omnis propoſitio,ſed nunc probatur,ꝙ conſequens ſit impoſsibile: quia ipſum non poteſt eſſe verum ſic ſignificando.probatur: nam ſi poſſet eſſe verum,vel ergo ipſo exiſtente,vel ipſo non exiſtente,non ipſo exiſtente, quia ſi iſta propoſitio non eſſet,nulla propoſitio eſt negatiua,& ſic ipſa non eſſet vera, nec falſa,nec etiam ipſa exiſtente,quia quãdiu iſta propoſitio eſt,aliqua propoſitio negatiua eſt, & per conſequens ſemper eſt falſum,nullam negatiuam eſſe. Dicendum,ꝙ iſta conſequentia eſt bona. Omnis propoſitio eſt affirmatiua, ergo nulla eſt negatiua,& conſequens eſt poſsibilę ſicut an-

Contra quartam regulam.

cut antecedens, & tunc ad argumentum conſequens non poteſt eſſe verũ ſic ſignificando, ergo ipſum eſt impoſsibile nego conſequentiam, vnde multæ propoſitiones ſunt poſsibiles, quæ non poſſunt eſſe veræ, vt omnis propoſitio eſt falſa, nulla propoſitio eſt vera, hoc eſt falſum, hoc nõn eſt verum ſeipſo demonſtrato, vt determinatum eſt in materia inſolubilium. Etiam extra materiam inſolubilium habent hæc dicta locum, vt hic, non eſt Deus eſt in mente aut hoc non eſt demonſtrando ſubiectum eiuſdem propoſitionis, ad cuius deſitionem deſineret eſſe propoſitio illa: quælibet enim illarum eſt poſsibilis, & nulla ipſarum ſic ſignificans poteſt eſſe vera. Quinta regula fuit iſta. Quicquid ſequitur antecedens ſequitur ad conſequens. Ex qua inferebantur aliæ duæ. Prima, quicquid antecedit ad antecedens, antecedit ad conſequens. Secunda a primo ad vltimum, quando omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non variatæ, conſequentia eſt bona & formalis. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua eſt conſequentia bona, & aliquid ſequitur ad conſequens, ipſius, quod non ſequitur ad antecedens ipſius. ergo iſtæ tres regulæ falſæ. conſequentia tenet, antecedens probatur. nam iſta conſequentia eſt bona, quaternarius eſt ergo binarius eſt. & aliquid ſequitur ad conſequens, qđ non ſequitur ad antecedens. ergo, &c. conſequentia tenet, quia contradictorium conſequentis formaliter repugnat antecedenti. minorem probo. Nam ſequitur binarius eſt, ergo eius medietas eſt præciſe vnitas, & tamen non ſequitur a primo ad vltimum. quaternarius eſt ergo medietas eius præciſe eſt vnitas, quia medietas quaternarij non eſt vnitas, ſed binarius. ſimile argumentum, ſit quadrupedale eſt ergo bipedale eſt. bipedale eſt, ergo eius medietas eſt præciſe pedale. & tamen nõ ſequitur quadrupedale eſt, ergo medietas eius eſt præciſe pedale. quia medietas quadrupedalis non eſt pedale, ſed bipedale. Dicitur quod regulæ iſtæ tenent extra materiam relatiuorum, & hoc propter mutationem

Contra quintam regulam. Cap. 1.

ſignifi-

ſignificati vltimi cõſequentis ratione relatiui quod variat ſignificatum ad variationem antecedentis.vnde aliud ſignificat iſta propoſitio illius medietas eſt vnitas coniuncta cum hac propoſitione, binarius eſt , & aliud ſignificat cum iſta,quaternarius eſt. Cũ prima enim ſignificat ꝙ medietas binarij eſt vnitas , quod eſt verum, cum ſecunda ſignificat , quod medietas quaternarij eſt vnitas,quod eſt falſum intelligitur ergo ſic prima regula,quicquid ſequitur ad conſequens ſequitur ad antecedens manente prima ſignificatione & quia vltimum cõſequens ratione relatiui non poteſt retinere primã ſignificationem,ideo non eſt mirum , ſi non ſequitur ex primo antecedente loco ergo eius ponatur vna propoſitio ſignificans idem conuertibiliter ſic arguendo. quaternarius eſt,ergo binarius eſt , binarius eſt , ergo eius medietas eſt vnitas. ergo a primo ad vltimum quaternarius eſt,ergo medietas binarij eſt vnitas,& ita in ſecundo argumento debuit inferri quadrupedale eſt,ergo medietas bipedalis eſt pedale,& hoc eſt verũ,& regula vera. Sexta regula fuit iſta,Si aliqua conſequentia eſt bona & aliquid ſtat cũ antecedente. ex qua ſequitur alia.ſ. quicquid repugnat conſequenti repugnat antecedenti.

Contra ſextam regulam. Cap. 12.

Contra iſtas regulas arguitur ſic. Iſta conſequentia eſt bona,lignum corrumpebatur , ergo impoſsibile eſt illud eſſe.& tamen hæc,animal eſt,ſtat cum antecedente,& eadem non ſtat cum conſequente.ergo regulæ falſæ.conſequentia tenet.& antecedens probatur. Nã qđ illa conſequentia ſit bona, patet : quia quod ſemel eſt corruptum amplius eſſe nõ poteſt.quod autem iſta,animal eſt,ſtet cum antecedente patet:quoniam hęc ſimul ſtant,lignum corrumpebatur,& animal eſt.quia quælibet illarum eſt vera. ſed iam probatur,ꝙ illa, animal eſt non ſtat cum conſequente , quia iſta copulatiua eſt impoſsibilis , animal eſt,& impoſsibile eſt illud eſſe. Reſpondetur,quod iſta conſequentia eſt bona,lignum corrumpebatur,ergo impoſsibile eſt illud eſſe, & ſicut iſta animal eſt,ſtat cum antecedente,ita ſtat cum conſequẽte.Et

te. Et cum dicitur, iſta copulatiua eſt impoſsibilis, animal eſt, & impoſsibile eſt illud eſſe verum eſt. ergo iſta, animal eſt, non ſtat cum conſequente. nego conſequentiam, quia ſecunda pars huius copulatiuæ non eſt conſequens primæ conſequentiæ, nec ſecũ conuertibile, quia relatiuum habet aliud & aliud ſignificatum propter mutationem antecedẽtis. Et ſi dicitur, quomodo ergo ſtat iſta animal eſt cum conſequente, dicitur, ꝙ non oportet coniungere ipſam copulatiue, ſed ſufficit, quod quælibet iſtarum ſit vera. vnde iſta ſtant ſimul, tu es homo. tu es albus, licet ex eis non fiat copulatiua. & ſi opponens velit omnino vnam copulatiuam, detur iſta, animal eſt & lignum corrumpebatur, & impoſsibile eſt illud eſſe, referendo ſemper ly illud, ad ly lignum illa copulatiua eſt vera, ergo prima pars ſtat cum vltima. Septima regula fuit iſta. Si aliqua conſequentia eſt bona ſcita a te eſſe bona, & antecedens eſt a te concedendũ, conſequens eſt a te concedendum. Ex qua inferebatur, ꝙ ſi antecedens eſt concedendum, & conſequens negãdum, non valet conſequentia. Contra iſtas regulas arguitur ſic, & pono, quod iſtius conſequentiæ, homo currit, ergo riſibile currit, antecedens ſit tibi poſitum, & a te admiſſum, conſequens vero ſit tibi depoſitum, & a te admiſſum. iſto poſito arguitur ſic, iſta conſequentia eſt bona, ſcita a te eſſe bona, homo currit, ergo riſibile currit. quia ſcis, ꝙ arguitur ab vno conuertibili ad reliquũ, & antecedens eſt concedendum a te, quia tibi eſt poſitum, & a te admiſſum, & cõſequens negandum quia eſt tibi depoſitũ, & a te admiſſum. ergo regulæ falſæ. Ideo dicitur admittendo caſum. & concedo, ꝙ iſtius conſequentiæ antecedens eſt concedendum, & cõſequens negãdum propter argumẽtum factum, ſed nego, ꝙ iſta cõſequentia ſit bona ſcita a me eſſe bona, quoniam ex duobus conceſsis ſequitur oppoſitum illius. ſequitur enim antecedens eſt concedendũ a te, & conſequens negandum: ergo iſta ꝯña non eſt ſcita a te eſſe bona Vltima regula fuit iſta. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bo-

Contra ſeptimam regul. 2. cap.

eſſe bona,& antecedens eſt ſcitum a te ,& conſequens eiuſdem eſt ſcitum a te. Ex qua ſequebatur,ꝙ ſi antecedens eſt ſcitum a te,& conſequens non eſt ſcitum, non ſcitur conſequentiam eſſe bonam. Contra illas regulas arguitur ſic, hæc conſequentia eſt ſcita a te eſſe bona, hoc eſt neſcitum a te,ergo hoc eſt neſcitum a te demonſtrando conſequens per vtrunq; hoc,antecedens eſt ſcitum a te & conſequens non ergo regulæ falſæ.cōſequētia tenet.probatur prima pars antecedentis nam tu ſcis ꝙ ibi arguitur ab vno cōuertibili ad reliquum,& quod oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti ? ergo tu ſcis conſequentiam illam eſſe bonam. ſecunda pars antecedentis probatur,nam conſequens eſt neſcitum a te,& antecedens ſcis ſignificare adæquate,ꝙ ipſum cōſequens eſt neſcitum a te.ergo antecedens eſt ſcitum a te,& conſequens neſcitum.patet conſequentia,nam vel conſequens eſt ſcitum a te,vel neſcitum:ſi eſt neſcitum habeo intentum:ſi ſcitum,& ipſum adæquate ſignificat ꝙ hoc eſt neſcitum a te,demonſtrando idem conſequēs ergo illud conſequens non eſt ſcitum a te. Reſpondetur,ꝙ iſta conſequentia non valet,hoc eſt neſcitum a te ergo hoc eſt neſcitum a te.nec arguitur ab vno conuertibili ad reliquum.nec oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti : quia antecedens non eſt inſolubile, ſed conſequens eſt inſolubile ſignificans hypothetice copulatiue,ꝙ hoc eſt neſcitum a te.& ꝙ hoc eſt ſcitum a te,cuius contradictorium non eſt illud, hoc non eſt ſcitum a te,aut illud.hoc eſt ſcitum a te. ſed illud, non hoc eſt ſcitum a te,ſignificans diſiunctiue ꝙ hoc eſt ſcitum a te, vel ꝙ non eſt ſcitum a te, quod eſt verum ratione ſecundæ partis. Eodem modo dicitur ad rationem, vel conſequentiam prædictam, ſicut ad iſtam, hoc eſt falſum, ergo hoc eſt falſum, demonſtrando conſequens ſemper, concedendo tales conſequentias, & dico eas non valere, quia conſequens eſt inſolubile falſum. & antecedens eſt propoſitio vera non inſolubilis, quare, &c.

Contra 8i. regul.

Obiecta contra regulas. cap. 3. *Cap. II.*

Contra 1.reg. 3.c. 5. tract. REgularum particularium prima erat iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue, & ſine diſtributione, & ſine ſigno confuſionis impediente eſt conſequentia bona. Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non valet, tu es apparens aſinus, ergo tu es aliqualis aſinus, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia patet cum minori. quia ly apparens, eſt terminus inferior ad ly aliquale. maior patet, quia antecedens eſt poſsibile. & conſequens impoſsibile. Nam poſsibile eſt, quod tu appareas aſinus, ſed non eſt poſsibile, quod tu ſis aliquali aſinus ſicut non eſt poſsibile, qđ tu aſinus. Reſpondetur quod non arguitur ſecundum intellectum regulæ, qui eſt iſte. Ab inferiori ad ſuũ ſuperius, ratione totius extremi ſine impedimento præcedente eſt bonum argumentum. ſed non arguitur in propoſito ratione totius extremi, ſed patris ſolummodo, quia ly apparens aſinus, non eſt terminus inferior ad ly aliqualis aſinus, ſed bene ad ly aliqualis apparens aſinus: ſicut ly apparens, ad ly aliquale. vnde bene ſequitur. tu es apparens, ergo tu es aliqualis, ita bene ſequitur, tu es apparens aſinus, ergo tu es aliqualis apparens aſinus. vnde conſimiles conſequentiæ in cæteris non valent. vt tu es pater ſort. ergo tu es aliquid ſor. tu es dominus Plat. ergo tu es aliquid Plat. Secunda regula erat iſta, Ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiue, non valet argumentum.

Contra ſecundam. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia eſt bona, nullus binarius eſt, ergo nullus numerus eſt. & arguitur per regulam ergo regula falſa. tenet cõſequentia cum maiori, quia oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti, ſcilicet nullus binarius eſt, & aliquis numerus eſt; non enim datur aliquis numerus, quin iſte ſit binarius, vel includens binarium.

Eodem modo poteſt argui in ſimili. vt nulla propo-

ſitio vera ſcitur, ergo nulla propoſitio ſcitur. conſequentia eſt bona, quia oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti, & tamen arguitur diſtibutiue ab inferiori ad ſuum ſuperius. quia ly propoſitio vera, eſt terminus inferior ad ly propoſitio, cum omnis propoſitio, cum omnis propoſitio vera ſit propoſitio, & nõ econuerſo. ſicut omnis binarius eſt numerus, & ecõuerſo. Ideo dicitur, quod regula non dicit nunquam valere conſequentiam ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiue, ſed quod plurimum non valet formaliter, & nunquam prædictæ conſequentiæ ſunt formales de forma. ſunt enim formales, quia cuiuſlibet earum oppoſitum conſequentis formaliter repugnat antecedenti. ſed non ſunt bonæ, de forma, quia conſimiles in forma non valent, quia non ſequitur nullus numerus trinarius eſt, ergo nullus numerus eſt: nec ſequitur, nulla propoſitio vera videtur vel intelligitur, ergo nulla propoſitio videtur, vel intelligitur. Si ergo conſequentiæ iſtæ bonæ ſunt, hoc eſt ſolum gratia materiæ. vnde prima eſt bona gratia materiæ, quia impoſsibile eſt numerum eſſe, & non eſſe binarium. ſecunda ſimiliter tenet gratia materiæ, vel terminorum, quia nihil ſcitur niſi verum, nec eſt poſsibile aliquam propoſitionem falſam ſciri. Tertia regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita, & cũ debito medio, eſt bonum argumentum. Contra arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, ſciens propoſitionem non eſt aliquid demonſtrando iſtam, homo eſt aſinus: & iſta propoſitio eſt aliqua propoſitio: ergo ſciens aliquam propoſitionem non eſt aliquid, & tamen arguitur per regulam: ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, maior probatur. nam antecedens eſt verum, & conſequens falſum. ergo iſta conſequentia non valet. quod antecedens ſit verum patet pro ſecunda parte, & pro prima ſimiliter: quia ſuum contradictorium eſt falſum, ſcilicet omne ſciens iſtam propoſitionem eſt aliquid. Reſpondetur, quòd iſta conſequentia non valet. nec

Cõtra tertiam.

let. nec arguitur cum debito medio, quia ſubiectū primæ propoſitionis debuit eſſe ſubiectum ſecundæ, ſic arguendo. ſciens iſtam non eſt aliquid. & ſciens iſtam eſt ſciens aliquam propoſitionem. ergo, &c. & tunc concedo conſequentiam, ſed negatur minor. Notandum circa hanc regulam, quòd ſi argueretur ab inferiori ab ſuum ſuperius diſtributiue negatione poſtpoſita, non argueretur ſecundum regulam, ut patet in exemplo iſto. omnis homo non currit, omnis homo eſt animal, ergo omne animal non currit. intelligitur enim ſic regula ab inferiori ad ſuum ſuperius non diſtributum negatione poſtpoſita eſt bona conſequentia. Quarta regula erat iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue, & ſine diſtributione, non valet argumentum, Contra iſtam regulam procedunt argumenta facta contra ſecundam regulam præcedentem, arguendo ex oppoſito conſequentis ad oppoſitum conſequentis. vt aliquis numerus eſt, ergo binarius eſt. aliqua propoſitio ſcitur, ergo propoſitio vera ſcitur, Sed arguitur ſpecialiter ſic, iſta conſequentia eſt bona, tu es animal, ergo tu es homo, & tamen arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue ſine diſtributione. ergo, &c. tenet conſequentia, & antecedens probatur. qa ſequitur, tu es animal, ergo tu es, a tertio adiacente ad ſecundum adiacens tunc vltra tu es, ergo tu es tu. patet conſequentia, quia oppoſitum conſequentis formaliter repugnat antecedenti, & tunc vltra. tu es tu, ergo tu es homo. tenet conſequentia per primam regulam, Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue, & ſine impedimento. ergo a primo ad vltimum ſequitur, tu es animal, ergo tu es homo. Ad hoc dicitur, vt prius, quod quælibet iſtarum conſequentiarum eſt bona, & formalis, non tamen arguitur contra regulam implicite aſſerentem, quod nulla talis ſit bona de forma. vnde conſimiles in forma non tenent. quia non ſequitur, aliqs numerus eſt, ergo trinarius eſt: aliqua propoſitio intelligitur, ergo propoſitio vera intelligitur, nec ſequitur,

Nota.

Contra 4. regu.

tur, hoc eſt animal, demonſtrando aſinum, ergo hoc eſt homo. Quinta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiue, affirmatiue non valet conſequentia, niſi cum debito medio. Contra arguitur ſic iſta conſequentia eſt bona, omne animal currit, ergo omnis homo currit. & tamen arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiue affirmatiue ſine debito medio. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, maiorem probo. contradictorium conſequentis repugnat antecedenti, ergo conſequentia bona. antecedens probatur, quoniam hæ repugnant, omne animal currit, & homo non currit: quia ex ipſis ſequitur impoſsibile, videlicet homo non eſt animal, in quarto modo ſecundæ figuræ. Dicendum, quòd illa conſequentia eſt bona non quod formalis, nec de forma. Non formalis, quia oppoſitum conſequentis eſt imaginabile cum antecedente abſque contradictione. neque etiã de forma, quia aliqua ſibi conſimilis in forma non valet. vt omne animal currit, ergo quilibet homo currit ſed eſt bona materialis, ſeu gratia materiæ, quia impoſſibile eſt hominem non eſſe. tenet enim per hoc medium neceſſarium omnis homo eſt animal. Similiter ſequitur gratia materiæ, omne animal eſt, ergo omnis homo eſt: quia conſequens eſt neceſſarium. ſequitur etiam, omnis homo eſt aſinus, ergo tu non es aſinus: quia antecedens eſt impoſsibile ſimpliciter, vnde non eſt aliqua regula, contra quam non procedit argumentum gratia materiæ, aut quia antecedens eſt impoſsibile, aut quia conſequens eſt neceſſarium, vel gratia alicuius alterius medij neceſſarij, & ineuitabilis vt in prioribus conſequentijs dictum eſt. Sexta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita diſtribuente ſuperius eſt bonum argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, non contingenter homo eſt animal ergo non contingenter tu es animal. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet

Contra 5. regulam.

Contra 6. regulam.

& probatur prima pars antecedentis, quia antecedens eſt verum, conſequens falſum, vt patet aſſignando ſuũ contradictorium. hæc enim falſa eſt, contingenter homo eſt animal, & hæc eſt vera, contingenter tu es animal. & ſecunda pars antecedentis probatur, nam quod hic arguatur a ſuperiori ad ſuum iferius patet, & quod negatione diſtribuente manifeſtum eſt: quia remota negatione lɏ homo, non ſtaret diſtributiue, ergo per aduentum eius ſtat diſtributiue. patet conſequentia per iſtam regulam. Quicquid mobilitat immobilitatum immobilitat mobilitatum.

Reſpondetur, quod terminus aliquando ſtat diſtributiue immobiliter, quando ipſum non præcedit niſi vnũ ſignum diſtributiue, vt omnis homo eſt. Aliquando ſtat diſtributiue immobiliter, quando ipſum præcedũt duo ſigna, quorum vnum habet vim diſtribuendi, reliquum confundendi confuſe tantum immobiliter. quapropter dico, quod non arguitur contra intellectum regulæ, qui eſt iſte. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita diſtributiue mobiliter eſt bona conſequentia. ſed iam in propoſito non diſtribuitur ſuperius mobiliter propter impedimentum iſtius termini contingenter, quia non licet deſcendere, vt argumentum aperte oſtendit, propter eandem cauſam non ſequitur, tu non incipis eſſe coloratus, ergo tu non incipis eſſe albus. quia ex oppoſito nõ ſequitur oppoſitum, vt in capitulo incæptionis patuit, & tamen arguitur diſtributiue negatiue. Si ergo quæritur, quid impedit? dico, ꝙ illud verbum, incipit, quia immobilitat eundem terminũ, quem diſtribuit præcedens negatio.

Obiecta contra regulas. 4. cap. Cap. III.

Contra regulas quarti capituli ſufficienter eſt argumentum in materia inſolubilium, ſpecialioribus tamen medijs arguo contra eaſdem. quarũ prima fuit iſta, ab vniuerſali ad ſuam particularem indefinitam,

definitam, vel ſubalternam, eſt bona conſequentia.

Contra quam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet, Incipit omne ens eſſe, ergo incipit aliquod ens eſſe. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. tenet conſequentia, & prima pars antecedētis probatur. nam antecedens eſt verum, conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. quod antecedēs ſit verum probatur. nam omne ens eſt, & non immediate ante inſtans, quod eſt pręſens omne ens fuit, quia nunquam inſtans præſens fuit. ergo incipit omne ens eſſe. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitū quod autem conſequens ſit falſum patet: quia nunc in inſtanti pręſenti aliquid eſt. & immediate ante inſtans quod eſt præſens aliquid fuit, & immediate poſt inſtās quod eſt præſens aliquid erit. ergo falſum eſt, quod iam incipiat aliquid eſſe, ſeu aliquod ens eſſe, quod idem eſt. ſed ſecunda pars principalis antecedentis arguitur nam hæc eſt vniuerſalis, incipit omne ens eſſe, quia in ea ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali determinatus diſtributiue. & hæc eſt ſua particularis incipit aliquod ens eſſe, quia in ea ſubiicitur terminus cōmunis ſigno particulari determinatur, ergo arguitur ꝑ regulam. Dicendum breuiter, quod non arguitur ꝑ regulam, quoniam nec antecedens, nec conſequentia eſt alicuius quātitatis, & tunc ad probationem in iſta propoſitione, incipit omne ens eſſe, ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali diſtributiue determinatus. ergo eſt vniuerſalis. nego conſequentiam. & ſi allegaretur regula dico, quod intelligitur diſtributione mobili, & non immobili: ſed iam ly ens diſtribuitur immobiliter. propterea ſic gloſetur regula, Propoſitio vniuerſalis eſt illa, in qua ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali diſtributiuæ mobiliter determinatus exiſtente aliquid ipſius, quod dico propter præiacens iſtius. omnis homo eſt animal, in qua ſubijcitur terminus communis ſigno vniuerſali diſtributiue mobiliter determinatus, illud ſignum nō eſt pars præ-

Cōtra primam reg. 4. c. huius 3. tract.

iacentis, licet ſit pars vniuerſalis. De particulari autē non procedit argumentum, quia in regula adittitur ſolo ſigno particulari determinatus, ſed iam ultra ſignū determinatus ly ens, hoc verbo incipit, ex quo ſtat confuſe tantum. Ideo ſit hæc regula. Propoſitio particularis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus communis ſolo ſigno particulari determinatus, exiſtente aliquid iſtius, quod dico ſimiliter propter præiacens propoſitionis particularis. Secunda regula fuit iſta. A particulari, vel indefinita, ad ſuam vniuerſalem non valet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia eſt bona, animal eſt homo, ergo omne animal eſt homo. & per conſequēs quælibet alia ab indefinita ad ſuam vniuerſalem conſequentia tenet. antecedens probatur. hæc propoſitio, animal eſt homo, ſignificat omne animal eſſe hominem, ſed omnis propoſitio ſignificat quicquid ſequitur ad eam, igitur iſta conſequentia eſt bona. conſequentia tenet cum minori, quia eſt regula. maiorem probo, ſubiectum iſtius propoſitionis animal eſt homo, ſignificat omne animal, & prædicatum hominem, copula eſſe, & tota propoſitio ſignificat iuxta compoſitionem ſuorum terminorum, ergo iſta propoſitio ſignificat omne animal eſſe hominem. conſequentia patet, quia iſto modo in ueſtigatur ſignificatum propoſitionis. Reſpondetur negando ſecundam conſequentiam, & ad probationē concedo, quod iſta, animal eſt homo, ſignificat omne animal eſſe hominem non adæquate primarie, neq; ſecundarie, ſed aſſertiue. & ad argumentum, nego iſtā conſequentiam, iſta propoſitio, animal eſt homo, ſignificat omne animal eſſe hominem, & omnis propopoſitio ſignificat quicquid ſequitur ad eam, ergo iſta conſequentia eſt bona: quia licet omnis propoſitio ſignificet quicquid ſequitur ad eam, nō tamen quicquid propoſitio ſignificat, ſequitur ad eam. quia triplex eſt propoſitionis ſignificatum, primarium & adæquatum quod eſt ſimile orationi ꝑiunctiue, vel infinitiue ſuæ.

Contra ſecūdam regulam.

Secundarium, quod eſt ſignificatum primarium propoſitionis ſequentis ad eam, ſi non ſit ſecum ſynonyma. & repreſentatiuum, quod ex terminis ſuæ compoſitionis repreſentatur. Iuxta quod ſolet magiſtraliter dici, quod quælibet propoſitio mundi ſignificat infinitas falſitates. Veruntamen bene ſequitur iſta, animal eſt homo, ſignificat adæquate omne animal eſſe hominem. ergo iſta conſequentia fuit bona. ſed negatur antecedens, quia nulla propoſitio mũdi ſignificat adæquate omne animal eſſe hominem, niſi aliqua talis omne animal eſt homo. Tertia regula fuit iſta. Ab vniuerſali affirmatiua ad omnes ſuas ſingulares, tam collectiue, quam diuiſiue ſumptas eſſe bonum argumentũ cum debito medio, & econuerſo collectiue. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, neceſſario omnis homo eſt animal: & iſti ſunt omnes homines? ergo neceſſario iſte homo eſt animal, & neceſſario iſte homo eſt animal, & ſic de ſingulis. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, & maior patet per exponẽtes iſtius termini neceſſario. Ex eodem medio arguitur, quod non valet argumentum ad vniuerſali ad ſuã ſingularem cum debito medio, ſic arguendo, neceſſario omnis homo eſt, ſed tu es homo, ergo neceſſario tu es. antecedens enim eſt verum, conſequens falſum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quod non valet argumentum a ſingularibus ſufficienter enumeratis cum debito medio ad ſuam vniuerſalem, quia non ſequitur, contingenter iſte homo eſt, & contingenter iſte homo eſt, & ſic de ſingulis, & iſti ſunt omnes homines, ergo contingenter omnis homo eſt. patet per expoſitionem iſtius termini contingenter, quod antecedens eſt verum conſequens falſum. & per conſequens conſequentiam non valet. Ideo breuiter reſpondeo, & dico, quod nullo modo arguitur per regulam, quia nulla iſtarum eſt alicuius quantitatis, ſcilicet neceſſario omnis homo eſt animal, contingenter omnis homo eſt

Cõtra tertiam regulam.

mo eſt animal, neceſſario iſte homo eſt animal contingenter iſte homo eſt animal: primæ duæ non ſunt vniuerſales, quia ipſarum ſubiecta immobiliter diſtribuuntur. aliæ duæ non ſunt ſingulares, quia ſubijcitur terminus communis determinatus non ſolummodo pronomine demonſtratiuo, immo alio termino probabili, videlicet termino modali. Ideo ſic intelligitur diffinitio propoſitionis ſingularis. Propoſitio ſingularis eſt iſta, in qua ſubijcitur terminus diſcretus, aut terminus communis cum pronomine demonſtratiuo, nullo ſigno probabili præcedente. Ex qua diffinitione ſequitur, quod ſi pronomẽ pluralis numeri eſt terminus diſcretus, iſta non eſt ſingularis omnes iſti currunt, quia ſubijcitur terminus communis ſigno probabili præcedente. Quarta regula fuit iſta, Ab vniuerſali negatiua ad quamlibet ſuarum ſingularium eſt bonum argumentum. Contra arguitur ſic, iſta conſequentia non valet, nulla chimera, quæ currit, mouetur, ergo iſta chimera, quæ currit, non mouetur; & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, maior probatur antecedens.n. eſt uerum, vt patet, & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet: quod cõſequens ſit falſum probatur. nam ſequitur, iſta chimera, quæ currit, non mouet, ergo iſta chimera currit, & illa mouetur. conſequentia tenet, quia relatiuũ reſoluitur in, &, &, ille, illa, illud. ſed p̃ns eſt falſum, quia eſt vna copulatiua affirmatiua, cuius prima pars eſt falſa. ergo antecedens eſt falſum: quod erat probandum. Rñdetur concedendo cõſequentiam prædictam, & cum dicitur, antecedens eſt verum, & conſequens falſum. nego quod conſequens ſit falſum. quia ſuum contradictorium eſt falſum. ſ. iſta chimera, quæ currit mouet. Et tunc ad probationẽ falſantis, nego iſtam conſequentiã iſta chimera, quæ currit nõ mouet. ergo iſta chimera currit, & iſta nõ mouet & tunc ad regulã relatiuum, qui, quæ, qđ, reſoluit in cõiunctionẽ copulatiuam, & pronomẽ demonſtratiuũ. verum eſt

Contra 4. regu.

rum eſt in affirmatiuis,ſed non in negatiuis:ꝓpterea bene ſequitur,iſta chimera, quæ currit,mouetur ergo iſta chimera currit.& ipſa mouetur quia ergo ly quæ,in affirmatiua,reſoluitur in coniunctionem copulatiuā,& pronomen demonſtratiuum,ideo in negatiua contradictoria debet reſolui in coniunctionem diſiunctiuam & pronomen demonſtratiuum.ſic dicendo,iſta chimera currit,vel ipſa non mouetur,quia quicquid ſignificat vnum contradictoiium copulatiue ſignificat aliud diſiunctiue.Notandum circa iſtam regulam,quod ſi ſubiectum ſingularis ſupponit pro aliquo,pro quo non ſupponit ſubiectum vniuerſalis arguendo,tunc ab vniuerſali ad ſuam ſingularem non arguitur per regulā,quia iſta non eſt eius ſingularis.v.g.nullus homo currit,ergo iſta,homo non currit.nulla homo eſt aliquis homo ergo iſte homo non eſt aliquis homo.Prima enim ſingularis non eſt ſingularis huius, nullus homo currit, ſed illius,nulla homo currit. Secunda ſingularis nō eſt iſtius,nulla homo eſt aliquis homo ſed iſtius.nullus homo eſt aliquis homo.Quinta regula fuit iſta. A particulari ad ſuam indefinitam,& econuerſo,tam affirmatiue quam negatiue,eſt bona conſequentia. Contra iſtā regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet. animal eſt genus,ergo aliquod animal eſt genus.tamen arguitur per regulam ergo regula falſa.conſequentia tenet.antecedens probatur,nam antecedens eſt verum,vt patet,& conſequens falſum,ergo conſequentia non valet.quod conſequens ſit falſum probatur.quia ſuum cōtradictorium eſt verum,videlicet nullum animal eſt genus,quia nec hoc animal eſt genus. nec hoc animal eſt genus,& ſic de ſingulis:ergo, &c. ſecunda pars probatur,videlicet quod arguitur per regulam, quia animal ſtat vtrobique materialiter, probatur nam ſi in aliqua iſtarum ſtaret perſonaliter,hoc eſſet propter limitationem iſtius ſigni, aliquod.ſed illud ſignum aliquod in alijs non limitat ad ſuppoſitionem perſonalē. ergo nec in iſta conſeqnentia tenet cum maiori,minorem probo

Contra quintam regulam.

nam in qualibet iſtarum, aliquod homo eſt ſpecies aliquod homo eſt nomen. ſupponit ly homo, materialiter ergo & in iſta, aliquod animal eſt genus. patet conſequentia. quia ſicut ly animal, eſt neutri generis, ita ly homo, materialiter ſumptum. Reſpondetur, quod nõ arguitur per regulam quia in iſta, aliquod animal eſt genus, ly animal, ſupponit perſonaliter propter limitationem ſigni particularis. & cũ dicitur in iſta, aliquod homo eſt ſpecies, non limitat ad ſuppoſitionem perſonalem, ergo nec in iſta non valet argumentum. quia ly homo, perſonaliter ſumptum eſt neutri generis. & ly aliquod eſt neutri generis. ideo ſibi additum non poteſt limitare ad ſuppoſitionem perſonalem, ſicut ſi adderetur aliquod ſignum eiuſdem generis. vt aliquis homo eſt ſpecies, aliqua homo non eſt nomen. ſed ly animal, perſonaliter ſumptum eſt neutri generis. Ideo ſibi additum ſignum neutri generis limitat ipſum ad ſuppoſitionem perſonalem, dicẽdo, aliquod animal eſt genus. aut nullum animal eſt genus. Si ergo quæritur indefinita iſtius particularis, aliquod animal eſt genus, quæ eſt dicatur, quod eſt iſta animal viuens eſt genus. & iſtius indefinitæ animal eſt genus hic eſt particularis, aliquod ly animal eſt genus. Notandum eſt, quod oportet q̃ termini ſupponant præciſe pro eodem, quare illius, homo currit, non eſt hæc particularis, aliquis homo currit, ſed eſt iſta, aliquod, ꝙ eſt homo, currit. & iſta. aliquis homo currit. eſt hic indefinita. homo maſculus currit. & ita proportionabiliter in negatiua dicatur. Sexta regula fuit iſta. A particulari vel indefinita ad omnes ſuas ſingulares diuiſiue ſumptas cum debito medio, eſt bonum argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet, neceſſario homo eſt, & iſti ſunt omnes homines, ergo neceſſario iſte homo eſt, vel neceſſario iſte homo eſt, & ſic de ſingulis: & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum maiori. quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. minor probatur. nam iſta, neceſſario homo eſt,

Notandũ.

Cõtra ſextam regulam.

mo eſt,eſt propoſitio,& non hypothetica: ergo categorica,& per conſequens quanta.cum ergo non ſit vniuerſalis,particularis,vel ſingularis,ergo eſt indefinita, cuius ſingulares non videntur eſſe aliæ, quam prædictæ. Ieo dicitur,quod non arguitur per regulam, quoniam iſta non eſt indefinita, neceſſario homo eſt animal, ex quo ſubijcitur terminus communis mediante ſigno. & tunc ad argumentum iſta eſt categorica, ergo quanta, nego conſequentiam.Et ſi aliquis quo ad hoc allegaretur probando iſtam conſequentiam eſſe bonam,reſpõdeo quod ego ſimiliter aſſerui oppoſitum. quare, &c.

Obiecta contra regulas. 5.cap.huius tertij tractatus. Cap. IIII.

QVintum capitulum quaſdam regulas proponebat quarum prima fuit iſta,Ab excluſiua ad ſuã vniuerſalem de terminis tranſpoſitis, & econuerſo,eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic.iſta conſequentia non valet, tantum aſinus eſt hominis.ergo cuiuſlibet hominis aſinus,& arguitur per regulam.ergo regula falſa.tenet conſequentia cum minori maior probatur, ponendo quod non ſit aliqua poſſeſsio hominis niſi aſinus, tamen ſit aliquis homo, qui non habeat aſinum in poſſeſsione:iſto poſito,conſequens eſt falſum, vt patet, & antecedens eſt verum quia aſinus eſt hominis,& nihil non aſinus eſt hominis. ergo, &c. Secundo arguitur contra ſecundam partem regulæ ſic iſta conſequentia non valet,cuiuſlibet hominis eſt aſinus;ergo tantum aſinus eſt hominis. & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori,maior probatur,ponendo quod quilibet homo habeat aſinum,& equum.quo poſito, antecedens eſt verum per caſum,& cõſequens falſum: nam aliquid non aſinus eſt hominis,ergo non tantum aſinus eſt hominis: tenet conſequentia ab vna cauſa veritatis ad propoſitionem habentem illam.Ad primum dicitur,

Cõtra primam regulam. 5. cap.

quod non arguitur per regulam, quia iſta non eſt vniuerſalis iſtius excluſiuæ,ſed iſta,omne ens hominis eſt aſinus.& ratio, quia in iſta,tantum aſinus eſt hominis, non diſtribuitur ly hominis,pro omni homine, ſed ſolũ pro homine habente aliquid.

Ad ſecundum dicitur ſimiliter, quod iſta non eſt excluſiua iſtius vniuerſalis, ſed iſta, tantum habens aſinũ eſt homo,quia iſta propoſitio,cuiuſlibet hominis eſt aſinus,æquiualet iſti,omnis homo eſt habens aſinum veruntamen, quia paucas & groſſas habentes conſiderationes,vt ſe expedirent dicerent regulas iſtas in obliquis non tenere, Ideo in recto arguam, primo contra primam iſta conſequentia non valet,tantum ens neceſſario eſt ſubſtantia.ergo omnis ſubſtãtia neceſſario eſt ens.& tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, & maior probatur. nã antecedens eſt verum, conſequens falſum vt patet per exponentes.ergo conſequentia non valet.

Secundo arguitur contra ſecundam regulam.iſta cõſequentia non valet, omnes Apoſtoli Dei ſunt duodecim. ergo tantum duodecim ſunt Apoſtoli Dei, tenendo ly omnes collectiue. ergo regula falſa. conſequentia tenet & antecedens probatur, antecedẽs enim eſt verum,& ſupponitur,& conſequens falſum, quia ſecunda exponens eſt falſa, ſcilicet nulla non duodecim ſunt Apoſtoli Dei.quia Petrus & Paulus ſunt Apoſtoli Dei.& Petrus & Paulus ſunt aliqua non duodecim. ergo aliqua non duodecim ſunt Apoſtoli Dei. Ad primum dicitur,quod iſta non eſt vniuerſalis iſtius excluſiuæ,ſed iſta,omne ens neceſſario ſubſtãtia eſt ens, quia ſicut in excluſiua ly neceſſario,non determinauit iſtum terminum ens,ſed ſolum ly ſubſtantia, ita in vniuerſali debet eſſe. Ad ſecundum dicitur quando ly omnis,tenetur collectiue,ſed excluſiua non exponitur per negationem infinitantem.ſed per notã pluralitatis iſto modo, duodecim ſunt Apoſtoli Dei, & non plures quam duodecim,& iſtam eſt vera,& excluſiua ſimiliter quando au-

do autem ly omnes,tenetur diuiſiue & tunc eidem cor reſpondet dicta excluſiui exponibilis per negationem infinitantem,& tunc tam vniuerſalis quam excluſiua eſſet impoſsibilis,propter implicationem contradictionis ſuarum exponentium. Secunda regula fuit iſta. Ab exceptiua negatiua ad ſuam excluſiuam affirmatiuam eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic,iſta conſequentia non valet; nullus homo præter Sort.currit ergo tantum Sort.currit & arguitur per regulam.ergo regula falſa.conſequentia tenet cum minori.quia non videtur alia excluſiua aſsignari.& maior probatur:quia caſu poſsibili poſito,eſt antecedens verum,& conſequens falſum probatur,& pono quod ſor. currat,& nullus alius maſculus,tamen multæ mulieres iſto poſito antecedens eſt verum per exponentes.& cōſequens falſum.quia aliquid non Sort currit. ergo non tantum Sort.currit. Reſpondetur, quod iſta excluſiua non eſt illius exceptiuæ, ſed iſta, tantum Sort. eſt aliquis homo currens ſecundum quod patuit in probationibus terminorum capit.de exceptiuis. vbi hæc regula declaratur. Tertia regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti,dictione excluſiua addita eiſdem,eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non eſt bona, tantum ſubſtantia non eſt accidens. ergo tantum aliquid non eſt accidens.& tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa.conſequentia tenet cum ſecunda parte antecedentis,& probatur prima: nam antecedens eſt verum,& conſequens falſum: ergo conſequentia non valet.quod antecedens ſit verum,probatur: quia ſubſtantia non eſt accidens, & quodlibet non ſubſtantia eſt accidens. ergo tantum ſubſtantia non eſt accidens.quod conſequens ſit falſum,patet:quia ſecunda exponens eſt impoſsibilis, ſcilicet quodlibet non aliquid eſt accidens. quia prima exponens huius eſt impoſsibilis, ſcilicet aliquid non aliquid eſt accidens vt bene patet per ſuas reſoluentes. Ideo dicitur, quod non arguitur per

Contra ſecundā regulam.

Cōtra tertiam regulā

regulam,neque arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius: quia primitus eſt declaratum,quod terminus tranſcendens non eſt ſuperius, nec inferior ad aliquid, ex quo non eſt in prædicamento,niſi improprie ſumendo ſuperius pro priori, aut commutiori, qualiter non accipit regula,contra quam eſt argutum. Aliter tamen dicitur & melius,quod regula intelligitur affirmatiue, non negatiue. vnde non ſequitur,tantum corpus non eſt indiuiſibile,ergo tantum ſubſtantia non eſt indiuiſibilis. antecedens enim eſt verum,quia corpus non eſt indiuiſibile,& quod licet non corpus eſt indiuiſibile. & tamē conſequens eſt falſum propter ſecundam exponentem falſam,ſcilicet quodlibet nō ſubſtantia eſt indiuiſibile, nam albedo in pariete eſt non ſubſtantia, & tamen nō eſt indiuiſibilis, quia eſt extenſa ad extenſionem parietis. Quarta regula fuit iſta, Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſiua addita ſubiectis non valet conſequentia,ſed econuerſo cum debito medio. Contra quam arguitur ſic. vniuerſaliter ſequitur; aliquid tantum homo eſt animal, aliquid tantum Sort. eſt homo. ergo aliquid tantum Sort. eſt animal, quia oppoſitum conſequentis non ſtat cum antecedente,& tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. cōſequentia tenet cum minori,quia dictio excluſiua additur in iſta propoſitione. & non copulæ, nec prædicato,ergo ſubiecto. Secundo arguo,quod econuerſo, non valet argumentum,cum debito medio, quia non ſequitur,tantum homo eſt riſibilis, antichriſtus eſt riſibilis,ergo tantum homo eſt antichriſtus. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. tenet conſequentia cum minori,& maior probatur. nam antecedens eſt verum. & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. quod autem conſequens ſit falſum, manifeſtum eſt. ſed probatur antecedens. nam omne riſibile eſt homo. ergo tantum homo eſt riſibilis, tenet conſequentia ab vniuerſali ad ſuam excluſiuam. ſecunda vero pars probatur. nam antichriſtus poteſt ridere: ergo antichriſtus eſt

Contra quartam regulam.

ſtus eſt riſibilis patet conſequentia ab vno conuertibili ad reliquum. Ad primam rationem dico, quod dictio excluſiua non additur ſubiecto, ſed parti ſolummodo. quia ex ipſa, & alio termino fit vnum ſubiectum, ſed bene additur ſubiecto dicendo, tantum homo currit. ly homo, eſt ſubiectum, & non pars ſubiecti. negatur ergo iſta conſequentia, dictio excluſiua ponitur in illa propoſitione, & non additur copulæ neque prædicato, ergo additur ſubiecto: ſufficit enim quod addatur parti ſubiecti, vel prædicati. Ad ſecundam rationem dicitur quod ly riſibile, dupliciter ſumitur, ſcilicet ampliatiue, & non ampliatiue: primo modo, non conuertitur cum ly homo, ſed ſecundo modo ſumendo ergo primo modo tam in minori quam in maiori negatur conſequentia, quia in antecedente ampliatur tam ly homo, quam ly antichriſtus, & non in conſequente. ideo bene ſequitur, ergo tantum homo poteſt eſſe antichriſtus. Si autem ſumatur ſecundo modo, concedo maiorem, cui correſpondet dicta vniuerſalis & nego minorem, & tunc ad argumentum, antichriſtus poteſt ridere. ergo antichriſtus eſt riſibilis, non valet argumentum. nec arguitur ab vno conuertibili ad reliquum. quia dictum eſt quod ly riſibile, non tenetur ampliatiue. Contra alias tres regulas non arguo, quia ex prioribus ſolummodo inferuntur, quare, &c.

Obiecta contra regulas.6.cap. *Cap. V.*

Pertinentium, atque impertinentium terminorum prima regula fuit iſta, Ab affirmatiua vnius diſperati ad negatiuam alterius, eſt bona conſequentia. Contra quam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, brunellus eſt aſinus, ergo brunellus non eſt riſibilis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, quia aſinus & riſibile, ſunt termini diſperati ſicut homo, & aſinus. probatur maior. nam antecedens eſt verum, & cō- Contra 1. reg. 6. c. huius. j. tr.

ſequens falſum ergo & cætera. probatur. & facio iſtam conſequentiam, brunellus eſt hominis. ergo brunellus eſt riſibilis. conſequentia tenet ab vno conuertibili ad reliquum antecedens eſt verum. vt ſuppono. ergo & conſequens. ſed conſequens eſt contradictorium primi conſequentis. ergo principale conſequens eſt falſum, quod erat probandum. Dicitur dubitando iſtam conſequentiam, brunellus eſt aſinus. ergo brunellus non eſt riſibilis. quia dubitatur qualiter teneatur ly riſibilis, nunquid in nominatiuo caſu, an in genitiuo? Si primo modo conceditur conſequentia. & conſequens, & tunc ad probationem nego illam conſequentiam, brunellus eſt hominis. ergo brunellus eſt riſibilis. quia licet ly homo, & ly riſibile, conuertantur. ac etiam hominis, & riſibilis, in obliquo, non tamen hic quoniam difformiter ſumuntur. vnum ſcilicet in recto, alterum in obliquo. Si autem ſumitur ly riſibilis, in genitiuo caſu. nego illam conſequentiam, brunellus eſt aſinus, ergo brunellus non eſt riſibilis, quia non arguitur per regulam, licet enim aſinus & riſibile, ſint termini diſperati non tamen aſinus & riſibilis in obliquo. Ideo concedo, iſta duo ſtare ſimul quilibet aſinus eſt riſibilis, nullus aſinus eſt riſibilis, tenendo ly riſibilis in prima in genitiuo, & in ſecunda in nominatiuo, nec ſunt contraria, vel alterius oppoſitionis. Secunda regula fuit iſta.

Quandocunque ſunt duæ propoſitiones, quarum ſubſtantia conuertuntur atque prædicata. manente cõſimili denominatione, ab vna ad reliquam eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet, quilibet homo eſt vnus homo ergo omnis homo eſt vnus homo. & tamen arguitur per regulam. ergo falſa. conſequentia tenet cum minori, quia prædicata & ſubiecta conuertuntur manente conſimili denominatione, prima pars antecedentis probatur. ex eo quod antecedens ſit verum. vt patet per exponentes. & conſequens eſt falſum. quia aliquid eſt homo, quod non eſt vnus homo. Reſpondetur quod ſubſtantia

Contra ſecũdam regulam.

ſtantia non conuertuntur licet ſint ſimilia. non enim ſequitur ly homo. & ly homo, conuertuntur. ergo ſubſtantia conuertuntur, quia licet ly homo, & ly homo, conuertnntur etiam ly homo & ly homo, non conuertuntur. vnde ſubiecta iſtarum non conuertuntur. homo currit. & homo eſt ſpecies, non obſtante quod ſint ſimilia, quia ly homo, in prima ſupponit perſonaliter, in ſecunda materialiter, ita in propoſito ſubſtantia iſtarum non conuertuntur. quilibet homo eſt vnus homo, omnis homo eſt vnus homo. quia licet ſint ſimilia & perſonaliter ſupponant, non tamen ſupponunt præciſe pro eiſdem. ſed in prima pro maſculino ſexu ſolummodo, in ſecunda pro vtroque ſexu. ſed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, quando ſupponunt eodem modo & præciſe pro eiſdem, vt omnis homo eſt rationalis, & omnis homo eſt riſibilis, eodem modo dicitur de ly homo & ly riſibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando non. Tertia regula fuit iſta. Ab vno conuertibili ad reliquum eſt bona conſequentia. Contra quã arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet. Sort. ſcis eſſe hominem, ergo ſort. ſcis eſſe riſibilem, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. quia homo & riſibilis conuertuntur. maior probatur. nam caſu poſsibili poſito. antecedens eſt verum & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet, antecedens probo. & pono quod ſcias Sort. eſſe hominem. neſcias tamen quæ ſit propria paſsio hominis, ſed credas quod riſibile ſi propria paſsio aſini. Iſto poſito antecedens eſt verum, & conſequens falſum, quia Sort. credis firmiter non eſſe riſibilem, ſicut credis ipſum non eſſe aſinum. ergo Sort. non ſcis eſſe riſibilem. Ideo dicitur, quod ab vno conuertibili ad reliquum ratione totius extremi, eſt bonum argumentum, ratione autem partis fallit conſequentia ſicut in propoſito. quia ly hominem, & ly riſibilem, non ſunt prædicata. ſed iſta, ſciens eſſe hominem, & ſciens eſſe riſibilem, qua inuicem non conuertuntur, exem-

Contra tertiam regulam.

plum patet in alijs terminis. vnde contradictorij contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur. quia ſi contradictorium eſt verum, vel falſum. tunc contradictorium contradictorij eſt huiuſmodi,& tamen non ſequitur contradictorium. a eſt verum ergo contradictorium contradictorij. a eſt verum poſito qđ omne. a ſit iſta, homo eſt aſinus,tunc eſt antecedens verum,& conſequens falſum. Si enim contradictorium contradictorij, a eſt verum, omne, a eſt contradictorium contradictorij. a ergo a.eſt verum, quod eſt falſum. Defectus ergo ſtat in hoc. quia non arguitur ratione totius extremi, ſed ratione partis licet em̄ contradictorium, & contradictorium contradictorij conuertantur. non tamen contradictorium. a & contradictorium contradictorij a. Quarta regula fuit iſta Ab vno correlatiuorum ad reliqnum propoſitionibus exiſtentibus de ſecundo adiacente eſt bonum argumẽ

Contra.4. regulam. tum. Contra quam ſic arguitur. Iſta conſequentia non valet pater eſt. ergo filius eſt, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa, tenet conſequentia cũ minori, & maiorem probo. Nam caſu poſsibili poſito antecedens eſt verum,& conſequens falſum.ẽgo cõſequentia non valet atecedens probatur. Nam dato quod eis pater habeat filiam, & non filium, tunc eſt antecedens verum,& conſequens falſum. Dicendum quod non arguitur per regulam. quia pater & filius nõ ſunt correlatiua, ſicut nec mater, & filia ſtat enim patrem eſſe,& non habere filium ſicut ſtat matrem eſſe, & non habere filiam, ſed iſta diſiunctiua ſunt correlatiua, videlicet pater vel mater, filius vel filia. Quinta regula fuit iſta. A termino priuato ad terminum infinitum, eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet.a fuit infinitum, ergo. a fuit non finitum, & tamen arguitur p regulam. ergo regula falſa: conſequentia tenet cũ minori, maiorem probo, ponendo quod. a fuit totum tẽpus infinitum præteritum terminatum ad primum inſtans

Contra.5. regulam.

ſtans

ſtans horæ præteritæ. iſto poſito. a fuit infinitum. quia a parte ante, & tamen fuit finitum a parte poſt. ergo falſum eſt quod fuit non finitum. quia ex iſto conſequente ſequitur, quod non fuit finitum. Eodem modo arguitur linea eſt indiuiſibilis, ergo linea non eſt diuiſibilis. non ſequitur. quia antecedens eſt verum. vt patet. quia non latitudinem neque profunditatem habet & tamen conſequens eſt falſum, quia linea eſt diuiſibilis ſecundum longitudinem. Dicendum quod infinitum, & indiuiſibile non ſunt termini priuati, quia non dicunt defectum vt patet, quia conueniunt Deo, quare non mirum ſi nulla illarum conſequentiarum valet, quia non arguitur per regulam, ſed bene arguitur per regulam iſto modo, tu es iniuſtus. ergo tu es nō iuſtus, Sor. eſt cęcus. ergo Sor. eſt non videns, quia cœcus, & iniuſtus, ſunt termini priuatiui dicentes defectum in illis quibus conueniunt. Sexta regula fuit iſta. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito, eſt bonum argumentum. Contra quam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet, tu fuiſti nō albus. ergo tu non fuiſti albus. tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. tenet conſequentia cum minori. & maiorem probo. nam caſu poſsibili poſito. antecedens eſt verum & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. antecedens probatur. & pono qđ hæri fueris albus. & pridiæ niger. iſto poſito antecedēs eſt verum, quia quandocunque fuiſti niger, fuiſti non albus. & conſequens falſum quia ſuum contradictorium poſitum eſt in caſu. Reſpondetur quod non bene infertur propoſitio negatiua de prædicato finito. deberet ergo ſic argui. tu fuiſti non albus. ergo aliquando tu fuiſti non albus tu eris non currens. ergo aliquando tu non eris currens. Notandum quod in terminis obliquis nō tenet regula dicta. vnde non ſequit̄, aſinus eſt non Sor. ergo aſinus nō eſt ſor. poſito quod omnis aſinus ſit tam Sor. quam Plato. tunc eſt antecedēs verum, & conſequens falſum. Similiter nō ſequitur, Sor. eſt non

Contra ſextam reg.

eſt non aſinus. ergo Sor. non eſt aſinus. Septima regu la erat iſta. A negatiua de prædicato finito, cum debito medio ad affirmatiuam de prædicato infinito, eſt bo na conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet a. non eſt verum, cuius cō tradictorium eſt falſum, & a eſt, ergo, a eſt verum, cu ius contradictorium eſt falſum. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa conſequentia tenet cum mi nori, & maiorem probo, dato quod a ſit iſta homo eſt aſinus. antecedens eſt verum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet quod antecedens ſit ve-rum probatur ſecunda pars eſt vera, vt patet. & prima ſimiliter quia ſuum contradictorium eſt falſum ſcilicet a eſt verum. cuius contradictoriū eſt falſum quod autem conſequens ſit falſum arguitur ſic, & facio tibi iſtam conſequentiam. a eſt non verum, cuius contradictorium eſt falſum ergo a eſt falſum, cuius cōtradictorium eſt falſum conſequentia tenet, quia falſum, & nō verum conuertuntur, conſequens eſt impoſsibile ergo, & antecedens. Reſpondetur concedendo regulam, & conſequentiam factam contra illam, & nego, quod conſequens ſit falſum. & tunc ad argumentū. a. eſt non verum, cuius contradictorium eſt falſum. ergo a eſt falſum. cuius contradictorium eſt falſum nego conſequentiam, & quando dicitur non uerum, & falſum conuertuntur, concedo ergo iſta conſequentia eſt bona. nego argumentum quia non arguitur ab vno cō uertibili ad reliquum ratione totius extremi, ſed partis. Vnde licet, non verum, & falſum, conuertantur, tamen non verum, cuius contradictorium eſt falſum, & falſum cuius contradictorium eſt falſum non conuertuntur. Notandum circa debitum medium. quod non ſequitur ſor. non eſt aſinus, & ſort. eſt. ergo ſor. eſt non aſinus. quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. dato quod ſor. nihil habeat, nec arguitur per regulam, quia illud non eſt debitum medium, ſed illud ſor. eſt aliquid, & non ſequitur, aſinus non eſt ſor.

Contra ſeptimā regulam.

eſt for. & aſinus eſt, ergo aſinus eſt non ſor. dato quod nullus aſinus ſit alicuius eſt tunc antecedens verum,& conſequens falſum. non tamen arguitur per regulam quia illud non eſt debitum medium, ſed hoc, aſinus eſt alicuius quod eſt falſum. quare, &c.

Obiecta contra regulas ſeptimi capituli huius tertij tracta. Cap. VI.

SEptimi capituli prima regula fuit iſta. Ab omnibus exponentibus ſimul ſumptis ad ſuum expoſitū eſt, bona conſequentia. Contra quam regulam argui tur ſic, iſta conſequentia non valet. Aliqualis homo currit, & non eſt aliqualis homo. quin talis currat. ergo qualiſlibet homo currit. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur,& pono quod non ſint in mundo niſi homines albi. quorum aliqui currant,& aliqui ſedeant. iſto poſito conſequens eſt falſum. vt patet. & tamen antecedens eſt verum, quia aliqualis homo currit. & non eſt aliqualis, quin talis qualis ipſe eſt, currat. Eodem modo arguitur in alijs terminis, vt aliquantus homo currit, & non eſt aliquātus homo quin tantus currat ergo quantuſlibet homo currit, poſito enim quod quilibet homo eſſet tripedalis quantitatis,& quod aliqui current, & aliqui ſederent, tunc eſſet antecedens verum,& conſequens falſum. vnde relatiuum accidentis non neceſſitatur ſupponere pro omni eo pro quo ſuum antecedens. Ideo dicitur quod nulla illarum conſequentiarum valet, quia non arguitur ꝑ regulam, ex eo quod non recte aſsignatur ſecunda exponens. Nam huius vniuerſalis, qualiſlibet homo currit. ſecunda exponens eſt iſta, nihil eſt aliqualis homo, quin illud currat. Iſtius vero quantuſlibet homo currit. ſecunda exponens eſt iſta. non eſt aliquantus homo quin ipſe currat. ſed iſta, nulla eſt aliquātus homo quin illud currat. Secunda regula fuit iſta. Ab omni exponibili ad quamlibet ſuarum exponentium, eſt bona con- Contra 1. regulam.

na con-

Contra ſecūdam regulam.

na conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet, tu incipis eſſe albus. ergo tu es albus, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti albus: & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequētia tenet cum minori, quia incipit, exponitur vno modo per poſitionem de præſenti, & remotionem de præterito. ergo conſequens eſt vna eius exponentium. maiorem probo, quia caſui poſsibili poſito antecedens eſt verum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet antecedens probo, & pono quod tu non ſis albus: ſed immediate poſt inſtās quod eſt præſens eris albus, iſto poſito, ſequitur quod tu incipis eſſe albus, tanquam ex ſuis exponentibus, & tamen non es albus, per caſum, quod eſt oppoſitum primæ partis conſequentis. Reſpondetur quod iſta conſequentia non valet. tu incipis eſſe albus, ergo tu es albus, & non imediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti albus, nec arguitur ab expoſito ad aliquam ſuarum exponentium, & dicitur quod hæc verba incipit, & deſinit, non proprie exponuntur. ſed habet cauſas veritatis, vnde copulatiua, cuius vna pars eſt affirmatiua de præſenti, & alia negatiua de præterito. dicitur vna cauſa veritatis, & copulatiua, cuius vna parte eſt negatiua, & ſecunda affirmatiua de futuro vocatur alia cauſa veritatis. & a qualibet illarum copulatiuarum ad propoſitionem inceptionis eſt bonum argumētum, econuerſo autem non valet, vt eiuſdem capituli vna aſſeruit regula. Eodem modo de deſinit, eſt dicēdum. Et ſi aliquando dixi illa verba debere exponi, nō ſum locutus proprie de expoſitione, ſed ſecundum cōmunionem modum loquendi ſumendo expoſitionem communiter pro omni probatione terminorum. Ideo iam arguitur magis ſtricte ſic. iſta conſequentia non valet: tantum non omnis homo eſt animal. ergo non omnis homo eſt animal: & tamen arguitur per regulā. ergo regula falſa. conſequētia tenet. & prima pars antecedentis probatur. antecedens enim eſt verum, & conſe-

conſequens falſum. ergo conſequentia non valet quod conſequens ſit falſum manifeſtum eſt. & probatur antecedens ſic, omne animal eſt non omnis homo. ergo tantum omnis homo eſt animal tenet conſequentia ab vniuerſali affirmatiua ad ſuam excluſiuam, antecedens eſt verum vt patet. ergo & ꝯſequens, & ſecunda pars antecedentis probatur. nam prima exponens excluſiuæ eſt præiacens eius, ſed ly non omnis homo eſt animal, eſt præiacens illius excluſiue, quia eſt illud quod remanet dempta ditione excluſiua ergo eſt exponens eius quod erat probandum. Reſpondetur concedendo conſequentiam. & negando antecedens. Et ad ꝓbationem nego conſequentiam, quia iſta non eſt excluſiua illius vniuerſalis ſed hæc tantum non ens omnis homo eſt animal, quæ eſt vera. Et ſi dicitur quæ eſt vniuerſalis illius excluſiue, tantum, non omnis homo eſt animal, dicitur quod non habet vniuerſalem, quia eſt excxluſiua negatiua. Tertia regula fuit iſta. Ex cuiuſlibet exponentis contradictorio ſequitur contradictorium expoſiti. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Cōtra tertiam regulam.
Iſta conſequentia non valet. tu es animal. ergo tu nō differs ab animali, & arguitur per regulam. ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, maiorem pro. antecedens eſt verum. vt patet. & conſequens falſum: ex eo quod ſuum contradictorium eſt verum. videlicet tu differs ab animali. probatur ſic. tu differs ab animali quod eſt aſinus. ergo tu differs ab animali, & illud eſt aſinus. conſequentia tenet per reſolutionem relatiui in coniunctione copulatiuam, & pronomen demonſtratiuum. & antecedens eſt verum. vt patet per exponentes. ergo & conſequens, tunc ſic. tu differs ab animali & illud eſt aſinus. ergo tu differs ab animali. conſequentia tenet a copulatiua ad alterā eius partem. Reſpondetur concedendo conſequentiam, & negando iſtam propoſitionem, tu differs ab animali. tūc ad rationem, tu differs ab animali. quod eſt aſinus ergo, &c. negatur conſequentia, neque relatiuum de-

terminatum per terminum confuſiuum eſt ſic reſolubile ſemper. vnde non ſequitur, tu es omnis homo qui eſt in.a.domo ergo tu es omnis homo.& ille eſt in. a. domo. Omnis homo currit mouetur.ergo omnis homo currit, & ille mouetur. Exiſtens tamen relatiuum in propoſitione ſine ſigno ſic haberet reſolui: vnde bene ſequitur, ſor. qui currit mouetur ergo ſor. currit, & iſte mouetur antichriſtus erit homo qui eſt, ergo antichriſtus erit homo,& ille eſt. Quarta regula fuit iſta. A reſoluentibus ad reſolutum eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet hoc non eſt homo demonſtrando aſinum. & hoc eſt animal ſi eſt riſibile. ergo animal ſi eſt riſibile non eſt homo, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antecedens eſt verum vt patet. & conſequens falſum ergo conſequentia non valet. quod conſequens ſit falſum. probatur. quia ſuum contradictorium eſt verum, ſcilicet, omne animal ſi eſt riſibile eſt homo vt patet per exponentes ſcilicet aliquod animal ſi eſt riſibile eſt homo, & nullum eſt animal, quin illud ſi eſt riſibile ſit homo. ergo, &c. Dicitur quod conſequentia eſt bona, & conſequens eſt verum ſicut, & antecedens, & cum dicitur quod ſuum contradictorium eſt verum, ſcilicet omne animal ſi eſt riſibile eſt homo, dico quod ſecunda exponens non eſt ſufficienter aſſignatã quoniã iſta eſt ſecunda exponens ſcilicet nihil eſt animal ſi eſt riſibile, quin illud ſit homo quæ eſt falſa. quia ſuum contradictorium eſt verũ, ſcilicet aliquod eſt animal ſi eſt riſibile quod non eſt homo. probatur. hoc non eſt homo, demonſtrando aſinũ. & hoc eſt aliquod animal ſi eſt riſibile. ergo &cæ.

Contra 4. regu.

Contra 5. regul.

Quinta regula fuit iſta. Ab officiantibus ad officiatum eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, hęc propoſitio eſt neceſſaria. animal eſt homo. quę adæquatæ ſignificat animal eſſe hominem ergo animal eſſe hominẽ eſt neceſſa-

neceſſarium. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum ſecunda parte antecedentis, primam probo, quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. quod antecedens ſit verum patet quod conſequens falſum probatur. nam animal eſſe hominem eſt impoſsibile. ergo falſum eſt quod animal eſſe hominem ſit neceſſarium. conſequentia bona, & antecedens probatur. hoc eſſe hominem eſt impoſsibile demonſtrando aſinum, & hoc eſt animal. ergo animal eſſe hominem eſt impoſsibile. conſequentia tenet ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue: ſine impedimento. Reſpondetur concedendo primam conſequentiam & antecedens, & conſequens eiuſdem negando quod animal eſſe hominem ſit impoſsibile, & ad probationem nego conſequentiam, & tunc ad illam regulam reſpondeo dupliciter. & primo quod non arguitur ratione totius extremi, ſecundum quod intelligit regula ſecundo quod arguitur cum impedimento. quia ly impoſsibile immobilitat iſtum terminum animal, & dictum eſt in vna regula conſequentiarum, quod ab inferiori ad ſuum ſuperius immobilitatum non valet conſequentia. Si autem vellet quis fortificare illud argumentum dicens, quod arguitur a reſoluentibus ad reſolutam. hoc nego. quia iſta, animal eſſe hominem eſt impoſsibile, non eſt reſolubilis, ſed officiabiliter probabilis, vt in probationibus terminorum patuit. Sexta regula fuit iſta. A deſcriptione ad deſcriptum eſt bona conſequentia & econuerſo. Contra ſextam regulam.

Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, tu intelligis hominem. ergo tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, maior probatur. Et pono quod tu nullam habeas intellectionem niſi ſimplicem intellectionem hominis. Iſto poſito tu intelligis hominem & tamen tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, quia hominis ratio hominis eſt diffinitio, ſed tu non intelligis ali-

quid ſub aliqua diffinitione, quia nullam habes diffinitionem in mente, vt ſuppono in caſu. ergo tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo. Dicendum quod conſequentia prima fuit bona, cuius conceditur antecedens & conſequens in caſu iſto, & cum arguitur omnis ratio hominis eſt diffinitio ipſius. nego quoniam ratio hominis eſt denominatio ipſius ly homo, nanque ab humanitate denominatur homo. ideo humanitas dicitur ratio ipſius, & hæc eſt illa ratio ſub qua tu intelligis hoc, demonſtrando hominem. Septima regula fuit iſta. A ſenſu diuiſo ad ſenſum compoſitum, aut econuerſo, non valet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia eſt bona tu potes currere. ergo poſsibile eſt te currere. poſsibile eſt antichriſtum eſſe, ergo antichriſtus poteſt eſſe & econuerſo dicitur quod in terminis ſimplicibus & diſcretis ſine impedimento alicuius ſigni, eſt bona conſequentia, ſed cum limitatione ſigni non valet conſequentia, vt omne animal eſſe eſt neceſſarium, ergo omne animal neceſſarium eſt eſſe, anima tua neceſſario eſt. ergo neceſſario anima tua eſt. album poteſt eſſe nigrum. ergo poſsibile eſt album eſſe nigrum. Contra iſtam reſponſionem arguitur vltimam conſequentiam valere, nam ſequitur, album poteſt eſſe nigrum. ergo album eſt potens eſſe nigrum. patet conſequentia reſoluendo iſtud verbum, poteſt, in, ſum, es, eſt, & ſuum participium. tunc vltra: album eſt potens eſſe nigrum. ergo album eſt ens nigrum, patet conſequentia ab vno conuertibili ad reliquum, quia potens eſſe, & ens conuertuntur, quia omne ens eſt potens eſſe, & omne potens eſſe eſt ens. quia omne potens eſſe eſt. ergo omne potens eſſe eſt ens. patet conſequentia. & antecedens ſimiliter per ſuas exponentes vlterius album eſt ens nigrum. ergo album eſt nigrum patet conſequentia. quia omne ens nigrum eſt nigrum, & vltra album eſt nigrum. ergo poſsibile eſt album eſſe nigrum, patet conſequentia, quia quælibet de præſenti infert vnam de poſſibili

Contra ſeptimam regulam.

ſibili de ſenſu compoſito. ergo a primo ad vltimum, album poteſt eſſe nigrum ergo poſsibile eſt album eſſe nigrum. Ideo reſpondetur breuiter quod iſta conſequentia non valet. album eſt potens eſſe nigrum. ergo album eſt ens nigrum, & ad probationem, ibi arguitur ab vno conuertibili ad reliquum. nego. & cum dicitur ly potens eſſe. & ly ens, conuertuntur concedo. & etiam ly potens eſſe, & ens, non conuertuntur, vnde ly potens eſſe, nominaliter ſumptum conuertitur cum ly ens, ſed participialiter ſumptum non conuertitur cum illo quia non ſequitur antichriſtus eſt potens eſſe, ergo antichriſtus eſt ens. & ita in propoſito ſumitur ly potens eſſe, participialiter quare agumentum non procedit. Octaua regula fuit iſta. Ab vna cauſa veritatis ad propoſitionem habentem illam cauſam, eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet. a. propoſitio eſt vera, & immediate ante inſtans quod eſt præſens non fuit vera ergo. a. propoſitio incipit eſſe vera, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet. & antecedens probatur, ponendo quod. a. propoſitio in prima parte proportionali horæ præteritæ terminate ad hoc inſtans præſens, fuerit vera, & in ſecunda falſa, & in tertia vera, & ſic alternatis vicibus. quod omnes partes proportionales horæ præteritæ. Ita quod in omni parte impari fuerit vera. & in omni parte pari fuerit falſa, & ſit nunc in inſtanti præſenti vera, & ita continue erit iſto poſito eſt antecedẽs verum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet, quod antecedens ſit verum patet, quia nunc eſt verum, per poſitum, & immediate ante hoc inſtans quod eſt præſens, fuit falſum. & quandocunque fuit falſum non fuit verum ergo immediate ante hoc inſtans quod eſt præſens, non fuit verum quod autem immediate ante inſtans quod eſt præſens. a. fuit falſum. probatur. quia immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit aliqua pars par ſed quandocunque fuit aliqua pars par. a. fuit falſum ergo imme

Contra regulam.

diate ante inſtans quod eſt præſens.a.fuit falſum. quod autem principale conſequens ſit falſum. arguitur,quia a.nunc eſt verum, & immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.fuit verum,quia immediate ante inſtās quod eſt præſens fuit aliqua pars impar.ergo.a non incipit eſſe verum. Dicendo breuiter quod. a. non incipit eſſe verum,& tunc ad argumentum nego illam conſequentiam primo factam. nec arguitur per regulam quoniā illa non eſt cauſa veritatis. ſed iſta.a.eſt verum: & non immediate ante inſtans ꝙ eſt præſens.a.fuit verum, & hoc eſt falſum propter aſsignationem ſui contradictorij vnde conceditur quod immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.fuit verū,& immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.non fuit verum. non tamen cum prima conceditur, quod non immediate ante iſtans quod eſt præſens.a.fuit verum, quia hæc ſunt contradictoria.

Cōtra nonam regulam. Nona regula fuit iſta. Ab actiua ad ſuam paſsiuam & econuerſo:eſt bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non valet promitto tibi denarium. ergo denarius tibi promittitur a me. & tamen arguitur per regulam. ergo regula. falſa conſequentia tenet cum minori. maior probatur.Nam caſu poſsibili poſito eſt antecedens verum: & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. antecedens probatur, & pono quod tibi promittam denariū in confuſo. nullum tamen denarium tibi promittendo iſto poſito antecedens eſt verum, & conſequens falſum per caſum. ergo & cætera. Conſimiliter. ergo quod non ſequitur. a. quilibet homo videt aliquem hominem arguitur aliquis homo videtur a quolibet homine. poſito nanque quod quilibet homo videat præciſe ſeipſum: eſt antecedens verum & conſequens falſum. Reſpondetur quod iſtarum conſequentiarum nulla eſt bona. nec arguitur per regulam. quia termini debent ſemper ſupponere eodem modo. Sed in actiua ſupponit ly denarium. & ly hominem,confuſe tantum, & in paſsiua determinate. ideo non debite aſsignantur

gnantur earum paſsiuæ. huic ergo promitto tibi denarium, correſpondet hic paſsiua a me promittitur denarius. & iſti quilibet homo videt aliquem hominē, correſpondet hæc paſsiua a quolibet homine videtur aliquis homo. Decima regula fuit iſta. A tertio adiacente ad ſecundum adiacens affirmatiuæ & ſine termino diſtrahente, eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. tantum homo eſt riſibilis. ergo tantum homo eſt. & tamen arguitur per regulam, quia affirmatiuæ: & ſine termino diſtrahēte. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. ſuppoſito quod ly riſibilis, nō ſit terminus ampliatiuus prima pars antecedentis eſt manifeſta. eo quod antecedens eſt verum, & conſequens falſum: vt patet cuilibet. Ideo reſpondetur etiam quod non tenet regula iſta in excluſiuis primi ordinis. ratio. quia arguitur implicite ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiue, nam cum dicitur tantum homo eſt. includitur ly ens, ſuum participium, ſtans confuſe diſtributiue ratione dictionis excluſiuæ. Contra etiam iſtam gloſam arguitur. quia non ſequitur. chimera eſt terminus. ergo chimera eſt, & tamen arguitur affirmatiuæ, & ſine termino diſtrahente. & ſine dictione excluſiua. Dicitur quod iſta nō eſt ſua correſpōdens de ſecūdo adiacente. ſed iſta ly chimera eſt, quia termini debēt eodē modo ſupponere. Contra decimam regulam.

Obiecta contra regulas. 8. cap. Cap. VII.

OCtauum & vltimum capitulum regulas notificauit hypotheticarum. Quarum prima fuit iſta. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem, eſt bona conſequentia. Contra quā regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. Aliquantulum videt Sort. & tantum Plato. videt. ergo tantum Plato. videt, & tantum argumentum per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. & maior probatur. Caſu poſsibili poſito antecedens eſt Cōtra primam regulam 8. cap. j. tra.

verum & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. probatur antecedens. & pono quod tam Sort. quam Plato. videat vnum pedale iſto poſito antecedēs eſt verum. Nam pedale videt Sort. & pedale videt Plato. ergo aliquantum videt Sort & tantum videt Plato.
Sed quod conſequens ſit falſum: manifeſtum eſt. eo quod ſecunda exponens eſt falſa, ſcilicet nihil non Plato. videt. immo eſt contra caſum, quia Sor. videt. & Sor. eſt aliquid non Plato. ergo aliquid non Plato. videt: quod eſt oppoſitum ſecundæ partis. Dicendū quod iſta dictio. tantum poteſt teneri excluſiuæ & relatiuæ. Si excluſiuæ tam in antecedente quam in conſequente, conſequentia eſt optima, ſed negatur ſecunda pars copulatiuæ, tunc ad probationem negatur conſequentia. Si autem vtrobique relatiuæ. Iterum concedo conſequentiam & conſequens. & ad eius improbationem. dico quod non habet exponi: ſed ſignificat conuertibiliter, quod tantum quantum Sor. videt Plato. vide. quod eſt verum, vbi autem vellet opponens quod ly tantum. teneretur in antecedente relatiuæ, & in conſequente excluſiuæ. patet. tunc quod non arguitur per regulam. Ex illa regula illarum eſt corollariæ. quod a toto copulato ad alteram partem eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. Sor. & Plato. ſunt numerus binarius. ergo Sor. eſt numerus binarius, quia antecedens eſt verum & conſequens falſum. nec ſequitur. Sort. & Plato. de per ſe ferunt lapidem. ergo Sort. de per ſe fert. lapidem. quia dato quod. a. portaretur ab ambabus ſimul, & a nullo per ſe poſſet portari. tunc antecedens eſſet verum. & conſequens falſum. Similiter non ſequitur tu differs ab homine & ab aſino, ergo tū differs ab homine: quoniam antecedens eſt verum, & conſequens falſum. vt patet per exponentes. nulla ergo illarum conſequentiarum valet. & tamen arguitur per regulam vt patet. ergo regula falſa. Reſpondetur quod coniunctio copulatiua ſumpta copulatiuæ poteſt dupliciter teneri, id eſt collectiuæ vel di-

Contra corroll. prime reg.

vel diuiſiuæ. Collectiuæ tenetur quando alterum extremorum ineſt ambobus copulatis ſimul & non diuiſim aut per ſignum confuſiuum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quam in ſecundo exẽplo. & ſecundo modo in tertio exemplo. Collectiuæ ergo ſumendo non oportet quod a toto copulato ad alteram partem ſit bona conſequentia. Diuiſiuæ autem tenetur quando non limitatur per ſignum confuſiuum. & cuilibet copulatorum ineſt alterum extremum. ſicut toti, vt Sort & Plato. ſunt homines, Sort. & Plato currunt vel vident, & ſic ſumendo habet regulam veritatem. Secunda regula fuit iſta. A parte principali diſiũctiuæ affirmatiuæ ad ipſam diſiunctiuam eſt bona conſequentia, Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. contingenter tu es. ergo contingenter tu es vel tu non es. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antecedens eſt verum, vt patet. & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet probatur quod conſequens ſit falſum quia tu es vel tu tu non es: & non poteſt eſſe quin tu ſis vel tu non ſis. ergo neceſſario tu es vel tu non es quod eſt oppoſitum conſequentis. Ideo dicitur, quod ſi ly contingenter, determinat in conſequente totam diſiunctiuam. tunc non arguitur per regulam quia ſic ſumendo non eſt pars primæ, nec ſecundæ categoricæ. Si autem determinat partem ſolummodo. concedo conſequentiam, & conſequens. & nego illam neceſſario tu es vel tu non es. determinando ly neceſſario, conſimiliter, id eſt vnam partem. vbi autem totum determinet iterum concedo conſequentiam. ſed tunc non ſunt oppoſita, ex quo modi difformiter ſumuntur. Ex iſta regula inferebatur alia regula corollariæ, quod a parte diſiuncti ad totum diſiunctum, eſt bona conſequentia. contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. tu differs ab aſino ergo tu differs ab homine vel aſino, quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum, vt patet per exponentes. Etiam

Contra ſecundam regulam.

Contra coroll.

 non ſe-

non ſequitur. aſinus eſt aſinus. ergo iſte homo vel aſinus eſt aſinus. Dicitur vt prius,quod coniunctio diſiūctiua ſumpta diſiunctim capitur dupliciter,ſcilicet collectiuæ. & diuiſiuæ collectiuæ ſumitur quando determinatur per ſignum confuſiuum, vel diſcretum, vel relatiuum exemplum primi,vt tu differs a te uel a me. exemplum ſecundi. iſte homo vel aſinus eſt aſinus.volendo quod ly iſte cadat ſupra totum diſiunctum. Exēplum tertij. Sort. qui eſt homo, vel aſinus eſt riſibilis. Diuiſiuæ autem ſumitur quando nullo illorum modorum ſumitur, vt homo, vel aſinus currit. tu es homo, vel aſinus. Dicatur ergo,quod a parte diſiuncti ad totum diſiunctum ſumptum diuiſiuæ eſt bona conſequentia,& iſte eſt itellectus regulæ,ſed a parte diſiuncti ad totum diſiunctum ſumptum collectiuæ non valet argumentum,ſicut in oppoſitum eſt argumentum contra intentionem regulæ. Tertia regula fuit iſta. A tota diſiunctiua cum deſtructione vnius partis ad alteram partem eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur. ſic iſta conſequentia non valet, tu es aſinus,vel tu non es aſinus, ſed tu non es aſinus. ergo tu es aſinus quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. vt patet,& tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. Reſpondetur, quod non arguitur per regulam. qa in ſecunda parte antecedentis ſumitur contradictoriū primæ partis diſiunctiuæ, vel ſumitur ſecunda pars diſiunctiuæ ſi ſumitur oppoſitum primæ partis. patet, ꝙ non arguitur per regulam, quia non infertur alia pars, videlicet tu non es aſinus,qua illata conceditur conſequentia,& conſequens. Si autem dicitur quod pro ſecunda parte antecedentis ſumitur in ſecūda pars diſiūctiuæ inferendo aliam iterum. Dicitur quod non arguitur per regulam.deberet enim ſumi contradictoriū eius iſto modo. tu es aſinus, vel tu non es aſinus, ſed tu es aſinus. ergo tu non aſinus, ſed negatur minor.

Cōtra tertiam regulam.

Quarta regula fuit iſta. A copulatiua negatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factam ex partibus contradi-

ctorijs

ctorijs copulatiuæ affirmatiuæ, eſt bonum argumentũ. & econuerſo. Ex quæ inferebatur quuinta, quod a diſiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factã ex partibus contradicentibus copulatiuæ affirmatiuæ, eſt conſequentia bona. Contra iſtas regulas poſſet argui. ex nulla negatiua ſequitur affirmatiua ergo quælibet iſtarum regularum eſt falſa. Et quia reſpondetur, quod iſta regula non tenet in hypotheticis. ſed in categoricis. Ideo ſpecialius arguo ſic: oppoſitum diſiunctiuæ affirmatiuæ aſſignatum per negationem præpoſitam toti non conuertitur cum oppoſito eiuſdem aſſignato per copulatiuam factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ, ergo ambæ regulæ falſæ. conſequentia tenet, antecedens probatur,& capio iſtam diſiunctiuam neceſſario tu es vel tu ſedes. patet quod iſta eſt falſa. ergo hæc eſt vera. non neceſſario tu es vel tu ſedes.& tamen hæc eſt falſa. neceſſario tu non es & tu non ſedes. arguitur ergo ſic. iſta diſiunctiua negatiua eſt vera.& hæc copulatiua eſt falſa.ergo non conuertuntur. patet conſequentia. quia verum non conuertitur cum falſa. Ideo breuiter reſpondetur: quod ſi diſiunctiua affirmatiua habet huiuſmodi duo oppoſita,quod iſta inuicem conuertuntur.ſed non ſemper habet copulatiuã pro oppoſito factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ. vt argumentum clare oſtendit & hoc contingit quñ diſiunctiua eſt categoricæ probabilis, ſicut in propoſito ratione iſtius termini neceſſario. Infallibiliter tamẽ & regulariter teneatur.quod tam diſiunctiue affirmatiue,q̃ copulatiue,datur contradictorium per negationem præpoſitam toti. Idem eſt iudicium de copulatiua affirmatiua. hæc enim eſt falſa. neceſſario tu es hõ. & tu es albus,vt patet.& ꝯſimiliter quælibet iſtarũ neceſſario tu nõ es hõ vel tu non es albus. ꝯtingenter tu non es hõ,vel tu non es albus,quia ex qualibet iſtarum ſequitur.hæc diſiunctiua. tu non es hõ vel tu non es albus,quæ eſt falſa,cum quælibet pars eiuſdem ſit falſa. Sexta regula fuit iſta. A conditionali affirmatiua cum ſuo

Contra .4. & 5. re gu.

Valet ſ'ab expoſitæ ad expo nente.

ſuo antecedente, ad conſequens eiuſdem eſt bona cō-
ſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta ꝯñ
non valet. neceſſario tum animal es ſi tu es homo. ſi tu
es homo. ergo neceſſario tu es animal. & tamen arguit
per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cū
minori, maior probatur. Nam ꝯñs eſt falſum. vt patet
& antecedens eſt verum. ergo, &c. probatur pro pri-
ma parte, quia pro ſecunda non expedit, qm̄ tu es ani-
mal ſi tu es homo. & non poteſt eſſe, quin tu es animal
ſi tu es homo, ergo neceſſario tu es animal ſi tu es ho-
mo. Dicendum quod ly neceſſario duo poteſt determi
nare, aut præciſe conſequens dictæ conditionalis, aut
ipſam totam. primo modo concedo conſequentiam. &
nego primam partem antecedentis, videlicet neceſſa-
rio tu es animal ſi tu es homo, quia æquiualet iſti ſi tu
es homo. neceſſario tu es animal quæ eſt falſa. Ad pro
bationem nego conſequentiam. illa conditionalis non
eſt in caſu categoricæ probabilis. ſi autem ly neceſſa-
rio. determinat totam conditionalem, nego conſequē
tiam. neq; arguitur per regulam. quia infertur iſta ne-
ceſſario tu es animal quæ non eſt conſequens. ſed iſta
ſolummodo, tu es animal. quia modus ſic ſumptus nō
eſt pars conſequentis nec, antecedentis. ſicut neq; no
ta conditionis. ſed pars totius conditionalis. Ideo de-
buit ſic argui, neceſſario tu es homo, ſed tu es homo.
ergo tu es animal. vnde conditionalis ſine modo, neceſ
ſario cōuertitur cum ſeipſa habente modum iſtum. vn-
de ſequitur. ſi tu es homo tu es animal. ergo neceſſa-
rio ſi tu es homo tu es animal, & econuerſo Vltima rè
gula fuit iſta. A conditionali affirmatiua cum contra-
dictorio conſequentis ſequitur contradictorium ante
cedentis. Contra iſtā regulam arguitur ſicut prius. ne-
ceſſario ſi antichriſtus eſt albus, antichriſtus eſt colora
tus. ſed antichriſtus nōn eſt coloratus. ergo neceſſario
ipſe non eſt albus. patet bene quod antecedens eſt ve-
rum, & ꝯñs falſum. Tamen arguitur ſpecialius ſic. iſta
conſequentia non valet. ſi tu es homo neceſſario tu es
animal

Contra 6. regulam.

Contra ſeptimā regulam.

animal,ſed nõ neceſſario tu es animal. ergo tu non es homo. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa pña tenet cum minori. maior probatur. nam antecedens eſt verum,& conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. quod conſequens ſit falſum patet. & probatur quod antecedens vt verum: Nam hæc eſt vera. non neceſſario tu es animal. quia ſuum oppoſitum eſt falſum. ſed altera pars probatur.nam ſi tu es homo. neceſſario tu es animal, nã tu es animal ſi tu es homo neceſſario. ergo ſi tu es homo neceſſario tu es aĩal. tenet pña ab vno conuertibili ad reliquum. vnde idem eſt dicere animal currit ſi hõ currit.& ſi homo currit animal currit. Ideo reſpondetur ad argm̃ primum ſicut ad argumentum alterius regulæ,quod non arguitur p regulam.qa debet ſolũmodo ↄcludi iſta. antichriſtus nõ eſt albus.quia quo ly neceſſario,nõ eſt pars antecedentis nec ↄñtis. Et ad argm̃ ſm dubitatur nunquid iſta ↄñtia ſit bona. ſi tu es homo neceſſario tu es animal, ſed non neceſſario tu es animal. ergo tu non es homo.quia dubito de ly neceſſario. an ſit pars antecedentis, vel conſequentis,ſi tu autem ly neceſſario eſt pars antecedentis,nego conſequentiam, nec arguitur per regulã,quia non ſumitur oppoſitum conſequentis, ſed deberet ſic argui tu non es animal. ergo tu non eſt hõ neceſſario. & iſto modo ↄceditur ↄñtia,& negatur minor.ſi aũt ly neceſſario eſt pars conſequentis, concedo ↄñam,& nego conditionalem, quia tunc æquiualet huic conditionali. ſi tu es homo tu es animal neceſſario, & tunc ad argm̃. tu es animal ſi tu es homo neceſſario. ergo ſi tu es homo neceſſario tu es animal.nego ↄñam,nec arguitur ab vno cõuertibili ad reliquum, nec exemplum eſt ad propoſitum. quia in antecedente ly neceſſario, eſt pars antecedentis conditionalis, & in conſequente eſt pars conſequentis alterius conditionalis. quare, &c.

Finis Logicæ Pauli Veneti. Ad laudem omnipotentis Dei.

TABVLA OMNIVM CAPITVLORVM
huius Logicæ Pauli Veneti, in octo tractatu diuiſa.

TRACTATVS PRIMVS EST De ſummulis qui continet. 17. cap.

Capitulum primũ de terminis. Car. 2
De nomine.
De verbo. 3
De oratione. 3
De propoſitione 3
De diuiſione propoſitionum. 3
De duabus alijs diuiſionibus propoſitionum 4
De figuris propoſitionũ. 6
De natura propoſitionũ. 6
De æquipollentis. 6
De conuerſione. 7
De propoſitione hypotetica. 7
De propoſitione hypotetica. copu. 8
De propoſitione hypothetica. diſiuncti. 8
De prædicabilibus. 9
De decem prædicamentis. 11
De ſyllogiſmis. 12

Tractatus ſecundus eſt de ſuppoſitionibus continens. Cap. 9.

Cap. primum de diffinitione ſuppoſitionis, & de diuiſione eiuſdem. 14
De cognitione terminorum, quando ſupponũt materialiter, & quando perſonaliter. 15
De ſuppoſitione materiali, & de diuiſione eiuſdem. 17
De ſuppoſitione perſonali. 18
De ſignis confundentibus. 20

De

De relatiuis pro quibus ſupponunt. 22
De modo ſupponendi relatiuorum. 23
De ampliationibus. 25
De appellationibus. 26

Tractatus tertius de conſequentijs continens. Cap. 8.

Cap. primum de diffinitione conſequétiæ,& eorú diuiſionibus. car. 28
De regulis generalibus cōſequétiæ formalis. 29
De regulis con. forma.pęnes ſuperius atque inferius. 30
De regulis pęnes propoſitiones quantas. 30
De regulis pęnes propoſitiones non quantas 31
De regulis pœnes terminos pertinentes & impertinentes 32
De decem alijs regulis 32
De reg.pœnes propoſitiones hypotheticas. 33

Tractatus quartus eſt de probationibus terminorum ꝑtinens. Cap. 18.

Cap. primum de reſolubilibus. 34
De propoſitionibus vniuerſalibus. 36
De officialibus propo. 37
De hypoth. deſcriptibili 38
De ly neceſſario,& cōtingenter. 39
De gradu poſitiuo comparabiliter ſumpto. 41
De gradu cōparatiuo 41
De gradu ſuperlatiuo 42
De ly differt. 43
De excluſiuis. 43
De exceptiuis. 45
De reduplicatiuis. 46
De ly immediate. 47
De ly incipit,& deſinit 48
De ly totus. 49
De ly ſemper. 50
De ly ab æterno. 50
De ly infinitum. 51

Tractatus quintus eſt obligatione artis, cōtinens. Cap. 5.

Cap.primum de diffinitione obligationis, & de reg. eius. 52
De obiectionibus contra dictas reg. 54
De conuertibilitate propoſitionum. 57
De ſimilibus,& diſsimilibus propoſitionibus 59
De propoſitionibus terminorum. 61

Tracta-

Tractatus ſextus eſt de inſolubilibus habens. Cap. 8.

Cap. primum de diffinitione inſolubilibus, & diuiſione eiuſdem. car. 63
De obiectionibus cōtra inſolubilia. 66
De inſolubili particulari, vel indefinito. 67
De īſolubili vniuerſali 68
De excluſiuis inſolubilibus. 69
De inſolubili copulatiuo. 70
De inſolubili diſiunctiuo 71
De inſolubilibus non apparentibus. 72

Tractatus ſeptimus eſt de obiectionibus cōtra primū tract. cōtinēs. Ca. 8.

Cap. primū Obiectiones contradictoria in ca. 3. huius primum tra. 74
Obiectiones contra regulas cap. 4. huius primi tract. continet. 75
Obiectiones contra regulas 5. cap. huius primi tractu. 77
Obiectiones contra diffinitiones. 6. c. huius primi tracta. 78
Obiectiones contra regulas ca. 7. huius primi tracta. 79
Obiectiones cōtra dicta in ca. 8. huius primi tracta. de prædicabilib. 82
Obiectiones contra c. vlt. huius primi tract. in materia ſyllogiſmorum 84
Obiectiones ad vltimum cap. contra modos figurarum. 85

Tractatus octauus eſt de obiectionibus factis contra. 3. tra. cōtinens. C. 7.

Cap. primum. de obiectionibus factis contra regulas primo & 2. c. huius tertij tract. in materia ꝯſequentiarum. 77
De obiectis contra regulas ca. 3. huius 3. tra. 92
Obiecta contra regulas, 4. cap. huius tertij tract. car. 94
Obiecta contra regulas. 5 cap. huius 3. tract. 98
Obiecta contra regulas. 6 cap. huius 3 tract. 100
Obiecta ꝯ reg. 7. ca. huius tertij tract. 103
Obiecta ꝯ reg. 8. cap. huius tertij tract. 107

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FAMAM EXTENDERE FACTIS, EST VIRTVTIS OPVS.
O. S. M.